

Puternică prin unirea, prin munca și devotamentul fiilor ei, țara și-a sărbătorit cu mândrie și entuziasm libertatea!

23 August 1981 : La marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală

35 ANUL XXX (1366)
27 AUGUST 1981

Flacăra

Săptămânal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

„Să folosim din plin și rațional
ceea ce avem, ceea ce
am construit până acum!”

Interviu cu tovarășul PETRE DĂNICĂ,

prim-secretar al Comitetului județean
Timiș al P.C.R., președintele Comitetului
executiv al Consiliului popular județean

— Tovarășe prim-secretar, este, poate, o caracteristică a omului acestor plaiuri bănățene — cel puțin așa cum apare ea cuiva „din afară” — că aci așazamentul la tradiție a mers mină în mină cu receptivitatea la nou. Acest simț al noului l-a însoțit mereu pe bănățean de-a lungul timpurilor și este semnificativ faptul că el a introdus, cindva, chiar și în viața patriarhală a satului metalul și sticla, mașinile și aparatele moderne, adaptându-le însă gustului său estetic fundamental. Dovadă: portile caselor confecționate și azi în modele tradiționale. Cît despre țărani lui Romulus Ladea, ei coboară parcă direct din legendă, bărbați aspri și făloși, care evocă pe Iovan Iorgovan. Așadar, tradiție și innoire. V-am sugera însă ca în convorbirea noastră să accentuați mai mult pe al doilea aspect

DIN SUMAR:

Carpați 2000 — Este necesară o strategie a dezvoltării montane (pag. 8) ● **GENIUL ROMÂNESC IN TEZAUURUL ȘTIINTELOR** (pag. 9-13) ● Din nou despre o carte fundamentală: **ABECEDARUL** (pag. 24) ● **Nu toate rufele se spală in familie. Și nici la Nufărul** (pag. 26) ● Sport (pag. 30-31)

al innoirii, desigur fără a-l ignora pe primul. Și, intrucît Timișul și Timișoara sînt atît de binecunoscute in întreaga țară, pentru a nu repeta lucruri știute v-am ruga să ne spuneți care este acum, in acest miez de vară 1981, cartea de vizită a economiei timișene, care sînt cele două-trei mari obiective prioritare?

— Ne propunem, in primul rînd, să folosim din plin și rațional ceea ce avem, ceea ce am construit pînă acum! Și nu este puțin, fiindcă județul nostru cuprinde toate ramurile industriale existente in România, inclusiv extracția de petrol, care a crescut in ultimii ani: Timișul realizează azi 10% din producția de țitel a țării și 16% din cea de gazolină. Recent, s-a adăugat și mineritul, avînd in exploatare zăcăminte de cărbune inferior la Darova și Sinersig. Nu mai vorbesc de celelalte ramuri industriale, devenite tradiționale în județul nostru și asupra cărora, fiind prea binecunoscute, după cum spuneafți, nu vom mai stărui prea mult: metalurgia feroasă (știati însă că întreprinderea „Cio-canul” din Nădrag și-a deschis portile încă din 1844?), electrotehnica și construcția de mașini (cu asemenea citadele ca întreprinderea mecanică Timișoara, dispecerul producției de utilaj minier din țară, Electromotor, Electrobănat, Electrotimș). Întreprinderea de aparate electrice de măsurat), industria materialelor de construcții, precum și o foarte dezvoltată industrie ușoară și a bunurilor de consum.

(Continuare în paginile 16-17)

LIONEL NIȚESCU ■

Așa cum am anunțat in numărul trecut
Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra,
cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu, își reia activitatea.

Răspunzînd uneia din numeroasele invitații adresate de iubitorii poeziei și muzicii tinere din diferite colțuri ale țării, **Cenaclul Flacăra** va fi prezent la tradiționala întîlnire a fiilor satului Romos, din județul Hunedoara.

Manifestarea va avea loc duminică, 30 august.

Programul viitor va ține seama de propunerile și invitațiile prietenilor cenaclului sosite la redacție.

Sub înaltul patronaj al tovarășei ELENA CEAUȘESCU

Congresul internațional de istorie a științei

Capitala patriei noastre e, din nou, gazda unei reuniuni științifice deosebit prestigiu. Se desfășoară la București, începînd de azi și pînă la 3 septembrie, lucrările celui de-al XVI-lea Congres internațional de istorie a științei, cu tema „Știință și tehnologie, umanism și progres”. Organizată de Uniunea internațională de istorie și filozofie a științei și de Academia Republicii Socialiste România, cu sprijinul UNESCO, manifestarea are loc sub înaltul patronaj al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, savant de renume mondial, om de știință cu contribuții decisive in chimia macromoleculară, autor de cărți de referință in domeniul polimerilor sintetici.

Programul cuprinde lucrări in cadrul a 14 secțiuni științifice, 2 simpozioane, 7 ședințe tematice, 4 ședințe comemorative și a unei mese rotunde, „Tendințe viitoare in știință și tehnologie vizînd o dezvoltare umană”, la ele luînd parte peste 1200 de specialiști din 50 de țări ale lumii, de pe toate continentele, între cei înscriși figurînd personalități de frunte ale victiei științifice internaționale, ca și oameni de știință și specialiști români. Înaltele principii umaniste ce guvernează manifestarea de la București vor transforma, e neîndoișos, congresul intr-un puternic factor de mobilizare a oamenilor de știință in lupta contemporaneității pentru pace și progres social, pentru ca ei să-și unească energiile împotriva folosirii cuceririlor științei și tehnicii ca mijloace de distrugere, de dominație și aspirare.

Alegerea capitalei României socialiste drept gazdă a acestei importante reuniuni, după Paris, Moscova, Tokio, Edinburgh etc., constituie încă o dovadă, elocventă, convingătoare, a prestigiului și prețuirii de care se bucură pretutindeni țara noastră, politica de pace, colaborare și prietenie promovată cu consecvență de președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Totodată, această alegere înseamnă o recunoaștere a valorilor trecute și prezente ale științei românești, dintotdeauna participantă merituoasă la tezaurul universal de gîndire și progres, a contribuției oamenilor de știință români la îmbogățirea patrimoniului științific național și mondial, a faptului că activitatea de cercetare științifică, de dezvoltare tehnologică și introducerea a progresului tehnic in România, activitate coordonată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, e unanim apreciată, pe toate meridianele lumii.

Prezenți in sălile congresului, reporterii „Flacărei” vă vor ține, stimați cititori, la curent cu desfășurarea lui.

VIDIU IOANIȚOIA ■

Verticalitatea

Imi place in muzică dezvoltarea abruptă, fragedă, pe verticală, a temelor inspirate, imi place ridicarea cailor în două picioare in fața fulgerului, la întîlnirea halucinantă dintre tunet și nechezat, imi plac oamenii care nu se tirăsc printre împrejurări, ci le iau pieptși, imi place instinctul cu care floarea-soarelui urmează prin univers soarele, fără a-l trăda niciodată, dar rămî-nînd permanent ea însăși, dreptă și dulce, amețitor mirositoare, imi place momentul cînd copiii urlă de bucuria revelației că lumea arată altfel, mai frumoasă și mai exactă, mai înaltă și mai diferențiat, văzută din poziția copăcel.

Verticalitatea este poziția demnității.

Verticalitatea este poziția preferată a tuturor ființelor trăitoare pe pămînt. Nici chiar șarpele nu se tirăște totdeauna. El are și clipe cînd ridică — deasupra propriei sale condiții — capul.

Verticalitatea este poziția la care se cuvine să aspire intelectualii, creatorii, producătorii de fapte de conștiință. Căci dacă pentru un om verticalitatea e importantă, pentru un om exponent ea e vitală, ea e obligatorie. Opusul verticalității nu e totdeauna nondemnitătea, nu e mereu deplasarea tîrșă, opusul verticalității e și uitarea ei. Cînd ne prefacem a nu mai ține mînt că trebuie să fim demni, nu sîntem mai puțin nedemni decît atunci cînd ne împrumutăm conștiințele — lașități. Pierderea in amănunte adevărate, dar fără încercătură exponențială convingătoare, se poate transforma intr-un obicei menit să refuze ce e monumental sau ce e acut sau ce e esențial.

Simt că „Flacăra” trebuie să țină in continuare la păstrarea sa in toate prizele realității, dar, mai mult decît orice, să realizeze asta cu as-

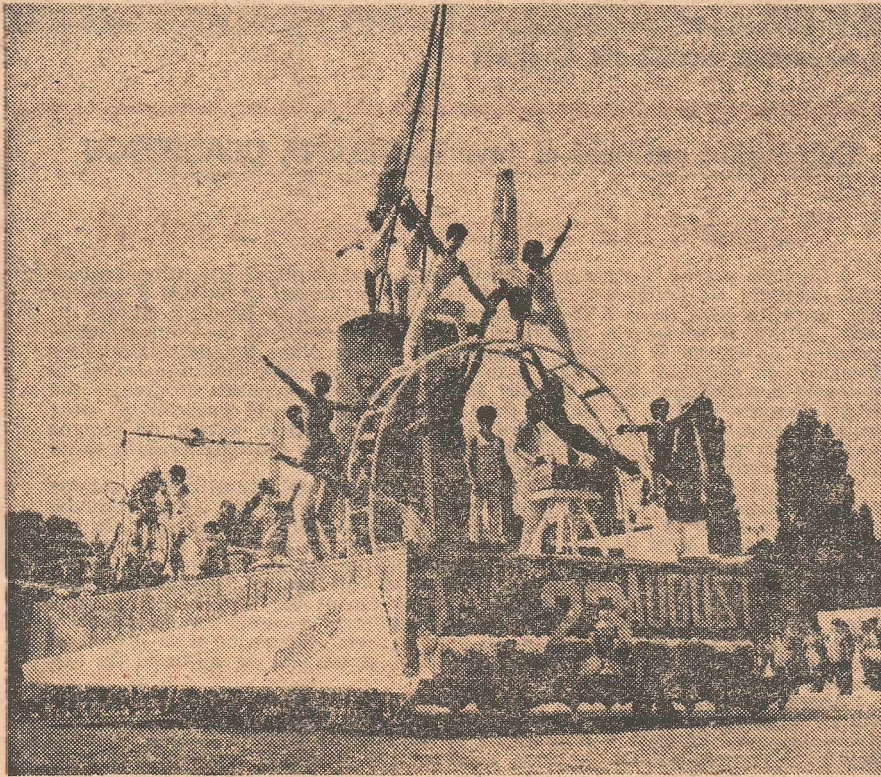
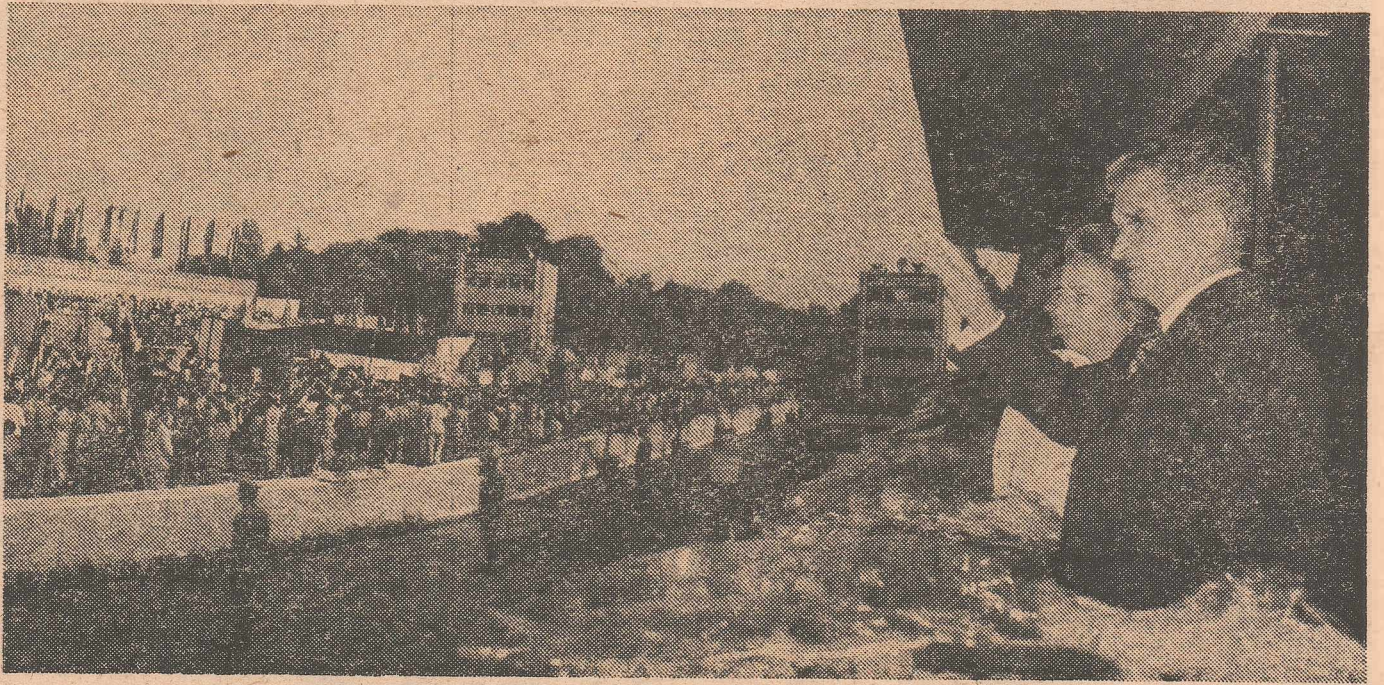
(Continuare în pagină 5)

ADRIAN PAUNESCU ■

Cu bucuria matură a marilor victorii și împliniri, cu angajare fermă în făurirea destinului comunist al patriei, într-o impresionantă demonstrație a unității sale în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, poporul a celebrat

**al
37-lea
august
liber**

An și bilanț — iată două noțiuni care la noi se suprapun. An și etapă istorică — iată o realitate care încorporează în substanța ei efortul creator al 23 de milioane de oameni care, ajunși în balconul festiv al Zilei Eliberării, pot contempla, cu satisfacțiile pe care numai creația le poate da, urcușul rodnic pînă aici.

Etapă istorică pe care am încheiat-o recent, celebrînd-o prin mari demonstrații ale entuziasmului popular, sub fluturarea sărbătorească a drapelului roșii și tricolore, am numit-o al 37-lea August al libertății noastre. Semnele că și această etapă va fi încheiată cu succes, ridicînd mai mult ca oricînd faptele muncii și ale vieții noastre la înălțimea marilor planuri ale partidului, le-am primit nu de ieri. Certitudinea izbîndirii în această cursă a hărniciei și eroismului, marcînd o bornă de referință în împlinirea istoricelor decizii ale celui de-al XII-lea forum al comunistilor, ne-a dat-o însăși condiția fizică a acestei țări, care a intrat, în ultimii 37 de ani, în era performanțelor. Am învățat lumea, în toți acești ani, și mai cu seamă în ultimii 16 — ani-colar ai înaintării noastre pe toate planurile, ani al căror focar de idee și faptă a fost Congresul al IX-lea al partidului — să nu se mai mire de noi. Mai exact spus, am obișnuit-o să pună semnul exclamării după fiecare succes al nostru, și nu semnul întrebării, ca mai demult. Și mai precis definit, „miracolul românesc” e înțeles acum pretutindeni ca o facultate inopuzabilă a surprizelor, egala cu însăși capacitatea de talent, de geniu, de dăruire a acestui neam, egală cu însăși capacitatea societății făurite de el de a se perfecționa continuu, asumîndu-și continuu istoria pentru sine, modificînd-o continuu pentru popor. Avem mîndria de a fi autori de surprize în planul creației, al științei și tehnicii, al dinamismului economic și social, al civilizației și culturii, și sintem în egală măsură pregătiți să facem față oricăror surprize care, de orice natură ar fi, nu ne pot deturna de la felul nostru suprem: socialismul și comunismul.

Dens în evenimente, adevărat concentrat de istorie, cel de-al 37-lea an al libertății noastre va rămîne ca un moment memorabil în cronică edificării naționale, prin succesele giganticului efort constructiv pe care l-am numit cincinalul calității, cincinalul revoluției tehnico-științifice, prin multiplele solicitări la care am răspuns, prin confruntarea cu întrebări de esență privind ziua noastră de azi și de mîine, prin angajarea plină de îndrăzneală, dar totdeauna lucidă și realistă, a

noi perspective, prin tot ceea ce se cheamă, în semnificație românească, efort diurn. Prinși în iureșul bătăliilor și al zilelor, înclistați în plasma fierbinte a evenimentului, n-am avut totdeauna răgazul să contemplăm, detașați, treptele smulse vremii, să fixăm faptele cotidiene locul lor, semnificația lor exactă, să măsurăm fermitatea escaladării cotelor către mîine. Desfășurarea multicoloră, densă, bogată în evenimente majore a secvențelor celor 365 de zile și nopți ne-a implicat mult prea direct pentru a le putea alege pe cele mai elocvente, pentru a exclama: „clipă, oprește-te!” — nu pentru a opri clipa, ci pentru a-i marca mai expresiv goana spre viitor. Am făcut-o însă din balconul sărbătorec al zilei de August, contemplant grandiosul bilanț, grandiosul raport muncitoresc al unei etape care, prin toate datele sale, se constituie, cu adevărat, drept o etapă de sinteză istorică, drept culmea cea mai înaltă din panorama construcției societății socialiste multilaterale dezvoltate în România.

O LECȚIE DE ISTORIE RECAPITULATĂ FESTIV

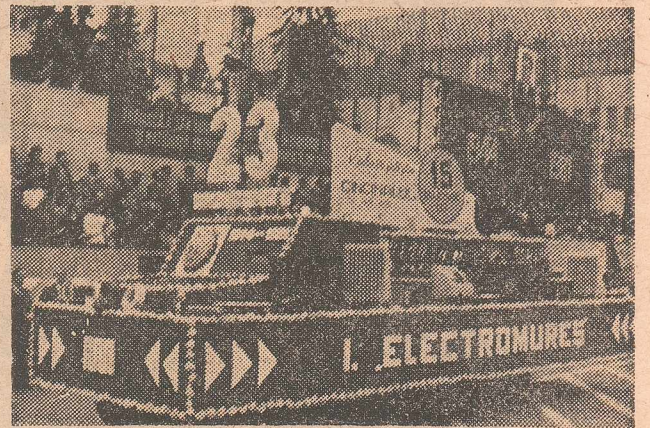
Un bilanț e o lecție de istorie recapitulată festiv, dar pentru cei ce știu s-o citească — și noi, autorii ei, sintem primii care o știm! — încărcătura de trudă, de efort și de sacrificii, de încordare a brațelor și a minții, de frenetie a căutărilor, de nestrămătură a visului, a ambițiilor devenirii, sublimată în cifrele unui panou de întrecere, transcendînd clipa de sărbătoare, venind din ieri și trecînd în mîine ca și o sevă printr-un stegar viguros, cu falnice rădăcini într-un falnic sol. Ca să raportăm, la capătul a 37 de ani, deci după o etapă istorică scurtă, mai scurtă decît cea a lui Ștefan, doar cu ceva mai lungă decît cea a lui Brîncoveanu, fundamentala schimbare a tuturor structurilor unei țări, echivalentă cu o adevărată renaștere, a trebuit să facem, aici, pe acest sol, operă de geologi, de mineri, de sondori, să spargem crusta cea grea a inapoierei, care ades și-a prelungit inerțiile și în spirit, să forăm spre acele zăcăminte termale, spre acele valori de esență ale incandescențelor naționale, spre acel capital de surprize, de revelații, de virtuți gătitoare de geniu, ieri numai întrezărite, astăzi fructificate la o scară cîndva de nevisat. Ca să raportăm, după numai 37 de ani de făurire conștientă și liberă a noii noastre istorii, o producție industrială de aproape 50 de ori mai mare ca în 1938, de 34 de ori mai mare ca în 1950, o producție agricolă de 3,5 ori mai ridicată decît acum

trei decenii, ca să mutăm peste 60 la sută din populația țării în case noi, ca să împodobim casa și agora, orașele și satele noastre, cu atributele înnoirii perpetue, ca să ridicăm înnoirea la rangul unei politici, consecvent urmărită în toate sferele vieții, a fost nevoie de efortul eroic al unui întreg popor, în frunte cu muncitorimea română, cu această harnică, răbdătoare, înverșunată, întrepidă, miraculoasă muncitorime română, care, în strînsă alianță cu țărînimea, cu carturarii, cu toți fiii acestui pămînt, indiferent de naționalitate, și-a revelat, mereu și mereu, valuta majoră a dăruirii, a maltei sale conștiințe, a marii sale capacități de a-și asuma și de a produce noul, a nestrămăturii sale voințe de a clădi destinul comunist al României, adică viitorul ei fericit și demn, desenat de marele arhitect, Partidul Comunist Român. Nu vom avea niciodată deajunsă inimă ca să-i dăm omenerii noastre truditoare cită inimă a pus, pune și va pune în această ispravă. Dar fiecare tînem un creion în mînă și toți știm să facem socoteli. Le face toată țara, așa cum le-a făcut în acest August aniversar, înscriindu-le cu mîndrie pe panourile grandiosului său bilanț. N-a fost ușor, au trebuit înfrînte nenumărate obstacole, a trebuit înfrîntă o blestemată gravitație istorică, gravitația întîrzierii, a sărăciei, a umilinței, a trebuit ca oamenii acestei țări să lupte din răspuțeri — bizuindu-se doar pe ei, căci nimic nu le-a căzut din cer — ca să pună mereu, zi de zi, tot mai sus niște cărămizi, ca să impună mereu, zi de zi, tot mai sus niște idei. N-a fost ușor, sarcinile au fost și sînt încă adesea covîrșitoare, dar cînd aliniem — așa cum am făcut-o la jubileul acestui August — bilanțul sarcinilor cu bilanțul succesorilor, vedem limpede că, oricît de greu au atîrnat pe umerii țării sarcinile, darul de eroism, de cuceriri și de victorii al oamenilor a atîrnat și mai greu.

ESTETICA STRAZII, ÎN TON CU FLUXUL SOLAR AL ZILEI

Însăși marea demonstrație a acestui August 1981, aliniată celor ce au premers-o de-a lungul anilor noii noastre istorii, proiectează, ni s-a părut, semnificative lumini asupra urcușului nostru, asupra cotei la care, în ascensiunea spre culmi, ne situăm în aceste zile. Primele noastre demonstrații de august semănau, ne amintim, cu niște tumultuoase revărsări de ape, inundînd pietele și bulevardele cu vuietul lor. Erau demonstrații de forță ale poporului eliberat, dezvoltînd

Atitea mii de oameni prin mii de părți trăind
Partidului viața și visurile-nchină,
Cum clinchete distihcte din line strune prind
Aceeși melodie fierbinte și deplină.

NICOLAE LABIȘ

bucuria de a simți aproape umărul tovarășului venit între rinduri, solidaritatea puternică de corp luptător. Importantă, în acel an, era puterea de fluxiu irumpăt dintre ghefuri, iar demonstrațiile, ne amintim, erau grandioase tocmai prin revărsarea lor. Privind fotografiile sau peliculele de cinema ale epocii, trăiești, într-adevăr, senzația că asisti la revărsările de primăvară ale Dunării, iar această senzație se legitimează prin aceea că în urma apelor se deschid vaste păminturi fertile. Acele prime revărsări populare au creat marele spațiu fertil al construcției socialismului în România. Au răsărit, în urma lor, nu doar păduri, ci păduri de turnuri industriale, nu doar ogoare, ci vaste lanuri cooperatiste, nu doar flori și culori feerice, ci orașe, edificii de cultură, monumente ale civilizației, ordinii și frumosului.

Demonstrațiile noastre de august curg acum solemn, cu o altfel de grandoare, cu grandoarea împlinirilor, cu bucuria matură a contemplării unui imens teritoriu fertil și fertilizat. Insași această curgere a milioane de oameni, așa cum am văzut-o cu cîteva zile în urmă, a căpătat o estetică impunătoare, de feerie a mulțumirii obștești, cu ritmuri de o nouă amploare, de o vibrantă cadență, de o impresionantă noblețe. Au fost mai multe florile, mai somptuoase carele alegorice, mai bogată paleta culorilor, mai spectaculoase ca niciodată victoriile muncii, concentrate în cifrele pancartelor și panourilor, dar, peste toate, ni s-au părut a fi alții oamenii. Da, altfel au arătat, la marea demonstrație a acestui August, oamenii României, fețele lor, hainele lor, ca și locurile prin care treceau, mai frumoase și mai impodobite ca niciodată, în ton cu fluxul solar al zilei, afirmind, tot mai vie, legătura nemijlocită între faptele muncii și împlinirile vieții. Da, altfel au arătat fețele oamenilor, purtind, mai pregnant ca oricind, acel aer aparte, care conferă tipului nostru uman, românului anului '81, o anume marcă, un anume puls: marca unui spirit efervescent și deschis, pulsul unei experiențe istorice particulare și foarte dense. O istorie care, prin pasiunile ei, înobilează cărbunele și îl transformă în diamant. O istorie a încrederei tot mai vii în ziua de azi și în cea de mâine, o încredere cucerită în acești ani ai socialismului, și cu deosebire în ultimii, în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, anii Congreselor al X-lea, XI-lea și al XII-lea, anii maximei afirmări a României și a românilor, anii maximei afirmări a noii noastre civilizații, anii restaură-

rii democrației, a chipului ei real, anii cînd, pentru prima oară, s-a înfăptuit acea consonanță organică, în trecut ignorată, între socialism și libertate, între socialism și participarea maselor la construcția destinului național. Anii cînd, ca niciodată, s-a realizat cea mai deplină fuziune de faptă, de vis, de crez la nivelul întregii societăți. Fiindcă niciodată unitatea oamenilor, a tuturor fiilor acestei țări, români, maghiari, germani sau de alte naționalități, nu s-a afirmat cu atita forță. Fiindcă niciodată libertatea, democrația, putința oamenilor de a-și spune cuvîntul în toate problemele ce-i privesc, laolaltă cu putința de a se realiza, de a-și construi existențele prin munca lor, prin valoarea acestei munci, decisa prin liberă competiție, apreciată exclusiv prin aportul ei la mai binele patriei, n-au fost mai largi, mai autentice, mai palpabile.

**"STIMA NOASTRĂ ȘI MINDRIA :
CEAUȘESCU - ROMANIA !"**

Da, demonstrațiile noastre de august curg altfel acum, cu o nouă grandoare, cu o nouă estetică și o nouă forță. Altfel arată oamenii, împărțind pe milioane și milioane de fețe bucuria aniversării Eliberării, ca și cum fiecare ins din coloanele demonstrațiilor ar fi celebrat nu o zi din calendarul obștești, ci o bucurie personală, o sărbătoare a lui, înmănunchind-o cu celelalte printr-o impresionantă coincidență. Această coincidență înseamnă dragostea lor, răspicat afirmată în toate zilele, în cele de sărbătoare ca și cele de lucru, față de patrie, față de partid, față de omul care, în fruntea patriei și a partidului, și-a făcut din cauza slujirii lor cauza lui sfîntă și neabătută. Față de omul care, în acești ultimi ani, a reafirmat, a întărit și a dezvoltat drumul de libertate, de demnitate, de progres și independență a patriei, girindu-l și simbolizîndu-l prin numele său : Nicolae Ceaușescu. Față de omul care a adus o viziune nouă, revoluționară, profund comunistă și profund patriotică, asupra libertății și demnității, asupra progresului și independenței, asupra muncii și existenței, asupra democrației și afirmării noastre în lume, făcîndu-ne, zi de zi, fervenți ai concepției pe care o promovează în strîns și fertii dialog cu țara. Sub conducerea lui am devenit ceea ce sîntem, am cucerit locul demn, de înalt prestigiu, de oare astăzi ne bucurăm pretutîndeni. Sub conducerea lui, și grație aceleiași viziuni revoluționare, se petrece marele

dialog pe care-l purtăm cu lumea, implicarea noastră majoră și responsabilă în însuși miezul de foc al problemelor contemporaneității, soluțiile constructive pe care noi, oamenii de la Dunăre și Carpați, greu încercați de istorie, le aducem în confruntarea, deseori detonantă, de interese aparținînd unor state sau grupuri de state, apelul nostru la rațiune, la echilibru, la concurență și la concordie. În acest sens, în cursul demonstrației s-a exprimat puternic încă o dată hotărîrea fermă a poporului nostru, dorința arzătoare a națiunii noastre socialiste de a se bara calea înarmării, de a se renunța la fabricarea armei cu neutroni, de a se interzice amplasarea de rachete distrugătoare în Europa, de a se întreprinde în consens cu voința tuturor popoarelor măsuri concrete de dezarmare și de asigurare a unei păci trainice în întreaga lume.

Iată de ce, marea demonstrație a lui August s-a constituit, și în anul acesta, cu un plus de pregnanță și forță, într-o fierbinte manifestare a unității noastre în jurul partidului, a secretarului său general, a ideilor și idealurilor pe care le promovează, a țelurilor înscrise cu slove de aur la orizonturile drumului nostru spre viitor. Drum la al cărui prim orizont — după cum ne reamintea, recent, tovarășul Nicolae Ceaușescu — România va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare, realizînd parametrii socio-economici ai statelor cu dezvoltare medie, realizînd, altfel spus, o calitate nouă a demersului ei intru progres, civilizație, bunăstare. Drum care nu este simplu — cuvintele secretarului general ne-au reamintit-o, din nou, foarte clar — el așezîndu-ne nu într-o curgere lineară a vremii, ci într-un aprig urcuș. Drum în care nu se poate zăbovi pe loc, nu se poate da înapoi, căci înapoi sau pe loc nu există (înapoi sau pe loc e doar stagnarea sau prăbușirea !). Drum în care întreg și parte, națiune și individ, trebuie să fie una confundîndu-se cu înalta zidire în care s-au angajat.

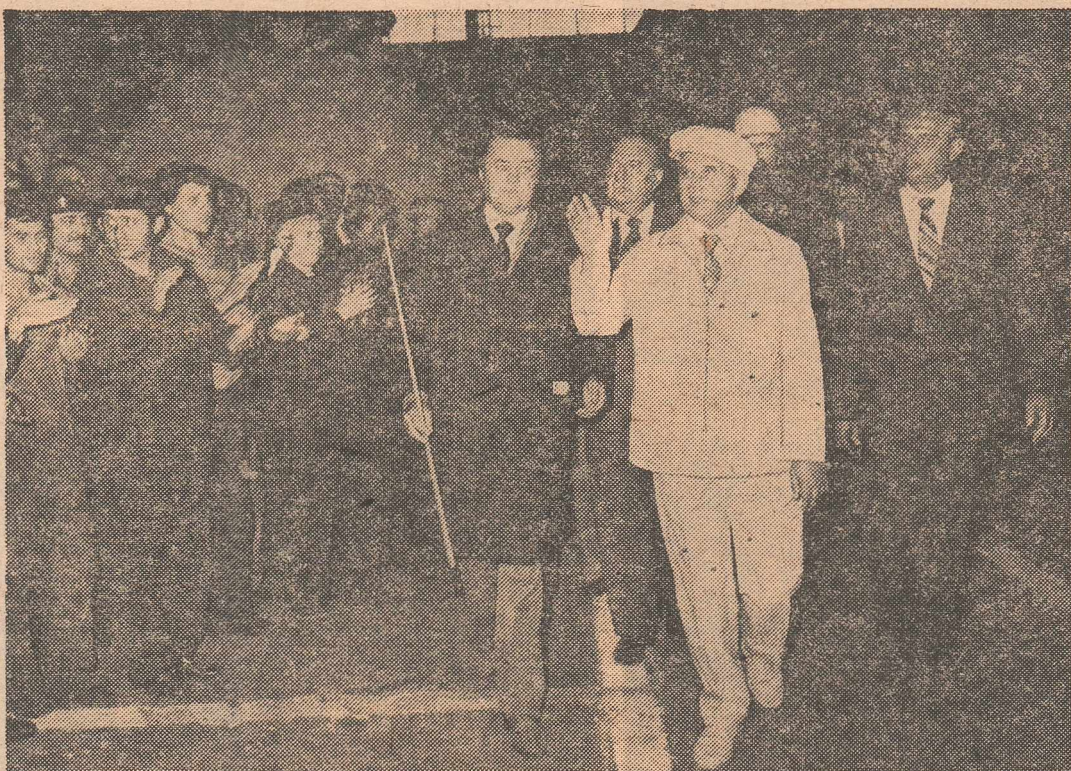
Toți fiii acestui pămînt, la marea demonstrație a lui August, s-au legat să păsească mai departe, neșovăit, pe acest drum. Fiindcă acești 37 de ani ai socialismului, și cu deosebire cei 16 ani de nouă, revoluționară istorie, ne-au dovedit nouă înșine că ne putem așeza, fără falsă pudoare, în rîndul forțelor mari, al umanității mari, care știu ce vor, care pot izbui ce vor.

De la încredere începe totul.

ILIE PURCARU

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în municipiul București

În preajma zilei de 23 August, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a întreprins o vizită de lucru în piețe agroalimentare și unități industriale din Capitală. În această vizită, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însoțit de tovarășii Emil Bobu, Gheorghe Oprea și Gheorghe Pană.

Vizita în piețe ale Bucureștiului a reliefat preocuparea constantă a conducerii partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru o bună aprovizionare a cetățenilor din Capitală, în vederea satisfacerii permanente a exigențelor mereu sporite ale oamenilor muncii. Imaginea tonică a piețelor vizitate reflecta elocvent eforturile depuse pentru punerea la dispoziția cumpărătorilor a unui fond de marfă sporit, a măsurilor întreprinse pentru asigurarea cu cantități tot mai mari de legume și fructe de sezon.

Piețele Obor, Țitan 1, Berceni Sud, Străduinței și Moghioroș ofereau cumpărătorilor importante cantități de legume și fructe, carne de porc și de vită, păsări și pește. Fondul de marfă fiind asigurat de trusturi hortiviticole din numeroase județe ale țării, din care amintim Argeșul, Oltul, Harghita, Suceava, Brăila, de numeroase cooperative agricole de producție și I.L.F., de stațiuni de cercetare și producție, de Agrocoop. Secretarul general al partidului s-a întreținut cu cumpărătorii, solicitând gospodinelor părerea referitoare la aprovizionare. S-au făcut propuneri privind o mai bună ritmicitate în aprovizionare cu întreaga gamă sortimentală agroalimentară. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca în unele piețe, cum este de pildă Obor, cea mai mare din București, să se extindă suprafețele de vânzare, să se folosească mai rațional spațiile existente, să existe o legătură permanentă cu unitățile producătoare care aprovizionează Capitala, pentru o mai bună repartizare a mărfurilor în întregul municipiu.

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu întreprinsă în unități industriale bucureștene a constituit prilejul unor analize temeinice împreună cu miniștri, activiști de partid, cu cadre de conducere din unitățile respective, a modului cum sint îndeplinite sarcinile de plan pe anul 1981. În cadrul vizitei, ce a cuprins întreprinderea de fibre artificiale „Viscofil”, Fabrica de confecții și tricotaje, întreprinderea de fire și țesături din fire de sticlă și întreprinderea „Grivița Roșie” a fost abordată o sferă largă de probleme privind realizarea integrală a producției fizice și a producției nete, creșterea și diversificarea producției, onorarea contractelor de export în condiții de înaltă calitate, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, sporirea eficienței întregii activități economice.

Întreaga desfășurare a vizitelor de lucru a constituit, de asemenea, un nou prilej de manifestare a dragostei și recunoștinței pe care cetățenii Bucureștiului, ai întregii țări, le poartă președintelui României, a cărui viață și activitate reprezintă o minunată pildă de slujire cu devotament a intereselor poporului, a cauzei păcii și socialismului în întreaga lume. Astfel, la Fabrica de confecții și tricotaje, dialogul de lucru s-a desfășurat în fața unor grafice și panouri ce oglindeau prin intermediul indicatorilor de bază, activitatea economică a centralei și a marii întreprinderi din Capitală. Gazdele au prezentat, printre altele, câteva din reușitele în ceea ce privește activitatea de export, precum și preocupările referitoare la diversificarea producției. În acest context își găsesc locul și noile modele de uniforme școlare, concepute să confere un grad sporit de funcționalitate și posibilități mai bune de întreținere. De asemenea, o expoziție a Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei a expus diferite modele de pantofi ce urmează a fi realizate în anul viitor, o încălțăminte ușoară, comodă, atrăgătoare.

MIRCEA RAIU

Editura libaneză „Dar Al Hadatha” din Beirut a lansat un nou volum consacrat președintelui Nicolae Ceaușescu, intitulat „Președintele Nicolae Ceaușescu și democratizarea relațiilor internaționale”, semnat de dr. Khalil Ahmad Khalil, profesor la Universitatea libaneză, membru al direcțiunii Uniunii scriitorilor libanezi. Lucrarea, editată în limba arabă și franceză, reflectă interesul deosebit față de personalitatea excepțională a șefului statului nostru, față de valoarea operei domniei sale, așa cum sublinia în cuvintul înainte Walid Joumbatt, președintele Partidului Progresist Socialist, președintele Consiliului Politic Central al Mișcării Naționale Libaneze: „Evoluția evenimentelor pe plan internațional confirmă clarviziunea și realismul gândirii președintelui Nicolae Ceaușescu privind procesele sociale și politice, tendințele și transformările care au loc în lumea de azi”. Subliniind faptul că ideile președintelui României se înscriu ca o contribuție importantă la lupta forțelor progresiste din lume pentru promovarea unei noi ordini economice și politice, semnatul prefetei arată că șeful partidului și statului român „a adus și aduce o contribuție importantă și constructivă, care se bucură de o largă apreciere în Liban și pe plan internațional, la reglementarea globală, justă și durabilă a crizei din Orientul Mijlociu, în interesul păcii și securității popoarelor din această regiune și a tuturor națiunilor”. Dr. Fuad Chahine, profesor de sociologie la Universitatea libaneză,

director al Facultății de litere din Saïda, semnează o prefață în care arată printre altele: „Politica președintelui Nicolae Ceaușescu se bazează pe două fundamente solide: istoria milenară a poporului român, extrem de bogată în evenimente

ranitate, la edificarea relațiilor democratice cu alte state, pe de alta. Aceste relații internaționale, democratice se bazează pe egalitate în drepturi între națiuni, pe neamestecul în treburile interne, pe schimbul de valori, pe principiile promovării colaborării”.

La Beirut, un nou volum consacrat conducătorului partidului și statului nostru:

„Președintele Nicolae Ceaușescu și democratizarea relațiilor internaționale”

remarcabile, aspirația sa de libertate și egalitate a popoarelor — pe de o parte — și doctrina marxist-leninistă, socialismul științific, care afirmă dreptul națiunilor de a decide de ele însele și, de aici, dreptul lor la independență, la suve-

Unul dintre capitolele volumului, bogat ilustrat cu momente importante din activitatea pe linie de partid și de stat a tovarășului Nicolae Ceaușescu, este intitulat „Istoria unui om, istoria unei cauze” și constituie o amplă prezentare biografică a președintelui României, viața și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu fiind înfățișate în strinsă interdependență cu cele mai importante momente ale evoluției politice, economice și sociale a României. Capitolele consacrate relațiilor țării noastre cu Libanul cuprind aspecte semnificative din istoria acestor relații, fiind pus în evidență cursul ascendent al legăturilor tradiționale multiseculare, perspectivele de întărire a acestor raporturi.

Apariția acestui nou volum în Liban face parte dintr-o serie de manifestări editoriale de prestigiu pe diferite meridiane ale lumii, care ilustrează grăitor aprecierea de care se bucură pe toate continentele personalitatea președintelui României, politica externă a țării noastre, contribuția ei la lupta pentru fărâșirea unei lumi mai drepte, mai bune.

RADU BARBU

Adunarea festivă din Capitală

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu a celorlalți conducători de partid și de stat, sâmbătă, 22 august, a avut loc în Capitală Adunarea festivă consacrată celei de-a XXXVII-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antimperialistă, din august 1944, moment de răscruce în viața poporului român, care a deschis o eră nouă în istoria patriei.

Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, în prezidiul adunării au luat loc tovarășii Elena Ceaușescu, tovarășii Ilie Verdeț, Iosif Banc, Emil Bobu, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Janos Fazekas, Ludovic Filipaș, Cornelia Filipaș, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pătan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Virgil Trofin, Ștefan Andrei, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Suzana Gădea, Ion Ioniță, Ana Mureșan, Elena Nae, Marin Rădoi.

Ion Ursu, Richard Winter, Ilie Rădulescu, Vasile Vilcu, președintele Comisiei Centrale de Revizie a P.C.R., Ion Gheorghe Maurer, Manea Mănescu, Ion Popescu Puturi, Mihai Cruceanu și alți membri de partid cu stagiu din ilegalitate, foști comandanți ai unor mari unități de pe frontul antihitlerist, generali, conducători ai unor organizații de masă și obștești, reprezentanți ai oamenilor muncii din Capitală, ai vieții noastre științifice și culturale.

Adunarea a fost deschisă de tovarășul Gheorghe Pană, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului municipal București al P.C.R., iar despre însemnătatea zilei de 23 August a vorbit tovarășul Ion Dincă, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-viceprim-ministru al guvernului.

Adunarea festivă s-a încheiat cu un frumos spectacol artistic omagial.

Solemnitatea înaintării la gradul de general-locotenent a generalului-maior Constantin Olteanu, ministrul apărării naționale

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandant suprem al forțelor armate, a avut loc, sâmbătă după-amiază, solemnitatea înaintării la gradul de general-locotenent a generalului-maior Constantin Olteanu, ministrul apărării naționale. La solemnitate au luat parte membri ai Comitetului Central al partidului și guvernului. „Această solemnitate — a spus generalul-locotenent Constantin Olteanu — constituie pentru mine un minunat prilej de a-mi exprima, încă o dată, adâncă recunoștință și devotamentul profund față de gloriile noastre partid comunist, față de dumneavoastră, mult stimat tovarăș Nicolae Ceaușescu, pentru grija deosebită pe care o purtați armatei, întăririi capacității de apărare a patriei, pentru marea cinste ce mi-o acordati astăzi prin înaintarea la gradul de general-locotenent”.

În numele Comitetului Central al partidului, Consiliului de Stat, al guvernului și al său personal, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat celui înaintat în grad cele mai calde felicitări și urarea de succese tot mai mari în întreaga activitate în conducerea armatei noastre, în munca incredințată de partid și guvern. „Noi vom face și în viitor totul, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru întărirea armatei, pentru ca ea să-și îndeplinească obligațiile față de popor și totodată, și obligațiile față de aliați, în cazul unei agresiuni imperialiste”.

Verticalitatea

(Urmare din pagina 1)

pirateria neclintită a monumentului, acutului, esențialului.

Mă gândesc în aceste zile, în care umblu, fără saț, prin țară, spre exemplu, la problema complexă a Munților Apuseni. De ce n-ar deveni Apusenii subiectul unui număr întreg de revistă „Flacăra”? Pe structura existentă a gazetei noastre, o cercetare a situației Munților Apuseni, cu uneltele ziaristicii moderne, ar reprezenta, cred, și o împlinire a datoriei noastre profesionale și o expresie a militantismului, a activismului funciar al revoluționarului și o datorie plătită frumos țării.

Ce se întâmplă cu pășunile din Apuseni? Este, aceasta, doar o problemă a ministerului de resort? Părerea mea e că situația pășunilor și finetelor din Apuseni, ca să nu mă refer decît la ele, se simte pînă-n Piața Amzei, pînă-n bucătăria cetățeanului Capitalei, pînă-n buzunarul țărănilor cooperatori din Birca, pînă-n nivelul material al culturii. Căci, măcar prin folosirea de către toți a beneficiilor lor, pășunile reprezintă o prezență tutelară. Cînd nu e brînză în Piața Amzei să cunoaștem că pe 94 de kilometri pătrați, în comuna

Rămeți, din Alba, în Apuseni, trăiesc 1 600 de oameni care, spre deosebire, să exemplificăm, de 1950, cînd aveau în sat 15 000 de oi, au acum 2 200 de oi. Sute de hectare de pășune își așteaptă animalele care să le pască și, în același timp, să le îngrășe, recreind tot echilibrul pierdut al naturii cu om și toate suflările inconjuroare, cu om și cu piatra îngropată solid sub rădăcinile ierbii, cu copita de oale dricuind, fixînd, tencuind peretele muntelui, încît nici o ploaie să nu-l mai poată dezgoli, încît riurile să rămînă în albiile lor, fără a-și mai vedea nivelul ridicat din cauza pietrișului și grohotișului antrenate în piraie de fuga apei pe pantele lipsite de coeziunea ierbii bine hrănite și bine călcate.

Îmi spunea viceprimarul din Rămeți, Traian Alba, că tare i-ar mai aștepta satul pe unii din cei plecați să-și facă rost prin alte părți. Să vină acasă și să renască satul. Tot omul acesta, care e la curent cu arzătoarele îndemnuri ale președintelui Nicolae Ceaușescu de a nu se mai aglomera orașele și de a se îndrepta energiile tinere și către agricultură, îmi spunea că, în mod obișnuit un țărănic din Rămeți cîștigă — evident, muncind din greu — numai pentru laptele obținut de la o sută de oi circa 4 000 lei lunar. Asta fără a mai pune la soco-

teală lînă, carnea și, eventual, mieii. Atunci, ascultîndu-l, m-am gîndit că situația Munților Apuseni, Munți Eroi ai Istoriei Naționale, ar merita cea mai profundă și complexă investigație. Și-așa mi-am făgăduit să fac „Flacăra”. Să poamească din propria ei verticalitate spre cea mai evidentă intruchipare a verticalității, spre Monumentul însuși al verticalității noastre în lume, Carpații. Deocamdată spre Apuseni, poimiine spre alte situații. Dar miine într-acolo.

Căci datoria noastră de patrioți și comunisti, datoria noastră de activiști și cărturari e să apărăm verticalitatea și s-o descoperim, dar să și participăm la însuflețirea vieții peste orice verticală părăsită de împrejurări. Noi revoluții agrare preconizate de tovarășul Ceaușescu, adoptată ca program de acțiune de către partid, îi vom închina multe din strădaniile noastre specifice, iar foarte curînd o „Revista Flacăra în Munții Apuseni”. Adică acolo unde nici o roată mirșavă nu a putut frînge verticalitatea eroică a unei Nații.

Dar acea verticalitate nu poate fi părăsită de nepoții eroilor și lăsată stelelor, paraginii, amintirii. Nici măcar doar istoriei. E o verticalitate care trebuie redată pe de-a-ntregul vieții. Cred că mai sfințită cauză a existenței noastre de patrioți și comunisti nu poate fi alta decît cauza agriculturii românești.

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

Săptămîna politică de la 20 la 27 august a.c. marchează în continuare activitatea bogată a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în direcția lărgirii contactelor, a schimburilor de păreri cu personalități de seamă ale vieții politice și sociale internaționale:

— joi, 20 august, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit, la Snagov, un grup de membri ai conducerii Uniunii și Ligii societăților româno-americane din S.U.A. și Canada condus de John Copacia, prim-vicepreședinte al Comitetului Executiv al Uniunii și Ligii, care a efectuat o vizită în țara noastră la invitația Asociației „România”.

— vineri, 21 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a primit, la Snagov, pe tovarășul Tomio Nishizawa, vicepreședinte al Prezidiului Comitetului Central al Partidului Comunist Japonez, care a făcut o vizită în țara noastră, la invitația C.C. al P.C.R.

— tot vineri, 21 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Iqbal Hosain, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Islamice Pakistan în România; a primit scrisorile de acreditare a noului ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Socialiste a Uniunii Birmane în țara noastră, Maung Maung; a primit pe Gilberto Cruz Villegas, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Columbia în țara noastră.

Noii ambasadori au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu cele mai cordiale salutări, urări de sănătate și fericire personală, de progres și prosperitate pentru poporul român, din partea președinților țării lor.

Președintele Nicolae Ceaușescu a mulțumit pentru urările transmise, a transmis la rîndul său aceleași urări, a remarcat progresul relațiilor cu țările respective și a subliniat din nou necesitatea unirii popoarelor, a conlucrării lor tot mai strînse pentru oprirea agravării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, colaborare, independență și pace.

— sîmbătă, 22 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a întîlnit la Snagov cu tovarășul Haralambos Drakopoulos, secretar al C.C. al Partidului Comunist din Grecia (Interior). După ce a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu un salut călduros din partea conducerii Partidului Comunist din Grecia (Interior), calde felicitări cu prilejul mării sărbători naționale — 23 August — împreună cu urări de progres și prosperitate poporului român, oaspetele a dat o înaltă apreciere politicii promovate de România, contribuției personale a tovarășului Nicolae Ceaușescu în rezolvarea marilor probleme ale lumii contemporane.

— tot sîmbătă, 22 august, la Snagov, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a întîlnit cu tovarășul Ali Yata, secretar general al Partidului Progresului și Socialismului din Maroc, întîlnire în cadrul căreia s-a apreciat, printre altele, că amplificarea relațiilor dintre P.C.R. și P.P.S. din Maroc este în interesul celor două popoare, contribuie la extinderea relațiilor politice, economice, tehnico-științifice și în alte domenii dintre România și Maroc.

Toate aceste contacte exprimă în chip fericit vocația României, a sefului statului român de a promova prietenia trinitică între popoare, colaborarea reciproc avantajoasă, încrederea în lupta pentru o pace durabilă pe planetă.

— marți, 25 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Alhaji Suleiman Takuma, secretar național al Partidului Național din Nigeria.

În cadrul convorbirii au fost subliniate bunele raporturi existente între Partidul Comunist Român și Partidul Național din Nigeria, dintre țările și popoarele noastre și s-a reliefat importanța reluării și consolidării cursului spre destindere, pace, colaborare și respect al independenței naționale.

— președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit, tot marți, 25 august, delegația Grupului interparlamentar din Republica Zair, condusă de Birere Mabano, președintele Grupului zairez din Uniunea interparlamentară, care a înmînat tovarășului Nicolae Ceaușescu un mesaj de prietenie din partea generalului de corp de armată Mobutu Sese Seko, președinte fondator al Mișcării Populare a Revoluției, președintele Republicii Zair.

S-au abordat, printre altele, aspecte ale situației politice internaționale.

— în aceeași zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe V. I. Drozdenko, ambasadorul Uniunii Sovietice la București, la cererea acestuia.

Învățăturile griului (II)

Ce le cerem și ce le dăm autorilor pînii

Discuțăm, la sediul Trustului teleormănean de mecanizare a agriculturii, despre aportul — ca totdeauna și ca pretutindeni în țară, decisiv — înscris de tractoriștii, de mecanicii, de combinerii locului în campania griului '81. Interlocutorii mei — Constantin Vatau, directorul trustului, și Ion Slăvescu, inginerul șef — au de spus o mie și unul de lucruri. Cronică acestei campanii e extrem de bogată (prin mulțimea faptelor, a evenimentelor ce-o alcătuiesc), e tentaculară (prin vastele sale implicații economice), labirintică (prin incapacitatea unor contemporani de a se orienta în ea), adesea sufocantă (prin iminența cu care s-au prețins rezolvări rapide unor probleme cu foarte multe necunoscute). Urmărite cronologic sau considerate în parte, filele acestei campanii conturează nu doar o dată un fel de insolubil al zilei, un fel de simbură tare ca piatra, pe care oamenii, chiar cu riscul ruperii dinților, continuă să-l rumege, vor chiar să-l spargă, ca să extragă din el gustul amar, totuși mai necesar ca orice, al unor învățăminte de viitor.

Anul agricol, îmi amintesc cei doi, a fost cum a fost. La un pol al lui cu exces de umiditate, la celălalt cu exces de secetă. Băltiri în nordul județului, inclusiv în zonele irigate. Mari inundații în primăvara, la Zimnicea și în alte locuri. Secetă de Sahară, începând de la sfârșitul lui mai și continuând până astăzi, într-un crescendo pustiitor. Producții mai bune (4 000—5 000 kg de griu la hectar) în vestul județului, în zonele Turnu și Roșiori. Producții slabe (sub 3 000 la hectar) în partea de est, la Videle și la Zimnicea. De ani, lucrurile se petrec ca la fel. Recoltele locului, zice ing. C. Vatau, „s-au plafonat”, respectivul „plafon” (cel de 3 100 și ceva de kg la hectarul de griu) fiind rezultatul unui joc al producțiilor extrem de capricios, cu diferențe sensibile de la o zonă la alta. O primă învățătură: necesitatea unei conduite agrotehnice diferențiate, ținând cont de aceste capricii. Dar sînt prea multe zone care nu se aseamănă între ele și, mai ales, prea multe și prea derutante mutări de centru ori de accent în jocul secetei, ca și în cel al umidității, prea dese schimbări de poziție a semnelor plus și minus pe tabla cimpului. O astfel de bizară diagramă n-ar trebui, se întreabă ing. I. Slăvescu, să intre sub lupa specialistului, care să-i determine, dacă nu niște legi, măcar niște constante?

Îi ascult pe cei doi, așa cum i-am ascultat, în aceste zile, pe mulți alți specialiști teleormăneni ai recoltei, în primul rînd ai mecanizării. Rar oameni care să primească mai acut spinoasele probleme ale pînii de-a dreptul pe nervi, pe piele, pe meninge, decît ei, acești mecanizatori ai cimpurilor, conducători de trusturi, de S.M.A.-uri, de tractoare sau de combine, înși frământați și muncii ca nimeni altii, înși pe care aceste probleme par a-i secătui o dată cu fiecare campanie, dar care renasc surprinzător la orice nouă somație a recoltei, punînd iar la bătaie, cu o unică pasiune, nervi, piele, meninge, ca să ducă la bun sfîrșit niște sarcini vitale pentru teinicia și pentru forța țării.

O problemă-cheie, și în anul acesta, a fost pregătirea mașinilor și a utilajelor pentru campania recoltatului. S-a muncit intens, uneori zi și noapte, la

revizia și la repararea combinelor, armele suverane în bătălia pînii, solicitate extrem, solicitate „pînă la blană” (ele recoltează și orzul, și griul, apoi, schimbîndu-și echipamentele, trec la mazăre, la fasole, la in, la orez, la soia, la floarea-soarelui, la porumb...), astfel încît, la sfîrșitul de an, arată de parcă n-ar fi trecut prin campaniile unui an, ci ale unui război de o sută. Să pîedăm pentru combine specializate, dedicate unei singure culturi? Înainte de o astfel de pledoarie, zic interlocutorii mei, trebuie să pîedăm pentru respectarea normelor, a condițiilor, a cerințelor reparațiilor și reviziilor, uneori eludate (anul acesta, ce-i drept, mai puțin ca în alții), cu consecințe ce se răsfrîng în starea proastă a utilajelor care intră în lanuri. Încă se mai întîmplă ca, primăverile, combinerul să fie smuls de lingă scula pe care o drege și urcat pe tractor, uneori pentru zile întregi. Adică se lansează, festiv, lozincă: „Toți pe tractoare, ca să isprăvim arăturile!”. Adică se declanșează o bătălie care uneori e utilă, dar alteori disperată, răs-punzînd doar somațiilor unui ceas, uitînd

o lună după cules, oaze de paie de griu încă îngălbenesc în cîmp, așteptînd tractoarele. Să înțelegem că nu sînt destule tractoare, capabile să preia obligațiile fluxului? De ce să înțelegem asta? zic cei doi. Dar să socotim... Dacă 50 de combine recoltează, să zicem, 200 de hectare cu griu pe zi, obligațiile transportului, ale eliberării terenului, ale aratului, ale pregătirii și însămintării (totul, în decurs de 48 de ore!) înseamnă, matematic exact, nu mai puțin de 200 de tractoare, ca inseparabilă trenă a mașinilor ce culeg. Deci patru tractoare pentru fiecare combină. (Asta, pe lângă tractoarele care, exact în aceeași epocă, sînt prinse cu alte munci, precum prașitul mecanic, transportul furajelor, insilozatul etc.) În scrierile Trustului județean de mecanizare figurează însă, la 2 300 de combine pentru păioase, doar vreo 6 000 de tractoare. N-ar trebui adusă oare în discuție, dacă nu viabilitatea formațiilor, adaptarea lor vie la niște realități care nu totdeauna îmbracă perfect principiile? Apoi, în cadrul fiecărei formații complexe e prevăzută un mecanic de întreținere. Prevedere necesară, reclamată de buna desfășurare a fluxului. Dar oare există în S.M.A.-uri (mai precis, în schemele de retribuție) mecanici al căror număr să coincidă cu cel al formațiilor? Calculele arată că nu.

De fapt, i se răspunde reporterului, chestiunea aceasta, a forței de muncă trebuincioasă mecanizării, e mai complexă.

Vatau, trebuie începută cu o revoluție în pregătirea oamenilor. Liceele agricole, adaugă el, trebuie să mizeze mai mult pe această carte.

Vorbînd despre oamenii care cresc și culeg pîinea țării, intervine ing. I. Slăvescu, trebuie să vedem, desigur, și ce le cerem, și ce ne dau, dar și ce le dăm. Le cerem mult și ei ne dau mult. Ei muncesc fără să știe ce-i odihna, ce-s sîrbătorile, ce-s „orele de program”, căci agricultura e „foc continuu” (cu „schimburi” efectuate nu de oameni care se schimbă, ci de același oameni), ei sînt cuprinși cu întreaga lor ființă în întimplările cimpului, în vitregiile vremii, ei suferă de insolajie odată cu cimpurile arse de secetă, ei rabdă reumatisme odată cu solurile care băltesc, ei își trăiesc experiențele, succesele, bucuriile, amărăciunile, iluziile, deziluziile cu o intensitate mărturisind un simț al răspunderii — al răspunderii pentru soarta pînii — ieșit ades din obișnuit. Și poate că lor, acestor oameni, li s-ar cuveni, pentru viața lor, mai mult. Nu-i vorba numai, să zicem, de obligația de a li se asigura legiuitul și sfîntul drept al unui prînz cu hrană caldă în asprele zile ale campaniei (obligație ignorată de unele C.A.P.-uri, iar de altele „respectată” la niște prețuri inaccesibile pungilor), e vorba de degrevarea acestor oameni de niște pîeri pe care ei, prin specificul muncii și-al vieții lor, nu și le pot asuma. Ei nu-și pot părăsi combinele la ceasul cinci după masă, ca să fugă în sat, să-și cumpere pîinea de la brutăria care închide la șase. Ei n-au timp să se ocupe de lemne de foc pentru iarnă, de butelie pentru aragaz, de o mie și unul de lucruri esențiale pentru viața familiei, greu de asigurat de către insul care muncеște din zori pînă-n noapte, dar nu mai puțin obsedante pentru el. Ing. I. Slăvescu crede că ar trebui stabilite, pentru mecanizatorii cimpurilor, niște priorități. Evident, nu printr-o aprovizionare preferențială, ci printr-o diriguire centralizată, în limitele bunurilor alimentare și casnice prevăzute pe cap de locuitor.

Un ceas mai tirziu, la S.M.A. Drăgănești, continuu discuția cu ing. Măroea Iordan, directorul stațiunii. Inginer tînăr, conducător tînăr, director abia din 1979, energic, ambițios, autor al unor inițiative apreciate, nu pare, la ceasul de față, prea încîntat de recoltele „parohiei” sale (3 600 kg de griu la hectar), dar, zice, la anul, oricum va fi anul, oricare vor fi surprizele vremii, lucrurile vor sta mai bine, fiindcă niște învățături ale „griului '81” vor rodi sigur în viitoarele spice. O astfel de învățătură privește transportul recoltei. Ordinul ministrului, la acest capitol, e împedat: „nimic jos!”, adică nici un bob de griu deus pe sol, ci toate boabele, pînă la ultimul, desertate din buncărele combinei de-a dreptul în remorcile tractoarelor. Asta ca să se cruțe niște înfrizieri, niște munci în plus și, nu în ultimul rînd, ca să fie descurajați niște hoți ai griului... Pînă aici, totul e bine, dar ce te faci cînd tractoarele cu remorci nu sînt „pe fază”, cînd combina cu buncăru plin așteaptă cu ceasurile mijloacele de transport? S-au constituit, pentru asemenea eventualități, niște rezerve: remorci fără tractoare legate cite două în apropierea combinelor. Cînd buncăru se umple, combinerul îl desartă în aceste remorci, înhățate apoi de tractoarele care, întorcîndu-se de la bază, lasă în locu-le propriile lor remorci golite.

Se va spune că e un lucru mic. Dar nimicurile sînt citeodată esențiale în expedițiile colosale. Iar a asigura pîinea țării este o astfel de expediție.

ILIE PURCARU

Zeul de griu

Cimpia, dor de-amiază
ce arde-n veșnicie,
Purtînd semnul de taină
pecetea sacrei miini,
Ne-duce-n bob de aur
spălat de-o apă vie,
Izvorul cald al zilei
ce dănuie în piini.
Stă griul în genunchi
sub soarele cel sfînt,
Cum aștepta Zamolxis
inmiresmat de vară;
Desculțul zeu și-acum
prîntre tulpini coboară,
Și lacrima-i de spice
ne-o dăruie curînd.
Din bob de griu de veacuri
vin mii de generații,
Din dalba lui jertfire
noi trecem pe pămînt,
Și ca un înn de slavă
i-am dăruit Carpații,
Să-i strălucească-n stema
aprinșă de cuvînt.

IONEL TECȘA

du-se că în războiul cel mare al pînii mai sînt și altele. Iar o bătălie disperată, care nu ține seamă de perspectivă, nu e o fericire, dimpotrivă.

La recoltatul griului, problema problemelor, și în anul acesta, a fost aceea a „formațiilor complexe”, chemate să lucreze în „flux continuu”, într-un foarte intens „flux continuu”, care prevede ca la 48 de ore după ce ultimul spice a fost luat din cîmp pe fața cealaltă a țării să se fi scris cu sămînță nouă. S-a respectat acest flux? întrebă reporterul. S-a respectat, i se răspunde, s-a respectat chiar foarte strict în multe zone, la Furculești, la Purani, la Botoroaga, la Drăgănești, la Orbeasca, la Udeobasca... Totuși, reia reporterul, în unele locuri chiar și acum, la

și mai acută, atît din punct de vedere cantitativ, cit și din acela al calității. Sînt mai puțini mecanizatori decît e nevoie (pentru combinele Teleormanului: doar 70 la sută din necesar!), orașele și industriile continuă să ispitescă și să absoarbă suflarea tînără, bărbătească a satelor, lăsînd armele bătăliei pînii pe niște umeri cam osteniți, cam îmbătrîniți, cam depășiți de sarcini și de probleme. Combina C-12, ca să nu mai vorbim de CARP, preține cunoștințe superioare, greu de cerut unor oameni care, cîndva, au făcut niște clase primare, apoi niște foarte grăbite cursuri (de 8-9 luni) pentru inițierea în niște secrete ale mecanizării care sporesc, se diversifică și se complică zi după zi, Noua revoluție agrară, crede ing. C.

Cum să definim Sighișoara?

Există Sighișoara pe care aș numi-o romantică, cu ziduri masive și contraforturi, cu monumentale biserici gotice ale căror virfuri și ogive par să disciplineze însuși cerul Transilvaniei, cu străzi în pantă, înguste, întortocheate și piezișe, cu pavimente de gresii și cu trepte ferite de incetineală, cu bătrîne case policrome adăpostind prin rafturi de firide versurile aceluia Friedrich Leopold von Hardenberg pe care fecioarele lumii l-au memorizat mai ales sub numele de Novalis, veșnicul și vajnicul călător și căutător de floare albastră..., case cu poduri uriașe acoperite cu olane anchilozate și imobilizate de mușchii și lichenii Nordului și evasiluminat de amiezile furate de lucarne, case străjuite de ogrăzi răcoroase și îmbrodite în curiozități surghiuante... Cu toate acestea oamenii care locuiesc acum în astfel de case sînt obișnuiți și harnici, se trezesc dimineața la chemarea fabricilor și se culcă cu noaptea în cap pentru a relua munca de la capăt, a doua zi, iar și iar...

Există Sighișoara turiștilor.

A zecilor de mii de turiști români și străini care, mai ales acum, vara, invadează literalmente de șapte ori secolara așezare de pe defileul Tirnavei Mari. Oaspeți de o oră, sau de o zi, sau de o săptămînă, hămesiți de curiozitate, insolit și pitoresc li recunoști lesne după vestimentația de vacanță, după aparatele de filmat și fotografice, după automobile, dar mai ales două atenția cu care ascultă explicațiile ghizilor:

Sîntem în foisorul turnului cu ceas, cel mai înalt punct al orașului. Mecanismul care mișcă statuetele reprezentînd zilele săptămîinii se află chiar sub no-deaua de sub picioarele dv.; ca și Muzeul de istorie cu valoroasa sa colecție de vestigii medievale, cu biblioteca publică al cărei fond trece de o sută de mii de volume. Acolo, pe Dealul Viilor, în 1978 s-a descoperit un sat românesc mai vechi cu o mie de ani decît acel 1280, deci anul în care, sub denumirea de Castrum Sex a fost semnalată actuala Sighișoara... De pe la mijlocul secolului al XII-lea și

pînă prin secolul XIV au fost colonizate grupuri succesive de populație germanică — formate din țărani și meșteșugari — cunoscute sub numele de sași. În părțile Sighișoarei au fost aduși prin secolul XIII. Bineînțeles că atît coloniștii germani cit și maghiarii au găsit în locurile respective vechea populație românească... Dincoace, puteți admira centura de fortificații a burgului medieval cu zidurile, bastioanele și turnurile sale. Inițial au existat 13 turnuri. Au rezistat asediilor timpului doar nouă — cel în care ne

fi și cerința de a ști totul despre locurile unde s-au născut și au crescut părinții, despre lumea lor, despre lupta, impasurile, dar mai ales despre izbînzile lor. Și tocmai de aceea cred că nu trebuie să existe ghid turistic care să omită a spune că și prin Sighișoara a trecut Voievodul Mihai în drumu-i glorios spre prima unire a românilor din spațiul carpato-dunărean; că tot pe aici bubuit-au arcebuzele curuților lui Francisc Racoți în lupta împotriva imperialilor, și că ecurile tulnicilor lui Horea, Cloșca și

șoarei o constituie concentrarea producției pe platforme industriale puternice, cu ramuri și subramuri complementare, cu un mare număr de personal muncitor. Platforma industrială nouă a Sighișoarei a început să se contureze în 1957, cînd a intrat în funcțiune întreprinderea de faianță menaj, căreia i s-a adăugat în 1961 Fabrica de sticlărie ambalaj, iar în anul 1978 secția de faianță artistică. În prezent numai pe această platformă sînt amplasate și își desfășoară o fructuoasă activitate — pe lângă cele amintite — și întreprinderile Nicovalea, Vase emailate, Turnătoria fabricii de produse metalice și piese de schimb, două secții ale spălătoriei și pieptănătoriei de lînă și ale fabricii de mobilă, apoi Fabrica de pîine, Autobaza de transporturi interurbane și Coloana de transporturi locale. Sectorul de producție și exploatare al gospodăriei comunale, sectorul de exploatare a lemnului, complexul de producție al celor două cooperative meșteșugărești Prestarea și Sporul, Baza de recepție ș.a. Așadar — a continuat tovarășa Ana Hermann — putem afirma pe bună dreptate că urmașii vechilor breslași ai Sighișoarei s-au ridicat la nivelul timpului lor, au adunat la un loc talentul străbun cu dăruirea și libertatea de a crea. Odată cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale a sporit continuu forța de muncă a industriei sighișorene. Iată și cîteva cifre care nu mai au nevoie de nici un comentariu: în timp ce în anul 1933 în Sighișoara existau numai 832 muncitori industriali, în 1960 numărul lor crescuse la 5076 iar în 1980 se atinsese cifra de 22 000! Iar toate acestea au dus la sporirea în ritmură susținută a producției industriale care s-a ridicat în 1980 la patru miliarde de lei, fiind de 75 de ori mai mare decît în 1938 și de 8 ori mai mare decît cea din 1965. Și dacă progresul tehnic are o motivare umanistă, este, adică, subordonat binelui și bunăstării oamenilor — și așa este — el, acest progres tehnic, nu este altceva decît un aspect al progresului uman. Ceea ce înseamnă în fapt că Sighișoara industrială nu-i altceva decît Sighișoara umană.

MIRCEA BUNEA

Sighișoara industrială

aflăm, și cele care se văd: al cositorilor, fierarilor, cizmarilor, croitorilor, cojocarilor, măcelarilor, frînghierilor, tăbăcarilor... Un document din 1378 semnalează în Sighișoara 25 de branșe meșteșugărești organizate în 19 bresle... În 1522 aici a luat ființă una dintre cele mai vechi școli de grad mediu din România: Șkola Seminarium Republicae. Prin secolele XVI și XVII Sighișoara a fost aleasă în mai multe rînduri ca gazdă a dietelor Transilvaniei... În 1843 se înființează în Sighișoara prima țesătorie mecanică din această parte a Carpaților... Să-i lăsăm însă pe ghizi să-și facă meseria în fața turiștilor. Există și Sighișoara istorică, firește. Reporterului care sint, explicațiile ghidului i s-au părut oarecum aride și în contradicție cu situația oamenilor locului despre care nu știu ce să crezi mai curînd — ei locuiesc în istorie ori istoria este aceea eare sălășluiește în ei?!? Pentru că sîntem, ca oameni, fiii nu numai ai părinților noștri, ci sîntem și fiii locurilor unde am deschis pentru prima dată ochii asupra miracolelor lumii. Avem fiecare „partea noastră de pămînt”, cum bine zicea Kogălniceanu. Și tot așa de firească precum copilul care caută să știe totul despre părinții săi și despre părinții părinților săi ni se pare a

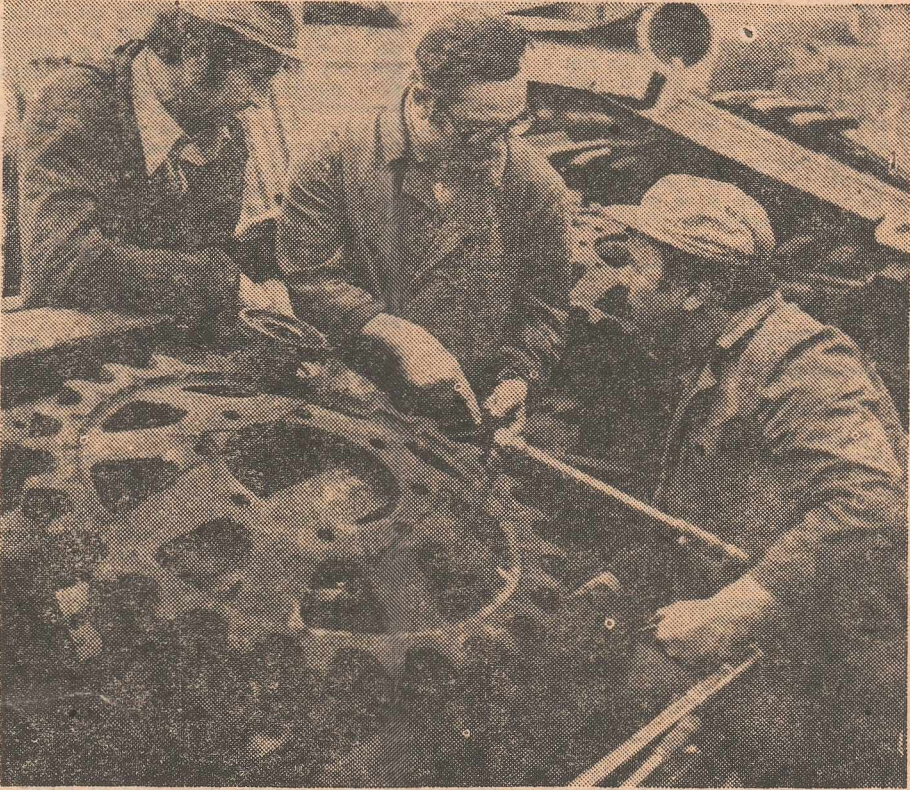
OCOLUL LUMII INTR-UN ATELIER

Atelierul service de la întreprinderea bucureșteană „Semănătoarea”, este mie, lucrează acolo abia 20 de oameni. Șeful lor se numește Nichifor Grapă, unul dintre cei mai vechi specialiști din uzină, maistru cunoscut și respectat pentru capacitatea sa profesională.

— Gândiți-vă, ne spune el, că pe poarta întreprinderii ies anual între 3500 și 4000 de „CARP”-uri, ca să mă refer la un singur tip de combine. La montarea lor contribuie între 1500 și 2000 de oameni, adică de o sută de ori mai mulți decât noi și că orice eroare, posibilă pe un traseu tehnologic atât de vast, se cere a fi remediată în atelierul nostru, pe care-l vedeți cât e de mic... Combina CP 12 a fost distinsă cu Medalia de aur la Tir-

tește orice comandă, este prevăzută și asistența tehnică și garanția pentru un an de zile. La târgurile internaționale, combinele ca și celelalte produse, sînt prezentate la concurență cu altele, de cele mai multe ori din țări cu o mai veche tradiție industrială. Consecința: se fac demonstrații practice, iar punerea în exploatare are loc tot în prezența acestor oameni, pe care-i vedeți în atelier.

Mihai Caradima este un om mai mult

Trei ași ai mașinilor agricole românești: Marlin Pantaze, Nichifor Grapă și Gheorghe Diaconu.

gul Internațional de la Brno. Și alte premii și distincții internaționale au încoronat efortul colectiv al celor de la „Semănătoarea”. Pentru fiecare dintre noi, cei de la service, mașina se cere a fi cunoscută și în detaliu și în întregul ei. E vorba de circa 400 repere diferite, dintre care unele furnizate de alte întreprinderi, ca „Steagul roșu” din Brașov, „Neptun” din Cimpina, întreprinderi din Mija, Medgidia etc. Că ne aflăm pe calea cea bună o dovedește înnoirea cererilor pentru export, apariția altora noi.

— Ce fac, practic, oamenii de la service dincolo de hotare?

— În contractul de service, care înso-

scund, robust, cu un zîmbet larg, care-l pune în valoare dantura impecabilă, o pecete de optimism pe un chip bronzat, încadrat de un păr țesut din fire albe și negre. Revenise tocmai din Italia, unde condusesse o echipă de patru muncitori, tovarăși de atelier.

— Plăcerea mea cea mai mare este aceea de a vinde combine tocmai celor de la care, cu ani în urmă, cumpărasem licența. Nu-i grozav, ce credeți?

Bineînțeles, mi se pare extraordinar să plasezi combine reputele firme „Laverda”! Același om a dus multe combine în Cehoslovacia, în Grecia, împreună cu Gheorghe Diaconu, Constantin Pațica și

Ștefan Dragomirescu. În Spania, un singur om, Nicolae Damianuc, a prezentat și pus în exploatare 50 de mașini agricole. Premiul de la Tîrgul din Barcelona ni se pare o consecință firească și directă a calității muncii celor de la „Semănătoarea”, dar și a lui Nicolae Damianuc. Ca și el, Cristian Ionescu, șef de grupă de service, Dinulescu Brătianu, Ion Niță și Dumitru Marin și-au făcut simțită prezența și capacitatea profesională în alte țări europene ori de pe alte continente.

— Constantin Bacalu, pare o fire mai meditativă, dar este la fel de experimental. El s-a „specializat” pentru Canada, unde a fost de mai multe ori și a lucrat vreme îndelungată.

— Cu franceza, cînd a fost cazul, cu engleza alteori, m-am descurcat în toate problemele tehnice și de viață. La fel voi face și în China, unde mă pregătesc să însoțesc un lot mai mare de combine. Am dus acolo citeva, pentru probe, împreună cu inginerul Ion Mihai. Cu Ștefan Drosu am lucrat și în Coreea de Nord. Încet-încet, o veritabilă hartă a lumii începe să se contureze în acest atelier modest, inobilat de o înaltă calificare.

— Nu sînteți sufocați, tovarășe Radu Gheorghe, de volumul muncii care vă revine?

— Numai rutina ne-ar putea sufoca, dar ne ferim de această reală primejdie. De fapt, organizarea deja amintită de Pantaze reprezintă o frînă în calea rutinei. Anul trecut, pentru a fi mai explicit în acest sens, am primit pentru reparații 100 motoare. Ce are organizarea cu faptul relatat? Are, pentru că am recurs la controlul produselor încă din faza de montare a unor ansamble și subansamble. În plus, s-a deschis, în urma unei decizii a conducerii uzinei, o linie de montaj destinată exportului, unde lucrează muncitori din cei mai bine pregătiți.

Cornel Stănescu, alt membru al echipei de service, are pe pașaport vize italiene, chinezești, iugoslave, vest-germane, ceea ce demonstrează marea mobilitate solicitată de munca lui obișnuită.

— Am participat la Expoziția internațională de la Beijing, cu sarcina de a prezenta diverse produse ale industriei constructoare de mașini, fie ale tractoare, de la Brașov. Combina de recoltat cereale și orez (pentru aceasta din urmă s-a construit un agregat atașat), au produs satisfacție și urmarea directă a fost contractarea citorva sute de asemenea utilaje mecanizate. Unii beneficiari pretind modificări ale mașinilor, în funcție de exploatarea la care vor fi supuse, de interesele lor specifice, cum a fost cazul în Italia, unde cumpărătorul a cerut ca uriașa combină să poată fi manipulată și de fiul său în vîrstă de numai 12 ani! Am reglat scaunul, am transformat volanul clasic într-unul rabatabil și multifuncțional, am ținut seama și de criteriile ergonomice.

Dar, mai presus de toate, este vorba nu de ergonomie, ci de dragostea de meserie, de mîndrie pentru produsele fabricii lor și de priceperea de a face comerț.

EMANUEL VALERIU

Incurabila dragoste de copii

De fapt, căutam Școala generală nr. 14 — directoare Valeria-Dău Gaspar — din Lugoj. Așa am ajuns la spitalul de care este legată. Mai există în țară încă două unități asemănătoare, de neuropsihiatrie infantilă, dar aici la Lugoj, s-a făcut în cel mai reusit mod îmbinarea activităților medicale cu cele pedagogice, psihologice și sociologice. Funcționează în aceeași incintă spital — cu un excelent laborator — un cămin spital și școala. O singură contabilitate gospodărește totul: o singură organizație de partid dă unitate în alt plan întregului colectiv de lucrători ai acestui complex instituțional. Cu subordonări diferite, cele trei unități adună aici interese și responsabilități a trei ministere: al muncii, al sănătății, al educației și învățămîntului. Pacienții vin, practic, din toată țara. Cei de vîrstă școlară continuă cursurile pe durata inter-nării, ca și colegii lor de acasă. Aceasta ar fi una din explicațiile existenței școlii pe lângă spital. Școală generală, pentru că e vorba nu de elevi bolnavi psihic, ci, mai cu seamă, de elevi cu tulburări comportamentale, așa-numiții copii comportamentali. Copii cu insucces școlar — toți. Există și clase speciale pentru pacienții căminului. Ele sînt afiliate școlii generale.

„Ați căutat o școală și ati găsit o lume”, zicea, la un moment dat, directorul spitalului și al căminului spital, doctorul Borbil, botezat Lucian de un alt doctor Borbil pentru că i s-a născut feciorul tocmai în ziua în care, la Academia Română un nou membru al acesteia, ce își ținea discursul de recepție, și el transilvănean, se numea, în vesnicia spiritului și a geniului românesc, Lucian — Lucian Blaga.

Și are dreptate acest medic, acest om care a prins rădăcini aici, din 1958. A gă-

sit atunci un spital rudimentar în barăcile unei cazărmi dezafectate. Azi, toate instituțiile de care vorbeam, inclusiv grădinița lucrează în 11 clădiri. Se va adăuga în curînd noua școală care va fi, între arbori uriași, o clădire splendidă. Incinta vechii cazărmi a devenit treptat un minunat domeniu al supremației copilăriei. Al sănătății copiilor. Au apărut, pavilioane noi, au fost reamenajate citeva construcții vechi. Nici una din unitățile

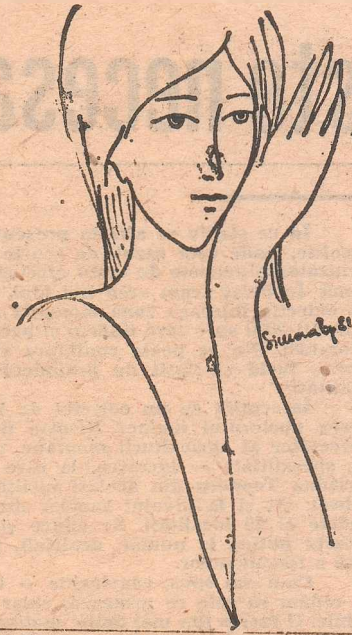

În acest număr ilustrații de Simona Pop Bărbulescu

amintite nu există separat. Interdisciplinaritatea pare să-și dezvolte aici o sansă în disputa cu multidisciplinaritatea, mai ales datorită pasiunii, mării pasiuni, a doctorului în neuropsihiatrie infantilă Lucian Borbil, omul în stare să se bucure nemăsurat că a realizat acest complex comparabil ca funcționalitate, amenajări și frumusețe cu tot ce are mai bun lumea de azi. Aici, precizia investigațiilor, profesionalismul specialiștilor se îmbină cu o mare, o incurabilă dragoste de copii, pe care o pretinde și o accentuează munca de ani de zile aici. Sau de o viață. Ca în cazul medicilor și profesorilor pe care catalogul salvatorilor copilăriei amenințate de derivă îi va reține cu literele de aur ale recunoștinței pe nume ca acestea: Cătănicu Florica, Borbil Lucian, Luchescu Cornelia, Abrudan Vioara, Pîrvulescu Romeo. Toți acești împoătimiti în generozitate, toți lucrătorii de aici de la îngrijitori pînă la directori, trăiesc în slujba unuia din cele mai calde idei omenesti, a unuia din cele mai frumoase datorii asumate de oameni: aceea de a face totul pentru a repune în echilibru vulnerabila terezie a psihicului uman, mai ales cînd vîntul rău prinde să bată în frunzele de plop firav ale unui suflet de copil. Cît privește plopii cei adevărați și falnici din grădina spitalului trebuie păziți și ei, am înțeles, de excesul de zel al vreunui minutor de ferăstrău decizional, care s-ar teme că la umbra lor n-ar putea crește leuștean. Este de așteptat, însă, că va avea această grijă cu succes doctorul Lucian Borbil, cel care a știut să convingă pe arhitecții întregului complex de pavilioane — soții Sturdza, de la Timișoara — să construiască o clădire jur-împrejurul unui tei splendid, pentru a nu-l sacrifica.

Superbă grija acestui om de a păstra teferi arborii și copiii! De 23 de ani n-a ieșit din garda acestei pasiuni. Cînd își va scrie raportul de gardă, Lucian Borbil își va scrie viața. El face parte dintre oamenii pe care nu-l pretuim și nu-l iubim cît se cuvine: propria noastră viață nu ne ajunge parcă pentru asta.

DORIN GHERGHINESCU

Un reușit festival muncitoresc

Un oraș nou se impune în conștiința publică prin prestigiul economic al unităților sale productive, prin înfățișarea sa edilitar-gospodă-ească, prin gradul ridicat de civilizație al traiului zilnic și, nu în mai mică măsură, prin afirmarea sa pe plan spiritual. Orșova Severinului, reconstruită în întregime și în mod magistral în urma ridicării marii hidrocentrale de la Porțile de Fier, intrunește, ca oraș nou, toate aceste virtuți, de data aceasta în atenția noastră fiind una din manifestările sale spirituale de marcă: Festivalul interjudețean „Porțile de Fier — porțile cîntecului popular și ale poeziei patriotice românești” organizat sub egida Consiliului județean al sindicatelor mehediniși și a Consiliului local al aceleiași organizații, în fapt gazda lui dovedindu-se a fi întregul oraș, de la omniprezentul primar Nicolae Stoiljescu la cel din urmă spectator care a luat parte la cele trei minunate seri de cîntec și poezie de la frumoasa și activă casa de cultură a orașului. Festivalul însuși a încheiat o săptămîină culturală cu o bogată gamă de activități politico-educative, programul său, mai ales prin permanenta alternare a cîntecului cu versul politic-patriotic, întregind substanța ideologică a complexei manifestări.

Profilat la prima sa editie, în urmă cu 6 ani, numai pe cîntec popular, festivalul și-a deschis între timp porțile și poeziei, idee cu adevărat inspirată deoarece ne-a fost dat să aplaudăm recitari cu totul revelatoare, între interpretări excelende Ovidiu Aionesci din Botoșani cu acea parabolă-manifest a lui Geo Dumitrescu intitulată „Ieremia”, Petre Brezoi din Giurgiu, cu preaputîn răspîndită poemă „Strămoșii” a pe nedrept uitatului delicat poet George Tutovoaia și Lăviu Barna din Arad, cu tulburătoarele limpezi „Versuri de dimineață” ale lui Nicolae Labiș. Situată la confluența dintre cîntec și vers, prezenta la festival a muncitorilor-impasibil popular Ana Rogobete de la întreprinderea textilă locală Cazanele s-a impus ca un emoționant simbol al întregii manifestări, căci versul, său a cîntat și încântat înseși impresiunile realității incomparabile ale Orșovei. Ana Rogobete n-a fost decît unul din cei cîțiva concurenți locali mehediniși care prin calitatea interpretării au justificat în mod strălucit cîntecul de i s-a conferit Orșovei de a găzdui acest exemplar festival muncitoresc. Premiul I și titlul de laureat i-a fost acordat într-adevăr unei interprete din Mehedintii, Angela Săftoiu, cu toate că pe nimeni n-ar fi surprins dacă acesta i-ar fi revenit conjudețeanului său Iosif Pușchiță.

Dar festivalul de la Orșova s-a dovedit și de data aceasta a fi veritabile „Porți de aur” pentru o seamă de tinere talente din alte județe ale țării pe drumul consacării ca interpreți ai cîntecului popular românesc. Și nu greșim, credem, dacă vom reține citeva nume pe care le vom mai auzi și despre care vom mai auzi: Lăcrimioara Covrig (Gorj), Magdalena Florea (Olt), Brîndusa Covalciuc (Botoșani), Geta Postolache (Vrancea), Relu Mirea (Dolj), Ion Blaj (Mureș).

Un festival cu o participare atât de numeroasă (concurenți din 28 de județe), cu interpreți și recitatori de talent și o valoare ridicată nu se putea încheia decît cu un recital de talia celui oferit de acest viguros Jian al cîntecului popular românesc care este Gh. Roșoga. Cîntărețul care, într-un turneu la Londra, era salutat de spectatori englezi cu numele riului tutelar al destinului său artistic „Jule”, a fost, bineînțeles, primit cu entuziasm „reintors în Mehedintii, lângă frați, lângă părinți” dar cu o cutremurătoare emoție la auzul acelei îndurerate balade, creație proprie, a omului necăjit care merge în urma „carului greoi și plin de nevoi” strigînd cu disperare „Cea, Priane, cea!”.

Muncitoresc prin indeletnicirea aroape tuturor concurenților, prin climatul asigurată de cei care l-au găzduit și organizat, Festivalul „Porțile de Fier — porțile cîntecului popular și ale poeziei patriotice românești” s-a constituit într-un incontestabil argument al deplinei armonii dintre muncă și artă.

NICULAE STOIAN

Este necesară o strategie a dezvoltării montane

In ce stadiu se află în prezent agricultura montană? Redăm concluziile — insoțite, unde este cazul, de scurte comentarii ale noastre — ale celei mai cuprinzătoare anchete de teren efectuate în România în ultimele decenii pe această temă. Incheiat acum vreo trei luni, studiul este de o arzătoare actualitate, având ca obiectiv întreaga zonă montană a țării și oferind deci o imagine nu a acelor Carpați-2000 spre care tindem și pentru care revista noastră a militat, ci a Carpaților-1981. Nu se poate configura viitorul, nu i se pot pune cărămizile, fără a porni, lucid și lipsit de prejudecăți, de la datele prezentului, adică de la realități.

Întocmită de un colectiv de la Institutul de economie agrară sub conducerea doctorului inginer Nicolae Brașoveanu — de un sfert de secol pasionat cercetător al agriculturii montane, autor a peste o sută de studii și a zece cărți de specialitate — lucrarea, la care au colaborat inginerii Camelia Bourceanu și Ariadna Teodoru din același institut, oglindeste situația actuală pe plan republican, cit și la nivelul zonelor montane naturale, cu specială referință la opt județe și 20 localități. Se aduce și un element nou față de lucrări anterioare (foarte puține la număr, de altfel), și anume: comensurarea, descrierea cantitativă a fenomenelor.

Cum am spus, concluziile — într-o formă prescurtată, care ne aparține — le redăm în cele ce urmează, chiar dacă unele aspecte ale studiului sînt discutabile. O facem din mai multe motive.

● În liniile lui generale, el confirmă justetea și actualitatea ideilor promovate în ultimii ani de serialul nostru „Carpați-2000”, care a pornit de la ideile doctorului Radu Rey din Vatra Dornei, ulterior amplificate în cartea sa „Viitor în Carpați”, prima lucrare de acest gen din România. Desigur, există unele deosebiri de opinii între cercetătorul din Țara de Sus și autorii bucureșteni — și noi ne exprimăm propriul punct de vedere — dar toți sînt de acord asupra esențialului, atrăgînd atenția asupra necesității urgente de a se opri involuția agriculturii montane și de a se trece, în fine, la exploatarea eficientă a marelui potențial economic pe care-l prezintă Carpații românești. Un singur exemplu, comunicat nouă de Radu Rey, invidind actualitatea și necesitatea acestor măsuri: în zona Dornelor, cel mai mare bazin montan al țării, producător tradițional de lapte și carne, doar în ultimii șase ani efectivele de ovine au scăzut cu peste 50 la sută, iar cele de bovine cu 17 la sută. Soluții există, iar unele din ele — cel puțin ca bază de pornire sau de discuție — sînt prezente și în paginile de față.

● Avînd în vedere că institutul în care s-a elaborat studiul sus-citat poartă girul a două prestigioase instituții — Academia de științe agricole și silvice și Institutul central de cercetări economice — semnalul de alarmă pe care-l trag cercetătorii, ca și propunerile concrete, ale lor și ale altora, capătă un nou relief. Așadar, prin publicarea materialului de față dorim să stimulăm dezbaterile acestor probleme, lucru cu atât mai necesar cu cît ele nu se pot aborda și soluționa decît prin o participare largă, de la cercetător la țărănul din Apuseni sau Dorna-Arini, cu gospodăria lui izolată, dar potențial foarte productivă.

Innoirea fundamentală a agriculturii montane implică extinderea finetelor, îmbunătățirea raselor de animale, calificarea și stabilirea forței de muncă, iar rentabilizarea depinde, în principal, de cointeresare, turism agrar-montan, micro-industrie montană în gospodării substanțial modernizate. Pentru aceasta, după cum o învederează și studiul la care ne referim și din care am selectat — ca fiind cele mai principale — aspectele privind baza tehnico-materială, trebuie învinse inerții, se impun schimbări de atitudine, spirit practic, gospodăresc și îndeosebi simțul urgenței, în lumina insuficienței obiectiv cu caracter mai larg, trasat de conducerea partidului: o nouă revoluție agrară. Iar pe baza acestor dezbateri și, bineînțeles, pe orice alte căi, să se contureze și mai ales să se pună în practică acea strategie a dezvoltării montane pe care Carpații noștri, cerințele alimentare mereu crescînde ale unei societăți în expansiune și noua revoluție agrară o reclamă imperios.

Nici pădure, nici pășune

Pășunile noastre montane nu dau, în medie, decît 8—10 t masă verde la hectar, deci nici jumătate din potențialul lor biologic. În zona Mezeș, județul Sălaj, sau în Vedea, Tigveni, Curtea de Argeș (toate din județul Argeș), și nu numai acolo, firește, se întind teritorii întinse, erodate, povirnișuri, viituri repezi etc. În mai toate județele montane — a constatat Nicolae Brașoveanu — pășunile alpine, într-o măsură mai mare sau mai mică, sînt invadate de pădure. Așa zicînd pădure, fiindcă în fapt suprafețele respective nu mai sînt nici pășune, nici pădure, deci au un randament economic minim. Pe pajistile din zona Cimpulung Muscel, dinspre Munții Voevoda, molidul urcă de jos acaparînd pășunea, iar din munte, dinspre Colții lui Andrei, coboară jneapănul, care acoperă și el pajistile.

Iată deci probleme de interes național, deoarece specialiștii apreciază că dublarea sau triplarea nivelului actual de producție al pajistilor ar contribui substanțial la dublarea efectivelor de animale care pasc pe ele. Enorme implicații, așadar, pentru economia națională. Acțiunile ameliorative ale pajistilor și lucrări de întreținere mai bine executate decît în prezent ar putea duce în scurtă vreme la dublarea producției prezente a pajistilor. „Dar în ritmurile actuale de ameliorare și de întreținere sporirea producției de masă verde la nivelul stabilit pentru 1990 nu se va putea înfăptui decît mult după anul 2000.”

Propuneri:

● Deficitul actual de masă verde în zonele montane se va rezolva în final, nu numai printr-o mai judicioasă repartizare a pășunilor în teritoriu, ci mai ales prin ameliorarea pajistilor și în comunele necooperativizate.

● Delimitarea riguroasă a spațiului silvic din fondul agricol, pe baza unei cartografieri corespunderătoare. În prezent „silvicii” dispun de un cadastru foarte bine pus la punct (în Transilvania datează încă de pe timpul Imperiului austro-ungar!), căruia i s-au adus modificările intervenite în ultimii ani, însă pentru zona agricolă din zona montană cadastrul este deficitar și apar mereu litigii. Pe alocuri — au observat cercetătorii — cînd înaintea pădurea, se mai mută... borna, chiar dacă pădurea este tină, neîncheată, cu slabă valoare economică, și astfel se pune agricultura montană în fața faptului împlinit.

● Acces liber pășunatului în pădurile cu o vîrstă de peste 15 ani, deci care nu mai prezintă pericolul de a fi distruse de animale.

● Sistematizarea și lotizarea perimetrului pășunabil, pentru rotația pășunatului.

● Exploatarea pajistilor pe fondul alternanței pășune-fineț.

● Repartizarea pășunilor comunale pe bază de contract pe o perioadă mai întinsă decît pînă acum. În prezent, ele se repartizează, în general, de la un an la altul, în unele cazuri pe trei ani, dar nu pe perioade mai lungi. Evident, dacă țărănul se știe mai stabil pe pășunea respectivă va avea un interes sporit pentru a o curăța, a distruge mușuroaiele, a îndepărta mărcinii, a efectua lucrările de întreținere. Știînd însă că la anul „se mută”, interesul descrește.

● Înmulțirea unor activități comune pastoral-silvice privind amenajările silvice și pășunatul. Mai ales în acele locuri în care „silvicii” nu au suficientă mină de lucru, ei ar trebui să ajute mai mult populația locală, permițînd accesul la poieni sau să se ia căzăturile de arbori (în conformitate cu prevederile legale); în schimb ar beneficia mai mult de mina de lucru locală.

(N.R. Pășuni, pajisti ameliorate, da, fără îndoială. Să nu se subaprecieze însă și agricultura finetelor, cu flora și speciile ei valoroase, cu lucrările specifice, cu problemele de conservare etc., despre care se vorbește mai puțin, și nu întîmplător: pășunile sînt mai ușor de îngrijit. Gospodăriile montane modernizate ar asigura extinderea finetelor, care, la rîndul lor, ar contribui la autogestiuinea acestor gospodării în lungile luni de iarnă. Or, această idee este fundamentală în serialul nostru „Carpați — 2000”)

Al patrulea sector al agriculturii

Gospodăriile agricole individuale, situate în cea mai mare parte în zonele de munte ale țării:

● ocupă 1 400 000 ha teren agricol, deci, 9,4 la sută din totalul suprafeței agricole a țării;

● se situează pe spațiul a 601 comune;

● au realizat, în 1979, 7 la sută din producția totală a țării la grâu și porumb, aproape 23 la sută la cartofi, 28 la sută la fructe, iar din producția animală pe țară 11,7 la sută la carne, 19,2 la sută la lapte, 12,1 la sută la lînă, 15,6 la sută la ouă;

● au participat cu fin în proporție de 39 la sută la fondul de stat.

DAR în decursul ultimului deceniu, numărul bovinelor, ovinelor, caprinelor, păsărilor — practic, al mai tuturor speciilor de animale — cunoaște o creștere nesemnificativă, sub limitele determinate de producția naturală, sau chiar manifestă o tendință de scădere.

900 kg grâu, 1 000 kg porumb la hectar ?!

Procurarea de material săditor și semințe de soi din rețeaua de producție și comercială de stat pentru gospodării zonelor montane ar trebui să constituie componenta cea mai funcțională în cadrul activității de sprijin de către stat a agriculturii practicate de țărani individuali din aceste zone. Această acțiune este însă prea puțin eficientă azi. În Bistrița-Năsăud, bunăoară, cercetătorii au întîlnit, în gospodăriile montane, soiuri de grâu datînd de 10—20 de ani, cu o producție de 700—900 kg/ha, porumb cu o producție de doar 900—1000 kg/ha. În 1981!

Soiuri mai adecvate pentru zona montană

Propuneri:

Soiuri timpurii și extratimpurii, mai adecvate pentru zona de munte, îndeosebi pentru porumb și în general rezistente la condițiile climatice specifice și la boli. Este o datorie de onoare a cercetătorilor noștri!

(N.R. Și — adăugăm noi — accent sporit pe agricultura furajelor și a finetelor, pe linia vocației muntelui: creșterea animalelor.)

O problemă deschisă

● În gospodăriile agricole montane din zona necooperativizată fertilizarea se efectuează aproape exclusiv cu îngrășăminte organice transportate cu animalele și de multe ori manual, și administrate în totalitate manual. Nivelul de fertilizare cu îngrășăminte chimice în gospodăriile individuale montane este de 17 ori mai redus decît pe totalul agriculturii, revenînd în medie, la nivel republican în sectorul necooperativizat, doar 6 kg substanță activă la hectar, deci sub plafonul de utilizare per total agricultură în anii 1960—1961. De subliniat că lipsa de mijloace de transport adecvate și de drumuri de acces face ca și îngrășămintele organice existente să nu poată fi folosite, în aceste gospodării, decît parțial. În unele zone din județul Brașov, de pildă, cu altitudini pînă la 800 m, îngrășămintele organice, în lipsa cailor, se transportă cu măgarul.

Ciștiș pentru stat, ciștiș pentru cetățean

Propuneri:

● Și pentru modernizarea muntelui sînt necesare... chimicale, devine necesară repartizarea, în limitele posibile obiectiv, a unor cantități sporite de îngrășăminte chimice, în special complexe. Mai ales pe pășunile alpine — datorită lipsei de drumuri și de mijloace de transport adecvate — se consideră necesare îngrășăminte chimice.

● Acțiunea de protecție a plantelor în gospodăriile individuale montane și submontane să se facă obligatoriu prin rețeaua de stat specializată, beneficiarii achitînd numai costul pesticidelor. Tratamentele pomilor fructiferi să fie gratuite, producțiile sporite rezultate acoperînd din plin costul tratamentelor: se apreciază că pentru tratamente s-ar cheltui de două ori mai puțin decît costul sporului de producție obținut. Deci, un ciștiș net pentru stat, pentru cetățean.

(N.R. Așadar, îngrășămintele chimice pot și trebuie să fie utilizate. Dar unde? Nu pe munte în general (de altfel, în prezent, chiar marea agricultură cerealiară întîmpină unele dificultăți în procurarea de îngrășăminte chimice, consumatoare de energie și de materii prime prețioase), ci pe acele terenuri montane unde s-au făcut în prealabil cercetări chimice precise, analize etc. și unde există mijloace de împrăștiere adecvate. Sporirea numărului bovinelor și ovinelor la munte, în conformitate cu ideile studiului condus de doctorul inginer Nicolae Brașoveanu și cu serialul „Carpați-2000”, ar duce la sporirea implicită a cantităților disponibile de bălegar și urină, care acum nu se colectează decît parțial, în absența modernizării grajdurilor. Astfel, problema îngrășămintelor, chimice și naturale, pentru zona montană s-ar apropia de rezolvare.)

Dar cu nomenclatorul nu se poate ara

Cu totul nesatisfăcător se prezintă mecanizarea — atît cît este posibilă și eficientă economic — în zona de munte.

● Există un nomenclator al sistemului de unelte manuale și utilaje cu tracțiune animală sau mecanică destinate agriculturii montane, dar evident doar cu un nomenclator nu se pot executa lucrările necesare. Or, dat fiind exodul miinii de lucru tinere din gospodăriile montane (aspect tratat pe larg în serialul Carpați-2000), mecanizarea ar trebui să joace un rol de prim ordin. Mai ales dacă se urmărește nu atît menținerea actualelor nivele, ci impulsivarea producției agricole montane. Or, în prezent, pe terenurile gospodăriilor individuale montane sînt lipsă la apel tractoarele pe șenile pentru lucrări grele, pe pante.

Motocosoarele „Carpatina” de ani de zile se tot experimentează; fiind grele, nefuncționale, și oricum insuficiente ca număr, s-a cerut modernizarea lor, care însă întîrzie. Cel puțin, nu se vîd pe teren.

Nu există tractoare cu remorci pentru transportul finului și gnoiuului de grajd, și nici tocătoare electrice pentru preparat furaje. Lipsese pînă și unelte simple, manuale, ca sape, greble, furci, tîrnăcoape. Chiar și caiele și potcoave. În comunele necooperativizate Zagra, Șanț, Tîrlișua, Telciu, Josenii Birgăului, Feldru, Ilva Mică, de pildă, se folosesc unelte grele, nerezistente. Țărani cumpără sape și apoi le aduc la fierar ca să le refacă...

● La nivel republican, în zona montană S.M.A. au efectuat lucrări sub nivelul accesibilității mecanizării: numai două treimi din terenul arabil mecanizabil! În unele județe proporția este și mai redusă: 11,9 la sută în Mureș, 13 la sută în Bistrița-Năsăud, 18 la sută în Vilcea, 21,8 la sută în Brașov, 28,5 la sută în Suceava, 32 la sută în Maramureș. Aceste cifre vorbesc de la sine despre marile rezerve existente în activitatea de mecanizare în zona montană necooperativizată, precum și despre producțiile scăzute care se obțin azi. În unele comune necooperativizate, de pildă Vama Buzăului, județul Brașov, S.M.A. sînt complet absente în procesul de mecanizare. La fel în comuna Tîrlișua, Bistrița-Năsăud. Doar două exemple. Nu e de mirare că în aceste condiții vacile sînt utilizate la tracțiune. Pe fondul acestor realități, plata lucrărilor efectuate cu animalele sau manual a ajuns la nivele exorbitante. În comuna Ilva Mică, 400 lei (plus mîncarea) pentru ziua de arat, în condițiile în care cu un atelaj foarte bun se pot face cel mult 40 ari, revenînd deci 1 000 lei hectarul arat cu animale, față de 270 lei cu tractorul.

Vom incheia, ca și într-un număr trecut tot cu o întîlnire în amurg, de dat, această, în zona Vatra Dornei. Nicolae Brașoveanu:

— Era pe la sfîrșitul lui aprilie. La marginea orașului se înturnau spre casă o pereche de cai, unul înalt și costeliv, altul mai scund, încă minzat, care ieșeau cu plugul dintr-o curte cu o casă cam dărăpănată, minaiți de doi oameni din vecinătate. Era casa unei văduve fără plug și fără cai. Angajase pentru a-și ara locul din grădina doi vecini: unul avea calul bătrîn și desirat, celălalt — minzatul. Cît au arat și cum au fost plătiți? Pentru 25 ari: 250 lei, mîncare și băutură. Evident că în aceste condiții agricultura montană din gospodăriile agricole individuale se practică cu costuri ridicate și producții scăzute.

Carpatina

Cîteva propuneri cu efect imediat:

● Asigurarea prin cooperarea de consum (N.R.: sau prin secții uzinale specializate) a uneltelor manuale în toată diversitatea lor și de calitate corespunderătoare.

● Lărgirea volumului de credite, prin Banca Agricolă, în condiții de eficiență și rentabilitate care se vor stabili, pentru achiziționarea animalelor de muncă.

● Mecanizarea montană trebuie să înceapă cu cerințele stringente: motocosoarele și tractoare cu remorcă pentru transportul finului și gnoiuului de grajd. (N.R. Să nu uităm nici minicarele, mini-intorcătoare, mașinile de muls. Nu sînt un lux, ci o necesitate, dacă vrem realmente ca într-un viitor rezonabil să modernizăm gospodăriile montane și să obținem un salt în producția lor.)

● Organizarea de secții S.M.A. și grupe de tractoare pentru fiecare comună necooperativizată. Doar cite trei, patru tractoare! Cadrul există, dar acțiunea rămîne tot în stadiul de început. Pînă cînd?

N.R. Bineînțeles, pot intra în discuție — în legătură cu întreaga problematică montană — și alte soluții și propuneri de perspectivă, domeniul solicitînd un aport de gîndire și experiență colectivă. Să discutăm deci, dar nu la infinit, căci efectivele de animale în zona de munte scad continuu și timpul nu așteaptă.

Geniul românesc în tezaurul mondial al științelor

Geniul științific și tehnic românesc și-a adus contribuția la edificarea civilizației omenirii. Nu revendicăm nimic din ceea ce nu este al nostru, dar avem a ne mindri cu aporuri notabile la patrimoniul comun al umanității: mărturie stau numeroase descoperiri intrate în terminologia științifică internațională. Oameni ai acestui pământ, români și de alte neamuri înfrățite cu el, au creat primele rachete cu mai multe trepte de aprindere, cea dintâi rafinărie de petrol, cel dintâi pod metalic din oțel acid (oțelul modern), becul Teclu, primul electroscoap modern, primul dinam de tensiune ridicată, cel dintâi sistem de telefonie multiplă, primul avion care s-a ridicat prin forța motorului său de la sol, cel dintâi avion cu reacție, primul automobil aerodinamic. Au descoperit: un nou element chimic - telurul; cel mai precis echivalent mecanic al caloriei (constantă pe care se bazează termodinamica modernă); magnetonul atomic (cuanta de magnetism); radioactivitatea artificială a plumbului; derivata areolară, concept de bază al analizei matematice; insulina, ecuațiile

cimpului mezon; babesile; au sintetizat ciclobutadiena. Românii au scris cele dintâi tratate sistematice de bacteriologie, endocrinologie, ecuații integrale din lume. Ei au fundamentat sau au avut contribuții hotărâtoare în noi discipline științifice, noi curente de cercetare, ca biospeologia, sonicitatea, treatobiologia, hidrogazodinamica mediilor poroase, mecanica invariantivă, ligvistica matematică, geometria centroafină și multe altele; au fost precursori în domeniul fundamentale ale științei moderne, precum citologia, antibiote-rapia, etc. Și azi știința românească, în condițiile socialismului, evoluează la același înalt nivel creator.

Iată de ce enumerarea (incompletă, dar semnificativă) care urmează credem că poate convinge pe orice om de bunăcredință de adevărul spuselor lui Henri Coandă: „Ce noroc ar avea omenirea dacă ar exista multe nații care să-i fi adus, față de numărul de locuitori, atât cât i-a adus nația română în ultimii 120 de ani”. Și chiar mai de mult - adăugăm noi.

Sonicitatea, o știință a prezentului și a viitorului

Faptul că prestigiosul Congres Internațional de istoria științei găzduit de Capitala României comemorează într-o sesiune specială - odată cu mileniul scurs de la nașterea lui Avicenna, cu bicentenarele Denis Poisson și George Stephenson - o sută de ani de la nașterea marelui fizician și inginer Gogu Constantinescu reprezintă o nouă și strălucită confirmare a aportului oamenilor de știință născuți pe meleagurile noastre la patrimoniul științei și tehnicii mondiale de ieri, de azi și de mâine.

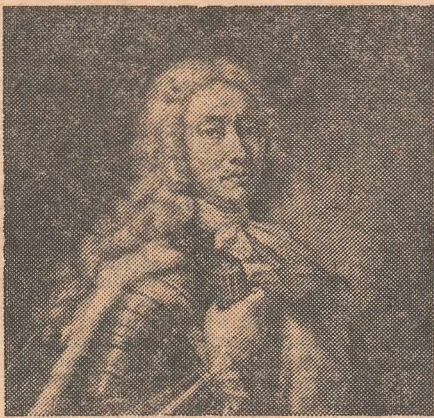
Poate pentru mulți neavizați sonicitatea, creația sa fundamentală, reprezintă un obiect demn de toată lauda și cinstirea, dar care azi trebuie privit ca obiect de muzeu. Cu alte cuvinte, știința creată de compatriotul nostru și-ar avea locul în istoria științei de la începutul veacului XX, dar nu și la răscrucea dintre milenii 2 și 3. În era electronică și automatizată, a energiei nucleare și a zborurilor spațiale, această „fiică a armoniei muzicale”, cum denumea Constantinescu sonicitatea - care presupune transmiterea energiei printr-un lichid, deci în mod relativ lent - nu ar mai putea aduce mari foloase și nu ar promite numeroase aplicații în tehnică. Nimic mai fals! - subliniază profesorul doctor docent inginer Matei Marinescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., care va prezenta la congres o documentată expunere pe această temă. Dealtfel, este semnificativ că și specialiști britanici vor face comunicări despre aplicații și cercetări actuale în laboratoarele engleze relative la sonicitate. „Este, mai ales, o știință a prezentului și a viitorului” - afirmă Matei Marinescu, specialist în acustică, electrotehnică, electronică și termoelectricitate, autor a zeci de lucrări științifice publicate în țară și peste hotare (în „Bulletin de l'Académie des Sciences de Paris”, „L'Onde Electrique”, „Wireless Engineer” etc.). În casa tatălui său, ilustrul neurolog Gheorghe Marinescu, el l-a cunoscut personal pe Gogu Constantinescu și mai târziu i-a cercetat cu pasiune opera, nu numai pentru interesul istoric, ci îndeosebi prin prisma aplicațiilor actuale și viitoare, pentru rezolvarea celor mai arzătoare probleme tehnice - de la crearea unui automobil cu mic consum de combustibil (2 litri la sută de kilometri) la forajul petrolifer. El adaugă:

„Celor care pun azi la îndoială utilitatea preocupărilor privind energia vibrațiilor materiei și folosirea ei în practică ie-aș replica: „Atunci, de ce să ne mai preocupăm de transmiterea și utilizarea energiei electrice?” În adevăr, energia sonică, la fel ca și cea electrică, servește și va servi drept mijloc de transport al energiei atomice, termice etc. de la locul producerii la locul utilizării sub formă mecanică, electrică ș.a.m.d., ba chiar există multe cazuri cînd se dovedește mai avantajoasă decît energia electrică.

Cum s-a născut această știință, care îi sunt principiile, ce obstacole a avut de învins, deși „știința-mamă”, acustica, are o veche tradiție? Principala piedică a constat în concepția înrădăcinată de milenii potrivit căreia lichidele - apa, de pildă - nu sînt compresibile sau sînt prea puțin compresibile. Această concepție era atât de adînc împănțată în lumea științifică și în cea a inginerilor, încît cererea de brevet înaintată de Gogu Constantinescu guvernului englez și american a fost refuzată, iar autorul a fost considerat de unii drept „a mad Rumanian”, un român nebun. Iată de ce pentru acordarea brevetului a fost necesar ca un membru al Academiei de Științe a Marii Britanii, „Royal Society”, să declare SUB PRESTARE DE JURĂMÎNT, în fața autorităților că a văzut cu propriii săi ochi mașini sonice în funcțiune!

Concepția și realizarea lor de către Gogu Constantinescu a impus în lume o știință și o tehnică nouă, cu aplicații potențiale, remarcabile. Celebrul fizician englez lordul Rayleigh, autorul unui clasic tratat despre acustică, după ce s-a convins că mașinile funcționează, a declarat: „Deși toată viața mea m-am ocupat de vibrații, performanțele mașinilor sonice pe care le-am văzut mi se pare că frizează magia. Niciodată nu mi-aș fi închipuit că asemenea rezultate se pot obține pornindu-se de la undele sonore.”

Fără a mai vorbi pe larg acum, în 1981, despre prima aplicație a sonicității, care i-a adus celebritate mondială lui Gogu Constantinescu (aparatură sonic care, permițînd tragerea cu mitraliera prin elicea avionului, a contribuit substanțial la su-

„Nu se poate afla nicăieri în vreo altă țară, cit Moldova de mică, atîtea ape, o natură împodobită cu asemenea locuri minunate ca aici.”

DIMITRIE CANTEMIR

„Sufletul nu poate fi despărțit de corp; el nu există independent de corp! Sufletul, conștiința sînt produsele creierului, ale unor fenomene materiale.”

GHEORGHE MARINESCU

„Ce noroc ar avea omenirea dacă ar exista multe nații care să-i fi adus, față de numărul de locuitori, atât cât i-a adus nația română în ultimii 120 de ani.”

HENRI COANDĂ

premația aviației aliate și ca atare a scurtat primul război mondial), iată alte aplicații puse în evidență de profesorul Matei Marinescu, avînd ca obiectiv prezentul și viitorul.

● Principiul sincronizării sonice, ilustrat prin aplicarea la tirul mitralierelor, deschide calea metodelor moderne pentru injecția sonică a carburantului în motoarele diesel. Metoda se va dovedi cu atât mai fertilă cu cît tendința actuală reclamă mărirea vitezei acestor motoare, frecvența de injecție urcînd pînă la 12 000 pe minut. În România s-au efectuat în ultimii ani cercetări cu privire la optimizarea metodei de injecție sonică pentru motoarele cu combustie internă, printr-un calculator specific brevetat în principalele țări industrializate (autor: doctorul inginer Boiță). În paranteză fie spus, în injectoarele firmei Bosch, cunoscute pe tot globul, se regăsesc ideile lui Gogu Constantinescu privind injectorul sonic.

● Ciocane sonice. Date fiind mișcările oscilatorii ale mediului care intervine în transmisia sonică de energie, una din aplicațiile care se impun în primul rînd vizează ciocanele de toate tipurile, de pildă perforatoarele în rocă sau ciocanele de sudură, prelucrarea metalelor dure etc. Această din urmă operație se realizează azi grație ultrasunetelor; or, Constantinescu a fost acela care, primul, a descoperit această proprietate. Prototipuri de ciocane utilizînd ca mediu de transmisie apa și-au dovedit un mai înalt randament în comparație cu ciocanele care folosesc aerul sau energia electrică.

● Motoarele sonice automate prezîntă proprietatea de a se adapta automat la sarcină, astfel încît motorul principal, de exemplu un diesel, poate menține un cuplu și o viteză constante, chiar dacă sarcina și viteza motorului sonic variază considerabil. Iată deci o proprietate prețioasă pentru transmiterea puterii la automobile, mașini de tracțiune, în industria petroliferă extractivă etc. și conduce la un important domeniu de aplicare: dezvoltarea unui sistem DIESEL-SONIC, ca alternativă economică avantajoasă și cu un înalt randament în raport cu tehnica actuală diesel electrică.

La vremea lui, Gogu Constantinescu a construit un automobil înzestrat cu un convertor automat, de el conceput, consumînd un litru la 100 km, cu o capacitate cilindrică de 500 c cubi, cinci persoane la bord și viteză medie de 60 km/h. Pe atunci, cînd combustibilul era ieftin, performanțele nu au părut atrăgătoare, dar ele trebuie radical reconsiderate în condițiile actuale. „Este unul din mijloacele de transport ideale - consideră profesorul Matei Marinescu - din toate punctele de vedere. Insist asupra avantajului pe care-l aduce extrema simplificare în conducerea automobilului realizată pe această cale. Singura operațiune rămîne, practic, accelerarea.”

Un prototip al acestui automobil a fost prezentat la standul Gogu Constantinescu la expozițiile din Wembley 1924 și Paris 1926. La Paris, celebrul sculptor Bourdelle, care în viața lui nu stătuse la volan, a fost invitat să conducă automobilul lui Gogu Constantinescu și a reușit de minune. Dealtfel, în Marea Enciclopedie a Automobilului aparut recent în S.U.A., acest automobil și o fotografie a sa sînt trecute la loc de cinste. Mai importante sînt însă posibilele aplicații actuale ale automobilului lui Gogu Constantinescu, desigur într-o formă modernizată, datorate avantajelor sale: consum redus de combustibil, schimbarea automată a vitezelor. Cît privește viteza relativ redusă, ea nu mai apare ca un impediment major, atît datorită restricțiilor de circulație în marile orașe etc., dar mai ales în contextul crizei mondiale de energie.

● O aplicație interesantă promite să fie transmisia căldurii la distanță: conducte conținînd apă pot transmite energia sonică de la un generator la o rezistență sonică, amplasată eventual la o distanță destul de mare de generator. Energia se transformă în căldură, conducta rămînînd rece.

● Amortizoare sonice de capacități variabile pot înlocui oțelul, aerul comprimat sau cauciucul. Mediul elastic folosit fiind un lichid la mare presiune, el poate prelua șocuri violente și vibrații practice la infinit. Efectul „amortizării sonice” constă în reducerea sau eliminarea vibrațiilor,

Cronica invențiilor

● 1395. Un manuscris latin din acel an, păstrat la Biblioteca Națională din Paris, menționează că prima utilizare a explozivelor în lucrările miniere s-a realizat „în regiunile situate între Ungaria și gurile Dunării”, deci în regiunea Transilvaniei. M. Reinaud și M. Favé, într-o istorie a artileriei publicată în 1845, reproduc în facsimil manuscrisul și confirmă interpretarea.

● Secolul XIV. Pentru a ușura transportul minereului aurifer din minele Apusenilor, meșterii lemnari români inventează și construiesc, în întregime din lemn, un vagonet reprezentînd primul vehicul pe șine din istoria tehnicii, cuprinzînd și primul macaz cunoscut. „Vagonetul de la Brad” se află expus la Muzeul Transporturilor din Berlinul Occidental. Vizitînd cu decenii în urmă muzeul, doctorul Alexandru Steopoe consemna în revista „Natura” nr. 6/1928: „care credeți că e cel mai vechi vehicul purtat pe șine? Un modest cărucior de lemn, cu tăvălugi în loc de roate și cu prăjini de lemn în loc de șine, provenind de la minele Ruda 12 Apostoli de la Brad.”

● 1453. „Orban dacul”, meșter tunar în slujba otomanilor, construiește primele tunuri de mare putere, inaugurînd artileria grea. Cronicarul grec Laonic Chalcondil arată că rolul lor a fost hotărîtor în cucerirea Bizanțului de către oștile lui Mahomed al II-lea, căci proiectilul „era dus cu o repeziune minunată și cu o lovitură ce întrecea orice margini”. Gheorghe Șincai observă și el că Orban „a fost român”, dar declară că „rău îmi pare”, desigur în perspectiva istoriei românilor.

● Secolul XV. „Zugrăvil de biserică” din Moldova și Bucovina descoperă secretul fabricării unor „vopsele” (coloranți) de o extraordinară strălucire și trăinicie, printre care celebrul „albastru de Voroneț”, unic în lume, cu ajutorul cărora ei pictează celebrele fresce ale minăstirilor. Culorile rezistă secole la rînd chiar și pe pereții exteriori, expuși intemperiilor. Mari specialiști străini (M. V. Alpatov, Erich Widder ș.a.) consideră această tehnologie chimică drept superioară celor cunoscute (inclusiv celei a frescelor italiene).

● Secolul XV. Meșterii populari rămași anonimi inventează moara cu roată cu făcaie, cu ax vertical și palete scobite, în formă de căus, de mare eficiență față de alte tipuri de mori. Un exemplar original, provenind din Cîineni (Vîlcea) și expus la „Muzeul capodoperelor științei și tehnicii din München, este prezentat ca precursor popular al turbinei moderne creată de inginerul L. A. Pelton (avînd un principiu de rotire similar). Un alt exemplar original se află la Muzeul tehnic „Dimitrie Leonida” din București (moara din cătunul Strimba - Gorj).

● 1529-1555. Conrad Haas, din Sibiu, concepe primele rachete cu mai multe trepte de aprindere din istoria tehnicii, dotate și cu aripioare direcționale în formă de delta. El este un precursor timpuriu al astronauticii.

● 1675-1678. Spătarul Nicolae Milescu întreprinde importante explorări în Asia, descoperind și descriind riuri, mlaștini, insule în Siberia, cărora le-a dat denumiri ce au fost incluse în hărțile acestor vaste regiuni a lumii. Studiind populația ostiaelor, a făcut prima lor descriere etnografică. Geograful sovietic I. P. Maghidovici a subliniat valoarea operei sale de descoperitor și cartograf al unor ținuturi necunoscute.

● 1701. Antim Ivireanul a adaptat tiparul alfabetului arab, lipărind la Snagov, cu litere anume săvate în lemn, cele dintâi cărți arabe. Cîțiva ani mai târziu, un elev al său, Mihail Ștefan, adaptează tiparul alfabetului gruzin, organizînd cea dintâi tipografie din Gruzia la Tbilisi (1709), unde a imprimat în patru ani zece cărți. Un autor gruzin contemporan, D. Bakradze, scrie despre el că pricepera sa „era atât de curinzătoare în domeniul tipografiei, încît el putea să întreprindă orice pentru a umple cu cărți Gruzia”.

● 1782. Müller von Reichenstein din Sibiu descoperă telurul.

● 1825. Maghiarul din Transilvania Janos Bolyai elaborează o scriere în care fundamentează, primul în lume, geometria neeuclidiană („Din nimic am creat o lume nouă” - scrie el tatălui său). Cea dintâi scriere se pierde, dar Bolyai izbuteste să-și tipărească descoperirea în 1831, într-o broșură de numai 26 de pagini. Noua viziune revoluționează bazele tradiționale ale matematicii și intuiește unele teze de bază ale teoriei relativității. („Legea gravitației pare a fi în strînsă legătură cu forma, cu esența, cu felul de a fi al spațiului.”)

● 1827. Petruche Poenaru obține de la guvernul francez primul brevet de invenție al unui român, pentru stilou, „un condei portăreț și nesecat de cerneală” (Alexandru Odobescu), dotat cu peniță, rezervor de cerneală și piston. Un român este astfel inventatorul tocului rezervor.

● 1833-1836. Constantin Manolesco întreprinde prima explorare naturalistă sistematică a Peninsulei Balcanice, strîngînd și determinînd o bogată colecție de insecte, melci, păsări, plante.

Cronica invențiilor

● 1836. Ion I. Irimie, din Bihor, unchiul lui Iosif Vulcan, izbuteste să realizeze în 1836, în perioada studiilor sale universitare, primele chibrituri cu fosfor. Ulterior (1840) întemeiază o fabrică pentru producerea lor.

● 1857. Bucureștiul devine primul oraș din lume iluminat cu petrol lampant, iar România iniția țară înregistrată în statistica internațională cu o producție industrială de petrol.

● 1859. Emanuel Bacaloglu, stabilește „curbura lui Bacaloglu”, prima contribuție a unui savant român înscrisă în terminologia științifică internațională.

● 1876—1877. Vasile Conta elaborează și publică lucrarea de răsunet european „Teoria undulațiilor universale”, în care formulează o originală teorie generală a evoluției.

● 1877. Inginerul Ioan I. Pușcariu inventează stereometrul, instrument de calculat și totodată rigla de calcul, care s-a bucurat de un deosebit interes. A fost produs în serie și pus în vânzare de fabrica de instrumente geodezice „Henri Cerf” din Bruxelles, după ce obținuse mai multe distincții internaționale. De fapt, Pușcariu urmărise inițial să valorifice stereometrul în statul român, cum rezultă din expunerea ce o adresase Academiei Române, unde arăta că „ar fi de dorit ca acest instrument să intre în viață și să se lățească sub nume și formă de invenție română.”

● 1877. Alexandru Sutz publică o monografie de pionierat în domeniul psihiatriei: „Alienatul în fața societății și a științei”, în care propune, între altele, o nouă atitudine față de bolnavii mintali.

● 1878. În teza sa de doctorat susținută la Paris, Spiru Haret aduce un punct de vedere cu totul nou în multdezbătuta problemă a stabilității sistemului planetar, prin identificarea unui „termen secular” anterior ignorat. Henri Poincaré, în cunoscutele sale „Leçons de mécanique céleste”, a apreciat ca deosebit de valoros acest rezultat, iar când, în plină eră cosmică, s-a stabilit nomenclatura reversului Lunii, un crater selenar a primit numele lui Haret.

● 1880. Dumitru Văscu inventează și construiește un original automobil cu aburi. Ca elemente precursore sînt de remarcat constituirea elastică, din cauciuc, a roților posterioare, precum și existența a două frîne, una pe arborele roților și alta pe bandajul acestora, anticipind soluții ulterioare.

● 1882. Matematicianul Constantin Gogu intervine, în teza sa de doctorat, în complexul studiu al mișcărilor Lunii, prin determinări foarte exacte și infirmarea unor evaluări anterioare eronate (recalculează coeficientul perturbațiilor produse de planeta Marte, dovedind că este mult mai mic decît cel apreciat de Edmund Neison). Este considerat o autoritate a mecanicii cerești.

● 1884. Timișoara este primul oraș din Europa cu străzile iluminate electric.

● 1885. Victor Babeș publică (în colaborare cu A. V. Cornil), primul tratat sistematic de bacteriologie din lume („Les Bactéries”). Tot atunci, el enunță primele idei precursore antibioterapiei, arătînd că „există microorganisme ce pot elabora substanțe capabile de a opri dezvoltarea și nocivitatea altor microorganisme [...] Noi orientări în terapeutică se întrevăd.”

● 1886. Medicul George Assaky (nepotul lui Gheorghe Asachi) devine un pionier al neurochirurgiei moderne prin introducerea „suturii nervilor la distanță” („operația lui Assaky”). Tot el descoperă o nouă formațiune anatomică scapulo-umerală („tuberculul lui Assaky”).

● 1886. Alexandru Ciurcu, cel dintîi inventator român de largă notorietate internațională, concepe și construiește (în colaborare cu francezul Just Buisson), cel dintîi motor termic reactiv destinat aeronauticii și realizează și experimentează cu succes pe Sena prima ambarcațiune cu motor reactiv din lume (3 august). În anul următor, tot el creează (după moartea lui J. Buisson) prima drezină reactivă, pe care o experimentează (de asemenea în Franța).

● 1886—1893. Inginerul Iuliu Popper întreprinde cele dintîi expediții de explorare și cartografiere sistematică a Țării de Foc, pe a cărui hartă înscrisă, în urma descoperirilor sale, denumiri românești de riuri, golfuri, munți (Rio Rosetti, Rio Ureche, Culmea Lahovari, Punta Sinaia etc.), studind insula și sub aspect etnografic. A mai explorat China, Siberia, Alaska, Mexicul.

● 1886—1888. Anghel Saligny, cel mai de seamă inginer român din trecut, construiește la Galați și Brăila primele silozuri de beton armat din lume, realizîndu-le totodată prin prefabricare și cu utilizarea armăturilor sudate.

● 1887. Chimistul Constantin I. Istrati, fondatorul școlii de chimie de la București, prepară o nouă clasă de coloranți, francezele, cu mare stabilitate la lumină.

● 1888. Studiind etiologia hemoglobinuriei bovinelor și circeagului oilor, Victor Babeș descoperă grupul paraziților endoglobulari denumiți ulterior „babesii”; afecțiunile respective au fost denumite „babesioze” (tot Babeș va descoperi și alți 50 de agenți patogeni). În același an, el înființează la București cel de-al treilea institut antirabic din lume și perfecționează tratamentul pasteurian al turbării printr-o „metodă românească” de înaltă eficiență (tratatul său privind turbarea a fost distins cu premiul francez Montyon).

„Fiii părinților noștri, fiii profesorilor noștri”

Autor al unor cărți de analiză, lingvistică și poetică matematică apărute în România, Statele Unite, U.R.S.S., Franța, Italia, Spania, Grecia, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, Belgia, Republica Federală Germania; membru al Academiei de Științe din New York, al comitetului executiv al Asociației internaționale de semiotică și al comitetelor editoriale a șapte reviste internaționale de matematică, lingvistică și informatică; „visiting professor” sau conferențiar la universitățile din Paris, Moscova, Leningrad, Stuttgart, Toronto, Montreal, New York, Berkeley, Stanford etc. — profesorul universitar doctor docent Solomon Marcus, de la Facultatea de matematică a Universității din București, este el însuși un exemplu viu și grațios al prestigiului și al puterii de penetrație a școlii românești de matematici în lume. L-am abordat însă și în calitate de autor al unei lucrări repute epuizate: „Din gândirea matematică românească”, închinată ideilor novatoare ale unor savanți de talie mondială ca Pompeiu și Stoilow și alții, care au sporit patrimoniul matematic.

Este semnificativ pentru aportul de mal tirziu al matematicii românești la tezaurul universal faptul, poate mai puțin cunoscut, că însăși prima lucrare mai importantă apărută la noi — pe la mijlocul secolului trecut — datorată lui Emanoil Bacaloglu s-a dovedit, deși mult mai tirziu, a avea implicații cu ecou mondial. În adevăr, el a introdus o formulă nouă pentru curbura suprafețelor, ameliorînd pe aceea dată la timpul său de marele Gauss. Abia peste decenii a fost sesizată importanța lucrării lui Bacaloglu.

Să nu uităm, desigur, tezele de doctorat susținute la Paris de un Sărbu Haret, în mecanica cerească, și un David Emmanuel, în teoria funcțiilor. Rezultatele obținute de Haret au șocat lumea științifică: concluziile sale veneau în flagrantă contradicție cu acelea unanim admise pînă la el. Pînă într-atît, încît dădeau impresia că era vorba de o eroare. Și totuși, Haret avea dreptate!

Straniu, istoria s-a repetat în primul deceniu al veacului nostru cu teza de doctorat a lui Dimitrie Pompeiu. „Nu se poate!”, vor fi exclamat atunci cei mari matematicieni ai vremii în teoria funcțiilor, exemplul de funcție „neobișnuită” dat de Pompeiu contrazicînd cunoștințele anterioare, intuiția și așa-numitul bun-simț, care nu totdeauna este bun călăuzitor în matematică. A trebuit ca ideile lui Pompeiu să primească confirmarea celebrului Denjoy pentru a ri recunoscute. Un fapt revelator: și în prezent, în 1981, numele lui Dimitrie Pompeiu continuă să fie citat în reviste de matematică de renume internațional, fiind reluate și aprofundate cercetări ale savantului român, care astfel își vede confirmată perenitatea operei.

Gheorghe Țițeica, se știe prea bine, a creat un capitol de geometrie diferențială introducînd clasa de suprafețe care-i poartă numele.

O vocație a matematicii românești în

● Prima frustrare. Din însărcinarea vicecustodelui Muzeului Național din Pesta (Emerich Frivaldszky), Constantin Manolesco din Mehadia Banatul lui explorează naturalistic Peninsula Balcanică, numărîndu-se printre cei dintîi cercetători ai unor zone muntoase ale acesteia (1833—1836). Cei doi colaboratori care-i sînt atașați pentru a-l ajuta decedază în cursul expediției, așa încît greutatea investigației cade aproape integral asupra sa. C. Manolesco colectează, și în mare parte determină, în condiții foarte grele (inundații, epidemii etc.) 1.900 specii de plante, 2.000 specii de insecte, sute de melci, fluturi, păsări și le expediază în mai multe etape lui Frivaldszky. S-AR FI CUVENIT SĂ POARTE, CUM SE OBÎȘNUIESTE ÎN BIOLOGIE, NUMELE SĂU. Dar așa cum a remarcat istoricul științei academicianul Emil Pop, într-o comunicare prezentată la Academia Română în 1940, Frivaldszky și-a însușit integral descoperirile, nu i-a menționat niciodată pe expeditori, „nici măcar în calitate de colectori”. Singura mărturie a creației lor a rămas un articol trimis de C. Manolesco și C. Hinke direct revistei „Flora” din Regensburg, în care el menționează însă doar 149 plante, deosebit de interesante, găsite de ei în 1833—1836) în Balcani și Rodopi.

● Deschideți orice istorie sau enciclopedie eare tratează despre tehnica reactivă. Veți afla că prima drezină propulsată reactiv a fost creată și experimentată de inginerul german Max Valier (un rache-totehnician de certă valoare), în anii 1928-1930. Eroarea este însă de peste patru decenii... Într-adevăr, prima drezină propulsată reactiv (un vagonet cu jea) a fost creată de inventatorul român autodidact Alexandru Ciurcu în 1887 și a circulat timp de mai multe luni în incinta unei puberării de lingă Paris. În arhiva familiei s-a păstrat și fotografia ei, așa cum se deplasa pe șine. Iar noi am publicat-o pentru prima dată într-un volum apărut în 1963 la București. Nu credeți că este cazul să o numim „DREZINA REACTIVĂ CIURCU”?

● Un tratat de telefonie care se respectă sau o istorie a telecomunicațiilor vă va informa că una dintre cele mai im-

portante perfecționări din acest domeniu a fost telefonul multiplă, adică transmiterea mai multor convorbiri pe același circuit și că inventatorul acesteia trebuie să fie considerat americanul G.O. Squier, care în 1911 a transmis simultan două convorbiri telefonice. Statul New York l-a premiat cu suma de 50.000 dolari, apreciatibilă pe atunci. Din toate acestea, adevărat este numai premiul încasat — pe nedrept.

În 1907, fizicianul român Augustin Maior a publicat, în cea mai cunoscută revistă de specialitate a timpului, „Elektrotechnische Zeitschrift”, sistemul său de telefonie multiplă, relatînd că a realizat transmiterea a cinci convorbiri telefonice pe același circuit, dînd toate detaliile tehnice și schemele necesare. Studiul lui Maior a fost recenzat de reviste din toată lumea, inclusiv americane, în 1908—1909 Deci lumea științifică le cunoaște și ar fi onest să numească sistemul „TELEFONIA MULTIPLĂ MAIOR”.

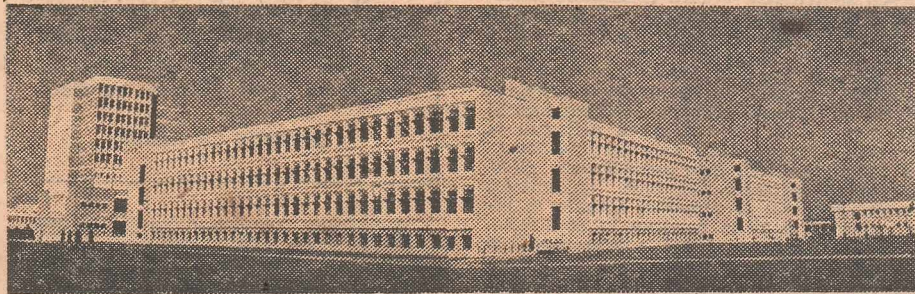
● Proiectînd în 1912 avionul „Vlaicu III” (aproape în întregime metalic), AUREL VLAICU l-a prevăzut cu un inel metalic în jurul cilindrilor motorului amplasat în stea, un inel pe care îl au în prezent aproape toate avioanele cu motor în stea răcite cu aer. Inelul, din tablă, prezintă importanță atît pentru micșorarea rezistenței la înainare, cît și pentru răcirea mai bună a motorului. Cum avionul „Vlaicu III” a fost prezentat la vremea sa în revistele de specialitate, ar fi fost firesc ca dispozitivul să se numească „INELUL LUI VLAICU”. Dar îl veți găsi în orice lucrare de specialitate cu denumirile „inelul Townend” sau „inelul N.A.C.A.”... Faptul a fost semnalat într-o comunicare la Academie de acum cîțiva ani de inginerul Constantin C. Gheorghiu, dar mai departe nu s-a insistat.

● În luna decembrie a anului 1912 marcele fizician Stefan Procopiu face descoperirea capitală a „cuantei de magnetism”, magnetonul atomic, și o publică. La aceeași descoperire ajunge peste trei ani (în 1915) Niels Bohr (cu uriașe și incontestabile merite în descifrarea modelului atomic). Descoperirea primește însă denumirea „magnetohul Bohr”, sfîdîndu-se evidentă. Cu greu izbutim să impunem denumirea (dar numai parțial acceptată) „magnetohul Bohr-Procopiu”. N-ar fi fost oare mai exact: „MAGNETONUL PROCOPIU” sau, dacă trebuie să fie

lare pe care, dealtfel, unii autori au și adoptat-o.

— Nu este cazul — arată profesorul Solomon Marcus — să intrăm în detalii aici și să amintim că în recunoașterea internațională a înțetății lor nu o dată matematicienii români s-au lovit de dificultăți. Dintr-o sumedenie de motive, asupra cărora nu insistăm, cu atît mai mult cu cît ele variau de la caz la caz. Însăși cartea mea sus-amintită s-ar fi putut foarte bine intitula „Din istoria unor frustrări” (este, dealtfel, titlul primului capitol). Să nu ne întoarcem însă cu fața spre trecut, ci mai curînd să se întrebăm cum putem evita azi sau mîine asemenea situații. Ca mijloace esențiale sugerează participarea mai intensă a matematicienilor români la viața științifică internațională, la congrese, înmulțirea schimburilor de publicații, a vizitelor reciproce, a lucrărilor în colaborare. Să se editeze mai mult perioadice științifice în limbi de circulație internațională, căci nu avem suficiente reviste! Pentru a publica un articol în „Revue Roumaine de mathématiques pure et appliquées” se așteaptă și trei ani pînă la apariție. Or, recunoașterea priorităților, conform uzului internațional, în multe cazuri este asigurată tocmai prin publicarea în reviste științifice! Alt aspect: nu dispunem de nici o revistă românească de informatică într-o limbă de circulație internațională. Aceasta într-un secol care are toate șansele să intre în istorie și ca secol al informaticii... Atunci cînd se iau anumite măsuri de ocnoimie — în sine perfect justificate — să nu se uite însă efectul la distanță. Este o ocazie nimerită să o amintim azi, în preajma deschiderii unui congres internațional la care va fi reliefat și aportul matematicienilor români la patrimoniul universal. Ei au și vor avea un cuvînt greu de spus, pe măsura iluștrilor precursori. Spunea profesorul meu, Miron Nicolescu, el însuși matematician de reputație mondială: „De la toți am învățat. Mă surprind uneori vorbind olimpien ca Pompeiu, apăsător ca Țițeica, senin și simplită ca David Emmanuel. Căci noi nu sîntem numai fiii părinților noștri, ci și fiii profesorilor noștri.”

LIONEL NIȚESCU

Cetatea fizicii românești : PLATFORMA MĂGURELE

Se cuvenea să poarte nume românești...

doi, măcar cu inversarea, strict logică, a ordinii savanților? Sau poate că la unele edituri bucureștene, s-a preferat succesiunea alfabetică, indiferent de aportul autorilor.

● Daniel Danielopolu a fost „cel mai de seamă teoretician al medicinei românești” (Stefan M. Milcu), cu nenumărate descoperiri importante, adesea citate de publicații străine, dar mai totdeauna... cu omiterea numelui autorului. Tot academicianul Milcu observă: „Multe dintre metodele lui, imaginate, elaborate și verificate la noi, au găsit drum larg în toată lumea, deși unele din ele sînt folosite ca «bun de consum» fără citirea autorului, cum e cazul cu proba atropinei și ortostatismului, pentru explorarea sistemului neurovegetativ sau metoda viscerografică.” Pînă și un străin, profesorul H. Vaquez, recunoaște că o altă metodă a lui D. Danielopolu: tratamentul crizelor acute de miocardită prin administrarea strofantinei în doze fracționate, „e aplicată azi în toată lumea, deși nicăieri nu se spune cine e autorul ei”. Să încercăm deci să facem corecturile necesare, adăugînd la aceste descoperiri NUMELE LUI DANIELOPOLU.

● Încă un exemplu, asupra cărui a insistat pe drept cuvînt acum cîteva luni în „Contemporanul” profesorul Marcel Bleahu. Fenomenul diaprismului e adesea citat în literatura străină, iar teoria cutelor diapire este folosită sistematic pentru identificarea zăcămintelor petrolifere. Un singur lucru este omis sistematic: amintirea descoperitorului lor, marcele geolog român Ludovic Mrazec. Oare dacă, am sugera denumirile „CUTELE DIAPIRE MRAZEC” și „DIAPRISMUL LUI MRAZEC” ar fi cumva prea mult?

● După cel de-al doilea război mondial s-a ivit o ciudată controversă. Anglia, Germania și Italia își revendicau (pentru Whytlye, Heinckel, Campani și Caproni) prioritatea creării. Începînd din 1938, a aviației cu reacție. Pînă la urmă, lucrurile s-au lămurit. Inventatorul, constructorul și pilotul orimului avion cu reacție din lume a fost în 1910 Henri Coandă. În 1956, cum a relatat academicianul Elie Carafoli, savantul a fost sârbătorit la New York pentru realizarea primului avion reactiv și a primului zbor efectuat cu un avion cu reacție. Nu s-ar cuveni oare să denumim acest aparat „Coandă-1919”, și să imonem această denumire pe plan internațional?

L. M. ȘTEFAN

Chimia, contribuții hotărâtoare la progresul țării

Deși, firește, mai nouă, în România și în lume, chimia a apărut la noi relativ devreme și o serie de animatori ai ei au izbutit să se facă, în perioada de pionierat, cunoscuți și apreciați pretutindeni. Până vom asterne câteva rânduri despre Nicolae Teclu, Constantin Istrati, Petru Poni, Dumitru Longinescu sau Gheorghe Spacu, remarcabili desțelenitori și deschizători de drumuri într-o știință despre care se afirma că nu va ajunge niciodată de sine stătătoare, neputându-și sintetiza matematic legile, să notăm că, la noi, cel dintâi chimiști s-au format în jurul industriei de rafinare a petrolului. În 1856, de pildă, Teodor Mehedinteanu a deschis la Rifov, lângă Ploiești, a treia rafinărie din lume capabilă să distileze petrolul spre a produce gaz lampant. Jumătate de secol mai târziu, Lazăr Edeleanu a inventat un procedeu de extragere a hidrocarburilor aromate din țiței prin intermediul bioxidului de sulf lichid, procedeu care și astăzi păstrează și azi numele. Anul 1936 a marcat în România două priorități de deosebită răsunet. La Tirnăveni a fost realizată cea dintâi instalație din lume pentru fabricarea hidrogenului din gaz metan în scopul obținerii amoniacului, iar la Copsa Mică s-a produs, pentru prima oară în Europa, negru de fum din gaz metan.

Din galeria marilor înaintași, Teclu, Poni și Istrati au fost contemporani și ei au deschis un drum pe care, mai ales după Eliberare, chimia românească s-a făcut cunoscută pe plan internațional. După ce a urmat studii de inginerie (la Viena), de artă frumoasă (la München și Berlin), de arhitectură (la Berlin), Nicolae Teclu a terminat chimia la Viena. Din păcate, din cauza condițiilor precare și a obuzității din țară, Teclu a fost nevoit să-și desfășoare întreaga activitate științifică în străinătate, ca profesor la Academia de comerț și la cea de arte frumoase din capitala Austriei, dar a gândit și a acționat, fără răgăș, în folosul țării, aducându-i imense servicii. În 1879 a fost ales membru al Academiei Române. Personalitate remarcabilă în diverse domenii, el s-a dedicat cu precădere chimiei și în 1898, la Congresul internațional de chimie de la Viena, a prezentat o comunicare despre intensitatea luminii și despre flacăra, noutate concretizată într-un aparat de concepție proprie pentru determinarea transparenței corpurilor. Deși a acționat pe o arie largă, în domeniul chimiei anorganice, de exemplu, a realizat un studiu amănunțit asupra compoziției chimice a meteoritilor la Goalpara, în India, Teclu a rămas în istoria chimiei mai ales prin cercetările sale, prioritare pe plan mondial, în sfera combustiei, introducând în circulație becul care îi poartă numele, „becul Teclu”, cu dispozitiv de reglare a curentului de aer și gaz, sursă de căldură superioară mult folositului pe atunci „bec Bunsen”.

Dacă Teclu s-a născut la Brașov, marii săi contemporani Istrati, Poni, Longinescu și, ceva mai târziu, Spacu au fost, cu toții, originari din Moldova. Fiecare din ei a scris pagini de aur în istoria chimiei românești și mondiale, numele lor figurând la loc de cinste în toate dicționarele de specialitate. După ce și-a trecut licența în chimie la Paris și cea în științe fizico-chimice la Sorbona, teza sa de doctorat ocupându-se de derivații halogenati aromatici, Constantin Istrati a revenit în țară, ca profesor de chimie organică la Facultatea de științe din București. „Cursul elementar de chimie”, redactat pe baza unei experiențe îndrăznețe, a fost imediat tradus în străinătate. Lucrând în laboratorul Spitalului „Colțea”, Istrati a izbutit să descopere, în 1887, o întreagă clasă de materii colorante, „francoinele”, născute prin acțiunea acidului sulfuric asupra omologilor halogenati ai benzenului. Brevetată în Franța, invenția sa a fost, vreme îndelungată, folosită în industria mătăsurilor, iar laudele la adresa savantului român au fost din cele mai mari. Revista „L'Observateur français” din 1899 scria, între altele, că descoperirile doctorului Istrati au o deosebită importanță din punct de vedere științific, „căci ele fac cunoscută o serie întreagă de corpuri noi, de interes capital”. În același an, chimistul român a prezidat, la Paris, Congresul internațional de chimie dedicat problemei nomenclaturii în chimia organică, aducându-și o prețioasă contribuție în stabilirea unei nomenclaturi raționale.

Petru Poni a studiat și el la Paris, devenind apoi profesor de fizică și chimie la Academia Mihăileană din Iași și, după transformarea acesteia în universitate, șef al catedrei de chimie minerală. A rămas la catedră aproape o jumătate de secol, fiind ales, în 1879, membru al Academiei Române (al cărei președinte va fi de mai multe ori) și, în 1910, „membru efectiv” al Academiei de științe naturale din Moscova. Poni e considerat, pe bună dreptate, drept părintele chimiei minerale din țara noastră, studiile și cercetările sale, deschizătoare de drumuri în ceea ce privește compoziția chimică a petrolului, fiind adesea prioritare, puncte de vedere originale, îndrăznețe adăugate zestrei de informații a chimiei mondiale.

Ca și Poni, Gheorghe Longinescu a avut o îndelungată activitate didactică. Născut la Focșani (1869), într-o familie cu mulți copii, din care fratele mai mare, Ștefan, a ajuns un reputat profesor de drept, G.G. Longinescu a studiat la Berlin, lucrând în laboratorul lui Emil Fischer. Revenit, la 20 de ani, în țară, a fost numit profesor la Sf. Sava și, în 1906, profesor de chimie anorganică la Universitatea din București, unde a funcționat până în 1938. Necazurile nu l-au ocolit, orbind din cauza unui glaucom, dar infirmitatea nu l-a împiedicat să desfășoare

o activitate științifică de importanță internațională. A avut contribuții de marcă în cel puțin două domenii, în chimia analitică și în cea fizică. În prima, a indicat, cel dintâi, folosirea de reactivi noi pentru separarea grupelor metalice, fundamentând totodată metode originale de lucru, simple, precise. În cea de-a doua, bazându-se pe o concepție clară asupra asociației moleculare, a pus la punct așa-zisa „relație Longinescu”, recunoscută și azi, instrument de lucru făcând legătura între temperaturile de fierbere, greutatea moleculare și numărul moleculelor ce alcătuiesc două corpuri date. Importanța descoperirii omului de știință român e subliniată și de faptul că, după ce aceasta a fost tipărită în țară, revista americană „Chemical Review” din Baltimore a detaliat-o în 1929, sub titlul „Molecular association”, meritele lui Gheorghe Longinescu fiind, o dată în plus, recunoscute în cele mai largi și mai exigente cercuri ale chimiei mondiale.

Tot moldovean, cum ziceam, Gheorghe Spacu și-a trecut la Iași, orașul natal, licența în chimie și mineralogie. După specializări efectuate la Viena și Berlin, a revenit în țară, fiind numit asistent la laboratorul de chimie minerală al Universității din Iași. Urcind toate treptele ierarhiei, va ajunge profesor și, în această calitate, va lucra timp de 21 de ani la Cluj, întemeind o adevărată școală, pe care o va ilustra, mai târziu, cu rezultate remarcabile, Raluca Ripan, autoarea unor metode noi de dozare a unor cationi (plumb, taliiu, telur) și a unor anioni (acid selenic), apreciate pretutindeni. Gheorghe Spacu și-a pus semnătura pe 243 de lucrări originale, a pus la punct, adesea în premieră absolută, metode pentru dozări rapide și precise, realizând sinteza a peste 800 de substanțe, metodele analitice elaborate de el fiind preluate de marile laboratoare de chimie anorganică din lume, cum ar fi, de pildă,

pe care, din rațiuni de spațiu, i-am trecut cu vederea, au ținut sus stindardul chimiei românești. El au fost, fără îndoială, somități de importanță internațională. Cu toate acestea, luată în ansamblu, chimia noastră n-a izbutit, din cauza condițiilor vitrege și a înțelegerilor obtuze, să pună în mișcare o industrie avansată. Ea n-a urmărit, până la Eliberare, un program de perspectivă, mulțumindu-se la o activitate de control a fabricației. Anul 1950, cind s-a înființat, în Capitală, Institutul de cercetări chimice, a constituit un moment de răscruce în domeniul respectiv. Chimia românească a prins însă aripi mai ales după 1965. S-au pus bazele unei munci intense de cercetare și proiectare tehnologică, s-a statuat o legătură strinsă între învățămînt, cercetare și producție, s-au organizat secțiunile de cercetare în toate marile combinăți. Din inițiativa tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, director al Institutului de cercetări chimice din București, s-a trecut la organizarea pe baze noi, moderne, cu programe concrete și de perspectivă, a activității de cercetare, la reorganizarea cercetării chimice la nivel național prin întemeierea Institutului central de specialitate. Cuprinzind atit unitățile de cercetare departamentale și proiectare ale ministerului, cit și pe cele ale Academiei R.S.R., totodată coordonind catedrele de profil din învățămîntul superior, Institutul central de chimie a oferit întregii activități o eficiență sporită, scurtind termenele dintre cercetare, proiectare și transpunerea la scară industrială.

Chimia românească de azi, pe baza căreia producția industrială s-a diversificat și îmbogățit permanent, atîngind cele mai înalte cote, poartă pecetea gândirii și acțiunii tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, patriot înflăcărat, savant de renume mondial. Membră a celor mai repute academii și foruri ști-

Cronica invențiilor

● 1890. Gregoriu Ștefănescu descoperă la Minzași-Vaslui și ulterior reconstituie cel mai mare dinotherium din lume (Dinotherium gigantissimum Gr. Ștefănescu). Scheletul se află expus la Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa” din București.

● 1890—1895. Anghel Saligny construiește peste Dunăre, la Cernavodă, cel dintâi pod de oțel acid (oțelul modern) din istoria tehnicii, care a fost totodată la acea vreme cel mai lung pod metalic din Europa continentală (și al treilea ca lungime din lume). Adevărat monument al tehnicii românești, el a fost numit de Alexandru Vlahuță „un arc de triumf peste bătrînul Danubiu”.

● 1891. Prin inventarea unui calorimetru perfecționat, fizicianul Constantin Miculescu determină cel mai precis echivalent mecanic al caloriei, constantă fundamentală a termodinamicii moderne (pînă la el determinările dădeau diferențe de 20%, ceea ce le făcea practic inutilizabile).

● 1892. Chimistul Nicolae Teclu inventează arzătorul de gaz cu regulator de curent (adesea denumit „becul Teclu”).

● 1894. Fizicianul Dragomir Hurmuzescu inventează un nou izolant, „dielectrina”, cu ajutorul căruia construiește primul electroscop modern, cu ecran electrostatic („electroscopul Hurmuzescu”). A fost folosit la descoperirea radioactivității și radiului.

● 1895. Tot D. Hurmuzescu realizează, pentru experimentările necesare tezei sale de doctorat, cel dintâi dinam de tensiune ridicată din istoria tehnicii (3 000 V, într-o vreme cind dinamurile nu treceau de 1 500 V).

● 1895—1896. Dimitrie Ghika-Comănești și fiul său Nicolae întreprind o expediție în „Cornul Africii”, în regiunile de azi ale Somaliei și Etiopiei, cartografiind zone puțin cunoscute și descoperind 16 specii noi de plante (Justitia Romaniae, Sporobolus Ghikae etc.).

● 1897. Zoologul Eugen N. Botezat „deschide un nou capitol în histologia organelor de simț (academician Radu Codreanu). El descoperă, în pregătirea tezei sale de doctorat, terminațiile nervoase din corpusul lacuții al mamiferelor. Ulterior identifică organele gustative ale păsărilor — prioritate mondială unanim recunoscută.

● 1897—1899. Participînd la Expediția antarctică belgiană (cea dintâi care a iernat în ghețurile Sudului), Emil Racoviță descoperă o insulă pe care o denumește Insula Cobălcescu (din grupul Palmer) și face însemnate descoperiri naturaliste, cum sînt cele privind cefalee, considerate astăzi clasice.

● 1898. Neurologul Gheorghe Marinescu realizează (la trei ani după inventarea cinematografului de către frații Lumiere) primul film științific (studiind tulburări de mers de origine neurotică).

● 1901. Inginerul Elie Radu construiește în zona Bragadiru cea mai mare captare de apă subterană din Europa (30 000 m³ apă/zi), asigurînd un consum specific apreciabil, la un cost scăzut, locuitorilor Capitalei.

● 1903—1906. Theodor Mănculescu inventează o „mașină vorbitoare”, electrografonul, aparat precursor magnetofonului, bazat pe înregistrarea electromagnetică a sunetelor pe un fir metalic.

● 1904. Emil Racoviță descoperă un crustaceu orb de peșteră (Typhlocyrolama moraguesi), deplin adaptat condițiilor cavernicole. Pornind de la această descoperire și de la cercetări ulterioare, el întemeiază o nouă știință: biospeologia.

● 1904. Parazitologul Nicolae Leon, discipol al lui E. Haeckel, descoperă, concomitent cu G.H.F. Nuttal, pompa salivară a anofelidelor, moment important în lupta împotriva paludismului pe plan mondial.

● 1906. La 18 martie, avionul inventat și construit de Traian Vuia realizează primul zbor mecanic, fiind vorba de cel dintâi aparat care, s-a ridicat de la sol autonom, numai prin forța motorului său (necatapulat, tractat sau lansat de la înălțime, ca avioanele anterioare).

● 1907. Fizicianul Augustin Maior fundamentează pe plan mondial telefonía multiplă și izbutește cel dintâi în lume să transmită mai multe convorbiri (5) pe același circuit, cu patru ani înainte de americanul G. O. Squier.

● 1907. Studiind masivele de sare în raport cu zăcămintele de țiței, Ludovic Mrzecz face descoperirea geologică fundamentală a diapirismului și a cutelor diapire, utilizată de cercetători în toată lumea.

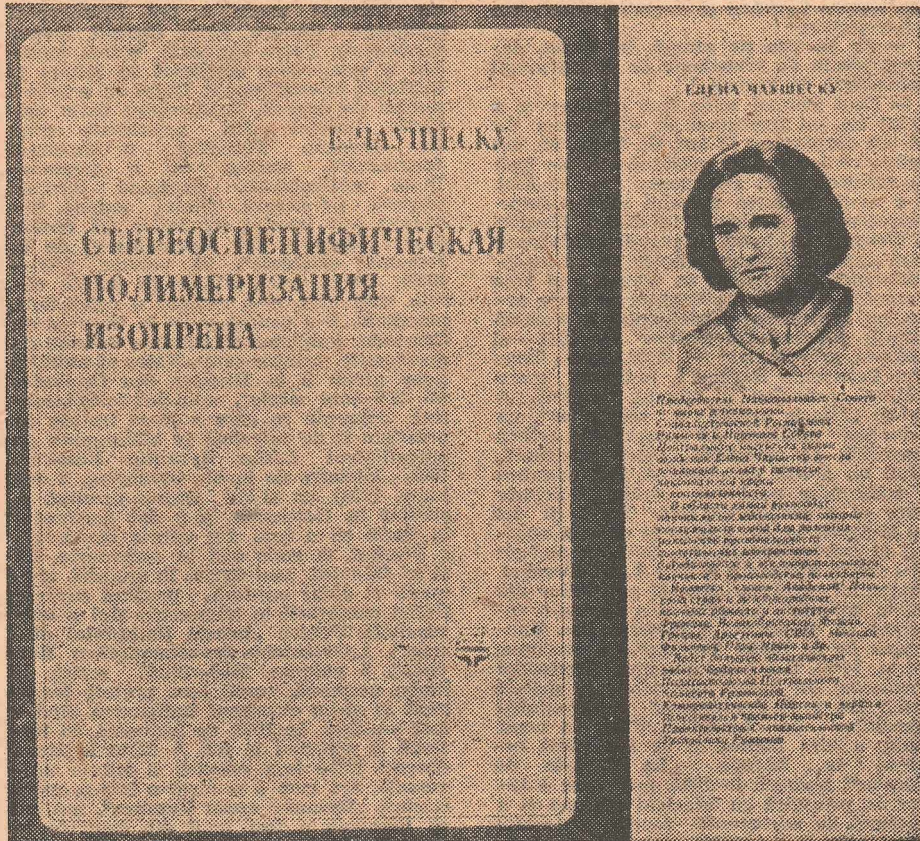
● 1908. Chimistul Lazăr Edeleanu inventează procedul de rafinare selectivă a petrolului cu bioxid de sulf lichid, răspîndit ulterior în toată lumea. Diferite variante ale „procedului Edeleanu” sînt și astăzi curent aplicate și citate pretutindeni.

● 1908. Constantin N. Ionescu descoperă, printr-o tehnică histologică de mare finețe, elemente de bază ale structurii creierului albinelor.

● 1909. Constantin I. Parhon și Moise H. Goldstein elaborează și publică cel dintâi tratat complet de endocrinologie din lume („Les sécrétions internes”).

● 1909. Rodrig Goliescu inventează și experimentează avioanele, cel dintâi aparat de zbor cu fuzelaj tubular (prin care se scurge aerul) și cu aripi avînd o curbură pronunțată.

● 1909. Cercetările lui Constantin Levaditi dovedesc că agentul poliomicelitel este un virus filtrabil (alături de K. Landsteiner). Levaditi devine astfel unul dintre fondatorii pe plan mondial ai inframicrobiologiei.

cel al Universității din Göttingen (R.F.G.), al Institutului „Pasteur” din Paris, al lui „Rockefeller Institute for Medical Research” din New York. Mîntie luminată, spirit mereu disponibil la nou, Spacu a fost, cu adevărat, un savant de renume mondial, iar dovezile în favoarea acestei afirmații sînt nenumărate. O serie de standarde de analiză din lume (S.U.A., Franța, Anglia etc.) iau în considerație, și azi, metodele savantului leșean. Un reactiv organic, mercaptobenziiazolul, relevant pentru prima dată de Gheorghe Spacu, îi poartă numele. A fost membru al societăților de specialitate din Paris, Viena, Berlin și Washington, precum și membru al Comisiei internaționale pentru instituirea tabelelor de constante și date numerice, for condus de Frédéric Joliot-Curie.

Chimia noastră a avut, dintotdeauna, personalități de primă mărime. Oricît ne-am strădui, ne-ar fi greu să le trecem pe toate în revistă. Ne vom mai opri, pînă la a ajunge la prezent, la o singură altă figură reprezentativă, la Costin Nenițescu, ale cărui contribuții în domeniul chimiei maselor plastice sînt unanim recunoscute. Profesor la București, pînă în 1970, Costin Nenițescu a realizat o sumedenie de lucrări originale, de mare răsunet în perimetrul chimiei mondiale. El a descoperit, între altele, o nouă metodă de polimerizare a etilenei, metodă ce-i poartă numele și grație căreia savantul român e considerat, cu argumente, unul din părinții industriei maselor plastice. A luminat mecanismul izomerizării cicloalcanilor, al migrării halogenilor în cicluri și catenă, al reacțiilor decurgînd prin ioni de calciu. Pe baza tradiției inaugurată de Istrati, a făcut ordine, exprimînd nu o dată puncte de vedere originale, în sectorul nomenclaturii raționale, din chimia organică.

Multă vreme, toți acești cercetători și dascăli despre care am scris, ca și alții,

înțifice din întreaga lume, tovarăsa Elena Ceaușescu a preluat, în mod creator, datele unei ample tradiții, conferindu-le adîncimi și orizonturi noi. A scris și publicat, în țară și în străinătate, numeroase lucrări, ultima dintre ele, „Polimerizarea stereospecifică a izoprenului”, fiind recent tradusă în limba rusă. Ca și celelalte, „Polimerizarea stereospecifică” e redactată la cel mai înalt nivel științific, avînd o importanță teoretică și practică de excepție. Sintetizînd rezultatele unor îndelungate și fructuoase cercetări proprii, însemnînd o contribuție de seamă la dezvoltarea unui domeniu de mare actualitate al chimiei, cel al polimerilor, alcătuiind un studiu amplu și metode, confruntat prin abundente trimiteri bibliografice pe plan mondial, cartea trebuie considerată și ca un model de abordare și conducere a unei cercetări științifice de la studiul fundamental la finalizarea concretă, prin elaborarea tehnologiei de producere a cauciucului polizoprenic pe scară industrială. Apreciați ca o nouă și excepțională realizare a școlii de chimie din România, contribuție de primă mărime la zestrea de valori a chimiei mondiale, „Polimerizarea stereospecifică”, asemenea celorlalte volume semnate de tovarăsa academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, subliniază rolul remarcabil pe care autoarea îl are în conducerea acestei școli, puternicul impuls dat preocupărilor pentru elaborarea de tehnologii moderne de mare eficacitate economică.

Cinstindu-și și prețuindu-și pionierii, chimia românească de azi își continuă mersul ascendent, oferind tezaurului de inteligență al lumii noi și noi dovezii creatoare, cîștigîndu-și dreptul la stima și respectul contemporaneității.

OVIDIU IOANŢOIAIA

Cronica invențiilor

- 1910. Henri Coandă inventează, construiește și pilotează cel dintâi avion cu reacție din lume, primul avion construit după principii rigurose aerodinamice, „unul dintre rarele aparate în care totul este nou”, cum observa, chiar în acel an, George Espitalier. În anul următor, tot Coandă creează primul avion bimotor din istoria tehnicii.
- 1910. Aurel Vlaicu construiește primul avion, cu două elice contrarotative, cu trenul de aterizare pentru înființarea oară alcătuit din roți independente, un tub ușor de aluminiu purtând toate celelalte elemente ale mașinii. Ulterior proiectează și primul avion fuzelat aerodinamic (1912).
- 1911. Matematicianul Traian Lalescu publică cea dintâi monografie din lume consacrată ecuațiilor integrale.
- 1912. Dimitrie Pompeiu introduce în știința noțiunea de „derivată areolară”, concept de bază al analizei matematice, de la care au pornit un mare număr de cercetări românești și străine.
- 1913. Medicul Ioan Cantacuzino inițiază o nouă metodă de vaccinare anti-holerică, cunoscută în analele medicinei ca „Marea Experiență Românească”.
- 1913. Teodor Saidel elaborează, cel dintâi în lume, o metodă potențioelectrică pentru determinarea reacției solului (pH) pe cale electrochimică, de mare însemnătate pentru știința solului, comunicând-o în acel an la Academia Română.
- 1913-1918. George (Gogu) Constantinescu fundamentează o nouă știință, sonicitatea, și publică la Londra primul tratat: „Theory of Sonics”.
- 1914. Dimitrie Volnov descrie primul caz de aneuploidie (variabilitate cromozomială) la *Gryllotalpa*.
- 1920. Emil Racoviță întemeiază la Cluj primul institut de speologie din lume.
- 1921 (august). Fiziologul Nicolae Paulescu publică în Belgia rezultatele sale în prepararea unui extract pancreatic cu efect de reducere a glicemiei în singe. Este cel dintâi medicament anti-diabetic eficient, pe care îl numeste „pancreină” (ulterior denumit „insulină”). Este frustrat de acordarea premiului Nobel, atribuit unor cercetători cu descoperiri similare, dar ulterioare.
- 1921. Mihai Ciucă și J. B. Bordet pun în evidență capacitatea bacteriilor de a produce spontan fagi, fenomen de mare însemnătate pe care se bazează lizogenia.
- 1922. Constantin Levaditi și Robert Sazerac inițiază bismutoterapia sifilisului, cel dintâi tratament eficient al flagelului.
- 1922. George de Bothezat construiește în S.U.A. un original elicopter cu patru rotoare, unanim apreciat drept cel mai perfectat al epocii.
- 1923. Dumitru Daponte inventează și brevetează primul sistem eficient de cinematografie în relief, pe principiul pulsației luminii, experimentându-l cu succes în Anglia și Franța. Oamenii și lucrurile „se mișcău parcă în spațiu”, erau „percepute în mod direct” („Science et vie” nr. 88, august, 1924).
- 1923. Hermann Oberth publică lucrarea „Die Rakete zu den Planetenräumen” (Racheta spre spațiile interplanetare), lucrare de pionierat a astronauticii moderne. Ulterior va construi și experimenta primele rachete cu propergoli lichizi.
- 1923. Ioan Cantacuzino descoperă imunitatea de contact.
- 1923. Aurel Persu concepe, brevetează și construiește cel dintâi automobil aerodinamic la care roțile sînt pentru prima dată închise în interiorul caroseriei. Parcurge cu el peste 100.000 km, cu un consum redus de combustibil.
- 1924. Fiziciană Stofania Mărăcinea descoperă unul dintre primele fenomene de radioactivitate artificială (radioactivitatea artificială a plumbului) și inițiază primul laborator de radioactivitate din România.
- 1924. George (Gogu) Constantinescu brevetează o invenție fundamentală, convertizorul sonic-mecanic, aplicat în construcția autovehiculelor.
- 1927. Electrotehnicianul Constantin Budeanu introduce conceptul fundamental de „putere deformantă” și stabilește metoda de calcul a acesteia — de mare însemnătate în utilizarea eficientă a energiei electrice.
- 1927-1930. Matila C. Ghyka și Piu Șerban Coculescu (Pius Servien) aruncă o punte între universul științific și lumea frumosului, numindu-se printre precursorii lingvisticii matematice și ai studiului matematic al opere de artă, cu lucrări fundamentale asupra ritmului, proporțiilor, „numărului de aur” — în natură și artă.
- 1928. Anastase Dragomir inventează cea dintâi „celulă parașutată” (catapulta-bilă) pentru salvarea vieții pasagerilor unui avion în primejdie și o exoerimentează cu succes (nu a fost aplicată atunci datorită costului ridicat înlocuit de societățile aviatice). Este pusă în aplicare abia după cel de al doilea război mondial, la avioanele suocronice militare cu scaun eiectabil (fără menționarea lui A. Dragomir).
- 1928. Elie Carafoli întemeiază la București școala românească de aerodinamică. A introdus în tehnică aripa de avion cu „profil Carafoli”.
- Anii 1928, 1939, 1944. Idei, teze, legi fundamentale, precursore ciberneticii, sînt formulate de Daniel Danielopolu, Ștefan Odobleja, Paul Postelnicu.
- 1929. Ștefan Procoșiu descoperă efectul circular al discontinuităților de magnetizare („efectul Procoșiu”), aplicat din 1972 în S.U.A. la construcția memoriilor electronice cu fir feromagnetic, de mare capacitate.

Iorga și Pârvan, cetățeni ai lumii

Istoricul Radu Vulpe, el însuși un renumit specialist în antichități, ne vorbește pasionant — scrutându-și memoria și sufletul, pînă la cele mai delicate adîncimi — despre cei doi mari mentori și profesori ai săi, unul chiar prieten apropiat, NICOLAE IORGA și VASILE PÂRVAN. Incepem cu școlile române de studii superioare de la Roma și Paris, înființate în 1920, care i-au avut ca directori pe cei doi istorici.

— Le-ați urmat, pare-ni-se, pe amindouă, și le cunoașteți, „dinlăuntrul”. Ce rol au jucat ele, tovarășe profesor, în contextul epocii, pentru afirmarea istoriei și culturii românești peste hotare? Și ce rol au jucat Iorga și Pârvan la conducerea lor?

— Școala de la Roma — condusă de Pârvan, ce fusese propus în Parlament chiar de către Iorga — se încadra într-o tradiție; numeroase țări din lume, cele europene aproape toate, aveau aici cîte o academie de studii superioare. Cei care veneau aveau studiile terminate, erau doctori, profesori universitari, oameni de știință etc.; veneau pentru studii de antichitate. Era o emulație extraordinară, o întrecere între ele și pot să spun că Școala română a fost dintre cele mai de prestigiu. Ele tipăreau cîte un buletin. Noi am scos două, „Ephemeris Dacoromanae” și „Diplomatium italicum”, primul — pentru studii de antichitate, al doilea — pentru publicări de documente din Italia cu privire la România. Școala de la Paris, condusă de Iorga, și-a avut revista „Melanges de l'École roumaine en France” unde, de asemenea, o pleiadă de viitori importanți istorici români și-au publicat lucrări, teze de doctorat, studii și documente valoroase, rod al unei munci serioase. Ce rol au avut cele două personalități? Covârșitor. În primul rînd, prin autoritatea lor științifică, erau cele mai indicate să le conducă, să ducă peste hotare prestigiul științei românești. Apoi, prin seriozitatea și profunzimea pe care au imprimat-o studiilor, și-au pus pe teza asupra formării și evoluției ulterioare a bursierilor.

— Ce se știa pe atunci, la Roma, despre școala de arheologie de la București întemeiată de Pârvan?

— Deși Pârvan mi-a fost profesor și a jucat un rol important în viața mea, de el mă despărțeau 17 ani, de Iorga, 30, pot spune că am fost și prieteni, trebuie însă să menționez că arheologia românească și-a avut, înaintea marelui meu mentor, reprezentanți străluciți, Odobescu, Hasdeu și Grigore Tocilescu. Alexandru Odobescu este una din primele noastre valori internaționale. A publicat în franceză și este cunoscut și azi în străinătate ca mare arheolog, teoretician și metodolog în această știință („Pseudokinetikos” — 1874 — și „Istoria arheologiei” — 1877). Apoi, Bogdan Petriceicu Hașdeu a fost un mare filolog, arheolog și slavist renumit. A dat o „Istorie critică a românilor”, un exemplu strălucit de investigație critică modernă, de cercetare interdisciplinară, fiind un erudit de clasă. A fost membru a numeroase academii străine, printre care și a celeia din New York. Și tot un strălucit istoric, impus în cultura noastră și internațională, pe care nu trebuie să-l uităm niciodată, a fost A. D. Xenopol. Opera lui capitală, „Istoria românilor din Dacia traiană”, pe care și-a tradus-o rezumat în franceză („Histoire des Roumains de la Dacie Traiane”, 2 volume, Paris, 1896), i-a adus premiul Academiei Franceze, ea avînd, între altele, și marele merit de a fi demonstrat continuitatea românilor pe teritoriul țării. În acest sens, o altă lucrare a sa l-a făcut celebru în Europa, „La théorie de Roesler”, apărută în 1884, prin care a intrat în polemică cu istoricul german și a susținut cu argumente foarte puternice continuitatea noastră, reușind să con-

Nicolae Iorga, titan al culturii românești

vingă pe cei mai renumiți savanți, pînă și pe adversari, că nu putea pleca din Dacia întreaga populație băstinașă. Xenopol a scris numeroase lucrări și articole de filozofia istoriei apărute în volume sau în reviste de circulație internațională, fiind remarcat de Rickert, Grice, Berr, Lacombe și alții. A fost membru corespondent al Institutului Franței și profesor onorific la Sorbona. Sub influența coșlețoșilor sale personalități, s-a format Iorga.

— Respectiv cronologia, vorbiți-ne, vă rugăm, despre Iorga. Despre reputația sa peste hotarele țării.

— S-a afirmat foarte de tînră ca istoric interdisciplinar și istoric al culturii, ca literat și om politic. N-avea decît 18 ani cînd a publicat — incurajat de Xenopol — prima lucrare, la Iași, în 1889. A făcut studii în Germania și Franța, detașându-se în mod excepțional. În 1931, cînd împlinea 60 de ani, întocmindu-i-se un volum omagial („Inchinare lui Nicolae Iorga”), avea publicate 1.000 de lucrări, era doctor în litere la Universitatea din Leipzig, doctor honoris causa a opt universități europene, Geneva, Lyon, Oxford, Roma, Strasbourg, Paris, Cernăuți, Wilno, membru a numeroase academii de științe și instituții internaționale. Dotat cu o uriașă putere de muncă, îl interesau toate colțurile istoriei din antichitate pînă în prezent. Posezînd o memorie fenomenală, apărea ca o personalitate covârșitoare, depășind limitele impuse de natură ființei umane. S-a dedicat atît istoriei românilor (să notăm doar „Histoire des Roumains et de la romanité orientale”, 10 volume, 1937-1945), cit și celei universale, grație căreia, mai ales, și-a cîștigat o celebritate mondială. S-a ocupat mult în tinerete de Cruciade, publicînd numeroase volume de documente, printre care „Notes et extraits pour servir à l'Histoire des Croisades au XV-ème siècle”, apoi de istoria bizantină, domeniu în care a lăsat tratate de prestigiu și de referință în bibliografia pretutindeni („The Byzantine Empire”, 1907, „Histoire de la vie byzantine”, 3 volume, 1934), ca și de istoria turcilor. A studiat în Germania, și-a dat doctoratul la Paris cu o teză din istoria medievală a Franței. A scris atît în românește, cît și în franceză, mai tirziu, în engleză, germană și chiar suedeză, predînd cursuri, fiind conferințier în numeroase țări și universități. Pentru „Istoria Imperiului otoman”, („Geschichte des osmanischen Reiches”, 5 volume, 1908-1913), scrisă în limba germană, turcii l-au prețuit foarte mult și și-au exprimat indignarea cînd a fost asasinat, în 1940, de legionari. Și italienii îl prețuiau la fel. A făcut legătura deseori între țara noastră și istoria universală, așa cum a realizat-o într-o operă celebră „Byzance après Byzance”, arătînd că România a fost unul din centrele în care Bizanțul, cu cultura și spiritul său,

a continuat să existe încă mult timp după căderea lui, în secolul XV.

— Tovarășe profesor, să revenim la Pârvan. Dumneavoastră, care v-ați îngrijit de publicarea postumă a unor lucrări ale sale, puteți să sintetizați aportul său la tezaurul științei istorice în plan universal.

— Ca și Iorga, Pârvan s-a remarcat încă din studenție, la Iași, detașându-se prin inteligență, putere de muncă, forță de cuprindere, talent și spirit creator. Tot ca student, a început să publice lucrări, inclinat, sub influența marilor lui maeștri, spre istoria feudală, dar a fost îndemnat să studieze istoria antică. Se avea în vedere pregătirea unui cadru valoros care să-i urmeze la catedra de istorie antică și arheologie lui Grigore Tocilescu, bătrîn și bolnav. A fost trimis în Germania, dar și-a dat doctoratul la Breslau (se afla pe atunci în Imperiul austro-ungar), cu o temă de istorie universală antică, foarte apreciată și azi, „Die Nationalität der Kaufleute im römischen Kaiserreiche”. (Naționalitatea negustorilor din Imperiul roman), prin care demonstra că majoritatea erau sirieni, și circula în tot imperiul. Teza a apărut în 1909, an în care publică, în românește, o altă apreciată lucrare, despre Marc Aureliu, împăratul filozof. Revenit în țară, prin săpături arheologice ale antichității românești, a creat școala de arheologie de la București, recunoscută și azi în lume, pentru valoarea ei. A inițiat (în 1914) nu numai săpăturile de la Histria, cum în-deobște se vorbește, dar și investigațiile asupra cetăților romane de la gurile Dunării și ale celor grecești de pe malul Pontului Euxin (Tomis și Callatis), precum și seria de săpături (după anul Marii Uniri de la 1918) asupra cetăților dacice, despre care a realizat o sinteză monumentală, opera lui capitală „Getica”, publicată în 1926, apreciată azi în toată lumea. Totodată, a pus bazele activității epigrafice la noi, publicînd inscripțiile cetăților grecești și romane. Prin „Contribuții epigrafice la istoria creștinismului dacoroman”, începută la Berlin și publicată în țară, a dovedit că romanitatea noastră s-a născut odată cu creștinismul nostru teză foarte importantă pentru originea și continuitatea etnică a românilor, de referință pentru toți savanții de bună-credință din lume, specialiști în antichități. După „Getica”, a publicat seria conferințelor ținute în Anglia, la Universitatea din Cambridge, adunate de englezi sub titlatura „Dacia” și publicate postum. Sint o schiță a civilizațiilor timpurii din țările Carpaților-danubiene. Eu am tradus-o în românește, pe baza unui text în limba franceză. Realitatea a fost aceasta: Pârvan și-a scris conferințele în franceză, dar oral le-a susținut la Cambridge în engleză. Orator percutant, inteligent, uimind prin asociațiile de idei și originalitatea aserțiunilor, umplea sălile atît în țară cît și în străinătate, captiva un numeros auditoriu de intelectuali. La fel ca și Iorga, preocupîndu-se de multe domenii ale istoriei și filozofiei culturii, a ținut la Universitatea din București primul curs de istoria religiilor, pe care, din păcate, l-a abandonat repede. Și încă un mare serviciu pe care l-a făcut științei românești, pentru cunoașterea ei peste hotare: a întemeiat revista „Dacia”, un buletin pentru publicarea rezultatelor săpăturilor arheologice în limbi străine. El obișnuia să spună că orice istoric român cunoaște franceza, în schimb, orice străin, ca să ne cunoască bine, trebuie să-i dăm posibilitatea să găsească documente într-o limbă de circulație internațională. După cîteva ani de întrerupere după 1944, „Dacia” și-a reluat apariția în 1957, tot în franceză și se află la al 21-lea volum, publicînd rezultate și documente de o deosebită valoare a școlii de azi de arheologie românească. În timpul vieții, Pârvan a fost membru a diferite academii străine, iar cînd a fost ales și în reputata „Academia dei Lincei”, din Italia, n-a mai putut să afle. Vestea comunicării acestui titlu a sosit în țară în aprilie 1927 iar el se stînsese în februarie, înainte de a fi implinit 45 de ani...

CICI IORDACHE

Sonicitatea, o știință a prezentului și a viitorului

(Urmare din pagina 9)

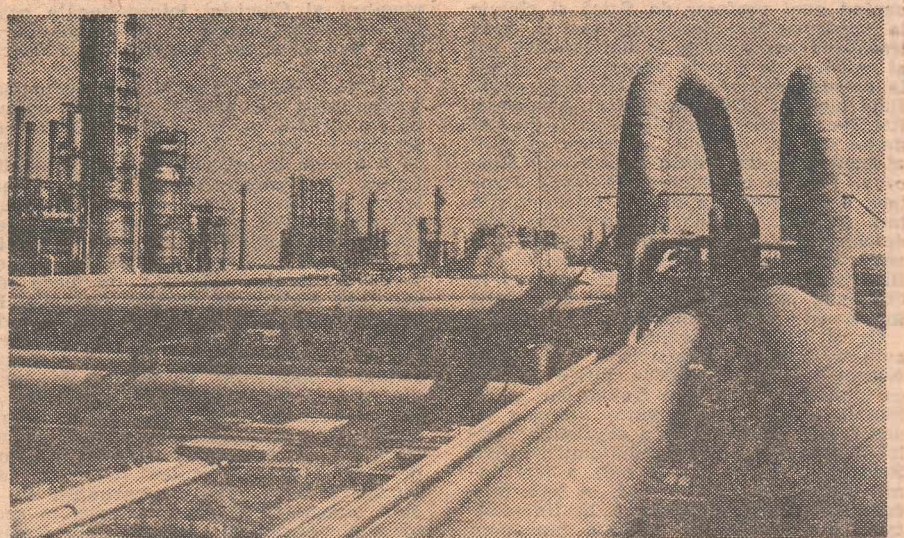
pe care ea le absoarbe sau a căror energie o transformă în căldură.

● Generatoare sonice de joasă sau înaltă frecvență permit transmiterea de semnale puternice pentru reperare sau pentru comunicații telegrafice submarine, cu ajutorul undelor directe sau reflectate. Aceasta le face proprii și pentru asigurarea securității pe ceață sau în timpul nopții. În contrast cu metoda electrică, reperarea sonică este mai eficientă la distanțe relativ mici, de pildă în cazul protejării avioanelor la aterizare. Astfel de instalații sînt adecvate și pentru prospectarea geodezică, inclusiv cea a petrolului, ca alternativă la folosirea explozivelor.

● Curenți sonici pot fi generați direct de la rețeaua de curent alternativ. Astfel de transformatoare electrosonice ar putea crea noi tipuri de locomotive și mijloace de transport pe șine, alimentate direct de la liniile de înaltă tensiune cu frecvențe standardizate. În aceste sisteme, singurul aparat electric la bord ar fi un transformator electronic, transmisia puterii la roți fiind asigurată de motoare sonice ușoare și totuși robuste. Un precursor al acestui transformator a fost realizat acum cîteva ani la fostul Institut de energetică al Academiei R.S.R.

● Forajul rotativ-percutant pentru deschiderea sondelor de petrol — pe baza principiilor lui Gogu Constantinescu — este în prezent aplicat cu succes în România și în S.U.A. Și un amănunt emoționant: la un Congres mondial al petrolului, cînd unul din delegații români a vorbit, în contextul „petrolier”, de Gogu Constantinescu, președintele a întrebat

dacă este vorba de același savant care, grație invenției lui folosite în aviație, a grăbit victoria aliaților și sfîrșitul primului război mondial. Cînd i s-a răspuns afirmativ, urmînd exemplul președintelui, întreaga asistență s-a ridicat în picioare păstrînd un minut de reculegere în memoria marelui inventator.

Combinatul de la Brazi, o citadelă a chimiei românești

Înaintași iluștri, un prezent pe măsura tradiției

Victor Babeș, deschizător de drumuri în bacteriologie

— Sinteți, stimată tovarășe profesor Victor Săhleanu, membru în Comitetul de conducere al Societății române de istoria medicinei și farmaciei și, totodată, membru al Societății internaționale respectivelor, for ce-și are sediul la Paris. Altfel vorbind, sinteți un interlocutor ideal pentru ce ne-am propus, o incursiune în trecutul medicinei noastre, o călătorie la izvoarele unei tradiții unanim recunoscute și prețuite în lume. Spațiul fiind, firește, limitat, v-am ruga să începem de la Victor Babeș.

— Victor Babeș, Ion Cantacuzino și Gheorghe Marinescu, deschizători de drumuri și, mai mult decât atât, nume rămase în istoria medicinei mondiale, au fost contemporani. Ba chiar Cantacuzino și Marinescu s-au născut în același an, 1863. Fiecare din ei merită, fără îndoială, o discuție aparte, dar eu aș începe altfel. Cu George Assaky, de pildă, personalitate marcantă a celei de-a doua jumătăți a secolului trecut.

— Poftiți. Cine a fost George Assaky? — La vremea respectivă, în 1886, când și-a trecut doctoratul la Paris, teza sa „Sutura nervilor la distanță” a fost distinsă cu Premiul „Amussant”, iar Assaky numit profesor agregat la Facultatea de medicină din Lille. S-a întors însă repede în țară, ocupând o catedră la București și contribuind, prin întreaga sa activitate de chirurg, la progresul medicinei românești. În 1888 a fost ales membru al Consiliului profesional al Facultății de medicină din Philadelphia, Statele Unite, alegere mai mult decât onorantă.

— Cam la aceeași dată, dacă nu greșim, Babeș a tipărit, tot la Paris, lucrarea sa „Bacteriile”, socotită drept primul tratat de bacteriologie din lume.

— Asta se întâmpla în 1885. Babeș a fost un pionier al bacteriologiei și imunologiei, un maestru de renume internațional, de talia lui Koch, Mecnikov sau Behring, ultimul distins, în 1901, cu Premiul Nobel, cea dintâi distincție de acest fel acordată unui medic, ca recompensă pentru descoperirea serului antidifteric. Babeș n-a fost cu nimic mai puțin decât cei citați și, drept urmare, numele său a rămas înscris în istoria medicinei. Membru a zeci de societăți din străinătate, aflat în strinsă legătură cu elita de atunci a științei europene, savantul român a colaborat la redactarea tuturor marilor tratate, iar o serie de boli, în care el a descoperit germeni și mecanisme, îi poartă și azi numele, chemându-se „babeșioze”. A luminat, primul din lume, fenomenul antagonismului dintre microorganismele, pe baza cărora s-a dezvoltat terapia cu antibiotice. A perfecționat vaccinarea antirabică, adăugându-i, ca prioritate mondială, tratamentul seroterapeutic. Babeș a fost un savant și, în același timp, un patriot. A întemeiat, la București, cel dintâi institut științific din țară și a privit realitățile sanitare ale timpului cu luciditate, cu înțelegere față de durerile și necazurile celor mulți. Studiind pelagra, a pus-o în directă legătură cu mizeria țăranilor și mai mult decât atât, a declarat în parlament că leacul pelagrei e improprierea țăranilor. La 31 de ani, de exemplu, a fost numit profesor de anatomie patologică la Budapesta, după care, timp de aproape 4 decenii, până în 1928, când s-a prăpădit, a lucrat la București, opera sa științifică vastă, cu dovezi clare și importante în microbiologie, anatomie patologică, parazitologie, igienă, epidemiologie, medicină veterinară, adunându-se în zeci de cărți și tratate, în peste 1300 de lucrări, traduse în toată lumea.

— Să trecem, cu voia dumneavoastră, la Ilustrul său contemporan Ion Cantacuzino, biolog, medic, organizator de sănătate, critic de artă, muzician și așa mai departe.

— Cum ziceați, Cantacuzino a fost, mai întâi naturalist. După ce a studiat la Paris, a predat la Iași morfologie animală, fiind socotit unul din întemeietorii acestei discipline, recunoscut ca atare. A fost apropiatul lui Iliu Mecnikov, la Institutul „Pasteur”, a luat parte intens la viața științifică a Europei, verificând în practică unele inițiative și idei ale maestrilor săi. Experimentele sale în tratamentul profilactic al holerei, efectuate în timpul Războiului balcanic din 1913, au fost socotite, cu argumente științifice, deschizătoare de drumuri. Numele său apare pe lista, firește imaginară, a întemeietorilor imunologiei, știință în care Cantacuzino a avut intuiții geniale. Imaginând o serie de metode originale de cercetare imunochimică și radio-imunochimică, unele din ele valabile și azi, cînd imunologia i se acordă, nu spun o nouă, o importantă deosebită. Totodată, cum aminteați, a fost cel care, în calitate de ministru al sănătății, a elaborat prima lege sanitară a țării, izvorită din realitățile sociale. L-a

preocupat mult igiena. A fost unul din organizatorii Oficiului internațional de igienă de la Paris (1907) și, mai târziu, în 1923, membru al Comitetului de igienă al Ligii Națiunilor. Personalitate complexă și puternică, profesorul Cantacuzino a simțit permanent nevoia să-și lege munca și știința de popor, acționând ca un mare patriot.

— Gheorghe Marinescu a fost, nu-i așa, cel care a scris cea dintâi carte din istoria medicinei despre reflexele condiționate la om.

— Da, și el a fost un titan, prezent în toate marile tratate de medicină. A studiat, timp de 6 ani, în străinătate, la Paris și Berlin, făcând cercetări strălucite în domeniul celulei nervoase, pe marginea căreia a scris o carte fundamentală, intitulată chiar așa, „La cellule nerveuse”, tipărită la Paris, în 1909. Mult mai târziu, în 1951, cunoscutul etnolog Berr nota, în revista americană „Science”, că „nu e permis ca vreun cercetător care lucrează, azi, în neuroanatomie să nu cunoască strălucita și valoroasa lucrare semnată de Gheorghe Marinescu. A cultivat pentru prima dată în istoria medicinei, celulele nervoase in vitro, în afara organismului, folosind în clinică, de asemenea, în premieră absolută, concepția reflexelor condiționate a lui Pavlov, cu care a purtat o abundentă corespondență. A scris, pe tema respectivă, cartea despre care aminteați, dar meritele lui sînt înfinit mai mari. Neuropatolog crescut la școala lui Babeș, a acoperit toate domeniile, clinic, experimental, anatomopatologic, fiind considerat unul din întemeietorii, pe plan mondial, al orientării biochimice în patologie și, implicit, unul din fondatorii gerontologiei. A utilizat, printre cei dintâi, razele Roentgen în cercetarea medicală și a făcut, în 1898, primul film științific, studiind tulburările de mers în bolile nervoase. Personalitate multilaterală, profesorul Gheorghe Marinescu a călătorit mult, fiind invitat pretutindeni. N-a primit, din păcate, Premiul Nobel, pe care l-ar fi meritat cu prisosință.

— A fost, dacă nu comitem o confuzie, prieten apropiat cu reputatul profesor spaniol Ramon y Cajal, care a avut mai multă șansă decât savantul român, intrînd în posesia Premiului Nobel.

— Exact. Să-mi fie permis să relatez un amănunt interesant. Când s-a inaugurat, în 1930, linia telefonică transoceanică dintre Argentina și Spania, cea dintâi convorbire protocolară a fost încredințată profesorilor Marinescu și Cajal, primul aflat la Buenos Aires, celălalt la Madrid. În altă ordine de idei, pe baza cercetărilor lui Gheorghe Marinescu s-a născut, la București, o adevărată școală de neurologie, a cărei ștafetă a fost preluată de Constantin Parhon, Nicolae Ionescu și Sestii. Oscar Sager, Artur Kreindler și alții. Parhon, de pildă, e cotat drept unul din fondatorii endocrinologiei mondiale. El a publicat, tot la Paris, cel dintâi tratat despre secrețiile interne, în 1909. Profesor de neurologie și psihiatrie la Iași, a devenit, în 1935, titular al catedrei de endocrinologie de la Facultatea de medicină din București, prima catedră de specialitate din lume. A creat așa-zisa biologie a vîrștelor, „ilkibiologia” cum a numit-o, care include, ca un capitol, gerontologia. În acest domeniu, se știe, torța lui a fost preluată de Ana Aslan, gerontolog de faimă mondială, autor de medicamente originale, „Gerovital”, „Aslavital” etc., foarte prețuite. Ca să revin, apreciez că, în paralel cu Parhon, Nicolae Paulescu trebuie privit ca unul din întemeietorii endocrinologiei.

— Credeam că Paulescu e numai descoperitorul insulinei.

— Sigur, el e precursorul descoperirii insulinei, dar și un pionier al endocrinologiei. Paulescu a tipărit, în august 1921, rezultatele sale privind prepararea unui hormon pancreatic, pancreatina, capabil să vindece diabetul experimental, intrînd astfel în istoria medicinei. În plus însă, numele său rămîne legat de realizarea unor lucrări fundamentale asupra hipofizei, lucrări care au deschis calea chirurgiei glandei respective. De aici, contribuția sa de pionier în endocrinologie. Acum, dacă-mi permiteți, am să fac cîteva referiri la cei pe care aș fi tentat să-i numesc „gînditorii” medicinei, la Daniel Danilescu și Ștefan Odobleja, în primul rînd.

— Cum adică „gînditori”? Ceilalți ce-au fost?

— Danielopolu, ca și, pînă la un punct, Odobleja, au fost mai degrabă teoreticieni, precursori ai medicinei teoretice. Mai puțin oameni de date fantezie, situația unui Freud, de pildă, a unui Selve, a unui Parhon chiar, el au emis concepții originale, au impus direcții. Din căcate, viața n-a fost prea dreaptă cu ei.

— Vă referiți la faptul că descoperirea ciberneticii a fost atribuită lui Wiener, desi lucrarea românului Odobleja, „Psihologia consonantistă”, a precedat studiile americanului?

— Și la asta. Mă gîndeam însă la faptul că, în timo ce fizica și chimia teoretică pură, au fost foarte prețuite în epocă, profetașii lor adunînd o multitudine de Premii Nobel, medicina de același tip a fost, vreme îndelungată, tratată ca o cenușă rece.

— N-ați pomenit pînă acum nimic de chirurgie, domeniu în care școala românească de medicină a strălucit de la bun început. A venit rîndul ei?

— Desi, firește, abili minutorii al bisturiului, cei dintâi mari chirurși au fost, înainte de toate, mari anatomisti. Ei am în vedere pe Thoma Ionescu și Francisc Rainer. Primul, în calitate de colabora-

tor al celebrilor profesori francezi Potric, Charpy și Nicolas a redactat 4 sute de pagini din Marele tratat de anatomie apărut la Paris. Ar fi putut face, în orașul luminilor, o carieră strălucitoare, ca și Babeș, ca și Marinescu, ca toți ceilalți. Ionescu însă, asemenea celorlalți, s-a întors acasă și, în 1895, a pus bazele chirurgiei moderne la Spitalul „Colțea”. Rainer a creat, primul, legătura între anatomia medicală și cea artistică, cu aplicații în sport și antropologie. Spirit deschis, el a format o serie de elevi, între care pe George Emil Palade, medic și biolog american de origine română distins în 1974 cu Premiul Nobel, după cum a format o întreagă școală, de la care și-au tras seva Emil Juvara, Nicolae Hortolomei, Iacob Iacobovici, Amza și Iancu Jianu, Dumitru Bagdasar și, mai târziu, Theodor Burhele, Constantin Arseni, alții.

— Vreți să ne explicați cum l-a format Rainer pe Palade?

— Simplu, laureatul Nobelului, cel care a descoperit ribozomii, particule subcelulare în care se sintetizează proteinele, a fost asistentul lui Rainer. Fiind vorba despre George Emil Palade, se cade să amintim că un alt român, Constantin Leviditi, s-a afirmat în străinătate, fiind șef de secție la Institutul „Pasteur” și membru al Academiei franceze de medicină. El a introdus pentru prima oară bismutul în terapia sifilisului, iar unul din discipolii săi, el însuși reputat profesor, Ștefan S. Nicolau, a fost cel dintâi profesor de infirmariobiologie pe plan mondial, catedra luînd ființă la București, în 1942. Activitatea lui, în cadrul institutului pe care l-a întemeiat și care îi poartă numele, e continuată, azi, cu rezultate remarcabile, de Nicolae Cajal, figură de primă mărime a virusologiei contemporane.

— Așadar, stimată tovarășe profesor, medicina românească și-a adus o contribuție de seamă, unanim recunoscută, certificată de toate marile tratate, la zestrea de valori a lumii.

— E corect. Prezentul e, există o sumedenie de dovezi în acest sens, la înălțimea tradiției. Azi, cînd asistența medicală e gratuită, cînd partidul și statul depun toate strădanile pentru sănătatea cetățenilor, omul fiind, în România socialistă, bunul cel mai de preț, școala românească de medicină e primită, pretutindeni, cu respect și stimă. Avem, de pildă, oftalmologi de talie mondială. Petre Vancea deține Medalia de aur a tra-homului și e membru a zeci și zeci de academii din străinătate. Mai tînăr, Mircea Olteanu e invitat să conferențieze și să opereze în clinici cu renume, iar intervențiile sale sînt, din multe puncte de vedere, originale. Profesorul Olteanu a primit, recent, Premiul Aesculap, ca o recompensă a contribuțiilor sale la dezvoltarea oftalmologiei mondiale. Una din metodele profesorului Dan Gavrilu, chirurg de mare notorietate, e inclusă în cele mai prețioase tratate, „esofagoplastia Gavrilu” constituind, în paginile acestora, un capitol aparte. Despre Ana Aslan am mai vorbit. Dorin Hociotă, fără să vreau săr de la o disciplină la alta și sînt sigur că, neputînd cuprinde toate numele, comit unele dureroase nedreptăți, profesorul Hociotă, zic, e o celebritate în materie de O.R.L., după cum Mariu Voiculescu e în domeniul bolilor infecțioase, iar Ștefan Berceanu în cel al hematologiei, clinica pe care o conduce, la Spitalul „Fundeni” fiind de notorietate internațională. Gheorghe Marinescu Dinizvor, iau un alt exemplu, e membru și multiplu laureat al Academiei franceze de medicină. Ușile celor mai reputate academii și societăți din lume sînt larg deschise în fața medicilor români, ale căror comunicări stînesc, de fiecare dată, un larg interes, ale căror opinii, izvorite dintr-o competență și o seriozitate profesională fără cusur, sînt ascultate și prețuite. Medicina noastră, urmînd ritmului societății, face mereu pași înainte, tot mai apăsați. Contribuie la această afirmare și faptul că ea se sprijină, azi, pe o bază materială trainică, în continuă dețință. Dacă înaintașii au izbîndit, ei au făcut-o, spre cîntecul lor, înfrîngînd multe piedici, confruntîndu-se cu greutăți, cel mai adesea materiale. În prezent, cînd funcționează în țară 418 spitale, 418 policlinici, 3 828 de dispensare teritoriale și așa mai departe, cînd sănătatea dispune de o puternică rețea de institute de cercetare, dotate la cel mai înalt nivel al tehnicii, astfel de probleme nu mai există sau, dacă mai există, sînt minore. Munca însă, patima pentru studiu, disponibilitatea la nou, seriozitatea și, firește, talentul rămîn condiții necesare pentru afirmare, dar nu e obligatoriu, „Flacăra” a ilustrat adesea afirmația care urmează, doctorii Ioan Pușcaș din Simleu sau Florea Dinu din Cîmpina sînt exemplele cele mai convingătoare, să lucrezi în cine știe ce institut sau să posezi cea mai savantă aparatură spre a lucra noul și, prin sudoare și noți albe, a-l ajuta să iasă la iveală, să se impună.

— Ar mai fi, firește, multe de spus. Numai că...

— O clipă. L-am uitat, furat de conversație și derutat de noianul de nume din care trebuie să aleg, pe profesorul Constantin Arseni, pe care îl consider cel mai experimentat neurochirurg din lume, savant cu merite fundamentale în dezvoltarea disciplinei respective, autor de cărți și tratate, șef de școală.

— Desigur, nu putem acoperi totul, e vorba doar despre un interviu, nu despre o istorie a medicinei, drept pentru care, dacă am omis unele nume ilustre și e sigur că le-am omis, ne cerem scuze, după cum s-ar fi cuvenit să ne ocupăm mai pe larg de descoperirile de dată recentă, de Ionescu Călineschi, de Vasile Boici, de Tina Covaliu, de Ioan Pușcaș, de Florea Dinu, de Mihai Leontopol, de alții. Cu asta am terminat.

Cronica invențiilor

● 1929—1930. Grigore T. Popa, împreună cu Unna Fielding descoperă sistemul port hipofizar, despre care profesorul Harris scria recent că el „constituie cheia mecanismelor endocrine”.

● 1934. Henri Coandă brevetează „efectul Coandă”, cu multiple aplicații în tehnică, aplicat astăzi în toată lumea.

● 1934—1940. Fizicianul Theodor V. Ionescu descoperă și elucidează structura ionilor negativi de oxigen și hidrogen.

● 1935. Alexandru Proca prevede teoretic, independent de H. Yukava, existența mezonilor. Ulterior stabilește ecuațiile cîmpului mezonic, botezate de Louis de Broglie, „ecuațiile Proca”.

● 1935. Matematicienii Octav Onicescu și Gheorghe Mihoc introduc noțiunea de „lanț cu legături complete”, cea mai importantă contribuție românească în teoria probabilităților, care va fi ulterior aplicată cu un deosebit succes în teoria învățării.

● 1936. Haralambie Vasiliu emite valoroasa teorie precursore a structurii spiralete a nucleoproteinelor. Viziunea savantului conține, în esență, modelul actualmente acceptat al acizilor nucleici.

● 1938. Ștefan Odobleja, publică la Paris, în Editura „Maloine”, cele două volume ale „Psihologiei consonantiste”, punînd bazele unei noi discipline, cibernetica.

● 1942. După lucrări de bază în domeniul virusologiei, Ștefan S. Nicolau înființează la București cea dintâi catedră de inframicrobiologie din lume.

● 1943. Astronomul amator Victor Dal-maca descoperă două comete care îi poartă numele în nomenclatura internațională.

● 1950—1952. V. Dima și colectivul său introduc pentru prima oară în lume exploatarea sării în soluție, injectîndu-se apa de la suprafață, prin coloane de foraj, cu extragerea ulterioară a saramurii.

● 1953—1955. Dumitru D. Ionescu realizează la Călan cea mai mare instalație de semicoes în reactoare cu pat fluidizat din Europa, aceasta fiind și prin concepție o premieră mondială.

● 1953. Americanul de origine română George Emil Palade descoperă în celula vie „ribozomii” și alți constituenți celulari (Premiul Nobel în 1974).

● 1954. Grigore C. Moisil elaborează o originală teorie algebrică a mecanismelor automate.

● 1955. Mecanicianul Ștefan I. Gheorghită fundamentează hidrogazodinamica mediilor poroase, de mare însemnătate în construcția barajelor, și publică ulterior cel dintâi tratat din lume despre hidrodinamica corpurilor poroase.

● 1957. Costin D. Nenitescu realizează, primul în lume, sinteza ciclobutadienei, izolată sub formă de complex cu azotatul de argint.

● 1958. Ștefan Bălan și colaboratorii săi fundamentează cromoplasticitatea, ca procedeu pentru calculul structurilor de construcții.

● 1958. Inventatorul Justin V. Capră brevetează primul aparat individual de zburat, propulsat de două rachete.

● 1959—1979. Paul Dimo întemeiază și perfecționează o metodă originală de analiză a rețelelor electroenergetice („Analiza nodală Dimo”), azi aplicată în România, S.U.A., U.R.S.S., Franța etc., permițînd indentificarea și remedierea rapidă a defecțiunilor intervenite în cadrul sistemelor energetice.

● 1961. Edmond Nicolau și Constantin Bălăceanu dezvoltă o concepție cibernetică originală asupra neuronului considerat ca un sistem analogic.

● 1961. Este realizată o nouă și importantă metodă de sinteză a sărurilor de piriliu (sinteză „Balaban — Nenitescu — Prail”).

● 1963. Solomon Marcus, pionier al lingvisticii matematice și al poeticii matematice pe plan mondial, ține la București primul curs de lingvistică matematică din lume.

● 1968. Doctorul Mihai Leontopol deține cele dintâi rezultate concrete privind folosirea hidrochinonei în tratamentul cancerului. El va obține, mai târziu, un brevet în acest domeniu, la Londra.

● 1969. Marius Ionescu elaborează și publică (în colaborare) o nouă teorie, fundamentată matematic, a învățării, omologată internațional.

● 1970. Doctorul Grigore Osipov Sinesți publică la Paris cartea „La pardontopathie essentielle”, o nouă concepție privind tratamentul bolilor parodontale.

● 1970—1980. Gheorghe Casler și Vitalie Belousov întemeiază la Iași o „școală de inventică”, cu aport însemnat, prețuit pe plan mondial, în optimizarea proceselor de așchiere, copierea hidrolică pe mașini-unelte, fizica proceselor de presare ș.a.

● 1971. Doctorul Ion Pușcaș primește cel dintâi brevet de invenție privind „Ulcosilvanilul” medicament original românesc folosit în terapia antiulceroasă.

● 1973. Medicul timișorean Vasile Boici brevetează medicamentul antireumatic și antiangic „Boicil”.

● 1974. Dr. chimist Tina Covaliu obține brevet pentru „Covallin”, medicament cu aplicații în profilaxia și tratamentul litiazelor renale.

● 1978. Apare lucrarea „Ingineria biosistemelor”, în care inventatorul Dan Teodorescu introduce conceptele de vector specific, model statistic optimizat, plan matriceal, operator de optimizare — cu aplicații însemnate în modelarea sistemelor tehnice și biologice.

Nu poate fi pedepsit de două ori, pentru aceeași faptă, un om

Trecuseră ore bune de când omul care ne solicitase sprijinul începuse să vorbească. Voluminoasă-i geantă, în care se aflau dovezile, deși fusese eliberată, cu încetul, de povara documentelor, își păstra forma de burduf ce adăpostise sutele de hirtii. De fapt, nici n-ar mai fi fost nevoie de ele. Cu o precizie de calculator, omul ne spunea ce conținea adresa „X”, memoriul „Y”, ce răspuns a primit la data de... În sfârșit, tot vorbind și dovedind cu acte că așa și nu altfel stau treburile, reușește să ne atragă și pe noi în cercul viciilor în care el, Aurel Crețu din Rîmnicu Vilcea, intrase cu cîteva ani în urmă, nereușind, cu toate alergăturile din ultimul timp, să spargă zidul opacității unor foruri, în ciuda evidenței.

Aurel Crețu a încălcat legea, primind pedeapsa după faptă, fiind condamnat pentru speculă cu trandafiri. Iată însă că pentru aceeași faptă e pus să plătească de două ori. Incredibil, dar adevărat! Filmul pătaniei lui Crețu e necesar pentru înțelegerea situației disperate în care a ajuns acum, plătind, cum s-ar spune, cu viri și îndesat pentru fapta comisă. Cazul s-a judecat la Arad (dosarul nr. 710/1976), reținându-se în seama inculpatului, următoarele: În perioada anilor, 1969—1971 Crețu Aurel a cumpărat de la diferiți cultivatori din județul Arad, aproape 54.000 fire de trandafiri altoiți pe care le-a revândut, la preț de speculă, unor consilii populare din județele Olt și Vilcea. Cumpăra trandafirii cu 6—7 lei firul și îi revindea cu 11—12 lei bucata.

Și-a realizat, în acest fel, un venit ilicit de 253.934 săvîrșind astfel infracțiunea de speculă. Este condamnat la 5 ani închisoare și confiscarea, în folosul statului, a veniturilor ilicite realizate în anii 1969—1971, în valoare de 253.934 lei. Dar, tot instanța face o specificație de la care pornește toată încercătura omului: „Plata impozitelor de către inculpat fiind făcută pe baza impunerilor anuale, nu are nici o legătură cu latura penală a cauzei și cu prevederile articolului 118 litera d cod penal”. Judecătoria din Arad respinge, în faza incipientă a judecării cazului, expertiza contabilă cerută de inculpat, intrucit, cităm, suma care urmează a fi confiscată potrivit articolului 118 c.p., are un regim special și nu are nici o tangență cu plata impozitelor care reprezintă drepturile statului cu privire la unele activități legale ale cetățenilor. O întrebare își urmează cursul ei firesc: Dacă activitatea de atunci a lui Crețu, din punctul de vedere al fiscalității era legală, cum a ajuns el pe banca acuzării? Dacă instanța a hotărît că era ilegală, atunci cum de nu a luat în considerație impozitele achitate de el, ca legale, pentru aceeași sumă, socotită de instanță ilicită?

Așadar, Aurel Crețu în toată perioada 1969—1971 a achitat impozitele cuvenite statului ca „producător de material dendrologic”. Impozitele achitate sînt destul de mari, de ordinul zecilor de mii, documentele pe care le are permanent cu el confirmînd negru pe alb acest lucru. Și Administrația financiară din Arad — cu care a purtat o bogată corespondență — spe-

cifică, în una din adresele emise în 1978 că „în 1972 Circumscripția financiară Vilcea a confirmat primirea dosarului fiscal precum și a debitorilor transmise în sumă totală de 69.117 lei”. Suma de 235.000 — se subliniază în mai toate adresele primite de la Circumscripția financiară Arad — stabilită în sarcina dv de judecătoria din Arad, nu are nimic comun cu impozitul agricol stabilit de noi”.

Iată-l acum pe Crețu cu două secheste pe capul lui: unul pentru suma de aproape 235.000 lei, confiscată prin hotărîrea instanței, altul pentru o restanță de plată a impozitului către stat de 30.000 lei. Omul țipă pe toate drumurile, aleargă de la Ministerul Justiției la Ministerul Finanțelor, și invers, trimite memoriile peste memorii, fără folos însă.

Și totuși, cazul Crețu, pe cit pare de ilicit din pricina sutelor de răspunsuri oficiale care se bat cap în cap, pe atît este de simplu. Se știe doar, impozitul este aplicat pe venitul legal. Dacă Crețu nu are venit legal înseamnă că nu are nici impozit. Cum instanța constată că venitul în discuție este în întregime ilicit, impozitul nu mai are suport. El nu reprezintă „altceva” — cum specifică atît judecătoria Arad cit și Triunalul Arad — (expresie reluată, apoi, de organele financiare, ca un laitmotiv în toate adresele, drept acoperire a nerezolvării cererilor lui Crețu). El nu reprezintă „altceva” tocmai pentru că a operat pe același venit. Firesc ar fi deci ca din venitul ilicit, confiscat prin hotărîrea instanței, să se scadă sumele trecute în bugetul statului, plătite la vremea lor de Crețu. Un recurs extraordinar ar repune lucrurile în dreptul lor. Crețu Aurel a greșit. Și-a primit pedeapsa pentru fapta sa. Dar nu poate fi pedepsit de două ori, pentru aceeași faptă, un om!

GEORGETA ȘTEFANESCU

În conformitate cu dispoziția nr...

Vasile Crețu, tatăl unei copile de 14 ani, ne scrie despre durerea sa. Mariana a pierdut parțial auzul, la numai 8 luni. De atunci întreaga grijă a familiei s-a îndreptat spre creșterea fetei, țelul fiind acela de a o pregăti pentru viață, chiar în aceste condiții. „Îngăduiți-mi, în durerea mea de tată — scrie dînsul — să pun și eu o întrebare celor care ar trebui să audă: știți ce înseamnă să nu auzi cîrîpîtul păsărelelor, foșnetul firului de iarbă și al frunzelor, glasul părinților, cîntecul anotimpurilor?”

După ce copilul a urmat cursurile școlii speciale nr. 2 din București, timp de 8 ani, fără nici un preaviz, copiii acestei școli sînt trimiși în alte localități, deoarece școala s-a desființat, ca școala de 10 ani, motivarea fiind, spune dînsul, că școlarizarea unui copil surdo-mut costă mai mult decît a unui student. „Nu sîntem pretențioși — nici eu nici mama ei — în alegerea unei meserii, dar, ca orice părinte, îi dorim o profesie care mai adecvată posibilităților ei intelectuale și fizice. Este un copil dotat, isteț, bun la învățătură, nu este mută total, încercăm,

cu aparate și îngrijire medicală de specialitate să-i corijăm și să-i dezvoltăm vorbirea și auzul. Facem totul ca părinți. Dar școala își oprește sprijinul aici?! Iată așadar de ce ne-am îngăduit să intervenim să ne sprijiniți ca acești copii, în majoritate din municipiul București, deci cu părinții aici, să-și poată continua școala pînă la 10 clase în capitală și chiar să-și continue studiile aici. Menționăm că băieții cu același defect (arătat mai sus) beneficiază de regimul școlar pe care îl solicităm. Pledoaria noastră este susținută de cel puțin două motive: grija părintească pentru un copil cu defect nedorit de el sau de noi și rămînerea în îngrijirea familiei, care ar scuti statul de cheltuieli suplimentare. Știu că este o problemă delicată. Dar forurile de resort nu trebuie să acționeze ținînd cont numai de factorul economic — aici este vorba de OM — și de un om care este pe drumul unei formări cit mai depline, chiar dacă este handicapat fizic”.

Am trimis această pledoarie Ministerului Educației și Învățămîntului. Așteptăm un răspuns, un răspuns care să fie adresat tatălui unei fetei în vîrstă de 14 ani, adresat unui OM care expune nu numai durerea personală, ci încearcă să demonstreze, în mod logic, și chiar o face, că o școală desființată în ultima clipă nu poate însemna decît o perturbare a familiilor ai căror copii au învățat acolo,

o perturbare a destinului, a drumului în viață a acestor copii. Și a sosit răspunsul.

Referitor la scrisoarea tov. Crețu Vasile, domiciliat în București, vă comunicăm următoarele: În conformitate cu dispoziția M.E.I. 40167/1981, absolvenții cl. a VIII-a de la toate școlile speciale pentru copii deficienți recuperabili, pe baza orientării profesionale și expertizării medicale, își vor continua pregătirea în școlile profesionale ale Ministerului Muncii, iar cei cu rezultate bune la învățătură, și în liceele speciale ale Ministerului Muncii sau în liceele pentru copii normali, dacă deficiența nu este contraindicată la profilul respectiv”.

Nu cunoaștem, așadar, răspunsul la obiect. Răspunsul unei întrebări clare: de ce s-au desființat clasele a IX-a și a X-a ale școlilor speciale pentru deficienți recuperabili. Dispoziția nr... nu acoperă doi ani de școlarizare, de formare completă a acestor copii. Așa cum scrie și Vasile Crețu, părinții doresc — și este firesc să aibă această dorință — ca fiii și fiicele lor să învețe o meserie, dar tot atît de firescă este și dorința de a ști ca sînt pregătiți ca și ceilalți copii din țara noastră. Din ce motiv, pentru copiii lor, școala se oprește la clasa a VIII-a? Iată o dispoziție care nu poate aduce decît dezamăgire...

F. OLIMPIA

O banală cutie de televizor și un sectorist curios

Jocul „de-a v-ați ascunselea” a început din clipa în care VASILE DUMITRU — merceolog la magazia de piese electronice din strada Baicului — București — a observat apariția neașteptată și mai ales nedorită, a sectoristului serg. major TUDOR MINCU undeva în apropiere. Apucase să dea jos din cabina autocamionului condus de șoferul ENE VALERU o cutie de televizor, o banală cutie care, oricît ar fi fost ea privită cu atenție sporită de către un trecător neavizat, n-ar fi însemnat nimic altceva decît un simplu ambalaj. De fapt nici sectoristului nu i-a sugerat, inițial, ceva deosebit, cutia respectivă, ci uimirea celui care o scoșese din cabină. Din clipa în care acesta și-a dat seama că un reprezentant al ordinii publice se află în preajmă, a început să dea semne de neliniște. Nu așa de exagerate încît să atragă atenția oricui, dar îndejuns de sesizabile ca să dea de bănuț unui om a cărui meserie se bazează în primul rînd pe vigilență.

După primele impresii, neconcludente, firesc, fiecare dintre cei doi încep să se verifice, discret, reciproc. Cel care se simțea cu musca pe căciulă vroia să se convingă dacă sectoristul are sau nu de gînd să se îndrepte spre el. Sectoristul, la rîndul său, încearcă să găsească o explicație pentru neliniștea pe care o surprinsese în privirile celui alt. Clipele trec și merceologul întirzie să ridice cutia. Îi șoptește ceva șoferului. Acesta, instinctiv, aruncă și el o privire fugitivă înspre sectorist, apoi simulează o mică intervenție la motor. Trucul folosit îi întărește și mai mult convingerea sectoristului că cei doi au ceva pe conștiință. Astfel... „Ce poate fi?” — se întreabă sectoristul în sine sa. Privirea i se oprește pe cutia de televizor. Se îndreaptă încet înspre autocamion. Printre cetățenii aflați în fața magazinului alimentar vede doi membri ai echipei sale de sprijin: ION CRĂCIUN și MIHAIL OLARU — pensionari. Îi salută și le face semn discret să meargă cu el. Totul se petrece ca într-o scenă regizată de film, dar aici instantaneul este

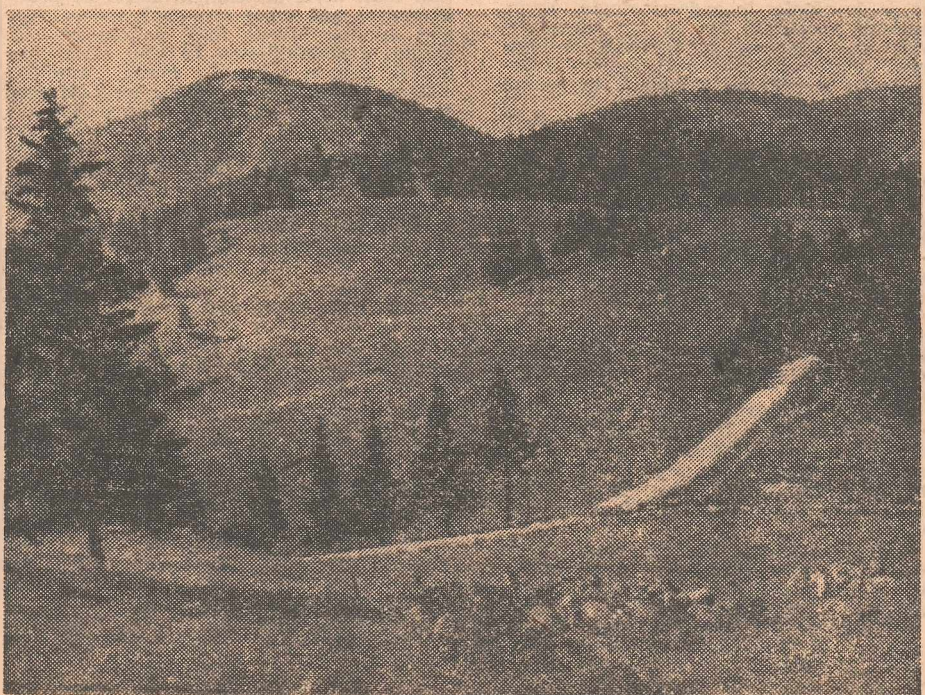
absolut veridic. Cei doi pensionari nu ezită și nici nu pun întrebări. Dacă i-a chemat înseamnă că trebuie să fie ceva.

— Ce aveți în cutia aceasta? — i se adresează sectoristul celui care o scoșese din cabină.

— Hm! ce poate fi?! — se miră acesta, socotind inutilă întrebarea.

Subofiterul își dă seama, însă, că dincolo de aparenta ofensă provocată, chipurile, de curiozitatea sa, se ascunde neliniștea merceologului.

— Cred că nu aveți nimic împotriva dacă văd și eu televizorul dinăuntru, nu? —

MIHAIL GROZAVU

mai adaugă sectoristul și se apleacă spre cutie.

— Da curios mai ești, domnule! — izbucnește merceologul, moment în care, spre surprinderea celor prezenți, încearcă să fugă. Cel doi membri ai grupei de sprijin își fac datoria, oprindu-l.

Conținutul cutiei cu pricina avea să dezvăluie motivul stării de neliniște a merceologului: 4000 condensatori electrolitici și 130 rezistențe electronice, piese în valoare de peste 100.000 lei sustrase de acesta din avutul obștesc, faptă pentru care atît el cit și șoferul complice, au fost reținuți pentru cercetări.

Prafuri pentru somnul rațiunii

Scriam despre mama Maria Boerescu, ținută în mizerie de propriu-i fiu, scriam încercînd să nu dau friu liber imensei mele indignări la vederea oribilelor condiții de viață — dacă ce trăiește Maria Boerescu se mai poate numi viață — și să uit, da, să uit frazele lipsite de omenie ale fiului, ale norei. Am redat în articolul de atunci doar esența nedreptății săvîrșite de oamenii în puterea cuvintului, oamenii care existau datorită ei, mamei, și am așteptat cu emotie, mărturisesc, rezolvarea mult dorită.

Sînt consemnate cuvintele bătrînei: „Scăpați-mă de el, luați-mă de aici!”. Au fost spuse de către o femeie care mai spera într-o schimbare, acum, în ultimii ani. Atunci, în orele cînd am scris articolul, dorința mea era cea de a trezi conștiința, nu de a produce o impresie teribilă... Am convingerea că tocmai aceste fapte concrete pot forma, pot reînvia sentimentele umane, acolo unde ele au fost înăbușite. Am discutat cu oameni dintr-o bucată, oameni care locuiesc aproape de familia Boerescu. Încercarea penibilă a fiului, om în toată firea, de a afirma că bătrîna care abia se țira în camera sordidă, fără lumină, fără foc — „a fost o egoistă, gîndindu-se doar la filme și la plimbări, fără să stringă bani pentru bătrînet” — a căzut. A muncit, își amintesc vecinii de o viață, prin case străine, spălînd rufe — de cînd se știe și pînă la ultimile-i puteri, pentru a-l ține în școală pe băiatul ei. După aceea și-a crescut nepotul. Și acum suferă.

Nu s-a așternut tăcerea după apariția articolului. Tăcerea — după paginile scrise cu deplină implicare este, pentru gazetar, fără vorbe mari, dramatică. Tăcerea înseamnă îngroparea unui fapt de viață, nu al unui fapt divers... A sosit un răspuns, și încă din partea Oficiului de asistență socială din cadrul Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, și iscalită de către directorul acestui oficiu, tovarășul Mitică Ionică. Și de către șeful oficiului, C. Păun!

Ce aflăm? Cazul s-a cercetat la domiciliu și se confirmă parțial cele relatate. Așadar, noi, am exagerat... Din discuțiile purtate cu bătrîna și fiul său, acesta s-a declarat nemulțumit de faptul că a fost citat în articol și se angajează să-i asigure mamei sale condiții mai bune de viață, dar nu poate să aplaneze neînțelegerile dintre soția sa și mamă. Evident, fiul este lezat în demnitatea sa de persoană onorabilă, iar Oficiul de asistență socială ține să ne facă atenți... Pînă aici nu vedem cum s-au gîndit să o apercă pe bătrîna. Să vedem ce scrie mai departe: Bătrîna refuză categoric internarea într-o unitate de asistență socială, angajîndu-se ea de acum înainte să nu mai dea ocazie vecinilor de a interveni în sprijinul ei. Iată că violența lui Mihai Boerescu, semnalată de vecini, consemnată de noi, influențează pe cei care au cercetat, din partea asistentei, starea Mariei Boerescu! Deci, un angajament, în fața celor de la asistența socială: smuls unei bătrîne terorizate, că nu va mai face apel la omnia vecinilor... Era singurul fir de umanitate de care se agăța mama Maria. Îi aduceau cite o farfurie de mîncare și cite un braț de lemn. Dar, vedeti bine, și-a luat angajamentul EA să nu mai ceară ajutor, ci să rabde! Camera în care locuiește intradevăr se deosebește de cea a fiului ei, dar se motivează că faptul se datorează pentru că bătrîna este bolnavă. Să scuzăm, oameni buni, mizeria, frigul, curentul electric tăiat, zdrețele pe care doarm o mamă, alături de camera caldă și frumoasă a fiului, să nu ne zgudue toate acestea! Într-un spital am tresărit dacă am vedea că un om e lăsat pradă murdăriei și frigului, ne-am indigna, am lua atitudine, dar dacă neomenia se petrece pe o stradă a orașului, într-o casă de oameni, închidem ușurel ușa, ne întorcem în biroul nostru frumos, ne așezăm la masa de scris și întocmim un răspuns către revistă, așa, să nu albă a ne reproșa că n-am dat atenție presei! Vă oferim și finalul răspunsului: Boerescu Maria se află în îngrijirea fiului său care-i asigură întreținerea și îngrijirea necesară, motiv pentru care nu poate fi sprijinită prin acțiuni de asistență socială.

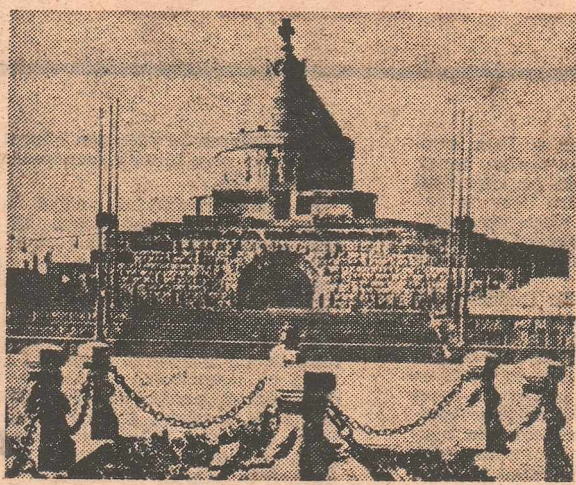
Gestul spălării pe mîini — nu vorbim despre cel care ține de igienă — produce un efect contrar celui scontat: nu ne-a adormit răspunsul, pentru că am fost implicați moral în soarta Mariei Boerescu. Tocmai din acest motiv am încercat să discutăm cu unul din semnatarii: șeful oficiului, C. Păun. O voce plăcută, astăzi, 21 august, la orele 9,30, ne răspunde, după ce îl citim adresa nr. 3.330 din 26 martie 1981, că nu cunoaște cazul... cu toate că a semnat! Sînt sute de hirtii, adică nu hirtii, cazuri... Va discuta cu cei care au fost pe teren, să mă dăm telefon... Îl întrebăm pe tovarășul Păun dacă a avut curiozitatea să citească articolul. Nu, nu l-a citit.

Și constatăm că un răspuns OFICIAL, care se referă la: articolul apărut în revista dv. în legătură cu situația familiei Boerescu Mihai din str. Mitropoliei Filaret nr. 16, sector 4, ignoră tocmai rîndurile noastre! Și atunci nu avem de făcut, după opinia celor care au semnat, decît să luăm notă de indignarea fiului... Și să fie clar: Oficiul de asistență socială are sute de hirtii de rezolvat! Ce mai contează, la urma urmei, o viață?...

PIA OLARU

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

1918 - Deznodământul (III)

La câteva zile după constituirea guvernului Brătianu a sosit și delegația ardeleană însărcinată de Adunarea de la Alba Iulia să înmîneze, regelui Actul Unirii. M-am dus la gară în timpimăria ei. Ea se compunea din doi clerici și din doi laici. Clericii erau episcopul Miron Cristea al Caransebeșului, reprezentînd biserica ortodoxă, și episcopul Hosu de la Gherla, reprezentînd biserica unită. Laicii erau Alexandru Vaida Voievod și Vasile Goldiș. Pe Miron Cristea îl cunoșteam de mult, de la 1904, cînd fusesem la serbările asociației (Astra) în Sibiu. Avea acum 45 și atunci un cap frumos, abia încrunțit de ani și de zburciumul lor. Pe Vaida asemenea îl cunoșteam atunci și îl văzusem de mai multe ori de atunci încoace. Hosu, cu înfățișarea sa tină și distinsă de preot catolic, cult și rafinat, ne-a făcut tuturor o excelentă impresie. Cît privește pe Goldiș, seriozitatea și modestia lui îi asigurau simpatia obștească. Ca secretar al delegației era Caius Brediceanu, un coleg al meu de la Sf. Sava, încintat de a regăsi atîția cunoscuți și prieteni și preocupat să nu rătăcească voluminosul sul cuprînzînd prețiosul document al Unirii.

E lesne de închipuit în ce atmosferă s-a desfășurat sărbătorirea fraților ardeleni. Solemnitate la palat, serbare la statuia lui Mihai Viteazul cu discursuri și unde eu am vorbit în numele guvernului, banchete etc. Caracteristic a fost tonul discursurilor ardeleni, ditirambice pentru Brătianu. Tot atunci, introducînd de Vaida, a sosit și delegația sașilor care ne aduceau și ei adeziunea lor la România Mare. Alt rînd de solemnități și de banchete. Cu aceste prilejuri am aflat și motivele pentru care la Alba Iulia se făcuse cu condițiuni și nu necondiționat, așa cum sfătuisem Comitetul Național în urma vizitei lui Balan la Iași. Marea majoritate a fraților de peste munți erau partizanii unirii fără condițiuni, cițiva fruntași însă, în frunte cu Maniu și cu Vaida, care fuseseră crescuți într-o atmosferă unguerească ostilă Vechiului Regat, veniseră la Alba Iulia cu ideea unei uniri pe bază de autonomie. Nu le convenea amestecul Vechiului Regat în treburile Ardealului și ideea lor fixă era să păstreze pe seama lor administrația ținuturilor de peste Carpați. Așa fiind, după laborioase discuțiuni între cele două curente s-a ajuns la formula tranzațională a unirii cu condiții. Și fiindcă în stabilirea condițiilor Maniu și Vaida căutau să recîștige cît mai mult din ceea ce fuseseră siliți să cedeze principal, începuse să înopeteze la Alba Iulia și zecile de mii de oameni adunați acolo începuseră să piardă răbdarea fiindcă înăuntru domni continuau să pertracteze. Martori oculari mi-au afirmat că fără presiunea multimei, Maniu și Vaida ar fi stăruit încă în pretențiile lor. Afară de aceasta Maniu și devotații lui erau sub influența frazeologiei umanitariste a lui Wilson și au tinut să dea un colorit Wilsonian întregii proceduri a Unirii.

Din această stare de spirit, bănuitoare, nenorocită, nedreaptă și nefericească, au pornit în urmă numeroase greutăți care au stîmjenit fără rost consolidarea unității noastre naționale.

Maniu nu a venit decît mai tîrziu, pe la mijlocul lui decembrie. În București ca să trateze — în calitate sa de președinte al Consiliului Dirigent — cu Brătianu raporturile dintre Ardeal și Vechiul Regat, pînă la alegerile din care urma să iasă Constituanta. După scurte negocieri, în cabinetul ministerial de la Ministerul de Finanțe, unde dealtmînter țineam adesea și consiliile noastre de miniștri, acordul s-a stabilit și decretule-gele s-au promulgat. Brătianu consimțea să lase deocamdată Consiliului Dirigent conducerea ținuturilor transcarpatine. Pentru coordonarea acțiunii Consiliului Dirigent de la Sibiu cu cea a guvernului central, se numeau 2 miniștri ardeleni fără portofoliu: Vaida și Goldiș. Vaida fiind însă desemnat să întovărășească pe Brătianu la Conferința păcii, Cicio Pop îi lua locul în guvern.

La toate aceste tratative am luat parte,

Din capitolul „1918 — Deznodământul” — penultimul în cuprinsul Memoriilor lui Ion Gh. Duca — redăm episodul final: corect, abia acum al III-lea — îndreptînd astfel o regretabilă greșeală strecurată în numărul trecut al revistei.

În numărul trecut al revistei, precum și în cel de astăzi, memorialistul evocă momentele Unirii de la 28 Noiembrie și 1 Decembrie 1918. Întrucît noi n-am transcris în pagina „Istoria noastră, viața noastră” și capitolul „Guvernul Marghiloman” (în afara preambulului), este lesne de înțeles de ce nu apare și momentul 27 Martie 1918: pentru plusul de informație al cititorilor, recomandăm lucrarea istoricilor Mircea Mușat, Ion Ardeleanu — „Viața politică în România (1918—1921)” tipărită în două ediții la Editura politică.

Ca și în alte dați, nu pregetăm să accentuăm asupra faptului că însemnările lui I. G. Duca — cu toată viziunea de ansamblu patriotică și progresist-democratică a autorului lor — poartă în ele destule încrustații proprii lumii burgheze în general și lumii burgheze liberale în special. Numai astfel, asumîndu-ne o filtrare obiectiv-istorică, vom putea parcurge integral demersul omului politic Duca, ferii de păgubitoare prejudecăți în ale interpretărilor. În ceea ce ne privește, imponderabilele de care pomeneam cîndva nu au avut atît rolul de a împune răsluiri nedorite în text, cît de-a ne întări convingerea că în condițiile date ar fi fost peste puțința spațiului tipografic să găzduiască și complexe, exhaus-

tive adnotări-explicații, note-motivări etc. Nădăjduim încă în șansa gestului reparatoriu!

STELIAN NEAGOE

P.S. — Cum ne apropiem de încheierea acestui serial, ne folosim de prilej pentru a adresa un apel către cititorii care, eventual, ar putea să ne sprijine intrucitva. Din setul Memoriilor Duca aflat la dispoziția noastră lipsesc următoarele capitole: „Primele zile”, „Disperarea lui Brătianu — Mantaua lui Arvinte”, „Apărarea în Carpați — Moartea lui Filipescu”, „Dezastrul se precipită — Falkenhayn trece Carpații și Mackensen Dunărea”, „Noaptea de la 9 decembrie...”, „De la dezarmarea bolșevicilor la demisia guvernului”. Ar fi un neprețuit cîștig pentru naționalul act al restituirilor necesare dacă și aceste capitole ar putea fi publicate precum celelalte șaisprezece ate părți intitulată „Războiul” din prezentele Memorii ale lui Ion Gh. Duca. Noi, prezentatorul serialului — dată fiind primirea de excepție care s-a făcut acestor memorii — avem deci toate motivele (și citeva informații pe deasupra) să sperăm că vom fi ajutați de dv. stimați cititori, să întregim o elaborare de profundă cugetare românească. Numele ni-l cunoașteți deja, adresa poate foarte bine să fie chiar a revistei „Flacăra”, iar acum oferim și numărul de telefon — 4721 12 — la care ne pot afla veștile bune. Așteptăm.

S.N.

ca redactor chiar — permanent redactor — la expunerile de motive ale decretelor-legi. Maniu mi-a luat ciorna sub cuvîntul că vrea să figureze în muzeul de la Blaj. N-am verificat dacă și-a realizat gîndul. Mă tem însă că în urma dezvoltării ulterioare a lucrurilor, hirtiuța cu rîndurile mele a fost pierdută sau ea și-a sfîrșit zilele în vreun coș sau în vrec mistuitoare sobă.

S-a discutat mult în urmă dacă Brătianu nu greșise consimțînd la regimul Consiliului Dirigent, încurajînd cu alte cuvinte dintr-un început tendințele regionaliste ale unora din fruntașii ardeleni. Recunosc că chestia merita discuții, dar drept să spun, nu știu nici azi de partea cui este adevărul în această controversă. Dacă privim chestia dintr-un punct de vedere teoretic cred că, fără îndoială, Brătianu a comis o greșeală. Veleitățile autonomiste și, mai ales, mentalitatea de la care au purces trebuiau stîrpite din rădăcină. Dar practic vorbind Brătianu nu putea în ajunul Conferinței păcii provoca un conflict cu reprezentanții autorizați ai Ardealului. Adevărul însă nu e că Brătianu a cedat acestor considerațiuni, ci că el nu-și dădea seama de proporțiile ostilității ardelenilor față de noi și așa fiind vedea în dorința lor de a păstra administrația Ardealului mai mult o manifestare de explicabilă vanitate a unor oameni pînă ieri asupriți, decît calculele răuvoitoare ale unor frați ce urmăreau alte scopuri decît cele ce li le atribuim noi în entuziasmul legitim al Unirii.

Cu Flondor negocierile au mers mai greu. Dificultatea consta nu atît în ce cerea, cît în faptul că-și schimba mereu părerea și că nu reușeam să pricepem bine ce vrea: Era vădit influențat de anume cercuri ostile nouă. Viitorul trebuia dealtmînter s-o dovedească pînă la evidență. În cele din urmă Nistor fu delegat ca reprezentant al Bucovinei în guvernul central și Flondor păstra conducerea administrației interne a provinciei.

Oricum, aceste înțelegeri s-au stabilit ușor și repede așa că înainte de plecarea lui Brătianu la Paris, pe lângă chestiunile curente de administrație — foarte numeroase și, firește, foarte grele în acele vremuri de dezorganizare generală — nu ne rămînea decît să promulgăm decretule-gele al exproprierei și să procedăm fără întîrziere la aplicarea lui. După moartea lui Fotin Enescu am trecut eu la Domenii pentru a executa reforma agrară. Am luat deci proiectul nostru de la Iași l-am revăzut cu deamănuntul, am introdus cu ajutorul juridic al lui Alecu Constantinescu citeva mici modificări și am redactat toate expunerile de motive convenite. Din punctul de vedere formal au fost trei decrete. Unul scurt cuprînzînd numai întîrzierile ce se expropriau atît în Vechiul Regat cît și în Basarabia, al doilea cuprînzînd toate amănunțele reformei agrare în Basarabia. Primul poartă data de 14 decembrie 1918, al doilea data de 15 decembrie 1918 și al treilea data de 22 decembrie 1918. Dacă decretul privitor la Vechiul Regat era opera noastră, cel privitor la Basarabia era exclusiv opera basarabenilor. După ce Sfatul Țării din Chișinău a fost închis, o comisie numită de el a lucrat în tot timpul verii și toamnei 1918 la elaborarea reformei în ce privește Basarabia. În noiembrie au avut loc la Chișinău ultimele discuții, foarte aprinse de altfel, în urma cărora Sfatul Țării reconvoacat ad-hoc a votat definitiv proiectul iar după aceea ni l-a adus spre a fi promulgat de rege. Credincioși făgăduielii date de Brătianu basarabenilor cu un an înainte, deși în acest proiect erau exagerațiuni pe care nu le aprobam, ne-am mîrginit să întocmim decretul și expunerea de motive și să-l supunem sancțiunii regale în forma în care ieșise din deliberările și din voința fraților basarabeni, care, să n-o uităm, fuseseră crescuți în ideologia revoluționarilor ruși, trecuseră prin revoluția rusească și făcuseră din reforma agrară așa cum o concepeau ei, o condiție însăși a unirii cu patria mămă.

Oricum ar fi, cele trei decrete poartă pe lângă iscălitura regelui Ferdinand, pe cea a lui Brătianu ca prim ministru și a mea ca ministrul de agricultură și domeniilor a României întregite, precum de

altfel iscăliturile noastre se găsesc și pe decretule privitoare la reforma agrară din Transilvania și din Bucovina care au fost întocmite cel dintîi de Marele Sfat Național din Sibiu și a fost promulgat la 10 septembrie 1919 și cel de al doilea de o comisie ad-hoc prezidată de Nistor și a fost promulgat la 6 septembrie 1919.

Misterioasele hotăriri ale soartei răsplăteau astfel pe omul care ridicase cel dintîi, încă înainte de război, chestia exproprierei și pe acel dintre colaboratorii lui care fără laudă putea revendica cea mai bogată activitate în slujba rezolvirii problemei țărănești. Într-adevăr, de cînd ieșisem din Universitate, la Băncile Populare, la Cooperatie, în genere la Casa Rurală, în parlament intru apărarea reformelor de la 1907, la legea tocnelor agricole, la trusturile arendășești, în lupta prin scris și prin grai pentru expropriere, la elaborarea proiectului de la Iași — închinam tot activitatea și tot entuziasmul tineretelor mele îmbunătățirii și ridicării clasei noastre rurale. Puțința ca iscălitura mea să figureze pe istoricul act al epocii reforme agrare menite să prefacă întregul așezămînt economic al României — a fost cea mai strălucită recompensă ce mi se putea da. Am primit-o cu toată smerenia ce i se cuvenea.

Totuși pînă la plecarea lui Brătianu am avut încă trei mari neplăceri. Una de ordin intern, alta de ordin extern și a treia totodată de ordin intern și extern...

Cea de ordin extern — dificultățile cu Aliații pentru a ne admite la Conferință. Într-adevăr pe cînd Brătianu își făcea bagajele ca să plece la Paris, primește o telegramă de la Victor Antonescu prin care-l anunță, nici mai mult nici mai puțin, decît că Clemenceau nu vrea să ne primească la Conferință sub cuvîntul că am încheiat cu Puterile Centrale pacea de la București. Londra de asemenea ridică obiecțiuni. Stăruitoarele demersuri ale lui Antonescu pe lângă Clemenceau au învins rezistențele lui. Aliații și-au dat seama că n-aveau dreptul să trateze în acest chip o țară care jertfise 300 000 oameni pentru cauza comună și a cărei intervenție în ceasurile grele ale războiului le fusese nu numai din punctul de vedere moral dar și din punctul de vedere strict militar de un așa mare și vădit folos. Să judece însă acum toți cei ce au preconizat neutralitatea pînă la capăt a României sau ratificarea păcii de la București, care ar fi fost situația noastră la pacea generală și se soartă ar fi așteptat revendicările românești dacă ne-am fi înfățișat la Conferință în condițiunile cerute de ei. Unitatea integrală a românismului în loc să fie o realitate, ar fi încă un vis.

În sfîrșit, cea de ordin intern și extern — neînțelegerile cu reprezentanții evreilor. La Iași luasem solemn față de exponenții evreimei angajamentul de a da drepturile civile și politice populației evreiești. Sub guvernarea Marghiloman nu protestasem împotriva drepturilor ce li se acordau prin pacea de la București, dar consecvenți cu hotărîrea noastră principală de a considera nul și neavenit tot ce se făcea sub puterea baionetelor inamice, sfătuisem pe evrei să nu primească rezolvarea chestiei lor de la Puterile Centrale — ci să aștepte, cu încredere deplină în cuvîntul dat, ceasul păcii generale. Evreii pentru motivele arătate nu ascultaseră de sfatul nostru. Brătianu se hotărî să le acorde drepturile făgăduite prin decret-lege. Evreii nu erau însă mulțumiți cu textul stabilit. Îi găseau prea restrictiv. Spre a ajunge la o soluție, Brătianu convocă la Ministerul de Finanțe pe reprezentanții evreilor și mi-a cerut să particip și eu la discuție. Discuțiile au luat de la început un caracter inamical. Dr. Filderman care se simtea susținut de toată formidabila putere a iudaismului internațional, vorbea agresiv și de sus. Brătianu jignit s-a încapătînat în rezistența lui și înțelegerea nu s-a putut încheia. Eu am socotit atunci, cum socotesc și astăzi, că Brătianu a făcut atunci o greșeală. Prin războiul mondial, prin atmosfera generală ce exista în lume, problema evreiască era rezolvată ipso facto, în sensul cel mai larg. Așa fiind, a te calici pe puncte de amănunt era o inutilă meschinărie. Mai mult, era o ne-

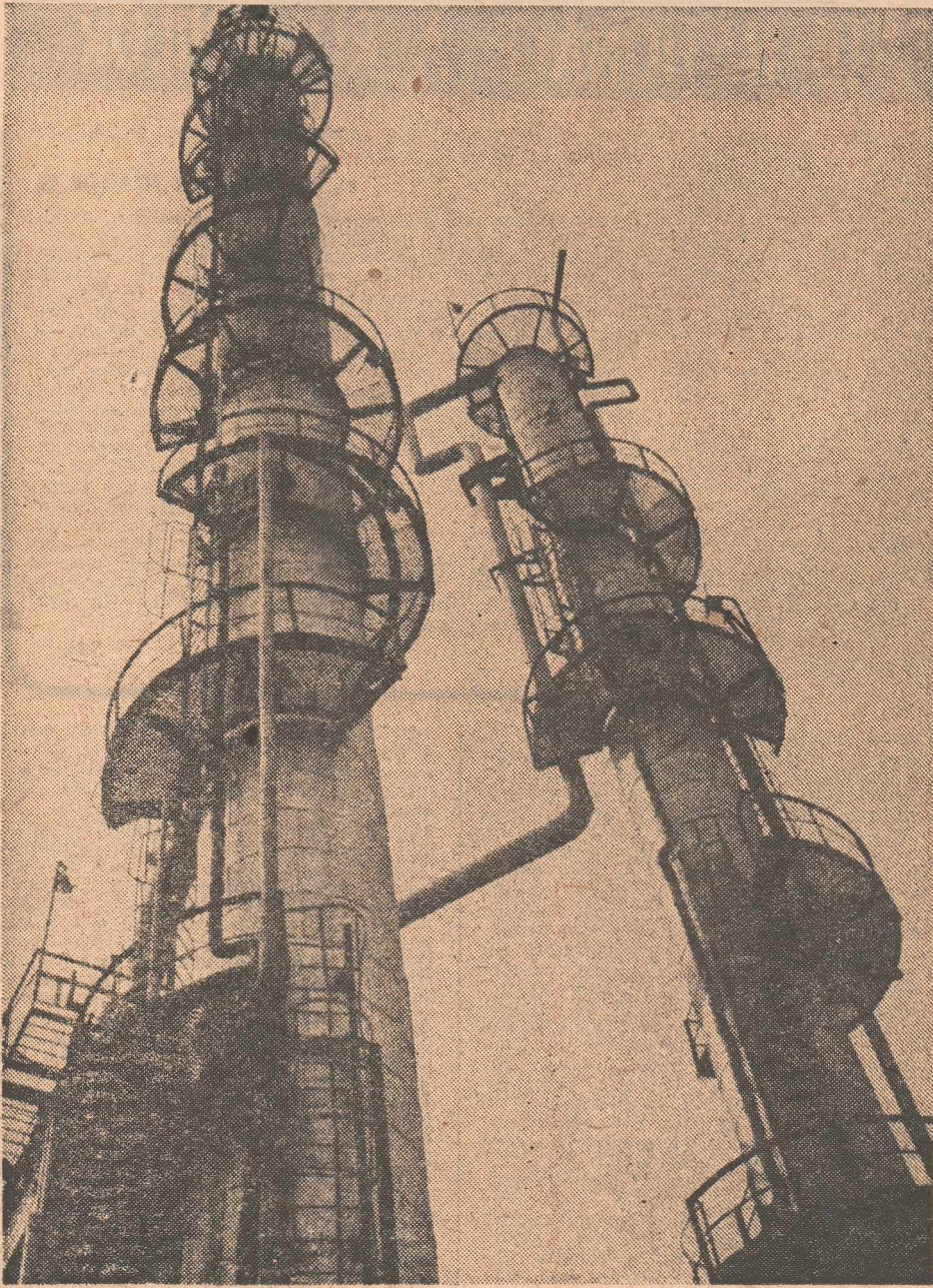
iertată greșeală, fiindcă dacă dădea odată drepturile evreilor trebuia să le dai în așa condiții încît să îi mulțumești pe deplin și să faci din ei la Conferința păcii agenți ai cauzei românești, dar nu să ajungi la Paris avînd pe lângă toate celelalte greutăți, de luptat și cu ostilitatea evreimei. Brătianu de obicei atît de clar-văzător și de dibaci — a fost în această împrejurare lipsit și de una și de alta. Am insistat pe lângă el. Nu m-a ascultat, iar Vintilă Brătianu m-a invinuit că vreau să transform România care trebuie să fie un stat unitar național într-o adevărată și inadmisibilă federație. Adevărul e că Brătianu era influențat de atmosfera ce se făcuse în jurul lui. Cei rămași sub ocupație veneau revoltați să îi povestească atitudinea, scandaloasa atitudine a unora dintre elementele evreiești, în slujba comandaturii germane. Ministrul de justiție Mitică Buzdugan, puțin inteligent și de un antisemitism înfocat, îi prezenta chestiile tendentios și cu o notă neconținut iritant pentru evrei. Tonul semeț al lui Filderman și al prietenilor lui revolta mindria lui națională. Amenințarea lor că dacă noi nu vrem să le satisfacem doleanțele, ele ne vor fi impuse de străinătate — îl exasperau și mai rău. Toate aceste elemente au contribuit să îi intunece dreapta judecată. El singur și-a recunoscut greșeala pe urmă, căci la Paris, sub presiunea Aliaților și a marilor conducători ai mișcării evreiești din lume, a trebuit să cedeze ceea ce refuzase lui Filderman la București. Știu că numai bine nu i-a venit cînd a trebuit să negocieze cu marele Rabin și cu baronul Eduard de Rothschild, pierzînd toate beneficiile ce i le-ar fi putut aduce gestul la timp făcut, în decembrie 1918, în cabinetul din Ministerul de Finanțe.

Oricum ar fi, de acum bagajele lui Brătianu erau făcute, el plecă la Conferință avînd în geantă, iscălit de rege, decretul pentru eventuala numire a lui Take Ionescu ca al doilea delegat al României. Înainte de a se urca în tren, mi-a spus lămurit: „Să știți că voi lupta la Paris pentru aplicarea integrală a tratatului. Sint aproape sigur că Aliații nu-mi vor da tot Banatul. Dar puțin îmi pasă, nu mă duc acolo pentru succese vremelnice, vreau oricare ar fi hotărîrile de azi, să mențin pentru viitor nestîrbită, măcar pe cale de solemnă protestare, integralitatea drepturilor noastre etnice. Ceea ce a făcut tata cu Basarabia la Berlin, voi face eu acum la Paris cu revendicările noastre spre apus. Chiar dacă țara nu mă va înțelege și nu mă va aproba azi, am credința că odată va da dreptate atitudinii mele”.

I. G. Duca la masa de lucru, în Cula de la Măldărești, scriindu-și memoriile

Timiș

Ucenicul vrăjitor în cetatea științei

Ucenicul Remt este disciplinat, meticulos, plin de bunăvoință și dotat cu o remarcabilă memorie. Învăță ușor și repede. Un muncitor experimental îl călăuzește primii pași, îi arată ce operațiuni trebuie să execute. Pentru ca învățacelul să deprindă mai bine meseria, cei doi fac im-

preună aceste operații, care, în paranteză fie spus, sînt destul de complicate. Muncitorul ia din depozit semifabricatul, ucenicul urmărește cu atenție cum muncitorul îl pune pe strungul de copiat unde se prelucrează „treptele”, apoi îl mută pe o mașină de frezat unde se prelucrează pri-

mul canal de pană, apoi pe a doua, pentru prelucrarea celui de-al doilea canal, și în sfîrșit așează arborele pe depozitul de evacuare a pieselor finite. Ușor de povestit, greu de executat, deoarece sînt implicate cam o sută de mișcări distincte, reclamînd firește și un anumit grad de inteligență.

Remt reproduce fidel cele învățate, ba chiar își întrece profesorul, fiindcă le execută mult mai repede. Acum cîteva zile, ucenicia s-a terminat cu succes, pot fi făcute formele de angajare la Electromotor... a primului robot industrial creat la Timișoara. Acest ucenic vrăjitor care, spre deosebire de înaintașul său din basme, poate fi lesne condus ilustrează poate cel mai pregnant pasiuinea pentru nou din cetatea științei de pe malurile Begăi: politehnica.

Despre Remt (ați ghicit că nu este vorba de un nume propriu, ci de inițialele cuvintelor Robot Electromotor Timișoara) am mai avut prilejul să scriem în revista noastră. O facem din nou fiindcă foarte de curînd au intervenit elemente noi, cercetătorii timișoreni au ajuns la capătul drumului, terminînd partea cea mai dificilă, hotărîtoare: programarea. „Nici nu ne-am dat seama cît de complicată poate fi!”, ne-a declarat unul din ei. Dar această inerentă complicație tehnică este din plin compensată de uriașul avantaj pe care îl oferă acest robot despre care se poate spune că **învăță singur**. Cum am arătat mai sus, operatorul „il ia de mină”, execută împreună cu el de mai multe ori mișcările necesare pînă ce i se întipărește temeinic în memoria electronică, iar după aceea robotul poate acționa singur. Tocmai această capacitate de învățare îi conferă o deosebită flexibilitate și promite multiple întrebunări în producție. În adevăr, REMT-1 poate executa cele mai diverse operații prin învățare: alimentarea altor mașini-unelte cu alte semifabricate decît cel indicat mai sus: poate suda, dacă în loc de „mină” i se prinde un clește de sudură; poate lua o piesă încălzită, „tratătă termic”, cum spun specialiștii, și fără nici o vătămare pentru el s-o așeze domol pe nicovala unui ciocan de forjă sau a unei prese.

Să revenim însă la prezent, la viitorul foarte apropiat. Pe la 15 septembrie REMT-1 va trece într-una din halele Electromotor-ului, unde va deservi singur o celulă flexibilă de fabricație a arborilor rotoarelor motoarelor electrice fabricate aici. Astfel robotul va lucra chiar în

întreprinderea în care s-a născut și își va manifesta prin muncă recunoștința pentru creatorii săi.

Angajarea primului robot la Electromotor are multe implicații. El va evita muncitorilor operații stereotipe, oboseitoare: gîndiți-vă ce înseamnă să manipulezi un arbore de 55 de kilograme chiar dacă dispui de mijloace de ridicat! Apoi, el realizează suprapunerea perfectă a așa-numitului timp auxiliar cu timpul de mașină. Ce înseamnă aceasta? Înainte, în timp ce muncitorul manevra scula sau dispozitivul, mașina aștepta. Acum timpul morții au dispărut, fiindcă ceea ce el omului îi era imposibil robotul realizează cu ușurință în procesul tehnologic pe care-l va deservi în hala de producție.

— Tovarășe profesor doctor Inginer Francisc Kovács, împreună cu profesorul doctor inginer Tiberiu Mureșan — mate-

„Să folosim din plin și rațional ceea ce avem, ceea ce am construit pînă acum!”

(Urmare din pag. 1)

În momentul de față însă combinatul petrochimic „Solventul” poate fi sbeștit marea speranță a industriei timișorene — în chimie desigur. De pe acum, el livrează o gamă largă de produse chimice și petrochimice, dar în curînd va intra în funcțiune importanta secție de polietilenă de joasă presiune. De asemenea, a demarat și Fabrica de lacuri, vopsele și rășini sintetice din cadrul întreprinderii „Azur”. Asupra acestor două obiective ne concentrăm atenția în momentul de față, ele reprezintă, într-un anumit sens, elementele de noutate. Aceasta nu ne face să uităm sarcinile numeroase și complexe ale întregii industrie timișorene, care ocupă locuri de frunte în țară în construcția de mașini și prelucrarea metalelor, industria textilă, pielărie, blănărie, încălțăminte, industria alimentară etc. Aceste sarcini sînt legate de aplicarea prevederilor noului mecanism economico-financiar, de realizarea indicatorilor: săi de bază, de creșterea eficienței și a calității produselor, de impulsivizarea exportului.

Și în producția agricolă națională Timișul ocupă locuri de frunte la cereale, plante tehnice, porumb, carne și lapte. Sînt rezultate care obligă, dar care încă nu reflectă adevăratele posibilități de care dispunem, cu atât mai mult cu cît este vorba de județul de cel mai întins teren agricol din țară: peste o jumătate de milion de hectare. În viitorul luni, mai exact pînă în 1982, va prinde contur final Combinatul pentru producerea și industrializarea cărnii de porc „Timiș”. Precizez că nu este vorba de construcția unui singur obiectiv, combinatul incluzînd 68 de unități, răspîndite în tot județul și din care o parte sînt de acum în producție. **CONTIN** figurează printre cele mai mari combinate de creștere a porcilor din țară. Este o uriașă întreprindere integrată — de la „producerea” pureșilor pînă la valorificarea unghiilor

și părului. Iată-i dimensiunile: un milion de porci livrați anual la peste 100 kg; o producție globală de circa zece miliarde de lei; o productivitate a muncii similară celei din industrie, de pildă, în chimie (ceea ce azi se întîlnește destul de rar). Concepția și realizarea sînt pur românești. Aci se desfășoară și o intensă cercetare științifică. Bunăoară, s-a creat un hibrid de animal tetrarasiul. Combinatul a fost creat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, care a cerut tuturor unităților de profil din țară să cunoască și să aplice o experiență care poate concura, ca tehnologie și eficiență, cu aceea a oricărui alt combinat similar de peste hotare. Cum am arătat mai înainte, nu este însă vorba de un „mamut”, ci de un complex de unități moderne, răspîndite în teritoriu. Cum s-ar spune, **un combinat pe orizontală**. Pe orizontala județului.

Programul județean de dezvoltare intensivă a zootehniei prevede construirea pînă în 1985, pe raza consiliilor unice, a zece complexe noi, care vor deveni nucleul unor viitoare combinate agroindustriale, pe ideea concentrării și modernizării producției agricole. Ele vor fi amplasate aproape de baza furajeră și de rezervele de brațe de muncă, de care județul cam duce lipsă.

— Timișoara reprezintă o adevărată cetate a științei, Universitatea, Institutul politehnic, de medicină, de agronomie, institutetele, filialele, centrele de cercetări între care faimosul Institut de sudură și încercări de materiale sînt solid ancorate în peisajul științei românești contemporane. Este oare folosit acest valoros potențial științific la cel mai înalt nivel?

— În adevăr, învățămîntul superior și tehnic de specialitate, cercetarea științifică, dispun astăzi la Timișoara, în județul Timiș, de o puternică bază materială, care a făcut posibilă statornicirea unei bogate experiențe în relația învățămînt — cercetare — producție. Facultățile de mecanică, de tehnologie chimică,

electrotehnică și construcții ale Institutului politehnic „Traian Vuia” dispun de ateliere și laboratoare bine dotate. În ultimii ani s-au ridicat noile clădiri ale facultăților de electrotehnică și de tehnologie chimică, noul sediu al Institutului agronomic, cu o modernă stațiune didactică și experimentală, atelierele școlii, un tronson al Facultății de mecanică, amenajări moderne și complexe ale diferitelor catedre și laboratoare, de care beneficiază peste 20.000 de studenți, inclusiv studenți din 70 de țări ale lumii, și cele două mii de cadre didactice cît numără azi Timișoara universitară. Inginerii sudori sau chimiști, cei de la pupitrele marilor hale mecanizate, făuritorii complicatei rețele de hidroameliorații din țara noastră au fost și sînt pregătiți în mare număr în facultățile timișorene. S-au dezvoltat, desigur, în strînsă legătură cu producția, și unități de cercetare din afara rețelei de învățămînt superior, dar care conlucrează în mod rodnic cu aceasta.

M-ați întrebă însă dacă acest potențial, această concentrare de forțe tehnice, intelectuale dă tot ceea ce se așteaptă de la ea. Deși nu trebuie omise realizări de prim ordin — fie și numai faptul concludent că doar în ultimul deceniu s-au acordat unor cercetători din județul nostru peste o sută de brevete, dintre care unele pentru realizări de vîrf, mediate la saioane internaționale de invenții — aș spune totuși că încă nu se lucrează cu maximă eficiență. Ce ar mai trebui făcut? Poate să găsim modalități mai adecvate pentru stimularea și încurajarea tinerilor cercetători. Socotim preferabil să promovăm, să spunem, zece idei îndrăznețe, din care doar una sau două s-ar dovedi întemeiate și practic realizabile decît să mergi la sigur, fără risc... neîncurajînd nici una! Hotărîtor pentru cercetător, cred, nu este interesul material, ci emulația intelectuală, plăcerea și satisfacția de a crea. Nu doar de dragul creației, ci, concret, pentru un scop nobil, pentru a contribui la ridicarea întregii societăți. Consider însă foarte important să se găsească forme mai flexibile permițînd cercetătorilor și cadrelor didactice cu preocupări științifice novatoare să le expună în mai multe microcercuri, consfătuirii, întîlniri cu caracter interdisciplinar, inclusiv întîlniri cu reprezentanți ai unităților economice. Pe acești tineri să nu-i ascultăm cu idei pre-

concepute, să existe un mai larg cîmp de mișcare și experimentare pentru cercetarea primară, fundamentală, în timp ce cercetarea aplicativă trebuie să rămînă ca și pînă acum riguros planificată și subordonată cerințelor producției.

Tot în legătură cu valorificarea potențialului științific din județ aș vrea să subliniez modul nesatisfăcător în care se finalizează cercetarea științifică din agricultură, situație aspru criticată de tovarășul Nicolae Ceaușescu și cu prilejul vizitei din iarna acestui an. Mă refer la Stațiunea de cercetări agricole Lovrin și la Institutul agronomic din Timișoara. De fapt, s-ar putea spune că pentru județul nostru agricultura constituie și va constitui problema problemelor. Producții mai mari la grîu, porumb, floarea-soarelui, carne, lapte — iată imperativele actuale pentru Comitetul județean de partid, pentru oamnei muncii din agricultura timișoreană. Ar fi cu totul înjust ca neîmplinirile — inclusiv aceea ale scelerșului din acest an — să fie atribuite exclusiv capriciilor naturii, ale vremii. Noi apreciem de domeniul posibilului ca în anii imediat următori să se realizeze în județ un important spor la grîu și porumb. Desigur, pentru această nu este suficientă o cercetare științifică de înalt nivel, ea trebuie îmbinată cu o chimizare corespunzătoare, aplicarea strictă a tehnologiilor moderne și alte măsuri implicate de noua revoluție agrară.

— S-a spus despre bîntăean că pentru el cîntecul reprezintă oca din trăsăturile distincte și definitorii ale existenței sale. Sînt și două versuri care exprimă pregnant această realitate: „Mîndră țară e Banatul, / Că la noi eîntă tăt natu”. În acest climat, prin tradiție propice artei și culturii, cum se întrepătrund năzuințele și simțămîntele populației române cu cele ale celorlalte naționalități care, de veacuri, conviețuiesc pe aceste meleaguri?

— Cercetătorii noștri au arătat că în această parte a țării strălucirea creației populare românești se îmbină în modul cel mai fericit cu rafinamentul artei populare svăbești, cu forța temperamentală a folclorului maghiar, cu vitoșia spiritului popular sîrbo-croat. Fiecare naționalitate și-a păstrat autenticitatea motivelor proprii, notele caracteristice, specificul național. Din tezaurul tradițional și al sensibilității creatoare s-a născut, în chipul cel mai firesc, pasiunea pentru cîntec și

Tradiție și înnoire

conclucrare rodnică între Fa- de electrotehnică și cea de me- al cărei decan sîntei — ați coor- ealizarea robotului REMT-1. O a românească remarcabilă. Cine- colaboratorii dumneavoastră?

inerii: profesor doctor Nicolae iu, profesor doctor Iosif Groșanu, ntlar doctor Ioan Micșă, șef de Mircea Selariu, asistenții univer- rnel Rădulescu și Radu Sto- iar de la Electromotor; inginerii Tanvuia, Silvia Tepper și alții. promite producția de roboți în a și, îndeosebi, ce planuri apropia- colectivul timișorean care lucrează domeniu?

15 septembrie 1979 noi ne-am an- ită de secretarul general al parti- a robotul va fi gata la începutul 1981. A fost! Iată de ce apreciem

că în prezent s-a creat o bază pentru fa- bricarea de roboți la Timișoara — mai exact și la Timișoara — de vreme ce aici s-a acumulat o valoroasă experiență, există cercetători competenți și întreprinderi de înaltă tehnicitate capabile de a garan- ta calitatea pe care o reclamă producția de roboți. Cu alte cuvinte, considerăm că cercetătorii și uzinele din Timișoara ar putea da o importantă contribuție reali- zării practice a Programului național de roboți industriali coordonat de Institutul central de construcții de mașini.

— În ce stadiu se află acum construcția de roboți?

— Pe plan mondial ea se află în rapidă, furtunoasă dezvoltare. Dacă nu ne vom stringe forțele și nu vom îndrăzni să „vi- săm” și să realizăm practic în România, în viitorii ani, roboți de ordinul sutelor și nu al unităților ca pînă acum, întîrzierea va fi greu recuperabilă. Se consideră că roboții vor constitui în viitorul apropiat una din cele mai importante baze tehnice pentru creșterea productivității muncii. În unele țări industrializate, și nu dintre cele mai mari, deci cu care ne pu- tem compara, există programe destul de avansate pentru punerea în funcție în anii imediat următori a sute și chiar mii de roboți industriali. Îmbucurător este faptul că și la noi există cercetări valo- roase și baza tehnică necesară. Vă voi da doar un exemplu, pentru a mă limita la activitățile din Timișoara, pe care le cunosc mai bine. La Simpozionul interna- țional de mecanisme și proiectare pe cal- culator de la București, în anul acesta, specialiști din Republica Democrată Ger- mană, care are la activ foarte însemnate realizări în producția de roboți, ne-au declarat: „Noi nu avem nimic similar deocamdată cu REMT-1, fiindcă acesta este un robot de generația 1,5-2”. Așadar cu acest robot, România a „sarit” peste prima generație, intrucît robotul timișo- rean — cu și altele, ce se vor construi în țara noastră — cuprinde elemente de in- teligență artificială. Esențial pentru pro- gresul tehnic al României este însă, după părerea mea, să nu pierdem acest avans. căci în lumea tehnică a zilelor noastre progresele sînt extrem de rapide.

— Ce alte noutăți se conturează la Ti- mișoara în domeniul roboților?

— Se fac cercetări într-un domeniu foarte nou: cel al senzorilor, al organelor de simț artificiale ale roboților. Printre aceste preocupări se remarcă în special cele legate de vederea artificială, de recu- noașterea formelor, deci, ca să spunem așa, de dotarea robotului cu „ochi” arti- ficiali. Datorită lor el ar putea identifica o piesă de o formă anumită, alegînd-o dintr-un morman. Ar fi un pas important înainte pentru robotica românească, aducînd un element nou și însemnat de inteligență artificială. În această proble- mă lucrează, sub conducerea profesorului Tiberiu Mureșan, doctorandul inginer Radu Stoianescu de la Facultatea de elec- trotehnică. Primele experiențe sînt încu- rajatoare. Problema nu este rezolvată nici pe plan mondial, deci, iată, cercetările noastre sînt direcționale într-un domeniu de vîr. Nici pentru noi trenul n-a trecut demult în gară! Cu efort, entuziasm, ajutor concret din partea forurilor în drept putem contribui la situarea științei românești pe o poziție avansată.

LIONEL NIȚESCU ■

Fotografii de EMERIC ROBICSEK și MIKLOS GYURCSIK ■

cor, fanfară sau teatru, atît de in- în Baan, în județul Timiș.

Timișoara, orașul în care „Răpirea rai” și „Flautul fermecat” au fost scenă cam la un an după premie- vieneză și unde Sabin Drăgoi a pus creației de operă românească, în unde au concertat Brahms, Liszt, funcționează azi o filarmonică de Opera Română, dar și un Teatru al, teatrele german și maghiar de acest fapt, alături de școlile cu de predare în limbile naționalități- ilocuitoare, este foarte semnificativ justetea politicii naționale a parti- Tot la Timișoara apar și ziare lo- limbile română, germană, maghiară bă. Studioul teritorial de radio zilnic în română, germană și se editează revistele „Orizont” și „vni Jivot”, funcționează Editura pentru scriitorii români, germani, iri, sirbi.

în plan mai larg trebuie arătat că reprimderile industriale, în unitățile le, în municipii, orașe și comune, îi muncii, români, germani, ma- sirbi și de alte naționa- participă, uniți de același interes al propășirii patriei, la soluționa- oblemelor pe care le pune dezvolt- cestui județ unde tradiția se împle- cu înnoirea. Înnoire care, în anii ce a căpăta proporții cu adevărat im- tante: o producție globală de aproa- de miliarde lei în 1985 față de 37.5 le în 1980; dublarea producției con- ilor de mașini și un nomenclator al șiei îmbogățit cu mașini-unelte pe le procedee neconvenționale; cu mi- latoare electronice etc.; creșteri niale în industria chimică, prelu- lemnului și producția materialelor istrucție și, în fine, ca un obiectiv m ordin, dezvoltarea intensivă a a- rii timișene: două milioane de tone e boabe în 1985.

ameiul hotărîrilor adoptate de Con- al XII-lea al partidului, dorim să totul ca să dăm viață indemnului șului Nicolae Ceaușescu adresat ulor muncii din județul Timiș cu il uneia din numeroasele și fructuo- ale vizite de lucru: să-și realizeze ile de mare răspundere. „astfel încît ită spune că la tot ce s-a realizat contribuție tot mai însemnată, că ul continuă să fie fruntea!”.

POETI DIN TIMIȘ

Cine-și pierde Dunărea

Flacăra de aur verde,
Dunărea cine și-o pierde,
Moare-u rana din aripă,
Din obîrșii pînă-n clipă,
N-are-n suflet de purtat
Sevă de izvor pietat.
Din oglindă în oglindă
Golul să i se întindă,
Sub elepsidrele ninsorii
Să i se închidă zorii,
Să nu aibă dor sub stea
Cine-și pierde Dunărea,
Și să bea pămînt de stîncă
Pentru-o rană mai adîncă,
Liniștea să-i cadă lin
Tresărită-n mări de ebin,
Dunărea cine și-o pierde,
Flacăra de aur verde!

DAMIAN URECHE ■

Îndemn

Omule,
nu lăsa florile-n singurătate
universalizează cîntecul, ademeneste-1
cu faptele tale de aur.
Pe țărnuț lîmpește elădește
grădini. În locul paznicilor
doar zvonul șoptit al riului de vară,
în care libertatea să fie aievea
iar cerul, ce sprijină spațiul stelelor,
să ierte, pămîntul pentru cotirea lui
perfectă.
Omule, nu te instrăina.
Oprește-te lîngă floare. Ea,
prin tăcerea-i adîncă,
te roagă să nu tragi peste soare
nici perdea de ceață,
nici zăbrele.

În floare zac depozite de lumină
și izvorul de beznă.
Echilibrul lor se află sub singura
putere,
puterea ta, omule. Și nu uita,
printre petale, grole giruri de fluturi
se sinucid
În semn de protest. Cineva
le-a închis drumul spre grădina
de unde ei adunau bucuria și iubirea.
Infringe-le somnul, stînge-le otrava
și lasă-le drumul lin, fără capcane,
desăvîrșește floarea
pentru zbor, omule...

CORINA VICTORIA SEIN ■

Bucurie

Ce somptuoasă-i bucuria de a vă stringe
mîna,
sătenii mei romantici din palma
cîmpiei,
țărani din moși-strămoși,
destoinici și demni.
Culeg aături de voi în fiecare toamnă
gîndurile holdelor,
așez în fiecare toamnă, alături de voi,
vise în brazdă,
alături de voi mîngîi cîmpul, primăvara,
și pînă în somu mi se furîșează
holda în miez de iarnă;
și-alături de voi imi picură
de-a lungul șirei spinării
sudezarea
cînd peste cîmpie bîntuie vara.

Ce somptuoasă-i bucuria de a-mi stringe
voi mîna,

mie, celui venit de aiurea,
ce clipă unică,
ce clipă unică!

IVO MUNCIAN ■

● O situație clară din punct de vedere legal dar foarte încurcată din punctul de vedere al vieții se odîndeste într-o scrisoare pe care am primit-o acum cită- va vreme de la Florica V., de fel din sa- tul Petrovaselo. Din scrisoare reiese că anul trecut, printr-o decizie civilă, Tri- bunalul județean Timiș a încredințat re- clamantei Florica V., pentru creștere și educare, pe fiica ei minoră, iar tatăl pîrit, Gheorghe V., a fost obligat să-i plătească o contribuție lunară de între- ținere. Intrucît însă Florica V. a plecat din Petrovaselo, iar copilul a rămas în îngrijirea bunicii dinșpre tată și a acestuia din urmă, mama a solicitat executarea silită a deciziei. Executorul judecătoresc l-a chemat pe Gheorghe V. pentru a încerca să-l convingă ca să prodea copilul, dar el a motivat că fetița nu dorește să meargă la mamă. Drept care, conform literii legii, în trei rînduri s-a încercat executarea silită a hotărîrii, dar s-a opus... copilul, ca și bunicii, dealtfel, care au declarat că dorește să o crească mai departe pe nepoata lor.

În această situație, deloc ușoară, s-a recomandat Florică V. să caute să-și apropie fetița, intrucît o pradare forțată a acestuia, prin executor judecătoresc și miliție, deși posibil și legală nu poate avea decît un efect negativ asupra unui copil încă mic și ușor impresionabil.

Credem că mama a înțeles în cele din urmă că o hotărîre judecătorească, oricît de echitabilă și de fidelă legii ar fi, nu este suficientă pentru desclăirea ielor afective. Stimulată tovarășă, să lăsăm timpul și vorba bună să hotărască!

● T. M. din Timișoara, str. Brîndușei 12, a cumpărat o haină cu defect de fabricație. Ni s-a plîns nouă, noi am trimis justificata reclamație forurilor în drept din Timișoara, care nu trimis-o la întreprinderea comestului cu ridicata textile incaltăminte, care a trimis un delegat la fabrica în culpă, care a înlocuit haina defectă. După care T. M. a fost invitat la I.C.R.T.I., unde s-a făcut schimbul de haine și s-a rezolvat proble- ma. Toată lumea mulumită, cu excepția noastră: cîtă lume pusă pe dru- muri, cît timp irosit de atîția oameni pentru că o fabrică nu-și onorează firma!

Cronica vieții pentru toți

● N. E. din Gătaia se plînge că pe nedrept, fiicei sale i s-a scăzut cu un punct nota la purtare. Un inspector ge- neral școlar, la sesizarea non-ștră, a ana- lizat situația, ajungînd la concluzia că eleva în cauză „a săvîrșit unele abateri, e adevărat fără prea mare importanță, fapt pentru care i s-a scăzut nota la purtare cu un punct. Această măsură nu afectează viitorul fetei, ea are un rol educativ”. În ce ne privește, simpatizăm cu părinții, care urmăresc atît de atenti evoluția fetei. Dacă s-a făcut, totuși, o eroare de apreciere e greu de stabilit foarte, foarte exact post-festum. Oricum, nu luați lucrurile în tragic! Nu sîntem de părere că bătaia e ruptă din rai, dar citeodată — nu afirmăm că acest lucru e valabil neapărat și în cazul dumneavoastră — un punct în minus la purtare poate fi mai tîrziu un punct în plus în viață.

● Am fost orădeun surprîși de ce- rerea lui A. I. din comuna Jamu Mare, satul Gherman: el ruga „Flacăra” ca să-l ajute la amenajarea unui teren de fotbal în Gherman. Este probabil prima cerere de acest fel pe care a primit-o revista noastră. Am intervenit unde tre- buie și ni s-a comunicat că terenul soli- citat de pasionatul fotbalist este proprie- tatea C.A.P. și, ca atare, fiind inclus în circuitul agricol, nu i se poate schimba destinația. (Adăugăm noi, mai bine re- nuntăm la cîteva goluri în poartă, dacă astfel putem evita golul în producția agricolă.) Consiliul popular din Jamu Mare este însă de acord să se amenajeze un teren de fotbal pe porțiunea de la marginea sîtului. Hai tu, Jamu Mare!

● Un iubitor de carte din Lugoj, D. L., se plînge că Centrul de librării din Ti- mișoara românează orășului său un nu- măr prea mic de exemplare din cărțile preferate și practice a cititorilor preferen- țiali. Situația, am fost informați, este următoarea: cota de carte pentru Lugoj este de 9,3% din totalul cîmîit de Cen- trul de librării din Timișoara în aceas- tă cotă este de rezervă rezervată. Ce folos însă — ne întrebăm noi — din mo- ment ce D. L. și un mare număr de lugojeni se pare că în loc de cărțile pe care le dorește sînt nevoiți să citească statistici.

L. N. ■

În ziua de 6 iulie a.c., fiica mea, studentă la politehnică, a depus la Anticariatul din pasajul Crețulescu, 25 volume — culegeri de exerciții și probleme — pentru a fi valorificate. Anticariatul le-a primit fără să elibereze bon sau chitanță și i-a spus să vină pe 9 iulie pentru a-și ridica banii. S-a prezentat fata la ghișeu în ziua stabilită, dar nimic. De atunci, sub fel și fel de motive neîntemeiate, uneori jignitoare, a tot fost amânată. La un moment dat, mințind cu nerușinare, cineva de la ghișeu a avut chiar tupeul să-mi spună că banii ar fi fost dați sotului meu, fără chitanță semnata. A trebuit să intervenim insistent și, până la urmă, după multă țirguală, s-au clarificat lucrurile. Dar cu câți nervi, cu câtă pierdere de timp am intrat în posesia sumei convenite. Intenția de a reține banii a fost evidentă, fapt ce nu face deloc cinste celor ce s-au pretat la aceasta. Consider că nu-i un caz singular sau întimplător la Anticariatul sus-menționat. De aceea, factorii responsabili au datoria să facă un control riguros, să ia măsuri de sancționare a celor vinovați, spre a împiedica în viitor anarhia și necinstea. (Maria Șerbănescu, București, str. Suren Spandarian, nr. 2, ap. 12, sect. 2)

Întreprinderea mecanică fină București. Referitor la scrisoarea adresată dv. de tov. Covalschi Iosif, vă comunicăm că petentul a fost încadrat temporar la această întreprindere spre a efectua, în baza unei adrese emise de M.I.C.M., numai stagiul de practică. Situația creată a fost analizată de ministerul de resort care a recomandat să fie transferat la o unitate din București. Pe data de 9. VII. 1981, tovarășul Covalschi Iosif a fost transferat în interesul serviciului la Uzinele „23 August” București.

Consiliul popular al județului Galați, Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale. Din verificarea făcută de noi a rezultat că petentele Butuc Anișă și Codreanu Mariana din județul Galați au fost repartizate la Filatura din Isaccea, județul Tulcea, în baza locurilor comunicate de M.I.U. Ca atare, cerea sus-numitelor, de a interveni pentru obținerea negației în vederea încadrării în altă unitate, nu poate fi soluționată de noi, cu atât mai mult cu cât art. 2 din Decretul 173/1981 prevede obligația absolvenților de a efectua stagiul în unitățile în care au fost repartizați. Până la intrarea în funcțiune a filaturii, Ministerul Industriei Ușoare poate să le încadreze într-o altă unitate de profil.

Consiliul popular al sectorului 1 al municipiului București. Cu privire la scrisoarea adresată de Radu Maria din București, str. Intrarea Meliței nr. 3, vă comunicăm: Din cercetările efectuate la Direcția de expediție a presei, la carei om al muncii este petenta, a reieșit că cererea sa figurează în tabelul pentru atribuirea locuințelor la poziția 2, pentru apartament cu trei camere. Situația sa locativă va fi soluționată, așadar, la primirea coței de locuințe și în funcție de poziția din tabel.

În ziua de 2 noiembrie 1980, cu ocazia căsătoriei mele, ne-am pomenit cu un fotograf pe nume Călianu, de la Foto Studio Cișmigiu, str. Știrbei Vodă, nr. 72, cerându-ne să-i acceptăm să ne facă fotografii. Am fost de acord. La solicitarea lui, am achitat 450 de lei, urmînd, după cite ne-a promis, să ridicăm pozele peste o lună. Ne-am dus atunci, și-apoi în nenumărate rânduri, dar, datorită incorectitudinii și neseriozității fotografului Călianu și a altor tovarăși de-ai săi, iată, se apropie anul, și pu am intrat în posesia fotografiilor comandate și nici banii nu ne-au fost restituiți. Ca să vedeți cum un eveniment unic din viața mea a fost umbrit de neseriozitatea acestor inși. (Tereza Drăgan, București, str. Prelungirea Ghencea nr. 23, bloc C 5, ap. 176)

Ministerul Sănătății, Direcția coordonare, control, personal și învățămînt, răspunde la scrisoarea unui grup de medici din Petroșani: Analizînd funcționalitatea unităților sanitare din Valcea Jiului, în vederea îmbunătățirii continue a asistenței medicale, s-au luat următoarele măsuri: dotarea suplimentară cu aparatură medicală de specialitate; scoaterea la concurs a unor posturi de specialitate necesare îmbunătățirii în continuare a calității tuturor prestațiilor; trimiterea la specializare și perfecționare a unor cadre recrutate

Biletul de tratament

De la o vreme, muncitoarea Elena Ionescu, încadrată la I.I.S. „Acumulatorul” din București, nu stă prea bine cu sănătatea. A rămas, biata de ea, cu un singur rinichi, iar doctorul curant, care cunoaște bine evoluția necruțătoare a bolii de care suferă și pe care l-a consultat imediat după externarea din spital, i-a prescris să facă neapărat un tratament recuperatoriu în stațiunea balneară Călimănești. „Prea bine, dar problema-i: de unde să găsec eu un astfel de bilet?” — a întrebat ea. „Prin sindicatul întreprinderii se poate procura la sigur unul — i-a sugerat doctorul ideea. Mergi dumneata acolo și să te întorci sănătoasă!”

A făcut muncitoarea cerere... S-a dus apoi la președintele sindicatului pe secție, la tovarășul Vasile Dumitru, care a studiat îndelung posibilitățile și, până la urmă, a fost de părere să i se repartizeze și ei un bilet de tratament pentru a doua jumătate a lunii iulie. Și-a dat chiar totalul său asentiment, scriînd direct pe colțul de sus al cererii: „DE-acord”.

Peste citeva zile însă, cînd se duce femeia să-și plătească și să-și ridice biletul de la omul care se ocupă cu asigurările sociale în cadrul sindicatului, acesta-i spune cu regret:

— Tov. președinte a oprit așa, deodată, biletul. Cică pentru soția dumnealui. Așa că, regret din inimă, dar de astă dată n-ați avut noroc...

— Păi, tovarășe — se tînguie femeia — dar aici nu-i vorba de noroc, eu am discutat personal cu tovarășul președinte. Mi-a promis sigur. Iată, aici, cererea aprobată și semnata chiar de dumnealui în persoană. Acu' sint cu banii, să plătesc. Ce fac?

— Nu știu ce-ați discutat și cum v-ați înțeles dar bilet, e ordin, nu se poate da! Așa că... întrebați-l dumneavoastră pe dînsul.

...S-a dus, l-a căutat, și, într-un tirziu, l-a descoperit pe tovarășul Dumitru. I-a reamintit de bilet. Acesta s-a uitat prelung și perplex la ea, ca și cînd ar fi văzut-o întîia oară-n viața lui, apoi, cu ochi lascivi, după încă un minut de tăcere, îi zice morocănos:

— Da, tovarășe.. eu personal l-am oprit pentru soție! Ei, ce, eu ca președinte de sindicat n-am voie?! N-am dreptul că vrei dumneata, hai?

— Ba aveți, vai de mine, cum să n-aveți! — răspunde timid sindicalista. Vă reamintesc doar că dv. mi l-ați aprobat. M-am pregătit și eu, deh, ca tot omul...

— Dacă ești bolnavă, stimată tovarășe, — se enervează de-atîta insistență omul — apoi du-te, femeie, pe cont propriu!

...Elena Ionescu a scris „Flacării” și, pe baza povestirii ei, am reconstituit dialogul, cerînd scuze pentru eventualele mici modificări formale. La intervenția revistei, comisia pentru tratament balneoclimateric și odihnă din cadrul Consiliului central al U.G.S.R. a cercetat operativ și cu răspundere sesizarea și a constatat că cele reclamate sint reale. Urmarea? Așa cum sintem asigurați prin răspunsul primit, „biletul de tratament la stațiunea Călimănești din 29. VII. 1981 i s-a înminat petentei, atrăgîndu-se atenția comitetului sindicatului să nu mai procedeze în acest mod și să țină o evidență mai clară asupra repartizării biletelor la membri de sindicat din întreprindere”.

Un singur lucru a scăpat onorata comisie din vedere, anume: Ce s-a întimplat cu tovarășul președinte? Nu credem nici în ruptul capului că a fost felicitat cumva pentru gestul lui, incompatibil cu calitatea de președinte de sindicat.

MIHAI STĂNESCU

pe plan local; organizarea, pe 19 mai 1981, a unui concurs pentru ocuparea de posturi de medici primari gradul III și medici primari gradul III șefi de secție și laboratoare, concurs la care, printre alții, a fost admis să se prezinte și dr. Marge Victor.

Reproducem întocmai doar un paragraf din scrisoarea cetățeanului Panait D. Gheorghe din București, str. Aleea Zărideni nr. 1, bl. A 10, sc. 3, ap. 21, sectorul 3: „Cu toate că i s-a atras atenția de nenumărate ori asupra înundațiilor, pagubelor și scandalurilor ce ni le-a provocat din cauza stării de ebrietate continue a dînsului și a numeroșilor chiriași (nemenționați în cartea de imobil, subchiriași cu ora, ziua sau noaptea), cetățeanul Gomescu Constantin, care deține de unul singur apartamentul 26, nu s-a conformat normelor de conviețuire în condiții de bloc. În ultimele zece luni mi-a provocat trei inundații, apa s-a infiltrat prin pereți deteriorîndu-i și scurtcircuitînd instalația electrică. Cu un asemenea vecin nu se mai poate conviețui în bloc și vă rugăm să ne sprijiniți să scăpăm de necazuri”.

U.G.S.R., Consiliul municipal al sindicatelor București. Ca urmare a demersurilor făcute de către Consiliul municipal al sindicatelor prin organele sale, petenta Spuză Elisabeta a fost încadrată, prin transfer în interesul serviciului, la Întreprinderea Electroaparațaj București, aflată la o distanță de circa trei sute de metri de domiciliul său, la data de 22.06.1981. Și astfel scrisoarea înregistrată la dv. sub nr. 5811/1981 a fost rezolvată.

Comitetul municipal Turda al P.C.R. Tovarășul Rus Crăciun a

fost încadrat la Întreprinderea Electroceramica Turda pînă la data de 1 aprilie 1980, dată la care s-a transferat la Întreprinderea de izolatoari electrice din Tîrgu Secuiesc, județul Covasna. A fost căsătorit dar și-a părăsit soția, apoi a ocupat abuziv apartamentul 14 din bl. F 4, str. Lotus nr. 32. Organele de control ale IGCL, găsînd apartamentul ocupat de petent fără forme legale, l-au amendat pe bună dreptate și i-au pus în vedere să elibereze imediat locuința.

Privitor la scrisoarea tovarășului Ivan Gheorghe din Arad, **Procuratura județului Arad** răspunde: „Prin rechizitoriul din 14. II. 1981, al acestei procuraturi, Sirmă Marin a fost trimis în judecată pentru săvîrșirea infracțiunilor de tentativă de omor, comisă asupra petentului și de lovire cu vătămare comisă asupra soției și, respectiv, a fiului petentului. Tribunalul județean Arad, după o interpretare eronată a probațiunii din dosar, la 25.V. 1981 pronunță achitarea inculpatului și, în consecință, dispune punerea sa în libertate. Plîngerea petentului este întemeiată în parte. Dosarul se află la Tribunalul Suprem pentru judecarea recursului declarat de procuror și de petent, urmînd ca acesta din urmă în fața instanței să susțină cele arătate în plîngere”.

Caranica Vanghelle, din Bir-lad, str. Karl Marx: 30, bl. B 5, et. III, ap. 19, ne scrie că, la 18. I. 1981, în bl. B 5 s-a produs explozia unei butelii de aragaz, fapt care a dus la deteriorarea unor apartamente de la etajele III și IV, printre care și al său, ceea ce a determinat mutarea sa într-o altă locuință din str. Siret 2, ap. 35, pînă la efectuarea reparațiilor locuinței sale proprietate personală. „Locuiesc

în acest bloc și la ora actuală — deci după circa 8 luni de zile — și plătesc chirie la I.G.C.L. deși, în paralel achit și ratele pentru casa din str. Karl Marx. Conform stadiului actual al lucrărilor de reparații, voi continua să locuiesc în str. Siret mult și bine. În acest timp, blocul B 5 se deteriorează din cauza apei care se infiltrează prin crăpături. Eu am o situație curioasă: sint, în același timp, și proprietar și chiriaș, pătînd și într-o calitate și în cealaltă. Cit va mai dura această situație anormală?” Intr-adevăr, cit?

Întreprinderea comerțului eu ridicată textile încălziminte din Timișoara răspunde, în legătură cu sesizarea tovarășului Mișcov Traian, că i s-a schimbat haina de blană cumpărată de petent și care nu era corespunzătoare calității.

Din Ploiești ne scrie tovarășul **Haiduc Cătălin Petru, din str. Gh. Doja 195, conducător auto la Întreprinderea de transporturi a M.A.I.A., din februarie 1980, venit prin transfer de la Întreprinderea pentru valorificarea legumelor și fructelor Prahova-Ploiești, din Șoseaua Nordului Inel 3.** „În anul 1979 n-am beneficiat de concediul de odihnă legal, neacordat de întreprindere, plata acestuia urmînd să-mi fie făcută o dată cu trecerea mea din oficiu la o altă unitate nou înființată și la care muncesc și în prezent. Deși în repetate rânduri mi-am solicitat dreptul legal, nu am primit nici un răspuns. Ba mai mult, mi s-a spus că nu-mi voi obține banii decît prin justiție. Nu înțeleg un asemenea raționament: de ce să mă adresez instanțelor, să pierd timp și bani pentru un drept legal? Consiliul județean al sindicatelor Ploiești, căruia m-am adresat în aceeași problemă, nu mi-a dat nici un răspuns. După trecerea a 3 ani, voi decădea din aceste drepturi. Oare cei de la biroul de organizare și retribuire a I.V.L.F. Prahova asta așteaptă? Așa vor dumnealor să-mi răsplătească munca mea de o lună de zile și neefectuarea concediului meu legal la care am renunțat nu din plăcere ci la solicitarea întreprinderii?”

Nazar Gina, din Tulcea, str. Aleea Cireșarilor nr. 1, bl. N 3, scara A, et. 1, ap. 13, ne relatează un caz și amuzant și trist. Frigidul pe care și l-a cumpărat de la magazinul „Diana” din Tulcea s-a defectat după o lună și jumătate, ceea ce a determinat-o să solicite depanarea la Cooperativa „Unirea” din str. Isaccea. Cel trimis să pună frigiderul la punct se numește Lefter Ion. Reparația nu a reușit. La a doua solicitare a sosit același tovarăș Lefter Ion, dar frigiderul tot n-a rezistat „reparației” nici pînă cînd „specialistul” a traversat strada. Amintim și lipsa de sollicitudine a altor tovarăși de la cooperativa tulceană, care au refuzat să se deplaseze la un apel telefonic pentru că era... 1 aprilie și putea fi vorba despre o păcăleală, dar și încă ceva: profesia tovarășului Lefter Ion este aceea de zidar!

Vă rog să transmiteți, prin intermediul revistei dv., mulțumirile mele tovarășului profesor doctor Dănilă Cîncă pentru devotamentul și omenia de care dă dovadă în îngrijirea fiecărui bolnav din secția O.R.L. a Spitalului „Coltea” unde își desfășoară activitatea ca șef de secție. Deși, după cite am auzit, dumnealui personal nu stă prea bine cu sănătatea, adesea se neglijează pe sine spre a trata și a fi de cit mai mult folos celor veniți în spital să-și caute sănătatea. Cinste lui. Îi urez să trăiască ani mulți, să poată îngriji de cei suferinți. (Florica Opris, bd. Gării, nr. 30, Brașov)

Uniunea județeană a C.A.P. Argeș. Cu o singură excepție, majoritatea aspectelor sesizate de Nedelea Ștefan, din comuna Bogați, nu s-au confirmat. Petentul nu lucrează în C.A.P., este recunoscut ca un element recalcitrant și caută să discrediteze organele de conducere ale comunei și cooperative agricole de producție, a comis diferite ilegalități pentru care numai în anul 1980 a plătit peste 11 000 lei a enzi. Se confirmă faptul că ar fost unii membri cooperatori,

între care și Nedelea Ștefan, care dețineau terenuri mai mari decît li se cuvenea. S-au luat măsuri pentru ca legalitatea sa fie pe deplin respectată.

Direcția sanitară a județului Giurgiu. Din cercetările făcute asupra sesizării tovarășului **Buzea Dumitru** din Giurgiu rezultă că dr. Ulea Ariclia a fost repartizată la un dispensar medical din apropierea municipiului unde părinții săi au domiciliul stabil. În anul 1981, în sesiunea de secundariat prin recrutare, doctorita Ulea a susținut un concurs în urma căruia, fiind declarată reușită, va efectua secundariatul pentru un post în cadrul spitalului județean.

Pagină realizată de S. MIHAI

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Neagu Dumitrescu — București: În cazul dv., deplasarea nu este dispusă de conducerea unității în vederea îndeplinirii unor misiuni în afara localității, acestea le faceți în raport de obligațiile stabilite prin contractul de muncă potrivit atribuțiilor și obligațiilor de muncă asumate și stipulate prin contract. Ca atare, nu puteți beneficia de ziurnă de deplasare. **Pompei Hopman — Tg. Mureș:** Vi s-a dat un răspuns corect; pe luna iunie nu ați avut dreptul la alocație. **Loli Marinescu — Tirgoviște:** Am fost informat de către I.T.A. — Dimbovița că problemele dv. au fost rezolvate de acurii doi... luni. **Ion Buzea — com. Chiselet (Călărași):** În acest an, impunînd vîrsta de 65 ani și 20 ani consecutiv în muncă, aveți drept la pensie conf. prevederilor Legii nr. 4/1977. **Gheorghe Bonfilă — Bocșa:** În proprietatea personală a membrilor cooperatori nu rămîne decît un teren de 250 mp, care reprezintă locul pe care este așezată casa, construcțiile anexe, iar ceea ce depășește această suprafață constituie proprietatea C.A.P. și se include în lotul ajutor, dacă cooperatorul are dreptul la acest lot. Or, cum dv. nu lucrați în C.A.P., nu aveți dreptul la grădina la care vă referiți.

MARGA NEDELEA

JURIDIC

Elena Comănescu, București. Potriți prevederilor art. 40 (2) din Legea nr. 3/1977, copiii urmași care, înainte de a implini vîrsta de 16 ani, au devenit invalizi de gradul I sau II, primesc, după încetarea plății pensiei de urmaș, pe toată perioada invalidității un ajutor de 350 lei lunar pentru gradul I și de 300 lei lunar pentru gradul II. Cum fiul dv. nu a fost beneficiarul unei pensii de urmaș anterior împlinirii vîrstei de 16 ani, solicitarea nu poate fi rezolvată favorabil. **Castravete Nicolae com. Nehoi, județul Buzău.** Îndepliniți condițiile legale de vîrstă și vechime în muncă, așa că puteți solicita cu succes acordarea pensiei pentru munca depusă și limita de vîrstă. **Paulina Brutaru, comuna Meri, județul Buzău.** Faptele reclamate de dv. intrînesc elementele constitutive ale infracțiunii de tîlhărie; dosarul a fost trimis Procuraturii locale Buzău pentru efectuarea cercetării. **Bildea Ion, Cugir, județul Alba.** Întrucît nu v-ați achitat de datoria plății pensiei alimentare, sinteti pasibil de a fi trimis în judecată pentru săvîrșirea infracțiunii de abandon familial. **Rusu Petru, Sibiu.** A fost sesizată Procuratura Generală, organul cel mai competent a se pronunța în cazul dv. **Gheorghe Florică, București.** Aspectele reclamate de dv. au fost rezolvate de Colegiul de avocați al municipiului București și județului Ilfov.

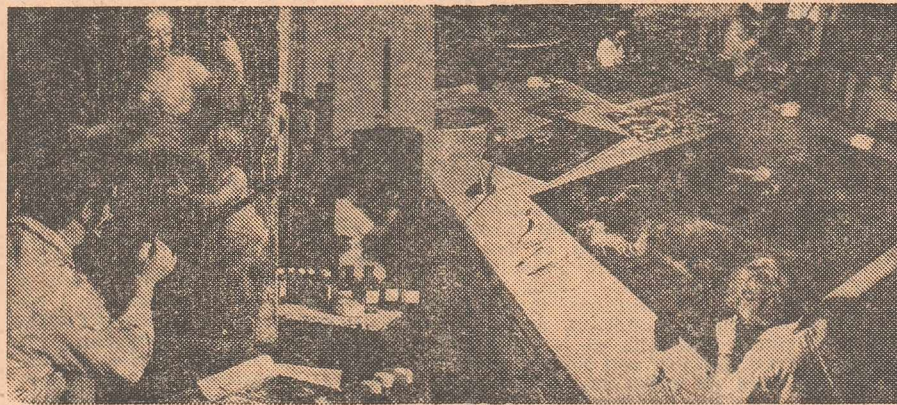
MIHAI MERIȘANU

„FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Prim plan
**Restauratorii,
 oamenii care
 din vechi frumuseți
 nasc altele,
 noi**

Mărturisim că rindurile de față, dedicate muncii restauratorilor de la Muzeul de Artă al R.S.R., cu precădere celor de la atelierul de restaurare pictură, au cunoscut un anume impas datorită căruia documentarea și implicit reportajul nostru ar fi trebuit să se amine cam până pe la jumătatea lunii septembrie. Cu atât mai mult regretăm această situație, pe care o vom explica ceva mai jos, cu cit eram în posesia unei certe informații potrivit căreia, în urmă cu patru ani, o comisie a muzeului a achiziționat dintr-o colecție particulară o lucrare deosebită, o pinză aparținând unui autor necunoscut. Precizând că autorul a fost plasat după estimări aproximative, cam prin anii 1500-1600, și că a aparținut uneia din școlile de pictură italiană, vom mai menționa doar un singur amănunt, cel mai important din punctul de vedere al acestui reportaj: în momentul achiziției, pinza arăta jalnic, pictura dinspre margini abia dacă se mai putea zări, iar centrul compoziției era și el avariata în proporție de 50 la sută. Cu alte cuvinte, lucrarea era doar o umbră a pinzei ce-a fost. Și iată, potrivit aceleiași surse, demnă de toată încrederea, după o minuțioasă muncă de patru ani de zile restauratorul Gheorghe Pătrașcu oferă ochilor noștri o lucrare de-o inestimabilă valoare artistică.

Dar, înarmați cu toate aceste amănunte, ajunși la muzeu, am aflat, cu stupeoare, că pictorul și restauratorul Gheorghe Pătrașcu se află... în concediu.

„Nu văd, avea să ne încurajeze Octav Coroiu, șeful secției de restaurare, de ce nu i-ați aborda pe ceilalți restauratori, mai ales că despre lucrarea în legătură cu care dețineți informații destul de exacte, nu se poate vorbi prea mult, deocamdată. De ce? Pentru că ea va fi expusă în luna noiembrie într-o amplă expoziție ce va aduna cele mai importante lucrări de artă italiană din toate muzeele țării și abia atunci, cu prilejul acelei expoziții se vor face publice toate amănuntele privind această lucrare de excepție. Până atunci, conform dorinței muzeografului Theodosiu Anotolie, cel ce-a descoperit lucrarea și în studiul căreia s-a aflat, nimic altceva de spus. E dreptul cercetătorului de-a menține acest secret până la expunerea lucrării.”

Acestea fiind zise, nu ne-a mai rămas altceva de făcut decât să ne îmbogățim ochii și inima privind fascinanta lucrare încărcată în acea clipă nu numai cu frumusețea însăși a compoziției ci și cu un plus de taină ce-ncepuse brusc să ne-atrăgă în mrejele ei. Parcă, pentru a scăpa, ochii ni s-au oprit pe-o sumedenie de aparate, care mai de care mai sofisticat, de parcă ne-aflăm într-un laborator de fizică. Același prim interlocutor, Octav Coroiu, avea să ne explice că ne aflăm în fața unui stereomicroscop pentru analize optice. Alături, o lupă superstereoscopică cu raze ultraviolete, cu ajutorul căreia se face studiul asupra cromaticeii tablourilor și

asupra verniurilor, sau lacurilor de protecție ce se aplică pe tablouri.

„Sînt doar cîteva din aparatele cu care lucrăm, avea să ne explice în continuare Octav Coroiu, celelalte fiind în dotarea laboratorului de chimie. Cu aceste aparate, dar și cu ajutorul analizelor chimico-fizice, am descoperit, nu de puține ori, că în spatele unor tablouri ajunse aici, în atelier, pentru restaurare, se aflau, de fapt, alte tablouri, concluzie la care se-ajunge după investigații cu raze ultraviolete, infraroșii și raze x. Trebuie să știți că sînt foarte frecvente cazurile cînd sub un tablou vechi descoperim un altul. Iată, ca să vă dau doar un recent exemplu, Cristian Benedict a restaurat recent o lucrare aparținînd unui pictor olandez necunoscut. Sub acea lucrare a fost depistată, cu ajutorul întregii aparaturi amintite, o compoziție cu personaje mitologice cu niște flori. Ultima pictură a pinzei a pornit de la flori, le-a menținut, dar a acoperit personajele mitologice. Deocamdată, pînă să se ia o decizie în privința păstrării vechii imagini, sau a celei nou descoperite, lucrarea, restaurată, a revenit în Galeria de pictură universală. De ce? Pentru că a înălțura o pictură numai pentru că sub ea se află o altă, este o chestiune extrem de complicată, atît juridic, cît și estetic vorbind. Decizia o iau o sumedenie de specialiști, unu! mai scrupulos decît altul, și e bine că sînt așa, pentru că altfel am cîștiga o lucrare, dar am pierde-o pe prima. Desigur, sînt și cazuri cînd ambele lucrări pot fi recuperate, prima fiind trecută pe o pinză nouă, iar cea de-a doua rămînînd pe pinza veche, dar această operație, foarte delicată, ca o operație chirurgicală, este posibilă numai dacă între lucrări a fost folosit un lac protector, așa-zisul verni pe care-l putem dilua cu soluții adecvate, fără să deteriorăm imaginea de dedesubt.”

Și iată că, înecul de înecul, reportajul nostru a început să prindă contur, chiar dacă restauratorul Gheorghe Pătrașcu nu se afla de față. Vorbind despre această fascinanta muncă de restaurare, ne-a fost dat să aflăm, prin intermediul pictoriței și restauratoarei principale Olga Zagorodnii, despre peripețiile prin care a trecut o anumită lucrare de la Sibiu sub a cărei primă pictură se afla o natură statică semnată de un important pictor olandez din secolul al XVII-lea, De-Fyt. „I-a fost dat colegii mele, pictorița și restauratoarea Alice Poladian-Moagăr, să constate că ultima restaurare la acel tablou se efectuase cam prin anul 1800, cînd un pictor, un necunoscut desigur, pornind de la imaginea centrală, a adăugat pe margini noi elemente de compoziție. Pe-atunci, cînd restaurările se făceau la întîmplare cînd nu erau reguli precise, așa ceva era curent, mai ales că meseriașii refăceau o lucrare după gustul clientului. Astăzi, așa ceva este de neconceput.”

Pictorița și restauratoarea principală Olga

Zagorodnii s-a arătat ceva mai zgîrcită la vorbă cînd a trebuit să ne relateze cîteva din cele mai spectaculoase momente din activitatea sa de restauratoare.

„Pentru că tot văd că nu pot să scap, dar mai ales pentru că majoritatea celorlalți colegi se află pe teren, în documentare, tocmai pentru a pregăti expoziția de artă italiană din noiembrie, cu excepția lui Pătrașcu, aflat în concediu, mă simt obligată să vorbesc, totuși, dar nu înainte de a-i aminti pe toți ceilalți, cel puțin ca nume. Ei sînt, deci, Manuela Ioanid, Ion Neagu și Constantin Ritivoiu, acestora adăugîndu-li-se o seamă de restauratori aflați în curs de atestare, cum ar fi Pia Zidaru și Cristian Benedict. Și-acum despre lucrarea care m-a captivat cel mai mult de-a lungul celor 17 ani de cînd mă ocup de restaurare: a fost o lucrare preluată direct din depozitul Galeriei de artă universală și era considerată ca aparținînd școlii venețiano-cretane, o compoziție cu subiect religios, specifică școlii și perioadei respective. M-a captivat această lucrare pentru că mi-a fost dat să descopăr ca ea ascundea, de fapt, alte două lucrări. Adică, spre surprinderea mea și a colegilor mei, mă aflam în fața a trei lucrări. După restaurare, a fost atribuită unei alte școli, tot italiene, celei florentine, și, desigur, i s-a schimbat perioada, de la secolul al XVII-lea a trecut în secolul al XV-lea. Cum de m-am oprit asupra acestei lucrări? Foarte simplu. M-a atras, profesional vorbind, starea ei, foarte deteriorată, plus dificultatea de a restaura o pictură pe lemn de plop, un material care, avînd mari fisuri pe fibră, pune probleme deosebite. Cît timp am lucrat la ea? Exact trei ani, trei ani încheiați. Acum, în clipa de față, pentru expoziția din noiembrie, despre care pot spune că va fi un eveniment cultural și plastic de excepție, am preluat de la muzeul din Timisoara o pinză uriașă aparținînd lui Battista Pittoni Giovanni (pictor din secolul al XVI-lea) și intitulată *Atalanta și peșterii*. Două sînt dificultățile restaurării acestei lucrări, dimensiunea și starea foarte jalnică în care se află. Dimensiunea este, cum spuneam, foarte mare, 3,5 metri pe 2,5 metri, iar despre stare, ce să mai vorbim! Am studiat-o în amănunt și cred că pînă spre sfîrșitul lui octombrie o termin. Cam atît despre mine.”

În ceea ce ne privește, cam atît, în general, despre acest loc de muncă în care, din vechi frumuseți, se nasc altele, noi, acest loc în care materia primă o constituie nu numai culoarea în sine, iar uneltele nu sînt doar aparatele despre care am vorbit, ci pasiune față de-o meserie la fel de grea ca și pictura însăși, pasiune la care se adaugă, desigur, talentul și priceperea, majoritatea restauratorilor fiind, în același timp, și pictori, pictori cu o reală și unanim recunoscută personalitate.

VICTOR NIȚĂ ■

Prin Enescu spre Marea Muzică

Am încercat, trecuta săptămînă, să luminez una din laturile mai puțin cunoscute ale personalității sîrătoritului; forța verbului enescian, înalta valoare a publicisticii lui Enescu, rigoarea, farmecul, puterea cu care prin condeiul și cuvîntul său s-a ridicat în apărarea artei și demnității muzicii.

Aș vrea de astădată să subliniez una din ideile mai puțin abordate în exegeza enesciană dar esențială cred, în opera de valorificare a operei sale, hotărîtoare în îndeplinirea unor actuale comandamente educative: capacitatea muzicii lui Enescu de a deschide drumul spre Muzică, de a fi prima „poartă” prin care se poate intra în imperiul artei sunetelor.

Prin Enescu putem deschide tînarului captivat de zonele derizoriului muzical drumurile spre forțele meditațiilor muzicale. Enescu, — suita de lucrări de la *Poema Romană* la *Simfonia de cameră* — pot reprezenta materialul de bază în lupta pentru răspîndirea muzicii, materia primă a unui sistem educațional capabil să deschidă orizonturile juitorilor de artă spre muzica ce reflectă, în ample desfășurări sonore, bucuriile și suferințele omului contemporan.

Știu dintr-o îndelungată experiență de popularizator cît de greu este de suportat „reculul primului șoc” cu muzică așa zis „grea”, cît de greu poate fi scos un tînar din teritoriile genurilor lejere pentru a-i crea prin înaltă muzică, o sensibilitate cultivată, ghidată de ferme principii estetice, de o cunoaștere adîncă a fenomenului muzical. Or, în această opera de anulare a „primului șoc” nici un cîșcăor nu mi se pare mai nimerit ca Enescu (prin diversitatea genurilor, puterea de expresie a limbajului, temeinicia asociațiilor programatice, forța legăturilor cu gîla sonoră a țării, cu marea tradiție).

Enescu ne va ajuta în trecerea acestui prim șoc, Enescu ne va ajuta să pornim spre înțelegerea muzicii cu concentrare și curiozitate.

Cele 33 de opusuri ale lui Enescu sintetizează, s-a demonstrat, drumurile muzicii moderne și spre înțelegerea compozitorilor veacului nostru care aduc în opera lor omul contemporan și marile frămîntări ale contemporaneității, putem porni înainte de toate, prin creațiile lui Enescu.

Enescu are în partiturile sale toate elementele capabile să-i facă pe iubitorii de artă să înțeleagă marea istorie a veacurilor trecute, toate datele necesare să ofere în același timp o deplină perspectivă asupra căilor parcurse din postromantism pînă în contemporaneitate, asupra căutărilor din anii sferțului de veac care s-a scurs de la înecetarea sa din viață. Și mai departe. Enescu — opera, creația interpretativă, biografia, conceptele estetice — poate fi continuu, magistral exemplu pentru aborarea în procesul educativ-muzical a unui larg spectru de probleme de la locul gîndirii folclorice în creația contemporană, raportul dintre național și universal la specificul gîndirii muzicale, determinismul social al operei de artă, probleme de arhitectură muzicală sau diverse aspecte ale creației interpretative.

Prin Enescu spre Marea Muzică...

„Trebuie să lucrăm ca să răspîndim și să dezvoltăm cît mai mult muzica în toate păturile populației!” — îndemna Enescu, în anul 1919, într-un interviu acordat unui reporter al ziarului ieșan „Lumea”.

Opera enesciană este indiscutabil, cel mai sigur mijloc în bătaia pentru răspîndirea culturii muzicale.

„În aceste timpuri brutale și materiale — nota Enescu în anul 1936 — nu se poate încuraja destul arta și gîndirea pură pentru a ridica din nou omenirea la nivelul ce o face superioară celorlalte specii de vietăți”.

Prin Enescu la alcătuirea unui cod educativ-muzical atît de necesar la ora actuală a operei de culturalizare — iată concluzia ce trebuie s-o impunem, acum, după ce manifestările Centenarului ne-au oferit o viziune atît de cuprinzătoare asupra operei enesciene, asupra locului lui Enescu în peisajul secolului nostru în istoria muzicii europene.

IOȘIF SAVA ■

Iubirea de frumos

Etica lui Spinoza

Editura științifică și enciclopedică în colecția „Clasicii filozofiei universale”, îngrijită de editorul excepțional Idel Segal, care publică și acele minunate cărți în cadrul editurii din Bibliotheca orientalis și care și-a cîștigat de pe acum un prestigiu care depășește hotarele țării, tipărește într-o nouă traducere din latină, cu note și comentarii datorate lui Alexandru Bosescu, *Etica lui Spinoza*, de la publicarea căreia au trecut mai bine de trei veacuri.

Traducerea cursivă și curată ușurează lectura acestei cărți clasice de filozofie ce se citește și astăzi cu bucurie, am putea spune cu interes existențial, pentru că miezul ei este pînă astăzi actual, adevărindu-se încă o dată eterna valoare a spiritului ancorat în slujirea adevărului logosului.

Cartea se întoarce după rostul ultim al făpturii omenești, cum poate omul

să și dobîndească fericirea, să nu se străineze și împuțineze de la menirea sa fundamentală, care este de ordin etic. Drumul spre iubire, prin despățimare, prin stăpînirea afectelor de către puterea sufletului virtuos, îl descrie și demonstrează cu putere de convingere filozoful; în alt voac este reluată din altă perspectivă povestea devenirii sufletului, urcarea pe scara virtuților a unui Ioan Climax pînă la treapta fericirii.

Vom găsi în această carte definiții admirabile ale stărilor sufletesti care întretin întru împlinire spirituală viața omului. Iată ce este Bucuria (pag. 156): „Bucuria este trecerea omului de la o perfecție mai mică la una mai mare”, iar „Tristețea este trecerea omului de la o perfecție mai mare la una mai mică”. Bucuria nu-i veselie, nu-i cea hedonică supusă pătîmirilor, ci fericirea sufletului intrat în comunione iubitoare cu absolutul.

Nu vom spune decît regretul față de tirajul insuficient al acestei cărți clasice, care s-ar putea citi cu mult folos încă din anii liceului de către

copiii noștri, care se cuvine mereu să știe cît de anevoios e drumul desăvirșirii lor sufletesti și trupesti, imposibil de străbătut fără cultivarea virtuților.

Contemporan cu Rembrandt, audiat de prietenii ai acestuia, Spinoza se trage dintr-o familie de evrei portughezi trecută la catolicism în veacul al 15-lea, care două veacuri mai tîrziu va pribegi în Olanda. Va studia științele umaniste, filozofia, medicina și științele naturii: a trăit puțin, necăsătorit și retras în profundă concordanță cu filozofia sa austeră, care a fost citată cu pasiune de Goethe și Herder, ca și de romantici.

Schleiermacher în „Cuvîntări despre religie” în 1799 va reinnoi interesul față de Etica lui Spinoza. În 1920 se va înființa la Haga *Societatea Spinoza* care își are sediul în Domus Spinozana.

Vom mulțumi și noi din inimă încă o dată celor ce s-au ostenit să ne bucure cu Etica apărută într-o colecție prestigioasă de ținută academică.

IOAN ALEXANDRU ■

Sublimeri

Luminoase îndemnuri

Sînt oameni și... oameni!
Așa sună, dojenitor, o veche și înțeleaptă expresie românească.

Sînt oameni prăpăstioși, cu vizluni negative despre lume și viață, oameni alarmiști, cărora dacă le pică o țigla de pe cotețul ciinelui, din pricina unei ușoare pale de vînt, li se pare că s-a scufundat un colț de țară, că a trecut pe acolo un ciclon, ori a avut loc un înspăimîntător cutremur de pămînt. Sînt oameni cărora dacă nu le arde odată pipa sînt în stare a bănuși că s-a stîns soarele. Unii dintre ei nu pot lega logic efectele cu cauzele, nu pot vedea niciun determinant dialectic și nici nu fac vreun efort ca să le vadă. Dacă nu promovează un examen, un asemenea om nu se gîndește niciodată la nepregătirea lui, ci îl acuză întotdeauna pe profesor de rele intenții și de spirit de persecuție. Dacă unul nu înțelege o carte îl acuză pe autor de confuzie deși, se știe, a spus-o încă prin veacul al XVII-lea un scriitor german, dacă-i dai unuia în cap cu o carte și sună a gol, de vină nu-i întotdeauna cartea. Sînt oameni care n-ar merge o singură zi să lucreze pe un ogor, dar se plîng că nu găsesc aia, că nu găsesc aialaltă, produse pe care ogorul nu le face de la sine.

Sînt oameni care fac tot felul de matrapazicuri, uneltesc contra colegilor lor, îi defăimează, îi îngropă în delatțiuni anonime, îi lucrează din umbră, le sapă groapa cu detașare estetică și seninătate. Iovesc pe la spate, birfesc ca niște babe înșerate, desbină ca să domine și urmă, ca și cînd nici usturoi n-au mincat, nici gura nu le miroase, vorbesc de unitate, de frăție și armonie, uitînd că niciodată n-a putut și nici nu poate face casă bună victima cu călăul ei.

Sînt oameni și oameni... Unii văd totul în negru, alții totul în roz, uitînd că există și alte culori și alte feluri de a vedea lumea. Unii au ochelari nu din sticlă, ci din petale de flori rozalii. Aceștia dacă văd pe strădă un ciine, îi adaugă dintr-o dată, cu o imaginație ultraoptimistă și un colac în coadă, dacă văd o sticlă de lapte într-un galantar și o albină pe o floare de tei, au certitudinea că pe strada lor curge numai lapte și miere. Dacă într-o zi n-ar găsi piine ei și-ar imagina că ar minca în țibăi cozonaci. Dacă ar cădea puhoale de ploaie, cu grindină mare, distrugătoare de cîmpuri, dacă ploaie ar inunda grădinile, satele și orașele, aceștia ar fi în stare să cînte cu un dezarmant sentiment idilic: „Vine ploaia, las să vie / De ce vine, ploaia știe”.

Dacă ei au conserve de castraveți, de roșii, de ardei și de visuri din anii trecuți nu-i mai interesează că ele nu mai rodesc anul acesta. Ei nu se plîng de nimic, nu critică pe nimeni, ci aduc încontinuu osanale pămîntului că-i rabdă așa cum sînt: superficiali și idilici, fanatici și multumiți de ei înșiși, indiferenți la necazurile și problemele altora. Aceștia se ardează după cum bate vîntul, pînă la urmă toate aceste tipuri negative rămîn niște fosile în insectarul unei lumi care nu mai este. Dar, pînă la acest „pînă la urmă” astfel de oameni trăiesc totuși printre noi. Se cuvine să lucrăm, dimoreună cu conștiința istoriei și a vremurilor pe care le trăim, pentru cît mai grabnică lor îndreptare. Scriitorul, omul de artă, cineastul, și, mai ales, ziaristul

au dator să se aplece cu atenție mărită asupra celor care au astfel de atitudini și caractere. A acționa astfel, înseamnă a traduce în fapt ceea ce la adunarea festivă, dedicată Zilei Prescii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu o recunoscută clarviziune social-istorică, spunea: „Este evident, presa și radioteleviziunea trebuie să oglindească marile realizări obținute de oameni ai muncii. Să popularizăm și să extîndem tot ceea ce este bun și pozitiv în toate domeniile! În același timp, să criticăm cu toată hotărîrea neajunsurile, rămănerile în urmă, stările de lucruri negative, orice manifestări de lipsă de răspundere față de proprietatea socialistă, apărînd cu intransigență revoluționară interesele generale ale oamenilor muncii, ale construcției socialiste în România”.

Dar sînt și oameni și aceștia constituie majoritatea zdrobitoare — cu sîra spinării dreaptă, oameni dintr-o bucată, și nu orice bucată, oameni din stofă bună, oameni de omenie, oameni care gîndesc cu propriul lor cap, oameni care cîntăresc ceea ce spun și ceea ce fac, oameni care, ca meșterul din proverb, măsoară de zece ori și taie o dată, nu din frică sau ridicolă prudență, ci din răspundere. Ei nu-și permit să arunce vorbele ca pietrele. Ei știu că o vorbă, o dată aruncată, n-o mai poți întoarce. Fîștii că poți rîni un suflet cu vorbe de ocară mai mult decît cu săgeți otrăvite. Ei știu că omul trăiește o singură dată și că această viață trebuie trăită cu demnitate, cu respect față de tine și de alții, cu omenie față de om și cu intransigență etică față de om, față de arivist, față de lichea, indiferent în ce înută estetizantă s-ar îmbrăca. Ei știu, din moși strămoși, că decît un an cloară mai bine o zi șoim. Ei știu că omenia, omenie cere. Că unde-i unul, nu-i putere, dar unde-s mulți puterea crește. Și ei sînt cei mulți, acești oameni noi, harnici și trudiitori, înțelepți și la locul lor, cu dragoste de om și de țară, cu o viziune modernă, științifică asupra lumii, cu un viu sentiment al eticii și echității, cu o răbdare cît un munte și cu o convingere neștrămutată că ulciurilor nu merge de multe ori la fîntînă, că pînă la urmă omul e propriul său stăpîn în fața eternității, că eternitățile nu-s, totuși, alcătuite din clipe dubioase moral, că suveranul suprem al vieții noastre ne este numai conștiința neîncercată și neîntinată de ambiții deșarte ce nu vor sosi nicînd la vreo gară ce duce spre Eternitate.

Acești oameni sînt, cum spuneam, majoritatea celor ce ne înconjoară zi de zi și pas de pas. Despre acești oameni s-a scris și despre acești oameni se va scrie, în continuare și cu precădere. Ei sînt eroii zilelor noastre. Din conștiința lor, din felul lor de a fi, de a gîndi și de a acționa, se va naște, ca dintr-o mirabilă sămînță, omul nou. A-l cînta, a-l descrie, a-l picta și a-l iubi pe acest om înseamnă a da glas îndemnelor adresat ziaristilor, scriitorilor și tuturor oamenilor de artă de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința festivă cu ocazia împlinirii celor 50 de ani de presă comunistă în România: „Presa și radioteleviziunea trebuie, prin întreaga lor activitate să devină exponenții fideli ai preocupărilor clasei muncitoare, țărânilor, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului nostru popor”.

ION DODU BALAN

O carte importantă sau... desprinderea de noi înșine

Scriu aceste rînduri imediat după citirea ultimei cărți a lui Marian Popa. *Geschichte der rumänischer Literatur* publicată recent de Editura Univers. Mi-a căzut întimplător în mină, grație unui amic, editor. Impresia, deocamdată insuficient sedimentată, e totuși puternică. Un tinăr istoric, critic literar și estecian ia, pe cont propriu, o literatură întreagă întinsă pe secole, „de la origini pînă în prezent”. Fapt cu atît mai demn de relevat cu cît Marian Popa, profesor de literatură universală și comparată, trecea pentru mulți, drept „universalist” și „comparatist”. Cărțile sale cele mai numeroase ilustrează acest domeniu: *Hommo fictus* (1968), *Realismul (1969)*, *Modele și exemple* (1971), *Forma ca deformare* (1975), *Comicologia* (1975). Și totuși el a dat o remarcabilă carte despre *Camil Petrescu* (1972) și un *Dicționar de literatură română contemporană* (1971, ed. a II-a 1977) dovedind că literatura română îi stă încă în preocupări (a absolvit dealtfel secția română în 1966). Actuala *Geschichte...* nu vine, deci, pe un teren nedefrisat. Și totuși, uimește capacitatea de cuprindere, de luare în posesie și de sinteză a autorului. Mai ales cînd, astăzi, este un fenomen atît de rar: alțiia contemporani de-ai noștri, cu înalte demnități în birocrăția sufoantă a breslei, în conducerea presei literare, trăiesc din „cărți din bucăți” cum zice un „umorist trist” (sînt și umoriști veseli) incapabili să ia pe cont propriu nu numai o literatură, o epocă literară, un curent, o specie, un autor, dar incapabili să dea măcar un studiu de adîncime asupra unei capodopere. Biblioteca e, pentru ei, biserica ateilor. Mai ales de cînd ateismul se dovedește rentabil. Multe cărți, prea multe aparținînd de regulă unor aceiași publiciști incapabili de sinteză, dar înțepind ca tîntarii, (un entomolog Fabre zicea că fînării s-au născut din invidie). Prea multe „critici” debutează cu „eulegeri” de articole și articolașe, fără să fi dat mai întii, proba decisivă pentru carieră, a studiilor aprofundate. Și cînd ne gîndim că aceștia trec, cu tupeul propriu mediocrității, în diversele bilanțuri ierarhice, înaintea unui Marian Popa, ne vine în minte povestea cu vrăbiile gălăgioase care birfesc zborul vulturului. Autorul cărților mai sus menționate, care a găsit timpul să scrie și două romane: unul în 1977, altul în 1980, a dobîndit, probabil, o solemnă imunitate la gălăgia vrăbiilor. Căci, om de o riguroasă disciplină intelectuală, avînd, sîntem convinși, ambiția să lase urme în cultura țării sale, nefrecventînd cafeneaua clevefătoare și îndepărtînd ispita drogării cu alcool ori nicotină, ducînd o viață ordonată de bibliotecă în care află suficient timp și pentru gospodărie și viața de familie, el nu mai are timp de nimicuri.

Dar, revenînd la rețeta *Geschichte der rumänischer Literatur* ceea ce ne-a atras atenția a fost intenția autorului, după opinia noastră izbutită, de a propune o istorie nu numai a literaturii române, dar a întregii spiritualități, manifestată deopotrivă în celelalte discipline umaniste: filozofia, arte plastice, istorie, muzică, etc. Sugestiile pe care le face, iar uneori raportările directe, conving sau, oricum, îndeamnă la reflecție. Formulările integrate precum și cele generalizate, semn al pregătirii solide dar și al intuiției și talentului, sînt, mai totdeauna, remarcabile — și vom avea, poate, prilejul să revenim cu amănunte asupra cărții pe care, deocamdată, numai o „semnalăm”.

bile — și vom avea, poate, prilejul să revenim cu amănunte asupra cărții pe care, deocamdată, numai o „semnalăm”.

Geschichte... nu este prima întreprindere de acest fel la noi. Ne amintim de *Historie de la litterature roumaine* de P.V. Haneș (Paris 1934); *Storia della letteratura rumena* de Ramiro Ortiz (Padova, 1936). Mai aproape de structura ei, și un posibil model, care a fi sinteza lui N. Iorga: *Art e litterature des roumains*, (Paris, 1929) apărută și în italiană, la Roma, în 1931. *Arte e litteratura dei Romeni*. Mai există cîteva parțiale ca *Panorama* lui B. Munteanu. Putine totuși (istorii ale românilor în limbi străine avem mai multe, majoritatea aparținînd lui N. Iorga, începînd cu *Geschichte des rumänischen Volkes* — 2 volume, Gotha 1905). Și, adăugăm, aparținînd unor autori care, exceptînd pe Iorga, n-au o mare autoritate. Au însă un avantaj enorm: și-au publicat cărțile în străinătate. Am sugera, de aceea, Editurii Univers și eminentului ei editor Romul Munteanu, omul care a mizat, de la început, pe steaua lui Marian Popa și nu s-a înșelat să facă demersurile posibile ca această carte să fie preluată (fie prin coeditare) de o editură germană deocamdată. Același lucru s-ar putea face cu o altă carte de același fel, ce va apare cîrînd în limba română, la aceeași editură datorită celui mai competent cunoscător al literelor românești: Alexandru Piru. Ar fi păcat ca munca, inspirată și eficientă a Editurii Univers cu acești autori, să se oprească aici. Să trecem odată, din stadiul dezideratelor și al lamentărilor că „nu sîntem cunoscători” la cel al realizărilor. E momentul.

Deocamdată, așa cum se află, ultima carte a lui Marian Popa îmi apare ca dovada, peremptorie, a unui autor de o forță și un talent neobișnuite. Am vrut să omagiez, mai întii, aceste calități. Rîndurile de mai sus pot fi, pentru mulți, o surpriză. Pentru Marian Popa, o siguranță. Căci acest literat și profesor cu statură și chip de viking, provenit din tainicele mîruntaie ale unei margini de București, este hotărît, un îns incomod, cu gesturi și reacții plebeiene, uneori, față de cel ce subemnează a comis, o dată, o injustiție persistentă, ce nu poate fi, cu nimic, reparată. Dar, oare să nu reușim să ne ridicăm deasupra noastră înșine? Să fi dispărut cu totul cavalerismul de a recunoaște meritele celor pe care nu-i agreăm? Ar fi prea de tot.

POMPILIU MARCEA

CAP LIMPEDE

CARTE

Nicolae Croitoru, un nume prestigios între cercetătorii fenomenului social contemporan, pe deplin familiarizat mai ales cu complexitatea problemelor cu care se confruntă tînrul de azi, ne pune la dispoziție o carte de un deosebit inte-

res. *Tineretul și valorile moral-politice*, apărută la Editura Politică. În chiar prima pagină a introducerii, autorul afirmă că „lucrarea de față își propune să abordeze numai un aspect, o latură a formării conștiinței socialiste, și aceasta raportată la tîneret, la setul de valori moral-politice dominante în formarea generației ti-

nere, chemată să preia și să ducă mai departe edificarea noii societăți”. Acest scop, lucrarea de față îl atinge prin subsumarea și interpretarea unor ample cercetări și investigații realizate de colective mai largi ale Centrului de cercetări pentru problemele tîneretului, colective în atenția cărora s-au aflat, pe-o anumite perioadă de timp, 7.000 de tineri între 14 și 30 de ani, din toate categoriile socio-profesionale, din 20 de județe ale țării, amănunt care, în prelungirea numeroaselor dezbateri și delimitări strict teoretice, vine să ofere cărții o calitate în plus, cea a documentului de viață trăită.

VICTOR NIȚĂ

CU I. C. DRĂGAN, PRIN EUROPA

Pe urmele unor memorialiști de bună tradiție bănățeană și transilvană (epică densă, cu „păianii” multiple, stil robust, cu culori puțin, dar foarte vii), asupra cărora se aplică vizluna „europeanului” cu largă deschidere spre lumea și timpul în care trăiește, profesorul, istoricul și scriitorul Iosif Constantin Drăgan marchează în literatura genului, cu însemnările sale intitulate „Prin Europa”, un moment. Ultimul volum, al III-lea (Ed. Da-

cla), cu pagini consacrate și „spațiului românesc”, și spațiilor de aiurea, privite într-o strînsă conexiune, înseamnă, după opinia noastră, acel moment, definitoriu și rar, în care, spre deosebire de alte cărți, de călătorie, nu noi încercăm să ne proiectăm în universal, ci universalul se fructifică prin național, printr-o fecunditate de un tip aparte. Un polen „italian” (de fapt, latin), volatil și imponderabil, întîlneste vegetația fierbînte a unei sensibilități de tip „tracic”, danubian mai bine zis dînd în vileag lumina unei inflorescențe a spiritului original pentru ambele culturi și civilizații. Iosif Constantin Drăgan, autorul acelei pasionate pledoarii a autohtonului care se cheamă „Noi, tracii”, dar trăitor de mult timp la Roma, tine inextricabil de două culturi, de două soluri unite nu doar prin secolul zugrăvit în carte ci prin vreo douăzeci, străbătute de același flux sangvin, într-un unic circuit. El e „latin” și „danubian” pe rînd, în sens invers la Dunăre și pe Tibru, cristalizînd în însemnările sale un dialog spiritual care de fapt, pentru cele două culturi, este un soliloquiu.

Aceasta este impresia dominantă, la o primă folietare a cărții. Dar în-

trînd mai adînc în materia ei, descoperi de fapt, pînă la urmă, românul, patriotul ardent, lucid, responsabil, exponent al spiritualității latine, rationaliste și deci stenic-sceptice, colorată cu datele de temperament care sînt proprii pămîntului de la Dunăre și Carpați. Paginile dedicate ultimului război mondial și consecințelor lui, pagini care constituie substanța cărții, clamează deznădejdea, furia, dar și credința în viitor a reprezentantului unei țări care, sugrumată între trufiile unor mari imperii, nu-și poate urma propriile aspirații, însă nu osteneste să creadă în ele. În jurnal sînt consemnate, cu lux de amănunte, o serie de evenimente politice, mondene, sociale etc., de mare răsănet pe contînent, dar, chiar atunci cînd nu sînt puse în directă relație cu țara de la Dunăre și Carpați, ele sînt privite de un reprezentant al acestei țări. Această, pe de o parte. Pe de alta (și aici revenim la ceea ce, în capul a-cestor rînduri, defineam drept fructificarea universalului prin național), însemnările lui I. C. Drăgan destăinuie, printr-o imagine pe cît de bogată și de diversă, pe atît de coerentă, de clară, aspectul universal-valabil al experienței istorice a nea-

mului românesc, experiență care verifică, pe cont propriu, niste adevăruri supreme ale umanității, dar investind devenirea acesteia printr-un indice personal, printr-un aport creator de o rară forță. N-avem, pare a zice autorul jurnalului, alte experiențe decît cele ale întregii umanități ceea ce înseamnă că undeva, într-un ungher al spațiului, un episod din drama noastră de ieri ori de a-laltăieri a fost trăit, cu o intensitate mai mare sau mai mică, pe o durată mai mare sau mai mică de timp. Nu există, deci, riscul de a nu fi înțeles, nu există pericolul incomprehensibilității. Rostul nostru, pe acest plan, nu poate fi decît să colorăm trăirea generală a modelului propriu, să punem motivul universal pe cheia noastră de portativ, să obținem, dacă vreti, o echivalență universală trăirii noastre, sau, altfel spus, să constrîngem universalul dină la a-l face echivalent cu noi.

„Autorul acestei cărți — scrie Zoe Dumitrescu-Busulenga, pe ultima coberță a însemnărilor — intruchizează el însuși, într-o privință, ideea cărții sale, aceea a perfectei compatibilități între a fi un român profund atsat trecutului istoric al patriei de obîrsie, limbii materne, admirator al reali-

tăților românești de azi, și a fi un european militant”.

Este perfect adevărat, cu condiția, credem noi, să adăugăm și ceea ce am încercat să sugerăm în aceste rînduri. Și a-nume că, pusă în lumina experienței continentale și universale — așa cum face, în noua sa carte, I. C. Drăgan — povestea sau drama noastră istorică își pierd caracterul incomprehensibil, cîștigînd, în schimb, în adevăr uman.

Fapt care — în ultimă instanță — îl caracterizează și pe „românul european”, I. C. Drăgan.

ILIE OLTEANU

MONOTIP

Rîndurile ce urmează nu ar fi fost scrise, dacă s-ar fi semnalat, între timp, prezența erorii, recunoașterea ei. Dar cum lucrurile s-au întimplat altfel, iată, apar aceste rînduri, departe de orice intenție de șicanare, numai pentru informarea corectă a cititorului. În săptămînalul *România literară* nr. 31 la rubrica *Revista revistelor* sub titlul „Steaua”, nr. 6, 1981 începînd cu citim recenzarea respectivului număr. Astfel aflăm că „Numărul pe jumie al mensualului de la Cluj-Napoca este tot atît de

MARIN MINCU

Boboli

Miroase a lubeniță crudă
dimineața în parcul Boboli
a picioare transpirate de turiști
americani către prinz
soarele ucide das Ding an sich
mă dezbrac tacticos în slip
(e un lux o formă a dezabuzării
să faci plajă în giardini Boboli)

Ridica-mă din moleșeli !... Pacifism, pacifism...

Ridică-mă din moleșeli, acvilă
a gândului și dă-mi înțelitate
să înflorească în lirica-mi cetate
la margine de lume și de filă !

Ce finister pe limba de nisipuri
spre care cîntă vînt și saltă undă !
Și casa visătorilor, rotundă,
se nălucește în multiple chipuri.

O, pierderea de timp, de albul singe
al virstei și al veșniciei ! Cine
ne va reda pierduta avuțime ?
Cenușa-n Phoenix cine-o va restrînge ?

Să tragem, pe Levant, cu creta, semnul
de stingere ! Să ridicăm draperii
pe fostele imperii de mizerii
ca să-nflorească-n pragul veșted, lemnul !

Să ardă soarele în panoplia
acelor argumente, ieri tăioase.
Dă-mi azima curatei mele clase
Ce și-a rostit, în spice, poezia !

Ridică-mă din moleșeli ! Dă-mi nume
Și-asterne oda peste pangărie
în finisterul meu prelung și liric,
la margine de filă și de lume !
AL. ANDRIȚOIU

Pasărea de rouă

Dir petarde de maici
Zboară pasărea de rouă
Peste pridvorul privirii
Să ne ascuțim cîntecele
Pe gresia vîntului
Vara curge miere
Și undeva în leagănul carului
Se sparg ciocirlii
Și cad în noi plozi de rosmarin
Întru incolțirea pruncilor
În matcă de limbă străbună
Unsă cu mir de substantiv
Și zboară,
Zboară pasărea de rouă
În ochiul de pace
Și-n verbul de dinaintea veșniciei
DUMITRU ENACHE

Un nor de somn

să mergem, deci, către uitare
cu pași mărunți și siguri. Iată,
tot ce-am trăit e-o depărtare
cu pomi de var și munți de vată

tot ce-am iubit ne amintește
de-un gest, de-un tipăt, de-o privire
tot ce-am visat se înveștește
cu un lințoliu mov de amăgire

stîns ca o seară-l locul unde
am prins lumina pentru prima oară
un nor de somn în noi pătrunde
și era iarnă și era vară...
VALERIU VERA

Pastel

De mult în Dealul Lomanului
improvărat de piatră
frunzele frămîntă vînt
în gura gaitelor,
încălzită rouă,

Păzit de ciine alb, sub gorun
s-a născut Ion, oierul ;
Tăcere !

Ciobanul cu bita
coliba asediată de capre
în ceață, vîntul mină norii,
focul, flăcările
turmă cu lină de aur, o
ce poveste străveche
piere : opinca
coliba asediată, amnarul
și fumul de iască...
VALERIU M. SIVAN

Bătălie

ajună-mă să-mi tai părul zise ea în timp ce bărbatul ei doarme
peste cîmp soldați străini se apropie
în șiruri strînse cu armele în bandulieră
să fugim către pozițiile fortificate
între timp sîntem înconjuțați ni se dau arme soldații
străini vorbesc într-un idiom extraplanetar (eu primesc un cuțit de panoplie)
alergăm dezordonat pe un plan accidentat
soldații străini se lasă vînați ca iepurii
îndreptăm farurile spre ei și rămîn paralizați
pînă cînd îi dezarmăm și-i îmbrăcăm în fuste
vine prinzul mîncăm semințe prăjite armatele noastre blindate
sînt spulberate în copitele cailor (noi nu mai avem cai
i-am omorit cu ciomegele și i-am dat la porci)

Conversație

Din cioburi risipite se alcătulește natura conversației (civilizației)
calei din întimplare (oare) într-o sticlă spartă rîni sîngerinde îți umplu
discursul (cursul) pe care n-ai cum să-l rostești în for ești prea bolnav
(brav) grija celorlalți te baricadează în casă (ca să) vai ce păcat orice tăcere
e o victorie à la Pirhus spargem cioburi între pereții închiși ermetic le
mărunțim pînă se fac o pulbere fină și ce ronțait plăcut se aude
cînd o întindem pe piine la micul dejun.

Lecția

cu ouă de porumbei ei joacă zaruri cînd
la maestra le vorbește despre căderea
imperului roman se bat răcnesc fac
pipi deasupra sau dedesubt
pe harta lui Cezar a mai trecut un rubicon
cu mere putrede îi dărîmă
stegulețele și îi alungă soldații de
plumb mașina scriului claxonează
strident trecînd în viteză
pe Cezar fugăriți-l copii în De bello gallico
băgați-l să nu mai iasă îngropați-l
acolo definitiv să nu ne aducă o altă

Alexandrie-n flăcări
bum-trose un dovleac alb pe
tabla neagră a făcut explozie improșcînd
cu litere mina care scrie
Giacomo stai fermo du-te-n coridor
să te vadă toți mi seusi maestra io
voglio pisciare
lingă ziduri se împing se-nghesule
pe cite o carte instalați se trag în
cvadrigă vum-vum-vum uruie motoarele
fără astimpăr tac-tac-tac seceră eu
mitralierele lor de plastic dar maestra
nu-i ia în serios ea scrie pe tablă cînd
războiul e-n toi

În parc

În desenul imens
copaci exotici crescîți (uită-te
din această perspectivă)

cite un ciine de vînătoare
aleargă o himeră ascunsă
în bosco (de aici se vede conturul
pictorului stînd la pîndă)

întîși în iarba verde
doi lineri absenți privesc
între copertile cărții (dar
acest episod nu face parte
din tablou)

dinspre marginile realului
rumoarea se străduie să rupă
echilibrul dar ecoul unui
lătrat (desigur doar ecoul ecoului)
alungă intrușii
către civilizație

Ajutor

Ajutor ajutor mă inec
iată prietenul de pe nisip
se uită la strigătul meu
nu se mișcă
ajutooor urlu
ea îmi face semne cochete
de pe balustrada podului
bravo ești viteaz dacă
ai merge mai în mijloc
ai fi cel mai grozav
ajutooor ajutor și
nimeni nu se sperie
de acest cuvînt onomatopeic

Hotarele se pupă între ele,
porumbul, bleg, centura și-o desface ;
din cuibul unei blonde cucuvele
cad bombele-n extaz de-atîta pace

Blindatele își iau turela-n gură
sub pașnicele vorbelor averse ;
cu fostele bărdăci de cianură
cinstese filozofiile adverse

Din mărul păcii generalii mușcă
și pedepsesc cit pentru un inecst
fixiști soldați ce tot mai poartă pușcă,
reeducîndu-l tandru în arest

Se-ndoaie tunul grațios din sale
scuipînd respect spre piinea ce se coace
și e-o lălea la nara țevii sale
în timpul liber luptă pentru pace

Ca-ntr-o retortă, lumea se împarte :
de-aici în sus sînt sfinți, de-aicea — draci ;
PUTEREA bea din cupele lui Marte
paharnicii sînt planetarii vraci

Pe cupe șed în smălțuri suveranii
precum li-i rangul : drac bălțat ori sfînt...
PUTEREA le golește de strădanii
și dă cu suveranii de pămînt...

GEORGE ENACHE

Fruntea aceasta s-a uscat

Fruntea aceasta s-a uscat
ca o inimă
de care nimeni nu-și aduce aminte.
Ultima rimă
De care a făcut-o iubind o întimplare
frumoasă

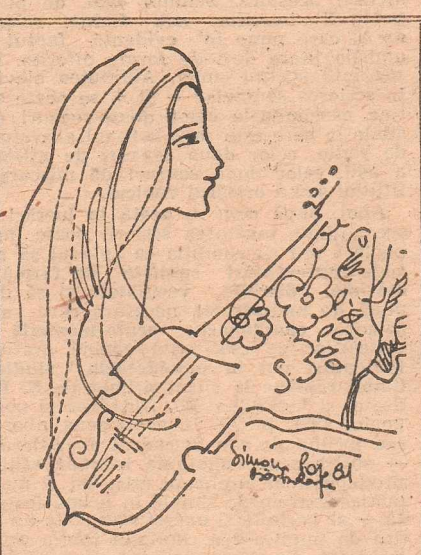
a fost acoperită
de cuvinte sălbatice
într-o zi de vînătoare.

Cineva din casa mea
o trage de limbă să-și spună numele
dar ea se inclină ușor
și pleacă.

CECILIA BUCUR

Totul e bine

acolo
în cușca memoriei
latentele incendiilor din care
se-alege
misterul purificat al absenței

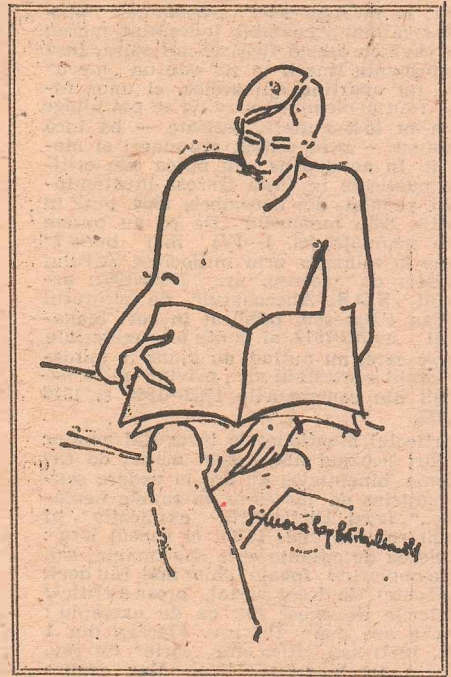
vom învăța să adorăm pe-ndetele
rugurile fără cusur
desăvirșita fraternitate a nopții
insetați de exiluri
detestînd
barbaria trandafirului
(iluzia unei glorii
suspendate)

dar totul e bine
prin veacul monoton
se-aude
foșnetul celest al ghiltoinei

GEO GALETARU

Cade umbra... Cade
umbra stilului pentru
iluminat și cabluri
de troleibuze...
Cade umbra lui
între doi
tineri mergînd
la braț.
Exact între ei
cade umbra.
Ei nu știu asta,
t o t u l
se vede
de sus...

IOAN SUCIU

Adevăr ascuns

O foaie de plăcintă,
un adevăr,
o foaie de plăcintă,
un adevăr,
și tot așa pînă cînd
ultima foaie — puțin transparentă —
va fi aceeași foaie de plăcintă.
Și noi căutăm întruna adevărul
la incheietura ușii,
îmbătrînînd încet, încet.

GEORGE PEAGU

Sentiment comun

Tristețea
Legată în coperti de piele umană și
Vîndută pe sub mină de anticari bătrîni
și neghiobi
Scară interioară a secolului
Unde n-ajunge nimeni pînă la capăt
Totuși mereu singură și bolnavă prințesă
Educație specială numărîndu-ne anii
Dureroasa tăcere povestită în tramvaie
Uitată undeva în sunetul sărutului ultim

MARCEL IOAN FANDARAC

Curier literar

Elisabeta Blum. Din cele cîteva poezii n-am reținut decît o metaforă:
„pîtez / o natură moartă / din suflet” în care jocul de cuvinte, deși nu prea
deosebit, are, totuși, o oarecare legătură cu poezia. În rest, simple mărturisiri.
Ion Hnat. Deși extrem de tributare unul anume intimism erotic, poemele au
pe-alocuri o prospețime și o sinceritate care merită, desigur, toată atenția
noastră. Dacă peste trei-patru luni ați depăși limita tematică, menținîndu-vă
toată sinceritatea și emoția de pînă acum, și ne-ați trimis alte poeme, noi
zicem că da, trebuie neapărat să vă publicăm. Dumitru Grigoras. Cele patru
poeme au o anume curgere și o construcție destul de clară, finalul lor fiind
cite-o concluzie poetică suficient de bine plasată. Dar, deși au această rigoare,
poeziile n-au și o vigoare sau o originalitate a metaforelor. Mai multă îndrăzneală.
Pușca Grama. Constatăm un foarte mare salt mai ales în poezia *Inspirație*, unde
rostirea este simplă și simțită: „Cîtă tristețe aduci cu tine, amintire, / mă-ncerc
c-un gînd, apoi, ca pinza de pîianjen, /.../ mă-nfășori și victimă-ți rămîn...”
Păcat că-nspire final risipiți brusce această atmosferă: „Dar ca să compensezi
tot răul care-l faci / Tu mă inspiri în versul meu stingaci”. **Alecu Sorin.** Am
vrut să ne-amuzăm, după cum ne-ați îndemnat, cu poezia *Satiră sfîrșitului*, dar
n-am putut din cauza primelor două versuri: „Atunci, cînd florile / se vor
opera de apenticită” (sic!). Apreciem că mai aveți mult de mers pe drumul
poeziei și al ortografiei, inclusiv. **Cornel Caprinariu.** Avem voga bănuială că
astfel de versuri „Soarele căscă plictisit / și-și țiri însingeratu-i trup / deasupra
celeilalte emisfere / lăsîndu-ne în suflet / o sete de fotoni” nu pot interesa
și nici emoționa. **Constantin Dascălu.** Poezia actuală, evoluînd ea într-o anume
direcție, nu vrea să se mai impace cu versuri de genul „La porți ies montane
fecioare / Cu mantii de dor pe rînille abia apuse” și-așa mai departe, poemul
din care am citat fiind o simplă descriere, un fel de pastel venit din altă
virștă a literaturii. **Mihai C. Constantin.** Ne plac notațiile de atmosferă, stil
haiku, implicate în planul estetic-filosofic, inclusiv poetic, dar nu ne-ncîntă,
de exemplu, *Rătăcirile*: „Se topeau între dinți / orele de ger / ecou tîrziu peste
capete de sfinți” în care n-am găsit cheia, ca să-i spunem așa. Oare există?
Ciucă I. Theodora. În primul rînd vă mulțumim pentru gîndurile bune. În al
doilea rînd, pentru volumele solicitate, adresați-vă la *Cartea prin poștă*. În ceea
ce privește poeziile trimise, *deocamdată* nu. Același *DEOCAMDATĂ NU* și
pentru următorii: **Nicolae Meilă, Achim Leu, Ileana Panaite, Virginia Muha,**
Alexandru Zaharia, Gheorghită Baiarac, Ion Nemțeanu, Ureia Floare, Gheorghe
Popescu (București), Aristide Adrian Popescu, Elena-Felicia Boboc, Ion T. Ceia,
Nicolae Vesa, Nistor Tănăsescu, P. S. Sbiera. MANUSCRISELE NU SE
ÎNAPOLIAZĂ.

VICTOR NIȚA

Din nou despre o carte fundamentală:

Opinii pe marginea articolului

„Despre abecedar, dar nu cu nostalgie“

Cerere de recurs la „sentința“ unui regulament

Articolul „Despre abecedar, dar nu cu nostalgie“, apărut în Flacăra din 5 martie 1981, critică și pune în discuție publică abecedarul actual; discuția vizează implicit sistemul de concurs, mecanismul decizional și Regulamentul de elaborare a manualelor școlare.

Problema abecedarului din țara noastră — a manualelor școlare, în general — a devenit istorică, fiindcă trenează de peste un sfert de secol.

De acord cu observațiile privitoare la textele abecedarului. Ar fi de precizat că autoarele nu au altă vină decât de a fi preluat fără discernământ un „model“ pe care l-au avut mai la îndemână, cu peste un sfert de secol în urmă. Dar au muncit mult, la început, să-l transpună; apoi să-l facă mai acceptabil, îndreptînd mereu cite ceva cu ocazia fiecărei noi ediții. Însă performanța tinerei în uz este un „merit“ care nu aparține autoarelor, ci unor foruri („au persoane“) care nu se pot plînge că n-au fost ajutate, sesizate — ba încă insistenț — prin critici, propuneri și memorii. În acest sens, am putea cita criticile publicate în fosta Gazeta învățămîntului, regulat, din decembrie 1960, pînă în martie 1961, memoriul „De ce nu putem avea manuale (cl. I-IV) mai bune?“ ajuns la minister prin mijlocirea ziarului Știința cu coresp. nr. 79510/1967, articolul „S.O.S. Abecedarul“, de scriitorul Adrian Păunescu, publicat în rev. Magazinul nr. 787/1972, și multe alte materiale, dintre care, nu puține, au ajuns la minister drept contestații etc., privind unele ne-reguli din concursurile 1965-1966 și 1976-1977.

Articolul menționat la începutul acestor rînduri acuzînd abecedarul actual de cacofonie, bineînțeles nu are în vedere sensul restrîns de „asociere de sunete neplăcute...“ (vezi Dictionarul explicativ al limbii române, ed. 1975), ci sensul larg: asocierea de cuvinte care dau imagini sau fapte neplăcute (poate chiar mai rău decît neplăcute). Cu drept cuvînt, presa a criticat asocierile de acest fel, ca de exemplu: „Maria are ouă“ (în rev. Flacăra din 1 sept. 1977) sau „Rica are carie“ (în rev. Flacăra din 5 martie 1981). Dar despre licența didactică, pertinentă mi-am spus părerea în rev. Flacăra din 29 sept. 1977.

Revenind la carii — la „carii“ pe care ar fi avînd-o păpusa Ricăi (vezi ediția 1980, pag. 39) și de data asta, „Anica are...ouă“ (ediția 1980, pag. 41) — autoarele au avut de rezolvat pasager necesități didactice mai mult create de dinsele, necesități care n-au avut în sprijin o gândire didactico-pedagogică temeinică, ci una diletantă. În orice caz, ceva a ros și roade mereu din prestigiul abecedarului românesc, de aproape trei decenii.

METODĂ — ILUSTRAȚIE — TEXT

Revenind la critica justă, făcută textelor, aș spune că valoarea unui abecedar nu depinde decît în mică măsură de textele sale. Evident, textele actualului manual, au mari lipsuri. Totuși acestea (textele în general) nu au importanța ce li se acordă chiar pînă la nivelul comisiilor de concurs, în evaluarea valorii unui abecedar, ca tot. Chiar cu un text de un mare scriitor, abecedarul în discuție aici ar fi totuși din punct de vedere metodologic, cel mai slab abecedar avut de școala românească în ultimul secol. În epoca noastră fie chiar un mare scriitor etc., dacă purcede la elaborarea abecedarului NUMAI cu bagajul de mare scriitor, va reuși doar să fie un diletant autor de abecedar. Experiența aceasta s-a făcut în țara noastră, în anul 1939; experiența n-a reușit, ci a sucombat în aventura abecedarilor globale de pe la mijlocul anilor '40 cîndora le-a luat locul, pe la începutul anilor '50, actualul tip metodologic de abecedar — cel mai rău din acest punct de vedere. Și în ce privește ilustrațiile, lucrurile stau așa cum le-a prezentat autorul articolului dar lipsurile acestora sînt mult mai grave; sînt lipsuri de concepție, n-au la origine un principiu clar de învățămînt.

Se consideră, fără doar și poate, că valoarea oricărui abecedar este dată de trei elemente SINE QUA NON: metoda (de organizare și predare a noilor cunoștințe), ilustrația (ca material intuitiv auxiliar specific perioadelor preabecedară și abecedară) și textul (literar, compozitiv, stil etc.) dar nu în părți egale. Practica la catedră estimează că metoda și ilustrația constituie, împreună, în părți egale, 75 la sută din valoare, iar textul 25 la sută. Nici oare, separat, nu poate da valoare întregului abecedar. Este un adevăr peste care s-a trecut, cu condamnabilă ușurință, la toate concursurile de pînă acum.

Din trecutele concursuri au rămas date certe care arată că recenzentii de manuscris, comisiile de decizie, nu s-au ocupat deloc de metodologia abecedarului

propus, de respectarea unor principii de învățămînt sub raportul ogîndirii lor și în ilustrații. Cercetarea manuscriselor a stăruit, cu mult zel, numai asupra textelor, culegînd ne semnificative lipsuri de transcriere. S-a procedat, evident, cu aceea ușurință pe care n-o poate avea decît cineva care știe dinainte că este la adăpost de orice control ulterior. Iar Regulamentul de elaborare a manualelor...

EI BINE, REGULAMENTUL!

Paradoxala afirmație a directorului Editurii didactice și pedagogice, după care abecedarul actual, neînțeles în concurs, este cel mai bun tocmai pentru că acelea intrate în concurs au fost respinse, își are tîlcul ei, chiar dacă prin aceasta a încercat să-l... uimească pe interlocutor. Era mai interesant dacă îl informa de ce nu s-a admis anchetarea de către o comisie neutră, a neregulilor semnălate.

Faptul că sub imperiul actualului Regulament de elaborare a manualelor școlare se poate întîmpla orice, că regulamentul nu cuprinde nici o prevedere (anchetă, sancțiuni) care să constituie o paravăză contra abuzurilor — oricînd și oriunde posibil — este o dovadă a caracte-

de alte șase luni, cu publicarea noului regulament, în presă și în broșură.

Inv. ION D. UNGUREANU

Un singur manual la clasa întâi...

După ce arată că datorită unor nenumărate neajunsuri ale abecedarului actual s-a organizat un nou concurs, învățătorii T. și V. Drăgoi spun în Revista de pedagogie nr. 5/1981: „ne-au mirat rezultatele modeste ale concursului, cînd un singur manuscris a obținut o mențiune... Cum va arăta în viitor această carte de început, va depinde de măsurile ce se vor lua în acest sens“.

Printre aceste măsuri trebuie să figureze neapărat și cele care decurg din indicațiile Plenarei din aprilie 1968 a C.C. al P.C.R., care prevăd editarea de manuale paralele. Și, pentru a se realiza această, Editura Didactică și pedagogică va trebui să nu mai dea termene de inscrie-

ficare (piese albe și negre, piese de forme diferite), probleme de vecinătate a celor doi regi, care, așa cum cu cîțiva ani în urmă maestra internațională de șah Elisabeta Polihroniade a arătat la televiziune, sînt la îndemina unui copil de 5 ani. Mutarea pieselor și raporturile de poziție sînt un viu exercițiu de antrenare a coordonării oculo-manuale ce vor servi apoi la realizarea semnelor grafice. Pentru toate acestea copiii nu au nevoie să cunoască decît mutarea regelui care e atît de simplă (mută pe orice căsuță vecină) și a turnului care mută tot atît de simplu (în sus și în jos, la dreapta și la stînga). Copilul are acum orelușul să numere nu numai obiecte fizice ci și obiecte conceptuale — numărul de mutări — care ajută pe copii să parcurgă în condiții interesante drumul de la concret spre abstract. Acad. Gh. Mihoc, subliniind în prefața cărții Șah-mat... ematică: „nceputul a fost făcut prin înființarea primului cerc de șah al Organizației Șoimii patriei“, precizează că „șahul cere gîndire logică, imaginație, studiu individual, tenacitate, răbdare, adică tocmai calitățile muncii intelectuale“ pe care trebuie să le cultivăm la copii chiar de la început.

Realizată cu profesionalism și pasiune, cu o reală deschidere spre nou, integrarea celor două cărți obișnuite ale clasei întâi ar aduce, credem, cîștiguri pe toate planurile. Și nu în ultimul rînd în privința calității învățămîntului.

Prof. ȘTEFAN FĂTULESCU

...sau un singur colectiv de autori pentru ambele cărți?

Fată de situația în care cele două manuale ale clasei întâi sînt scrise separat de autori diferiți, unii se gîndesc la o singură carte care să le cuprindă și să le integreze, iar alții la un singur colectiv care să le scrie pe amîndouă. Asupra acestor căi posibile am dorit să cunoaștem părerea tovarășului profesor Ioan C. Ligor de la Școala generală nr. 124 din București, membru în comisia de matematică a M.E.I. și, de mulți ani, pasionat amator al cercului de matematică pentru elevii din Capitală.

— Care considerați că ar fi soluția optimă?

— Important e conținutul ambelor manuale și mai este importantă corectura lor. Cred că numai un același colectiv de autori ar avea șansa să realizeze foarte bine această corelare. El, acest colectiv unic, poate hotărî la urma urmei cu cea mai mare îndreptățire dacă e mai bine să se tipărească ambele manuale într-o singură carte.

— Dar, ca să muncească și să producă, într-o perfectă concluzare, rezultatul de care vorbiți, acest colectiv trebuie să existe, trebuie să se constituie. Dumneavoastră v-ați așumă răspunderea și ați accepta rigorile unei asemenea munci?

— Da. Cu condiția ca în colectivul de care discutăm să fie învățători — care predau! — cu larg orizont metodico-stiintific, specialiști în matematică și limba română, iar aceștia să aibă facilitată comunicarea cu psihologi, medici etc.

— Ca să nu pară absurdă rețeta, cam cîți oameni credeți că trebuie să facă parte neapărat din grupul acesta de autori?

— Doi învățători, un grafician, un profesor de română și unul de matematică — buni cunoscători ai programelor de gimnaziu — un specialist în matematică — universitar sau cercetător — un lingvist, un scriitor, precum și un psihopedagog. Toți însă să aibă deschise canale de comunicare și informație spre alți specialiști pe care ar simți nevoia să-și consulte. Evident, o singură persoană ar putea cumula două ori mai multe din specialitățile înșirate. Ba chiar cu atît mai bine. Aș mai vrea însă să adaug cîteva precizări.

— Vă rog.
— Manualele trebuie experimentate în timp ce se scriu, iar după ce au fost scrise ele încă trebuie experimentate. Trebuie evitată redactarea în grabă, precum și cramponarea de prima formă. Nu pledez pentru schimbări la infinit, dar mă lupt împotriva stopării oricărui perfecționări posibile. Mai vreau să accentuez rolul imens al graficianului ca AUTOR la ambele cărți de clasa întâi. Ele, să nu uităm, trebuie să placă, să-i bucure pe copii. Evident, aceasta implică și calitatea tipografică a lucrării. Apoi, aceste dinții cărți mai au, tot ele primele, și rolul de a deschide copilului apetitul lecturii, al deprinderii de a ține cu drag o carte în mînă și de a zăbovi — plăcută și de folos zăbavă! — asupra ei. Toate aceste lucruri sînt esențiale și este inadmisibil să fie neglijate măcar de autorii manualelor și, înaintea lor, de cei ce ar avea vreun rol în constituirea acestui colectiv.

DORIN GHERGHINESCU

rului său retrograd și nedemocratic. Acest regulament, în schimb, a prevăzut, în alte direcții, totul, fie prin înscrisurile din text, fie prin ceea ce nu este înscris: de la criteriile de înscriere în concurs, pînă la criteriile care pot duce la discriminări la înscriere (avizul inspectoratului școlar (?), confirmarea înscrierii, în termen de 30 zile, din partea E.D.P. etc.). inclusiv dogma tacită a infailibilității referențelor de manuscris și a comisiei, fără drept de recurs.

Cu o astfel de aparatură, paradoxul tovarășului director al editurii își capătă adevăratul înțeles. Care, în același timp, explică — vrem, nu vrem — cauza lipsurilor abecedarului și ale altor manuale școlare.

Îndreptarea situației se cere a fi urgentată prin elaborarea unui nou regulament care, între altele, să prevadă următoarele:

1. — Înscrierea, la concursul de manuale școlare, să fie liberă de orice condiție sau posibilitate de discriminare.

2. — Termenul de concurs să fie de cel puțin doi ani.

3. — Referenții de manuscris, la cl. I-IV să fie un profesor și trei învățători, nu invers. Toti referenții de manuscris să fie trași la sorti dintr-un număr de 10 profesori și 30 de învățători, fără să fie neapărat nevoie ca ei să fie din Capitală.

4. — Înscrierea dreptului de a contesta rezultatul concursului — de către cel nemulțumit — și de a cere și a se aoroba instituirea unei anchete deschise, comparative, sub conducerea unei comisii neutre, formate din trei profesori de specialitate, de cea mai înaltă calificare.

5. — Comisia de concurs să nu poată lua nici o hotărîre definitivă, înainte de a se fi rezolvat contestația, pe baza anchetei oficiale.

6. — Prerogativa ministrului învățămîntului de a-i solicita pe toți concurenții la un titlu, pus în concurs, să se asocieze cu scopul de a elabora împreună un manual școlar mai bun decît oricare dintre cele prezentate separat — în termen de un an.

7. — Revizuirea sistemului actual, nestimulador, de premiere și remunerare a autorilor de manuale școlare, cu scopul unei coînteressări mai atrăgătoare și mai echitabile, astfel: autorul abecedarului propriu-zis (părțile preabecedară și abecedară) și ilustratorul să fie remunerați în părți egale, fiindcă aportul lor este mare și egal la valoarea abecedarului; iar autorul textelor din partea postabecedară și lecturi suplimentare să fie remunerat cu 25 la sută din întreaga sumă acordată primilor doi factori.

8. — Elaborarea noului regulament să se facă în trei etape astfel: etapa proiect, de șase luni, cu publicarea în presă de specialitate și cea de opinie — și primirea de propuneri; etapa elaborării, de alte șase luni, cînd se mai pot primi propuneri direct la minister; etapa difuzării,

re, cum a fost cel precedent, de 15 zile (?), ceea ce amintește de modul în care s-au întrecut în „amabilitate“ vulpea și barza cu ocazia recinșurilor invitații la masă.

Alături de modalitatea clasică de abecedar, propunem să se admită la concurs și scrierea în paralel a unui manual în care abecedarul și matematica să figureze integrat ca spirit și cînd e cazul integrarea să fie făcută și în cadrul aceluiași lecții. Pe lingă o economie de manipulări — o singură carte, un singur caiet — și chiar de volum, respectiv de hirtie, avantajul metodologic pomenit va conduce și la o unitate de atitudine din partea copiilor pentru matematică și abecedar, ceea ce va avea favorabil ecouri în timp. Experiența unui asemenea manual integrat, tradiția școlii românești a cunoscut-o între cele două războaie mondiale, iar alte țări o practică cu succes și în prezent.

Vom susține propunerea noastră și cu cîteva argumente de „amănunt“. Se știe că, la matematică, după ce elevii au învățat să scrie primele două cifre, se introduc semnele de relație precum și semnele de operație, deci, practic, concomitent, elevii sînt supuși la un efort, considerăm, exagerat. Să li se prețindă să învețe trei tipuri de simboluri, luînd nu numai cu greutate de învățare a scrierii lor ci și cu însușirea sintaxei de lucru cu respectivele simboluri este, am spune, inuman. Or, simbolurile de relație, ca și cele de operare, se pot introduce în lecțiile de abecedar anterior folosirii lor la matematică, astfel că, atunci cînd ele se vor folosi, copiii să aibă de luptat doar cu sintaxa lor, nu și cu însușirea formei și scrierii acestora. Semnul egal, de pildă, poate fi introdus sub forma relației a=A, care pune în evidentă faptul că ambele litere deși de forme diferite, reprezintă același sunet. Abilitatea elevilor în scrierea semnelor — și + se poate obține asociindu-le celor două sensuri posibile în care este rotit butonul aparatului de radio, celor două sensuri de mișcare a uși, celor două sensuri de mișcare a liftului sau a oricărui vehicul.

Apoi, după cum se arată în lucrări de specialitate, învățarea scrierii poate începe la 6 ani cu condiția ca „elevul să poase reprezentări spațiale de formă și mărime, direcție, vecinătate și să dispună de maturitatea necesară care să-i asigure coordonarea oculo-manuală a mișcărilor ce realizează semne grafice“. (Orientări noi în metodologia studierii limbii române la ciclul primar de E. Bliedaru și I. Serdar, Ed. Didactică și pedagogică 1981, p. 55). În acest sens, abordarea jocului de șah în cadrul abecedarului — sriiuit pe cunoscuta legendă atît de productivă în implicații etice cit și matematică — extrem de simple în primă instanță — ar permite și exercitarea, într-un cadru de implicare a copilului într-o acțiune reală, nu doar evocată, a condițiilor subliniate în textul mai înainte citat. Se pot face apoi operațiuni logice de clasi-

Topul restaurantelor (III)

Ce bine-i să fii o pisică tinăra și bălțată

Joi, 20 august, cam în jurul orei 17,00, cind am luat loc într-unul din sectoarele restaurantului Doina, mai bine zis în grădina restaurantului Doina, era liniște și pace. Bătea un vînticel răcoros, parcă amirosind a toamnă. Dar mai bătea și un altfel de vînt prin vitrinele bufetului din grădină, vitrine care sînt la număr două și-n care se odihneau trei roșii risipite pe niște foi veștede de salată, un ardei scofilcit, patru sau cinci conserve de pește și o bucată de cașcaval uscat și pe-alocuri inverzit de așteptare. În stînga mea, două mese alăturate la care luaseră loc șapte persoane de vîrste diferite, trei bărbați și patru femei. În dreapta, o masă cu patru femei, iar lîngă acea masă o alta cu alte patru femei, dar însoțite de un bărbat care-și manifesta îngrijorarea că i se impune un regim dietetic, fără sare. Peste nici o jumătate de minut i s-au adus trei solnițe, fiecare cu cite un capac de altă culoare, să-și aleagă. În spatele meu, lîngă o tufă cu niște frunze late, de parcă era o tufă de săbii vegetale, o pisicuță bălțată se juca de mama focului cu firele de iară care adiau în bătaia vîntului și cu virfurile acelor săbii-frunze. Privind pisicuța, nici n-am apucat să-l văd pe tinărul care s-a apropiat de masa mea și mi-a preluat comanda. Trebuie să spun că mie, în general, nu-mi plac pisicile, dar pentru că am un prieten ce se dă în vînt după aceste languroase feline, am comandat două halbe, una pentru mine, o alta pentru prietenul meu care lipsea, dar cu care mă hotărîsem să beau, toșul, o bere prin intermediul piscii. Bineînțeles că piscii nu i-am făcut nici o mărturisire în acest sens.

Dar, dincolo de această introducere, aparent fără legătură cu reportajul meu, să intru în subiect. Dorind să-și mîncine ceva, lîngă bere, am aflat că pot comanda friptură de porc, cotlete, mușchi de vîcută, pui la ceauș și cîrnăciori oltenesti. Prefăcîndu-mă că sînt oarecum dezorientat, ospătarul, un tînerel care nu știu dacă a folosit de trei ori în viața lui un brici sau un aparat de ras, mi-a spus că mai buni și mai buni sînt cîrnăciorii oltenesti. Să nu mă întrebați cine-i ospătarul, pentru că nu știu. De ce? Pentru că nu avea ecuson. Trecuseră doar cinci minute de cind luasem loc și iată că berea a sosit.

că tacumurile au fost așezate frumos pe masă de un alt tinăr, care, mai mic în grad, avea un ecuson pe care am citit limpede și clar: Preda C-tin, aj. ospătar. Cum spuneam, în respectivul sector era liniște și pace. Pisicuța se juca de mama focului, mai trăgea cite-o raită pe la mese, doar-doar cineva îi aruncă vreo bucată de ceva, mesenii își vedeau de-ale lor, iar dinspre un fel de depozit, o baracă destul de cochetă, venea un tinăr cu două mari calupuri de gheață. Le ținea deasupra umerilor, direct pe palme și mergea cu mare grijă. Tinărul avea o alură de baschetbalist, iar fața lui trăda o anume suferință. Ajuns lîngă masa de serviciu, a dat drumul calupurilor de gheață într-un fel de ladă-butoi, unde se afla, desigur, tot felul de sticle, și imediat a început să sufle în mîini, de parcă s-ar fi aflat în miez de iarnă. Mîinile îi erau ca și degerate. Și le-a șters cu mare grijă de fața de masă și-apoi a plecat să aducă un maldăr de halbe cu bere, timp în care pisicuța, fără să știe cite lucruri grele sînt pe lumea asta, se zbenguia cu o plăcere a jocului greu de explicat în citeva cuvinte. Adevărul e, mi-am zis, că nici noi nu știm cit de greu e să fii, toată viața, o pisică bălțată, sau fărțată, sau oricum, pisică în general. Și iată că au sosit și cîrnăciorii oltenesti, aproximativ o sută de grame, cu o garnitură alcătuită din cel mult o linguriță și jumătate de orez fiert, zece-cincisprezece boabe de mazare, inclusiv două păstăiute, și cel mult zece feliiuțe de cartofi prăjiți cu o vagă urmă de căldură, semn că fuseseră prăjiți mai de demult și ținuți într-un vas, mai exact spus tavă, ținută pe o plită. Era să uit, în acea grămăjoară de orez se aflau și două feliiuțe de ciuperci, mici cam cit o unghie de copil și groase cam cit o jumătate din grosimea unui băț de chibrit. Ei bine, cîrnăciorii au costat 20,10 lei, iar ganitura a ajuns la 5,70 lei, acestor prețuri adăugîndu-li-se și cel al salatei, roșii cu castraveți și ardei, plus citeva fire de cașcaval, 6,30 lei. Ca să vă puteți face o imagine de ansamblu, la restaurantul Doina se percepe și o remiză de 10 la sută. Cit despre bere, anunțată a fi Cazino, ei bine, era rece, dar altă calitate nu mai avea, subsemnatul amintindu-și că a băut la viața lui destulă bere simplă, cu 3,50 halba, de Grivița sau Rahova, mult mai bună decît această Cazino care a invadat peste tot. Și acum, după cele spuse pînă-n clipa de față, un moment care pe mine personal m-a cutremurat: undeva, în spatele meu, pe aleea ce duce spre ieșire, gălăgie mare; un cetățean în vîrstă și nici pe departe în

stare de ebrietate, avea o altercație cu trei ospătari, între care și unul mai înalt ce părea a fi un fel de șef, ceva în legătură cu o notă de plată pe care cetățeanul în vîrstă o reclama ca fiind încorectă; după citeva discuții în care ospătarii nu-l tratau prea politicoș, a apărut un individ înalt, cu o mustață țeapănă, cu păr creț, brunet, și apropiindu-se de cetățeanul în vîrstă, ca pentru a-l spune ceva, l-a scuipat pur și simplu între ochi; toată acea lume a tăcut brusc, ca într-un film în care se face stop-cadru. Precizez că mustăciosul, bine cunoscut de ospătari, era, după toate aparențele, un consumator. În tot acest timp, pisicuța se juca, bineînțeles, cu o nepăsare care m-a scos din sărite. Ce bine-i să fii o pisică tinăra și bălțată! Colac peste pupază, tinărul ospătar vine și-mi face nota de plată cu 20 de lei mai mult. Mi se pare cam exagerată aritmetica lui și îi cer să-mi pună data și să semneze. Oarecum circumspect, recalculează, își cere scuize pentru greșeală, semnează și pune data. Achit, plec și acord restaurantului nota 4, iar celor ce-au asistat la scena cu cetățeanul în vîrstă le dau nota 1 (unu).

INCOGNITO

★ ★ ★
Restaurantul „Doina”, șefi de unitate: Mihai Boghici și Gheorghe Dinu. Bucătar: Costică Dumitrache; telefon: 16 30 95; Bd. Kiseleff 4; categoria specială, 10 la sută remiză. Face parte din I.A.P.L. Amzei.

— Constatări: unitatea este bine aprovizionată. La data controlului, 13 august, se putea servi mușchi de vacă, cotlet de porc, pește prăjit și diverse organe de porc și vită. Unitatea pregătește numai preparate la cuptor și grătar. Preocuparea pentru diversificare este insuficientă. Planul meniu conține doar cinci preparate: cartofi prăjiți, sote de mazare, sote de fasole, pilaf cu ciuperci și pește prăjit. De altfel, sortimentul obligatoriu este alcătuit în 1978. De atunci a rămas neschimbat, deși în lume s-au petrecut multe. Bufetul era aproape gol. Roșiile veștede, parcă pierdute în imensitatea frigiderului gol. Ținuta personalului este îngrijită. Serviciul este prompt. De fapt, fiind zi de lucru, localul era aproape gol. Grădina localului este curată și îngrijită. Era stropit pe jos și maturat. Ambianța dintre bele mai plăcute. E liniște și răcoare. Doi muzicanți, anejații localului, cîntau nu prea tare lîngă masa unui consumator. Grupurile sanitare sînt curate și prevăzute cu cele necesare. La bucătărie este curat, deși doi bucătari și o elevă sînt în concedii medicale. Șefii de unitate, prezenți amindoi, suplinesc lipsa personalului. În concludica de sugestii se reclamă faptul că unii

ospătari refuză să servească bere fără mîncare. Impresia generală pe care o lasă restaurantul este bună, deși lipsesc listele meniuri și citeva dotări obligatorii pentru un restaurant de categorie specială.
— Note: calitatea meniului 7; comportarea și corectitudinea personalului 8; eficiența economică și socială 9; ambianța 9; controlul oamenilor muncii 8; nota consumatorilor (inginerul Radu Mihăilescu cu soția) 9; Incognito 4; Media 7,71. Scriitorul Fănuș Neagu, intimplător, prezent în ziua anchetei, a acordat restaurantului nota 10.

Observațiile bucatarului: Deși se pare că sînt unele cauze obiective, personal incomplet la bucatărie, față de aprovizionarea bună a unității preparatele sînt foarte sărăcăcioase. Este totuși o unitate de categorie specială care încasează remiză 10 la sută. Pretențiile trebuie să fie mai mari. Unitatea se aprovizionează singură. Piața „1 Mai” este la doi pași și cu toate acestea se servește același pilaf de orez ca la un bufet expres dintr-o mică gară de provincie. Sortimentul obligatoriu este neactualizat de trei ani. Condiții de diversificare sînt. Ar trebui făcut ceva în acest sens. Poate astfel restaurantul ar fi plin și în zilele de lucru, nu numai sîmbăta și duminica.

Sesizările echipei: argumentele șefilor de unitate că aprovizionarea din piața de produse proaspete și de calitate este împiedicată de nerespectarea mercurialului și uneori de slaba calitate a produselor vindute la aprozar ar trebui analizate de conducerea întreprinderii și găsită o soluție. Poate încheierea unor contracte cu fermele din jurul Bucureștiului ar fi una din ele. Renovarea și repararea clădirii, considerată monument de artă, ar trebui urgentate.

La ancheta din acest număr au participat: inspector Doru Cîrjan și Ilie Bumbac, șef birou producție culinară și prestații hoteliere la C.H.R. Cavitol.

Clasament: Categoria specială, 12 la sută remiză — „Căpșă”, „Ransodia” (10); „Lido” (9,66); „Athenea Palace” (8,33); „Ambasador”, „Budavesta” (8,33); „Carul cu bere” (8,50); „Dorobanți” (8,33); „Havana” (8,00); „Cîșmigiu” (7,33); „Dunărea” (7,16); „Hanul lui Maru” (7,00).

Categoria specială, 10 la sută remiză — „Union” (8,00); „Trocadéro” (7,91); „Doina” (7,71); „Alunis” (8,33); „Pescarul” (5,00); „Monte Carlo” (4,66).

Categoria I, fără remiză — „Bumbestii” (7,46); „Berceni”, „Gambrius”, „La Peștera” (7,00); „Triumf” (6,66); „Mercur” (6,16); „Izvorul rece” (5,42).

OPREA GEORGESCU

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului Comercial de Stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

O noapte și o zi pe Transfăgărășan

(Urmare din pagina 32)

care vine. În acest sens, din inițiativa învățătoarei Domică Ghiță, de la școala numărul 14 din Pitești, zece copii au venit să au fost primiți de constructori într-un gen de tabără alpină. Numai că acești zece copii, pe lîngă bucuriile inerente ale vîrstei, învățat și dau o mină de ajutor oamenilor de aici. Este o idee și o inițiativă de toată lauda. Probabil că nu peste multă vreme, în România 10 tineri constructori se vor lăuda că au învățat meserie de la oamenii care au dăruit Transfăgărășanul.

Am plecat într-un tirziu din mijlocul harnicilor constructori care muncesc la cota cea mai înaltă a țării. Siluetele lor, prin ceață, prin ploaia mărunță și rece și prin întunericul tunelului păreau și aveau ceva din gingășia și grația caprelor negre.

LA CABANA BÎLEA-LAC, ZI ȘI NOAPTE, UȘA DESCHISĂ

„Este ora două și jumătate. În lumina lunii putem ghici citeva petice de zăpadă. La cabana Bilea-Lac usa este deschisă. Este un semn al omeniei: oricine, la orice oră, este bine venit. Sîntem sfătuiți de un tinăr, ce-și căuta culcusul, să ne găsim loc pentru innoptat și odihnă în sala de mese transformată în dormitor. Și pentru că nu vrem să deranjăm liniștea și odihna turistilor care au sosit înaintea noastră cu un ceas mai devreme, ne hotărîm să facem cale întoarsă către mașină. De ce ne-a fost frică nu am scăpat: ne culcăm în mașină. Dimineața, de acolo, din mașină constatăm că se anunță a fi o zi frumoasă, în ciuda faptului că sîntem înghețați. Razele soarelui scaldă întreaga vale într-o lumină rosiațică.

Prima noastră cunoștință de la cabană este bucatărul Peter Hugel, care, pentru rostuitul micului dejun, grăbește destepțarea celor din sala de mese. Cind află că sîntem doi turiști sosiți noaptea, că am dormit în mașină, ne invită în bucătărie, lîngă foc, ca să ne putem încălzi. Sîntem omenii în cel mai scurt timp, după legile cabanei. Cu cea fierbinte și omletă. Apoi facem, pe rînd, cunoștință cu ceilalți tineri lucrători ai cabanei care își preiau posturile din mers. Astfel, soția lui Peter, Rita, pe lîngă faptul că dă o mină de ajutor la prepararea și servirea mesei, completează și fișele pentru cazare. Apoi, Elena Oancea, la bar, servește turistilor ceaiuri și cafele calde. Aflăm în continuare că șeful cabanei, Breit Werner, în ciuda vîrstei sale de 26

de ani, este internat la un spital din Sibiu pentru un tratament al reumatismului care nu-i dă pace. În acest timp, treburile cabanei sînt conduse de soția acestuia — Maria — care, tot la 26 de ani se poate lăuda cu „o viață” petrecută pe la cabane. Cîțiva ani la rînd, cei doi soti au administrat cabana Negoiu. Apoi, după ce tatăl lui Werner s-a retras mai jos, mai precis la cabana Bilea-Cascadă, tinăra familie a preluat treburile la Bilea-Lac. Cei 17 tineri, conform schemei, dar în realitate doar 13, a căror medie de vîrstă nu depășește 27 de ani, se străduiesc din toate puterile să satisfacă dorințele celor cîtorva sute de tineri care în zilele frumoase de vară vin pînă la Bilea-Lac. La cabană totul este valorificat la maximum. Sala de mese are o capacitate de peste 80 de locuri. Terasa încă 40. La primul etaj sînt citeva camere, în total 22 de locuri. Apoi, citeva camere unde se poate dormi la pînci. Mai este folosit și podul, unde pot fi cazați încă 20—30 de turiști. În cazul cind întregul spațiu de cazare este completat, prin grija cabanierilor se montează, după ce treburile s-au cam terminat, în sala de mese, saltele și fotolii.

Ce se poate găsi de mîncare la înălțimea de 2034 de metri? Dimineața: ceaiuri, omlete, gemuri, salamuri și cașcaval. La prînz: ciorbă de fasole verde, ciorbă țărănească, tocăniță de ficat, limbă de vită cu măsline și sos vinătoresc. Seara: ceaiuri, lactate și brînzeturii.

Pînă la cabană urcă și Leonid Gherasim, merceolog la biroul comercial O.J.T.-Sibiu, șeful sectorului cabane. Amănunțele pe care ni le furnizează le notăm ca fiind foarte interesante și totodată importante în scopul dezvoltării pe mai departe a acestei zone montane. În primul rînd, după părerea specialistului, ar trebui rezolvată problema turistilor care vin cu mașini și corturi. În preajma intrării în tunel, vara, este un adevărat orașel. Multe corturi și multe mașini. Este foarte frumos. Dar după ce pleacă turistii, locul arată ca un decor al unui film de groază. Pretutindeni hîrtii, sticle și borceane, cutii de conserve. În cîțiva ani buni, de cind s-a dat în folosință Transfăgărășanul, nimeni nu s-a învrednicit să facă citeva gropi pentru colectarea deșeurilor menajere și nici atît de necesarele grupuri sociale. Consecințe? — Poluarea și deteriorarea naturii. De asemenea, nu există un punct sau două pentru depunerea mașinilor. Telefoane există doar la cele două cabane: Bilea-Lac și Cascadă. Pînă și cabana Bilea-Lac a devenit neîncăpătoare și de cele mai multe ori nu poate satisface toate cerințele. Spațiul, se spune în continuare Leonid Gherasim, a rămas ca acum 25 de ani — în ciuda faptului că planul s-a mărit de zece ori.

La toate acestea se mai adaugă și observația celor de la cabană. Sînt izolați de lume și la propriu și la figurat. Au doar telefon, care și acesta funcționează cind are chef. Televizorul este defect de foarte mult timp, iar zărele ajung și pot fi citite, de cei de aici, doar prin bunăvoința turistilor.

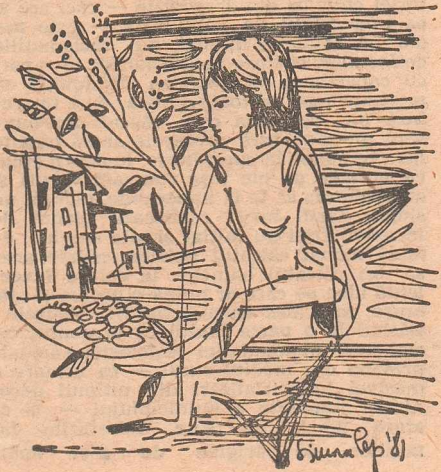
BÎLEA-CASCADĂ O ADEVĂRATĂ UZINĂ DE TURISM ȘI DE COMERT

„Cu Bilea-Cascadă se termină (dacă vîi dinspre Curtea de Argeș) escaladarea Transfăgărășanului. Din cauza ploii și a ceții, în ziua cind am poposit la cabană, era o zi de vîrf. Foarte mulți turiști, ajuși pînă aici, nu mai îndrăzneau să meargă pe Transfăgărășan. Din acest motiv, cabana arăta ca un vapor salvator, navigînd cu toate pinzele sus. Și cum ne spunea șeful cabanei, Heinrich Breit, se anunțase să vină doar 120 de turiști. Dar pînă la prînz numărul lor s-a triplat. Așa că eforturile celor 20 de oameni ai cabanei au fost sporite. Cea mai importantă lege a localului este omenia. Așa că, aici, s-au pregătit peste zece feluri de mîncare începînd cu ciorba de perișoare, ciorba de potroace, ciorba de fasole verde, ceață afumată, friptură de vițel și terminînd cu rumenitele clătite cu brînză și gem. Cabanierul, un cunoscut alpinist și unul dintre membrii titulari ai Salvamontului ne spunea că Transfăgărășanul reprezintă cel mai frumos lucru din viața sa. Dacă de la un capăt la altul, în urmă cu cîțiva ani, Valea Bilei se parcurgea în 4—5 ore, astăzi, cu telecabina, nu se fac decît 11 minute. Transfăgărășanul a reprezentat și reprezintă un element cheie în turismul montan. Chiar și astăzi, cind el este în întregime asfaltat, cind se poate parcurge

cu mașina și — pe unele porțiuni — chiar cu bicicleta, el reprezintă un element de satisfacție și de mindrie pentru cei care l-au trecut. Dar, ne spune în continuare cabanierul, ar mai trebui încă făcute multe rețușuri. Rețușuri din punct de vedere administrativ prin introducerea unor posturi telefonice și puncte A.C.R. cit și rețușuri în ceea ce privește educația drumeților. Numai în aceste zile, cei care au poposit peste noapte la Bilea-Cascadă, indiferent dacă au solicitat sau nu locuri în cabană sau și-au montat corturile, ei au găsit o soluție foarte originală pentru a se încălzi: au dat foc la tot ceea ce au găsit. La bănci și scaune din vecinătatea cabanei, la bile de lemn și chiar la garduri. De asemenea, turiștii au aruncat în grupurile sociale sticle. Acesta este motivul pentru care, de cîțva timp, la cele 26 de camere instalația de canalizare cit și instalațiile de apă nu funcționează. Sînt lucruri care ne dau de gîndit. Nu așa se răspîndește munca și efortul unor oameni, care dintr-o mare dragoste pentru munte, pentru mîreția lui, au lăsat totul undeva la oraș logodindu-se parcă pentru totdeauna cu el.

CONCLUZII: Literatura de specialitate plasează Transfăgărășanul ca fiind unul dintre cele mai frumoase trasee europene. Lui i s-au consacrat totodată și numeroase pagini. Pe drept cuvînt, și fără nici un fel de exagerare, Transfăgărășanul este una dintre cele mai spectaculoase realizări ale socialismului. Străbătîndu-l, indiferent de anotimp, drumul ce unește Ardealul cu Țara Românească îți impune respect. Respect pentru munca oamenilor care l-au dăruit, respect pentru natura ce-l înconjoară.

Se cuvin și citeva reglementări așteptate de toată lumea. Investiții minime pentru a răspunde faimei ce de la șine și-a dobîndit-o. Faima pe care și-a căpătat-o poate fi comparată cu un rang social. După părerea noastră, problema cea mai importantă este aceea a folosirii la maximum a resurselor existente. La toate cabanele de pe Transfăgărășan, cit și la poalele acestuia trebuie sporită grija factorilor de resort față de turiști. O temeinică preocupare pentru asigurarea condițiilor de viață în munte, impune turistilor, de la sine, mai multă rigoare și respect, mai multă disciplină socială și dragoste față de locurile inconjurătoare, față de marile investiții pe care le concretizează în mod constructiv Transfăgărășanul. Ceea ce ar mai trebui să se mai facă, pe lîngă el, sînt mărunțisuri. Dar fără aceste mărunțisuri viața nu are gust și culoare. Trebuie să ne obișnuim cu ideea că o perla a turismului montan de pretutindeni se află în România. Și această perla poartă numele de Transfăgărășan. Trebuie să-l tratăm ca atare și ca organizatori și ca direct beneficiari, dar, mai ales, ca turiști.

Nu toate rufele se spală în familie. Și nici

Petalele negre ale albului nufăr

Dacă ar fi să comparăm cu anul trecut pentru unitatea „Nufărul” 44, din șoseaua Colentina, anul '81 pare a fi un an bun. Bun din toate punctele de vedere și acest lucru rezultă cel mai bine din condicta de sugestii și reclamații. Astfel, dacă până la sfârșitul anului trecut se înregistrau 35 de reclamații, până în prezent, în condictă, de la începutul anului, nu sînt trecute decît 8 însemnări. Și dacă ar mai fi să mai spunem un lucru putem nota că, parcă regizată, însemnarea cu numărul 35, ultima de anul trecut, semnată de Lucia Georgescu din strada Elena, „în să fac o remarcă specială — pozitivă — pentru echipa care a efectuat lucrările de spălare la lenjeria predată pe 13 decembrie, cu bonul de comandă nr. 1732. Specific că această lenjerie a fost spălată și pregătită foarte frumos. Rog să transmiteți mulțumiri colectivului respectiv...” „La mulți ani!” etc.”.

Dar asta a fost anul trecut. Să vedem ce se petrece în continuare în unitatea cu numărul 44. Pînă-n luna martie totul a decurs normal, adică fără nici un fel de reclamații. Pe la sfârșitul lunii martie se reclamă faptul că de la un pardesiu lipsește oțt nasturi de import. Care-i soluția dată de către șeful unității; „fiindcă la primirea obiectului nu s-a atras atenția că există riscul ca nasturii să se topească în timpul prelucrării, gestionara va procura nasturii sau va plăti contravaloarea lor”.

Gestionara Ana Ilie își amintește că s-a procurat și s-au dat clientului 30 de nasturi, așa ca să fie mulțumit. Așa că totul s-a terminat cu bine. Dacă problema nasturilor, de bine de rău, se descurcă într-un fel — sînt multe alte probleme care se rezolvă mult mai greu sau nu se rezolvă deloc. Care-s acelea? Și ca să ne facem o privire generală să spunim tot din perspectiva condictă: „de nenumărate ori am primit de la spălat rufe neapretate”. Ce se răspunde: „s-au luat măsuri ca obiectele predate la spălat și curățat să fie de o mai bună calitate”.

Dar cei de aici s-au ținut foarte puțin timp de cuvînt, fiindcă, în altă reclamație se specifică: „la comanda numărul 5996 șase cămăși au fost neapretate”. Iarși s-a luat la cunoștință, iarși cămășile au fost trimise retur și iarși mii de scuze. Acesta-l un aspect. Ce se mai poate petrece. Se pare că Sanda Pirvulescu este urmărită de un mare ghinion: „la trei comenzi succesive, 2277, 3502, 3316, s-au pierdut șase fețe de pernă, două cearșafuri de pat și unul de plapumă”. Ce s-a petrecut în acest caz? Tot Ana Ilie ne spune că în cel mai scurt timp s-au confecționat obiectele pierdute. Cine le-a confecționat? Întreprinderea. De ce s-au pierdut? Au căzut polimărcile, un fel de număr care însoțește fiecare obiect în parte, sau poate cei care le-au sortat — au greșit.

Dar cel mai frecvent caz și care pare că încă nu se poate rezolva îl reprezintă întârzierile, adică nepredările la timpul promis a obiectelor. Inginerul Mircea Tomescu reclamă faptul că la trei costume de tergal, data de ridicare a acestora a fost aminată de trei ori. Și aceasta a fost numai reclamația care a fost scrisă. Întârzierile sînt la mai toate comenzile. Ce ne explică gestionara: „pe lângă mulți factori obiectivi sînt și factori subiectivi care determină acest fenomen. Foarte mulți dintre lucrători sînt plecați în concediu”. Sînt și multe alte reclamații care nu sînt trecute în condictă. Sînt necazuri pe care le fac clienții lucrătorilor de la „Nufărul”. Aceste lucruri, și sînt destule, sînt trecute cu vederea de către noi, clienții, în timp ce pentru rezolvarea lor cei de la „Nufărul” muncesc de multe ori peste orele de program. Despre ce este vorba? Se pierd bonuri. Chiar în ziua în care ne-am documentat Constantin Rădulescu s-a prezentat la unitate în stare de ebrietate. Pierduse de foarte mult timp bonul. Noroc că ținea minte data cînd a predat lenjeria. Așa că după multe căutări, în registre, a fost găsită comanda. După ce s-a făcut confruntarea cu obiectele din pachet, după ce cel în cauză a dat o declarație a putut intra în posesia lucrurilor. Așa de bucuros a fost că la plecarea a uitat, în schimb, în unitate, o sacoșă. O doctoriță reclamă, după aproape o lună, că i-a fost înlocuit un prosop. A rezolva această problemă este ca și cum ai îndrăzni să cauți un ac în carul cu fier. Dar Ilie Ana crede că va rezolva problema. Va lucra cîteva ore noaptea, acasă, confruntînd și alergînd cu privirea prin cîteva dosare.

Revenînd și spunînd cîte ceva despre o zi de muncă de la unitatea numărul 44, putem afirma, după spusele gestionarei, că ne aflăm în zile de vîrf, în ceea ce privește preluarea comenzilor. Numai în ziua în care ne-am aflat în unitate, într-un singur schimb, acela de dimineață, s-au încasat peste 2500 de lei. Traducînd în obiecte reprezintă trei saci de haine, doi saci cu rufărie, cîteva covoare și plapumi. Ce o nemulțumește pe Ana Ilie? Faptul că întârzierile în livrarea, la timp, a comenzilor par încă de nereșolvat. Dacă oină acum doi ani rufele, de la unitatea 44, se spălau la centrala din Militari apoi în Drumul Taberei și Pantelimon — în prezent ele sînt predate la o unitate din Colentina. Ei, bine, în ciuda faptului că cele două unități sînt foarte aproape una de

alta, se lucrează mult mai greu cu unitatea din Colentina. De ce? Un răspuns exact nu am putut afla. În orice caz ar trebui rezolvată cit mai curînd și această problemă. Și ce ne mai recomandă gestionara Ana Ilie: ca și clienții, pentru evitarea încercărilor și a întârzierilor, să aplice cunoscutul proverb de a-ți face iarna sanie și vara cărută. Altfel spus, paltonul să-l cureți vara, iar hainele de vară — iarna.

SORIN POSTOLACHE

La Tîrgoviște, rufele se spală, mai ales, în familie

Cum poți testa cel mai bine calitatea muncii unei unități prestatoare de servicii, decît în postura de beneficiar? Și chiar așa am procedat: am umplut un geaman-tan cu haine și lenjerie și am plecat la Tîrgoviște, întrebînd pe străzi unde este spălătoria și curătoria chimică a orașului. Am descoperit-o ușor, fiind foarte aproape de centru. Funcționara de la „primiri” își face datoria în tăcere, luînd comenzile cu rapiditate. Ne întrebă doar atît: „În cit timp le doriți? La 24 de ore, la 3 zile sau la o săptămînă? Tarifele nu diferă prea mult!” Răminem uluiți de o asemenea promptitudine. Desigur, preferăm la 24 de ore, în situația noastră de netîrgovișteni. (Cînd achitam nota ni se dă restul pînă la ultimul silant.) A doua zi, facem recepția lucrurilor gata, cu mîgălă, mîmăm a fi o persoană nu numai exigentă, ci chiar exagerată, cusurgioacă. Dar nimic, nu aflăm motiv de reproș. Aceeași funcționară — căreia îi putem reproșa doar lipsa ecusonului din piept —, aștepta cu vădită îngrijorare verdictul, fără să scoată însă o vorbă. După ce terminăm controlul, ne dezvăluim identitatea și cerem să vorbim cu șeful unității pentru a-i exprima mulțumirile și scopul vizitei noastre. Pentru a ne convinge că nu e o întimplare, Ion Iordache ne invită să verificăm și alte comenzi, ceea ce și facem (prin sondaj). Rufele stivuite pe rafturi, împachetate cu o anume savanterie, sînt bine spălate și călcate, iar hainele de pe stendere, de asemenea, au culorile originale și prospețime. Chiar rochiile albe din materiale pretențioase, mantourile și costumele în nuanțe pastel nu au „dîre” ori pete, semn că au fost corect curățate, semn al unei munci făcute cu respect și conștiinciozitate. Apoi, șeful unității, Ion Iordache, de peste 25 de ani în această muncă și în această funcție, de pe vremea cînd exista doar un atelier în care se lucra manual, ne invită să cunoaștem fabrica și oamenii. Unitatea, așa cum arată azi, e relativ nouă, cam de 10 ani dată în funcțiune, cu utilaje ultramoderne sub aspectul lor tehnic, asigurînd automat multe operații cu excepția călcatului care, în cea mai mare parte, se execută tot manual, ca la mama acasă, cu fierul electric. Secretul bunei serviri, adică al unei normale serviri a populației, constă în exigența șefului de unitate, dar mai ales, cum personal afirmă, în faptul că toți cei 67 de lucrători au vechime — între 11 și 6 ani în sector. „S-au legat de această activitate, sînt pricepuți și serioși”. Maria Toma, de pildă, de la spălătoria lucrează aici de un deceniu și ne declară că „nu pot să fac un lucru de mîntuială. Pe lângă faptul că așa e firea mea, mă gîndesc că aceste rufe ar putea fi ale mele, mă gîndesc că omul dă bani și mă mai gîndesc, sinceră să fiu, și la ai noștri. Nu dăm calitate, lumea ne ocolește ori ne reclamă și trebuie să facem aceeași muncă de două ori, pierzînd timp, materiale și nervi, mai luînd și penalizări pe deasupra. Nu avem comenzi, nu ne realizăm retribuția! Ce rost ar avea să umblăm din fabrică în fabrică?! Peste tot e greu dacă nu-ți place munca cinstită, nu-ți dă nimeni bani mulți pentru lucru puțin și prost”. Aceeasi înțelepciune, în fond, o sănătoasă și firească filozofie de viață, are și Nicolae Petre, singurul lucrător al curățătoriei. La 39 de ani are 23 vechime în meserie. A început cu spălătoria în neofalină, la lighean, iar acum e preocupat să recircule la maximum agenții chimici de curățire, fără să fie în detrimentul calității prestației și să utilizeze totodată întreaga capacitate a secției, de 280 kg în 8 ore.

Problema Spălătoriei-curățătoriei-vopsitoriei chimice din Tîrgoviște — căci are și ea una destul de complicată — este așa dar nu calitatea muncii, nu reclamațiile cetățenilor, ci lipsa beneficiarilor în raport cu capacitatea ei. Deși se străduiește să mulțumească pe toată lumea, deși nu refuză nici pe aceia care, măcar din bun-simț nu-și scutură covoarele acasă înainte de a le aduce la curățătorie, le aduce chiar cu noroaie pe ele (așa cum am văzut) și au pretenția să le ia impecabile, plătînd un singur tarif, nu-și realizează planul de încasări. Deși au inițiat și alte servicii, de pildă numai călcatul rufelor spălate acasă ori călcatul hainelor la cerere (excellentă idee pe care ar putea-o prelua și alte orașe, mai ales Bucureștiul!). Cauzele? Lăsînd la o parte faptul că procentul cel mai mare al populației tîrgoviștene actuale provine din mediul rural — ca urmare a masivei industrializării din ultimul deceniu și jumătate a municipiului —, și ca atare aduce cu sine obiceiurile familiilor de origine de a-și spăla

rufele acasă, nu asta îngrijorează. Cu timpul, comportamentul urban se generalizează, se asimilează, rîminind ca opțiunea să fie decisă doar de calitatea prestației. Șeful de unitate Ion Iordache a inițiat chiar — deocamdată timid — un studiu de marketing local privind perspectivele S.C.V.-ului său. „Au scăzut comenzile îngrijorător anul acesta față de anii anteriori deoarece nu mai sîntem singura fabrică de acest fel din județ. Înainte prestam servicii atît unităților — scolare, scoli, internate, restaurante, hoteluri, frizerii-coafuri... — cit și cetățenilor din celelalte orașe ale județului: Pucioasa, Găești, Moreni, Fieni care, între timp, o parte s-au dotat, altele sînt în curs de dotare, cu unități proprii de S.C.V. Desigur că e firesc ca cetățeanul să găsească cit mai aproape de casă asemenea servicii, desigur că nu era tocmai în regulă să se cheltuiască cu transportul mai mult decît cu spălătoria și curățătorul dar, în condițiile cînd noi avem capacitate disponibilă nu mai înțeleg de ce se mai construiește în Tîrgoviște încă o fabrică similară?!” Într-adevăr, cine a efectuat un studiu de prognoză privind necesitatea în actualul cîmp și în următorii ani a unei noi spălătorie-curățătorii-vopsitorii în municipiul resedintă al județului Dîmbovîța? Prin urmare, un studiu de eficiență și rentabilitate? N-am reușit să aflăm nici la Consiliul popular municipal, noua unitate aparținînd întreprinderii locale de prestări servicii!

CICI IORDACHE

Vineri, 21 august, ora 11,30 la Nufărul din Drumul Taberei

Rostul unei unități Nufărul, mică sau mare, nu este, cum s-a mai spus, de a transforma negrul în alb, ci de a face ca negrul să fie negru și albul alb, cu condiția ca rufa să fie curată. Și pentru ca acest lucru să tindă spre desăvîșire, adică pentru a scoate fața unei haine sau

unei cămăși fără a-i scoate și sufletul, dar făcînd-o ca nouă, este nevoie ca angrenajul să funcționeze perfect, treabă de care ar urma să se bucure clientul și, desigur, întreprinderea. Ne-am hotărît să verificăm cele de mai sus la Nufărul din Drumul Taberei, una dintre unitățile de mare capacitate ale Bucureștiului, aici intrînd zilnic aproape 3000 kg rufe și haine la spălat și curățat. O unitate aflată în plin progres, de vreme ce s-a ajuns ca, de pildă, în primele șapte luni ale anului, să nu se mai plătească clienților decît trei sau patru obiecte pierdute sau inversate, spre deosebire de anul trecut, cînd acestea se numărău cu zecile. Dar, loc pentru mai bine, vorba unui tovarăș, mai este, constatare pe care o argumentăm cu cele sesizate de cetățeanul Cornel Georgescu din Alea Bucșenestii, nr. 5, sector 6: „Am așteptat cinci zile să mi se găsească obiectele, de patru ori nu mi s-au respectat termenele de 24 de ore și azi, 31 iulie, cerînd să mi se inapoieze diferența de bani ce reprezintă taxa de urgență pentru că s-a depășit termenul, mi s-a cerut să vin miine. Cunosco povestea cu miine și mă întreb, vă întreb pînă cînd astfel de prestări servicii?” Am vrut să dăm și părerea unui cetățean mulțumit, mai ales că ea este menționată. N-am făcut-o, deoarece era anonimă și ne-am dat seama că, dintr-o adîncă nevoie de echilibru, reclamațiile sînt în bună măsură urmate de rînduri tandre semnat indescifrabil.

Așadar, ce se întimplă la Nufărul din Drumul Taberei, vineri, 21 august, ora 11,30, cînd responsabilă era plecată la se-dință? Ne ajută să răspundem Ilie Enciu, șeful secției a doua, care cuprinde 18 unități din Capitală, aflat în control. Îl facem împreună. **Punctul de primire, curățătorie.** Din două primitoare, lucrează numai una. Cealaltă, tovarășa Marcu, este bolna-

vă. În condictă este însă prezentă, cineva se gîndește că nu e bine și, în timpul vizitei, modifică ziua cu roșu. În locul tovarășei Marcu se află o grămadă de pantaloni aduși la curățat, pe care, fără multă dexteritate, îi poți lua neobservat de cealaltă primitoare, aglomerată pînă peste cap. În hol, peste 25 de baloturi cu rufe murdare așteaptă să se îndure cineva de ele și să le ducă la spălat. În spatele tei-ghelei fără primitoare, alte peste treizeci de baloturi cu aceeași soartă. La curățătorie aflăm că un distilator este spart din 8 august, că din comenzile primite în data de 19 august, aproape 30 sînt întirziate, că, în sfîrșit, în perioada aceasta sînt multe zile cînd nu sosește marfă, dar „vine ea toamna și dau toți de bucluc, mai ales cu uniformele de școală”. Ilie Enciu: „Cînd hainele sînt prea murdare, se mai iau o dată la mînă și, firește, se întirzie cu o zi. Dar mai sînt și necazuri. Nu cunoaștem încă toate fibrele textile lansate pe piață prin fabricile de confecții și nici costumele nu sînt prevăzute cu acele etichete interioare, ce conțin însemne internaționale care arată că haina se calcă la atîtea grade, nu se spală cu clor, se curăță în orice solvent etc., iar, uneori, cînd sînt, sînt greșite și necazurile se sparg în capul Nufărului.

Atelierul lenjerie. Vă oferim un scurt inventar al lucrurilor în neregulă: un canal este infundat și în hală bălțește apa, la două mașini lipsesc termometrele și nu se poate controla temperatura indicată în instrucțiuni (care instrucțiuni nu sînt cunoscute nici măcar de șefa de tură, Tica Asaftei, darmită de lucrătorele din schimb, care își fac treaba mai mult după bunul simț de gospodină, din două mașini de ambalat nu lucrează nici una, prima avînd o poveste neclară, iar cealaltă neavînd folii, în subsol, unde se află stația de tratare a apei, nu s-au făcut analize de două zile, Aurelia Cîncă, proaspăt transferată, plîngîndu-se că „eu sînt angajată ca fochistă și nu mă pricep la tratare”, sacii cu sare sînt sparti și conținutul împrăștiat, și mai departe tot în subsol întîlnim multă mizerie (oamenilor le era jenă să aprindă lumina), clăie peste grămadă, fiare vechi, sîrmă, cirpe, o arhivă uitată și o motocicletă cu număr de Olt (46-OT-1575). Ne interesăm dacă poate izbucni un incendiu cu grămezile de hirtie și cirpe la o temperatură atît de ridicată. Ni se răspunde: nu poate, pentru că e și umezeală. Atunci totul e în regulă. Îl mai întrebăm pe tovarășul Ilie Enciu dacă între neregulele întîlnite și reclamația cetățeanului Cornel Georgescu poate exista vreo legătură. Ne răspunde cinstit: poate. Tot e ceva.

RAZVAN BARBULESCU

Cea mai serioasă problemă se numește vad

De data aceasta am fost norocos. I-am făcut nici un fel de anticameră, n-am întîlnit nici o secretară, am cunoscut-o pe directoarea întreprinderii Nufărul chiar în curte, la poartă. Mărturisesc că prezența Adrianiei Tașu m-a derutat puțin: tinăru, prezentabilă și, de ce să n-o spun, foarte drăguță. Înainte de a intra în fondul discuției, pentru a elimina tracul, îi spun tovarășei directoarei că am venit la Nufărul fără prejudecăți. Imediat află că, în urmă cu circa patru ani, pe vremea cînd Adriana Tașu era director adjunct, a fost vizitată tot de cineva de la Flacăra, care înainte de a se recomanda i-a mărturisit: „Am venit la Nufărul fără nici un fel de prejudecăți”. Atunci a fost vizitată de regretatul nostru coleg Eugen Secoleanu. Instanțaneu imi încolțește un gînd: cine va veni peste patru ani și cum va începe dialogul?

Ajunși în birou, intrăm direct în discuții, nu înainte de a observa o imensă hartă a Bucureștiilor pe care sînt marcate, centrele Nufărul existente și centrele pe cale de a fi deschise. O simplă aruncare de ochi este suficientă pentru a remarca că majoritatea unităților sînt amplasate mai mult în inima Capitalei, noile cartiere fiind ceva mai vitregite. — Așadar, tovarășă directoare Adriana Tașu, care apreciați că ar fi numărul cetățenilor din Capitală care apelează la serviciile întreprinderii pe care, așa cum ne-ați mărturisit, o conduceți „en titre” de un an de zile?

— După părerea mea, fără a dispune de cifre exacte, circa 40 la sută.

— Personal mi se pare un procent cam mic. Ne aflăm doar în 1981. Prin alte părți, cifrele sînt mult mai mari. Bănuiesc că înțelegeți întrebarea care urmează.

— Este adevărat că procentul este cam mic. Noi sperăm să-l mărim dar este vorba de o realitate care își are, într-un fel, niște explicații. Așa cum ați văzut, unitățile, mai ales în noile cartiere, sînt destul de rar amplasate. De multe ori cetățeanul renunță la serviciile noastre. Merge mult pînă la unitatea unde dă de inevitabila coadă. Apoi există la o bună parte din populație greșita idee de a nu-și amesteca rufele cu ale altora de teama contaminării. Și avem și noi aportul nostru: mai întirzim predarea la timpul stabilit. Cea mai serioasă problemă se numește vad. Sîntem o firmă cunoscută, dar un centru nou înființat are nevoie de cel puțin doi ani pînă să se introducă, să capete clientela.

Nufărul!

Trebuie să recunosc că de mult n-am auzit pe cineva care să regrete că "reclama fabricii" este în suferință. Din zilele pe care le-ați enumerat mă scapă la unul singur. Spuneți-mi cu mină inimă: aveți reclamații referitoare la plămăziri datorită rufelor spălate la arul?

Dacă aș putea, la această întrebare n-aș răspunde. Dar cum bănuiesc că o puneți gratuit, vă rog să scrieți cu o mare și aldine (vedeți, cunosc și în gazetarie) că nicidecum nu am avut nicio reclamație. Rufele se prelucresc și cum scrie la carte. Sanepidul nu o pune pentru noi un control în plus, ci un control în muncă. Dar nicidecum nu a constat lucruri grave în procesul de preparare. Fierbem rufe la parametrii și folosim detergenții adecvați produsului tehnologic. Iertați-mi tonul ridicat, această problemă mă irită.

Să respectăm lozinca de pe biroul nevoastră, deci să nu ne enervăm, ce de multe ori pachetele, de altfel noi facute, odată desfăcute scot la lumină rufe care numai după mirosul mi se dau din nou la Nufărul și ori te determină să scoți din pod și să revii la spălător bătărăscă? Vărul se află, ca de obicei, pe la cătălea drumului. Asemenea situații sunt rare. Explicația: rufele nu sînt călțate aceeași zi. Rămân jilave 24 de ore, și, fiind, este adevărat, un miros foarte rău. Vă rog să nu uitați că noi sintem fabrică, cu toate consecințele unui produs fabricat. Mai este și un alt aspect. Detergenții pe care-i folosim nu sînt parfumați. Noi îi solicităm de mult. Lucrurile tergersează. Din păcate, în timpul întreprinderii nu ne permite să înțelegem laborator propriu de cercetări, ajutorul căruia am putea mai ușor dețina calitatea detergenților. Poate va fi și ziua aceea... De asemenea, detergenții pe care-i folosim nu au totdeauna o penetrare necesară pentru a albii scotat. Noi nu avem decât apă și oameni. Chimicalele le dăm și atunci cînd sînt necorespunzătoare noi plătim oalele sparte. Asta-i viața.

Cînd luăm o față de pernă, de exemplu, înainte de-a o folosi, este foarte noasă. La prima încercare de a introduce perna, frumusețea ei s-a ofilit: dispare apretul, rufa capătă un aspect sifonos. De ce?

Aprețarea lenjeriei este un obicei înesc. Este adevărat că da frumusețe și existență la murdărie. Să vă spun un secret: în Occident 90 la sută din rufe nu se aprează. Nufărul lucrează în serie și din această cauză apretul pe care oțosem la o șarjă nu poate fi la fel tare pentru toată marfa aflată în mașină. Apoi țesăturile pe care le spălăm compoziții diferite.

- Nu se aplică o anumită triere a rufelor?

- Nici nu începe vorbă. Înainte de a introduce în mașină, rufe sînt sortate: cele albe se separă de cele colorate, prosoapele de pijamale.

- De ce se rup rufe la Nufărul mai des decît atunci cînd se spală acasă?

- Există o realitate pe care, din păcate, clienții nu o iau în considerație. Cînd spală acasă, gospodina își cunoaște are rufă și o menajează. Dar noi ce putem face? Sintem doar fabrică. Apoi lărea mecanică traumatizează mai rău fibra, ca să nu mai pomenesc că rufele atitea fibre noi, încît eu, inginer chimist, nu le pot deosebi de la primul țesut.

- Cum este și normal, aveți și reclamații pe care, după cum ne informați, tratați cu toată atenția. Haideti să urcăm piramida. Ce aveți de reclamat nevoastră clienților?

- Eu nu am de reclamat, ci de sfătuit. Să fie mai atenți cu lenjeria. Cred că mai bine este să se schimbe țesătura. Nu desele spălări o degrează, ci gradul de murdărie. Haina murdă să nu fie băgată în șifonier, ci să se dată la curățat. Petele fixate și oxidate scot mult mai greu. Petele de masă să se date la curățat imediat după folosire. Să aibă încredere în firma noastră care, din mine, este serioasă și plină de soliditate față de client.

- Dacă nu greșesc, curățatul unei cămăși costă trei lei. O cămășă necesită multă muncă?

- Vă rog să notați că o cămășă, o singură cămășă, din clipa cînd e primită de epionier și pînă se întoarce în șifonier, trece prin zece mîini. E mult, e în? Judecați singur.

- De patru ani sînteți în întreprindere. Un an purtați bastonul de director. Că mine ați ocupa un post superior, prime măsuri ați lua pentru această întreprindere?

- Aș ridica gradul de încadrare. De 20 ani noi sintem o întreprindere de grad III. Acum 20 de ani se mai folosea via de rufe, iar acum avem mașini cu program. Aș căuta să stabilizez fluctuațiile personalului prin dezvoltarea unui sistem de școlarizare adecvat.

- Puneți din nou mina pe inimă. Unde mai ales cum sînt spălate rufe la distanță?

- Rufele directoarei Adriana Tașu sînt spălate la Nufărul la diferite centre. Este un fel de test, pentru că nicidecum nu le pot eu și nicidecum sub numele meu.

- Deci rufe murdare nu se spală în familie, ci la Nufărul!

DAN BIRLADEANU

Un clasic al filosofiei culturii : Simion Mehedinți (IV)

Imaginea unitară asupra civilizației și culturii i-au creat lui Mehedinți premisa unei atitudini optimiste, lucid optimiste, diametral opusă față de pesimismul spenglerian. Simultaneitatea ce caracterizează raportul civilizație-cultură se nutrește din punctul de vedere etnografic — sau, mai exact antropologic — cu care savantul român se înscrie la dezbaterile problemei. Perspectiva această îi furnizează argumente hotărîtoare, încît sociologul francez Gaston Richard scria în 1936 în „Revue internationale de sociologie” că autorul **Coordonatelor etnografice** „are pe deplin dreptate împotriva lui Spengler”. Dar care era argumentul principal al lui Mehedinți? Făcînd recurs la date etnografice-antropologice, aplecîndu-se și asupra populațiilor fără istorie — mai bine zis fără istorie scrisă — el relevă că nu există grupare omenească, oricît de primitivă, care să nu fi produs un minimum de mijloace tehnice spre a se adapta la natură și care, de asemenea, să nu-și fi elaborat un cod minim de norme morale, de credințe sau de indeletniciri artistice. Admisibil i se pare că civilizația și cultura se pot dezvolta disproporționat, că „popul civilizației și polul culturii rar coincid”. Dar omul, fiind conștient, poate învăța din erori și poate strămuta cursul propriei sale istorii pe o albie dreaptă și largă. Astfel că replica definitivă sună ca un îndemn nedismulțat: „înainte, spre dezvoltarea cit mai armonioasă a individului și a societății, atît prin civilizație, cît și prin cultură!” (S. Mehedinți, **Coordonate etnografice. Civilizația și cultura**, București, Cultura națională, 1930, p. 77)

Teza privind universalitatea civilizației și a culturii are deci o profundă valoare umanistică. Pentru a o ilustra, savantul român a recurs, cum tocmai afirmam, la date din viața a numeroase grupări etnice, unele rămase în urmă pe calea dezvoltării sociale, din motive istorice sau din pricina izolării geografice. Exemple necesare au fost extrase din cărți de călătorii și din descrieri etnografice realizate, unele, în secolul trecut chiar. De atunci, eliberîndu-se și de colonialism, populațiile respective au făcut pași importanți spre o viață materială și spirituală înaintată. Mehedinți a privit cu simpatie spre ele și adeseori a dat glas încrederii în posibilitățile lor de creație superioară în viitor. Căci, se întreba el, ce înseamnă cele cîteva mii de ani de istorie trecută pe lingă zecile, sutele de mii de ani de istorie pe care popoarele le au de străbătut de-acum încolo?

Finalitatea practică a întreprinderii sale îl determină pe Mehedinți să nu se oprească cu clasificarea manifestărilor umane la o împărțire dihotomică. Civilizația și cultura sînt desfăcute la rîndul lor fiecare în cîte trei subcategorii: hrana (inclusiv uneltele și procedeele de procurare și de preparare), apoi haina și locuința (la un loc, pe temelul funcției

lor comune de adăpostire) și mijloacele de transport alcătuiesc civilizația; știința, arta și religia (pe care în lucrări de mai tîrziu o descoperim substituită cu morală) ar forma cultura. Un sistem de coordonate carteziene fixează întreg acest complex de manifestări, civilizația fiind reprezentată pe abscisă, iar cultura pe ordonată. Ducînd analiza cu încă un pas în adîncime și subordonînd-o unui scop concret, de cercetare, Mehedinți se desprinde de linia morfologismului pur teoretic din filosofia culturii, apropiîndu-se, de morfologismul aplicat din etnologie și antropologia culturală, linie marcată de figuri ca Franz Boas, Clark Wissler, Robert Lowie. Tînta savantului nostru era aceea de a construi un sistem de categorii care să poată da seama de modul de viață al oricărei comunități etnice, indiferent de treapta de progres sau de colțul de lume în care aceasta este plasată. Sistemul de „coordonate etnografice” poate fi astfel echivalat cu o schemă de categorii universale ale culturii. La vremea respectivă existau puține tentative de elaborare a unui asemenea instrument atotcuprinzător. Cel mai cunoscut era ghidul **Note și probleme de antropologie (Notes and Queries on Anthropology)**, înmînat de obicei spre completare călătorilor și misionarilor. El fusese realizat în 1874 ca lucrare colectivă în cadrul Institutului Regal de Antropologie din Marea Britanie și se prezintă ca un fel de chestionar structurat pe opt categorii: cultura materială, organizarea economică, organizarea socială, controlul social, viziunea asupra lumii, arta, limbajul, educația. Mai apoi, americanul Wissler a ajuns și el la un „tipar universal al culturii”, compus din nouă elemente. Tot ca o atare schemă integralistă putem privi și sistemul de cadre și manifestări conceput de Dimitrie Gusti.

Privită pe acest fundal, strădania lui Mehedinți capătă un coeficient valoric aparte, independent de randamentul schetelor sale. Valoarea operațională a acestuia scade din pricina caracterului ei prea static și prea morfologist. Civilizația, chiar în sensul restrîns, înseamnă nu numai tipuri și cantități de unelte și de produse, dar și cum se desfășoară producția din punct de vedere social; altfel zis, ea implică întregul mod de producție. Or, viața de relație, fără de care omului i se pierde esența, luncă printre categoriile și subcategoriile schemei. Nici formele de organizare a muncii (deși munca e figurată ca linie mediană, între abscisă și ordonată), nici regimul politic, nici modelele de educație nu transpar din aplicarea acestui instrument metodologic; Mehedinți pare să-și dea seama de neajuns atunci cînd în prelungirea liniei muncii adaugă cuvîntul „societate”, voind parca să desemneze aspectele vieții de grup. Totuși schema nu este absolut lipsită de valoare operațională, fiind ușor de manevrat și

sugestivă pentru o introducere în modul de viață al unui popor sau al unei așezări. Dealtfel, pentru cercetări mai amănunțite autorul ei menționează că numărul de categorii poate fi mărit și că el n-a făcut aceasta pentru a evita aglomerarea lor. Nu a prevăzut că mai tîrziu un antropolog de faimă, G. P. Murdock, va elabora un model cu sute de împărțiri (George P. Murdock et al., **Outline of Cultural Materials**, New Haven, HRAF, 5-th ed., 1971).

Schematismul modelului mehedințian se datorează și intenției programatice din partea celui care l-a elaborat de a apropia etnografia de maniera matematică de prelucrare a datelor și de exprimare. Iarăși, se cuvine să nu judecăm concretizarea acestei intenții prin prisma așteptărilor de astăzi. Acum o jumătate de veac problema folosirii metodelor matematice în etnologie abia dacă se punea, iar aplicarea a venit de fapt în ultimele două-trei decenii. Nu e deloc exagerat a-l număra pe profesorul de la Universitatea din București printre precursorii pe plan internațional ai matematicii în etnologie, idee ai cărei prozei formează în zilele noastre un veritabil front de avangardă. Iar printre instrumentele matematice la care se face apel se află nu numai formulele algebrice ori tabelele statistice, dar chiar și diagramele carteziene (vezi Marcel Soret, **La cartographie et la representation graphique en ethnologie**, in **Etnologie générale**, sous la direction de Jean Poirier, Paris, Gallimard — Encyclopédie de la Pléiade, 1968, pp. 371, 378-379).

GHEORGHÎȚĂ GEANĂ

O colecție sentimentală

Eugen Gross din București, fost administrator al ziarului „România Liberă” timp de 33 de ani — perioadă în care n-a lipsit de la serviciu nici măcar o zi — este un colecționar original și sentimental. În urmă cu 30 de ani, un coleg i-a adus din străinătate un breloc. Apoi a mai primit unul și încă unul și astfel i-a venit ideea unei colecții. Astăzi ea numără mai bine de 1.200 piese. Pe lingă cele primite în dar de la colegii și prietenii care au aflat de pasiunea lui, Eugen Gross a căutat și achiziționat piese rare sau unicate. Satisfacția procurării unor asemenea piese este cu atît mai mare cu cît posibilitățile de informare în acest domeniu sînt, practic, inexistente. Un colecționar de brelocuri nu are la îndemînă nici cataloage de specialitate, nici publicații de informare, dar o colecție pe care ai alcătui-o fără dificultăți, fără renunțări n-ar mai fi colecție.

E greu în cîteva rînduri să descrii măcar cîteva din brelocurile care alcătuiesc colecția pensionarului Eugen Gross. Foarte multe din aceste minuscule opere de artă au incluse în alcătuirea lor măiestrie, inventivitate, umor sau tehnici de prelucrare deosebit de pretențioase. Colecția poate oricînd constitui o mică cronică a modului de a face comerț cu lucruri mici, nu cu orice preț necesare în viața unui om. Dar care i-o fac mai plăcută. Ca în orice colecție, valoarea pieselor nu este aceeași. Ea ar putea fi grupată pe diverse tematici: mascotele competițiilor sportive, reclame, date comemorative, aniversarea unor personalități etc. Unele din brelocuri sînt scumpe: măștile africane din abanos, statuete sculptate din jad, argint sau alte materiale costisitoare, însă adevărata valoare a pieselor adunate de Eugen Gross este cea sentimentală. De fiecare din ele îl leagă o întâmplare, o amintire. Multe din aceste piese îi sugerează numele unui prieten, care în iureșul ocupațiilor de ziarist, undeva departe de țară a găsit răgazul cîtorva minute în care să se gîndească la „bătrînul” Eugen Gross, cum singur își spune, bineînțeles exagerînd. Niște oameni s-au gîndit să-i facă unui prieten un miez dar, o mică dovadă de prietenie.

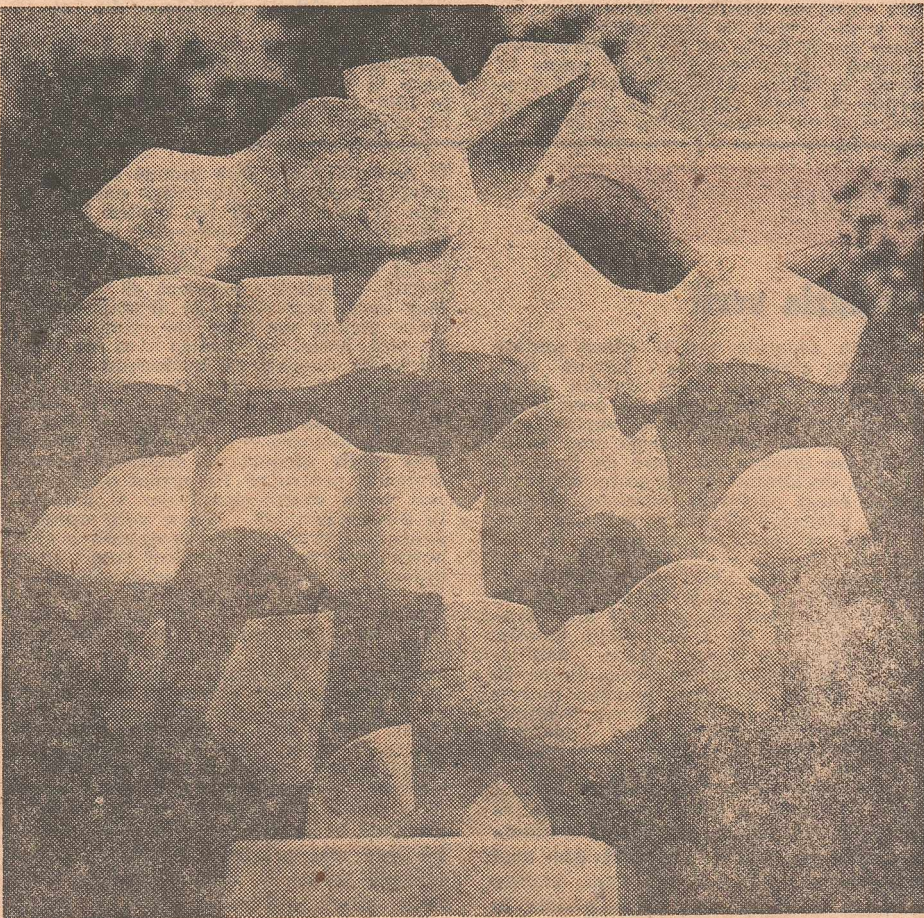
Dacă dăruirea unui breloc poate prilejui scrierea unor cuvinte atît de gingașe,

izvorite din prietenia unui om pentru altul, ca cele ale poetului Cicerone Theodorescu — iubite tovarășe Gross, Există și oameni care, desigur cu totul înapoiați în lumea noastră, a atîtor tehnici avansate, încearcă să se mai țină de cuvînt! Ți-am făgăduit o mică poezioară, mai de mult. Ți-o alătur, e alcătuită dintr-un bob de ambră de Riga și chihlimbar... Aș fi tare bucuros, crede-mă, să fie pe placul inimii D-tale și al tic-tacului ei de lirism. 15 oct. 1969, București, Cicerone Theodorescu — dacă multe din brelocurile primite sînt semne de prietenie — așa le consideră Eugen Gross — putem să ne dăm seama de

valoarea sentimentală a acestei colecții pentru cel care acum, de cînd viața nu-l mai obligă să fie permanent grăbit are răgazul să le privească și să-și aducă aminte.

Și astăzi, cînd Eugen Gross este pensionar, mai vechii și mai noii lui prieteni, întorși din călătorii lor prin lume se abat pentru un timp pe la locuința lui din Sos. Ștefan cel Mare nr. 31, bloc 29, scara B, ap. 57 să-i dăruiască un breloc. E un semn că pe unde au fost au avut un gînd bun pentru el.

OPREA GEORGESCU

Lumea in care trăim

„Maladia olandeză” contaminatează...

Boala trezește serioase îngrijorări. Produce o puternică stare de alertă, chiar de panică.

Cu toate acestea, maladia nu este nicicum nouă și nici de un tip virusologic necunoscut. Dimpotrivă. Este doar o cronicizare a unor stări de lucruri mai vechi.

Ciudad, dar desi olandeză, maladia îngrijorează în modul cel mai grav Statele Unite, Unii americani, mai exact unele oficialități, încearcă o adevărată neliniște când aud de această maladie. O neliniște ce poate fi înregistrată și la cartierul general al N.A.T.O.

Presa americană a botezat-o „maladia olandeză” sau mai simplu „olandita”. Despre ea s-au scris numeroase articole, s-au emis o sumedenie de păreri, s-au propus diferite „rețete” și „tratamente” și s-au făcut chiar speculații asupra „evoluției” ei viitoare.

În fond, ce este „maladia olandeză”?

După aprecierile presei americane, maladia nu este nimic altceva decât „manifestarea unui tot mai accentuat pacifism și neutralism” al poporului olandez. Cu alte cuvinte, manifestarea dorinței de pace, de liniște a acestui popor iubitor de flori, de apă și soare, de viață.

Și totuși, aliații americani din N.A.T.O. ai olandezilor își exprimă o tot mai mare îngrijorare în legătură cu efectele acestei „maladii”. Îi îngrijorează starea de manifestare care atare dar și mai mult îl neliniștește pericolul pe care-l reprezintă posibilitatea contaminării vecinilor vest-europeni. Temerea este explicabilă. Extinderea „maladii olandeze” în celelalte țări din Europa occidentală ar putea compromite planurile aprobate de N.A.T.O. de a instala pe continentul european noi rachete nucleare americane.

Aici se cere o explicație. După cum se știe, Consiliul N.A.T.O. a hotărât, încă în 1979, amplasarea până în anul 1983 a unui număr de 572 rachete „Parshing 2” și de croazieră pe teritoriile unor țări europene membre ale pactului, printre care și Olanda. Aprobarea planului, adică a amplasării rachetelor trebuie să fie decisă de guvernul fiecărei țări. În această privință guvernul olandez nu s-a pronunțat încă. Și-a acordat un răgaz mai lung, de doi ani, ce ar trebui să expire la sfârșitul lui 1981. Hotărârea de a aproba sau nu amplasarea celor 48 de rachete nucleare americane pe teritoriul țării, ca parte a planului N.A.T.O., urmează astfel să se discute în decembrie. Până atunci...

Perspectiva amplasării rachetelor nucleare americane pe teritoriul țării a declanșat în Olanda un puternic val de agitație, de proteste, de manifestații și demonstrații de masă. Parlamentul a intrat și el în alertă iar guvernul a cunoscut certe dificultăți din care a încercat să iasă prin amânarea deciziei. O amânare care riscă să se prelungească, deoarece și în prezent, formarea noii coaliții este blocată mai ales de problema „eurorachetelor”. Socialiștii se opun „Democrației 66”, sint alături de ei. Creștin-democrații au o atitudine evazivă. Și astfel, așa cum remarca agenția de presă Reuters, astăzi „Olanda este puternic dezbinată între puternicul val antiatomic din țară și angajamentele asumate față de partenerii din N.A.T.O.”.

În acest context, Olanda a cunoscut, în 1981, vara sa cea

mai „fierbinte”. Împotriva instalării „eurorachetelor” au avut și au loc mari demonstrații populare care antrenează sute și sute de mii de oameni — femei, bătrâni și tineri, intelectuali și muncitori. „Valul de pacifism” — cum a fost apreciat de presa americană — a cuprins membri ai diferitelor partide politice, ai uniunilor și asociațiilor profesionale, culturale, patronale, religioase și sportive. El a găsit cea mai largă adeziune nu numai la stînga, printre socialiștii sau comunistii, ci și în rîndul multor democrat-creștini sau al „Democrațiilor 66”. Expresia cea mai elocventă a acestei stări de spirit care a cuprins masele, o constituie marsul internațional care a avut loc de la Copenhaga la Paris și pe care olandezii l-au salutat cu o emoționantă căldură. A fost o manifestare menită să tragă atenția tuturor popoarelor continentului asupra pericolului sporirii arsenalelor nucleare europene cu noi rachete.

Un puternic spirit combativ se constată în masele de tineri. La prima vedere, unii comentatori occidentali par surprinși, pretinzând că tineretul din această țară ar fi în mare măsură americanizat. Aceasta deoarece limba engleză este vorbită în mod curent, filmele americane prezentate la televiziune sînt transmise fără a fi subtitrate în olandeză, iar formatele vocale de muzică usoară, dornice să aspire la notorietate, cîntă numai în engleză. Dar cunoștințele de limbă engleză n-au nimic comun cu sentimentele politice. După cum afirmă o oficialitate de la Haga, „Pacifismul corespunde sentimentului profund al olandezilor de respingere a politicii de forță”.

Chestiunea este clară: adevărații bolnavi nu sînt olandezii, ci cei ce vor să le impună „eurorachetele”. Bolnavi de frică, bolnavi de obsesia înarmării, bolnavi de neîncredere. Cu atât mai mult cu cît „olandita” este contagioasă. Valul de pacifism a cuprins Anglia, Danemarca, R.F. Germania, Belgia, Norvegia unde au loc puternice acțiuni și demonstrații împotriva „eurorachetelor”.

În ceea ce privește Olanda, un probabil refuz al guvernului de a îngădui amplasarea rachetelor nucleare americane pe teritoriul țării ar fi fără îndoială un răspuns în consens cu aspirațiile opiniei publice din această țară. N-ar fi exclusă însă nici o nouă amânare a deciziei dincolo de decembrie. O asemenea amânare nu ar fi, însă, de loc pe placul Alianței Atlantice, căci ar pune un grav semn de întrebare asupra întregului plan de amplasare a „eurorachetelor”, și, bineînțeles, ar avea o puternică influență asupra popoarelor din celelalte țări europene, care urmează să „găzduiască” noile rachete. Iată de ce „maladia olandeză” îngrijorează atât de mult pe militarii americani.

„Maladia” aceasta are diagnostic, dar N.A.T.O. nu i-a descoperit „tratamentul”. Formulele clasice nu dau rezultate. „Febra este în creștere” — se plîngea o oficialitate americană după câteva zile petrecute la Haga. Așa este. Are dreptate. Dar „maladia” a provocat-o N.A.T.O. cu decizia periculoasă privind „eurorachetele”. Dacă ar dispărea cauza „s-ar tămădui și... „boala”.

AL. PINTEA

Eu comunic, tu comunic, el comunica

Orizontale, verticale

Obiceiul de a aduna în aceeași mîna toate cheile raiului nu l-au inventat contemporanii noștri. Preocupăți să-și în stăpînire drumurile pe care merg cu pinzole umflate în adierea evenimentelor galloanele presei, unii au deprins de mîci tehnica facerii nodurilor, marinărești, adăstînd momente potrivite pentru a aduna la un loc cît mai multe din caravanele pornite în larg și privity nu altfel ci ca sigure și cumînți aducătoare de venituri. Monopolul, ca formă de existență și producătoare de profit a intrat de mult și în apartamentele rezervate comunicanților, armele lui bineverificate în alte buildinguri operînd cu strășnicie și aici, în descoperirea formulelor de existență mai convenabile și, rămă involuntară, profitabile.

În S.U.A., numărul grupelor de ziare, cuprinzînd de la 2 la 80 cotidiene, aparținînd aceluiași proprietar, s-a dublat după ultimul război. Acești zgîrcie-nori ai presei americane dețin sub administrație și control peste 60 la sută din cele 1812 cotidiene existente. Trustrurile nu par a da semne de oboseală: într-un singur an, 1978, din 53 de ziare care și-au schimbat proprietarul, 47 au ajuns în fagurii încăpători bine conturați ai grupurilor de presă. Multe din aceste puternice și strămeătoare mîini au găsit în

telegerea necesară pentru a aduce la aceeași fîntînă izvoare, curgînd din diferite părți. Ce și-au zis ei, n-ar merge și suta unde s-a dus restul? Societățile de presă construite să stăpînească ziare sau reviste au devenit în același timp proprietarii a aproape 650 de stații de radio și 190 stații de televiziune. Evidentele atenționează că în circa 60 de comunități ziarele dispun de stații de televiziune ce emit în aceeași regiune și în 200 de locuri presa scrisă stăpînește și stații de radio. Deprimerea, cum spunem, nu datează chiar de o zi-două. Faimosul binom Scripps-Howard a ajuns la un moment dat să controleze 25 cotidiene, editate în 24 de orașe, precum și șapte editii de week-end. Încă din 1935 McCormick-Patterson dispuneau de 6,4 la sută din totalul tirajului zilnic al presei americane și 12,3 la sută din cel de duminică. Cum în orice competiție, există un campion, un purtător de tricou galben care este astfel colorat tocmai pentru a nu fi confundat cu plutonul, în materie de superconcentrare a presei numele din capul coloanei se numea William Randolph Hearst. Cele 26 de cotidiene care constituiau averea sa însumau 5.100.000 exemplare, respectiv 13,8 la sută din tirajul zilnic din țară. În editia de sfîrșit de săptămîna procentul urca mai virtos: o pîrtimie din ce se edita.

Boala a devenit contagioasă. În Marea Britanie în 1963 existau proprietari de ziare la concurență în 51 de localități; în 1969 cifra scăzuse la 43, în 1973 la 37; cu cincizeci de ani înainte numărul lor

era peste 500. Curba tirajelor arată, fără echivoc, o concentrare a surselor de informare. Rămînînd la cazul Angliei, se remarcă faptul că 9 publicații din 111 ocupă 60 la sută din tirajul cotidian. În Japonia, trei mari ziare, cu sediul la Tokio și cu editii satelit în alte cinci mari orașe, însumează jumătate din tirajul cotidianelor din țară.

Se poartă concentrarea pe orizontală. Se stimulează și concentrarea pe verticală. Este vizibilă acțiunea factorilor ce favorizează integrarea instituțiilor difuzoare de informații. Se constată o intensificare a prezenței unor outsiders în dezvoltarea mijloacelor de comunicare în masă — companii de hoteluri și restaurante, de aviație, constructoare de automobile. Asistăm la o fuziune a ramurilor, cîndva de sine stătătoare, ale mass-media. Două coline puse alături dovedesc că pot fi confruntate cu un deal, două dealuri suprapuse aprinde imaginea unui munte. Munte lângă munte... În anul '70, în Anglia cinci antreprenze cumula în sectoarele respective 71 la sută din cotidienele existente, 74 la sută din posturile de televiziune comercială, 78 la sută din intrările la cinema, 70 la sută din vinzările editiilor de buzunar, și 65 la sută din vinzările de discuri.

Concentrare-integrare. Doi vectori care aleargă în voie, vorba cîntecului, orizontal și vertical, sau în amîndouă direcțiile odată, îmbătați de plăcerea demonstrației că dreptele paralele ajung cînd interesul o cere să se întîlnească.

NEAGU UDROIU

Mondo umano ?

Deziluzia verii

Încearca zadarnic să-și aducă aminte cum suna poemul acela într-un vers. Era parcă ceva cu nisip, spume, scoici dar oricît permuta cuvintele, acestea nu dădeau sunetul de aievea al versului. Și, firește, cu cît se încrîncena mai mult, cu atât se depărta mai tare de tînta sa. E ca o declarație de dragoste din care lipsesc exact cuvintele esențiale, se gîndea el, adăugînd că asta e deziluzia verii, și lungă, și scetosoasă, și toridă, și frămîntată. Aceasta era starea cînd, la radio, vocea crainicului n-a tresărit nici-cum cînd a citit două știri. Poate de fapt divers, poate de cu totul altă rezonanță dar, lui, ele i-au reținut atenția. Ambele priveau aceeași mare familie, însă din unghiuri diferite. Prima dintre ele anunța că doi scrupuloși detectivi italieni începuseră, în acea zi, în Marea Britanie, o anchetă asupra dispariției doamnei Jeannette May, fostă soție a baronului Eveyne de Rothschild, dispărută în Alpii Italiani încă de la 29 noiembrie anul trecut. Imediat, o altă voce preciza că femeia respectivă fusese văzută ultima oară într-un sătuleț în tovărășia unei prietene italiene, dispărută și ea. Ambele se aflau într-o mașină regăsită abia la

18 decembrie dar fără lucruri sau indicii privind motivul dispariției pasagerelor sale. O răpire, ar fi zis, pentru început, poliștii dar sotel Jeannettei a dezmințit prompt și categoric că ar fi fost contactat în vreun fel de eventualii răpitori. Totuși, detectivii opinează că doamna May ar fi fost răpăită și obligată să lucreze pentru un grup de criminali. Pe de altă parte, se preciza că ea avea actele pe numele de Rothschild în momentul dispariției ceea ce, susțineau detectivii, ar justifica ipoteza răpirii avansată inițial de ei. Scurtul interval pînă la știrea următoare n-a avut loc pentru prea multe gînduri pe marginea acestei dispariții pentru că i-a urmat o alta, nu mai puțin spectaculoasă dar și hăzoasă, în ultimă instanță. Cu o voce aproape duioasă, crainica citea concentrată o știre potrivit căreia o mie cinci sute sticle imbuteliate cu unul din celebrele vinuri de Bordeaux — faimosul „Chateau Mouton-Rothschild” — în valoare totală de 50.000 dolari au fost furate din pivnițele proprietății cunoscutului baron Philippe de Rothschild. Se preciza că, poliștii, întrebați a doua zi despre furt, erau foarte tăcuti iar sticlele, din producția 1975 și 1978, și cu un pret de producție de 40 și 50 de dolari erau reparțizate în 125 de lăzi de cite 12 bucăți — ceea ce înseamnă că hoții erau foarte bine dotați. În fine, în ce le privește, pivnițele castelului Pauillac — unul dintre cele mai prestigioase din regiunea vinicolă Medoc — erau protejate printr-un sistem electronic foarte perfecționat.

Imediat după știrea citită de crainică se dă glas apelului pe care directorul firmei vinicole a castelului „Mouton-Rothschild” l-a adresat hoților: „Nu beți vinul meu înainte de cîțiva ani. Lăsați-l să se învechească”. Se dau, iarăși, detalii despre cele 125 de lăzi cu cite 12 sticle, estimate la 50.000 dolari cel puțin (sau chiar dublu, după unii) ce conțin „Mouton” din 1975. După care se reia apelul directorului Philippe Cotin: „A fost un foarte bun an acest 1975. A bea vinul înainte de cel puțin cinci ani ar însemna, din partea hoților, să se comită o crimă suplimentară”. Rezultă apoi că sticlele fuseseră temporar depozitate în afara acțiunii sistemului electronic, fapt ce a facilitat furtul lor. În fine, se amintesc fapte asemănătoare și recente: acum un an, 1.200 sticle de „Chateau-Latour”, un alt vestit vin rival al lui „Mouton-Rothschild”, dispăruseră și ele. Mai înainte o recoltă de 3.000 de sticle fuseseră „obținută” printr-o raziie la mai mulți vinzători de „Chateau-Lafite”, „Chateau Margaux”, „Chateau Petrus”. Tot pe atunci, un camion cu cel puțin 15.000 sticle de șampanie fuseseră furate în regiunea Lyon. A urmat un alt comentator care a vorbit pe larg de războiul vinului din cauza exportului (ilegal și masiv) de vin italian în Franța... Cînd a auzit că există pînă și un război al vinului, după cel al codului, al fotbalului și al dobinzilor, și-a adus aminte poemul într-un vers despre mare. Dar vara treceuse și lăsase această deziluzie întîrziată.

DUMITRU CONSTANTIN

Ochii și urechile lumii

Clepsidra de septembrie

Nu sînt pesimist dar nu-ți pot ascunde că fratele mai mare suferoara și încă o colegă a lui Jérôme, băiețelul de opt ani al brutarilor dintr-un sîtuc francez, l-au spînzurat de o cracă în curtea pîrintească după ce l-au condamnat la moarte, jucîndu-se de-a cowboii. Nu-ți spun să nu te mai joci de-a cowboii. Zilele lui Jérôme nu-s în pericol. Un ucenic aflat prin ograda a sărit și a tăiat frînghia. Iar de spînzurat, l-au spînzurat, tot așa cum doi informatori ai poliției dintr-o dictatură latino-americană au fost împușcați de revoluționari și nimeni nu i-a putut salva. Nu sînt trist pentru moartea a doi „turnători” dar nici nu voi face un secret din faptul că într-o altă țară, depărtată de America Latină, un om era căutat asiduou de poliție care anunța că recompensează pe cei care l-ar denunța cu un loc în rai. Nu sînt mîltîos cînd îți voi spune că nu l-au găsit.

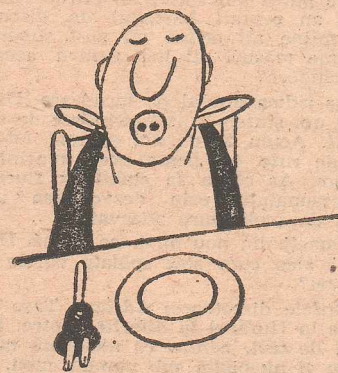
Nu sînt nici nihilist dar trebuie să-ți comunic că, după ce a fost anchetat pentru furtul unui șoț dintr-un mare magazin, un licean de 11 ani, trăind prin vestul Europei, a luat carabina lui tat-su. Băiatul era nevinovat și — n-am să te mint — și-a descărcat cum a putut carabina în el însuși, incît pîrîntii, la ora asta, au intentat proces poliției pentru omucidere involuntară.

Nu sînt nici de o susceptibilitate bolnăvicioasă, totuși mi-e greu să în, numai pentru mine că în sătucul Toano din provincia Modena, un tinăr credincios a dat foc automobilului preotului, lăsînd pe locul acela un bilet pe care scrisese „Am făcut asta ca să te pedepesc pentru că predici prost. Predica ta de duminică a fost de neasutată, insuportabilă”. În schimb, nefiind nici morbid, nu-ți voi tănui că într-un hotel din Las Vegas, au dansat atît de mult, atît de mulți, atît de aprig că vibrațiile au rupt două pasarele de beton care au căzut, cu un pîrît surd, peste dansatorii și au murit vreo 117 oameni și s-au numărat nu știu cîți răniți din cei vreo 1.500 cîți se zbeuguiau.

În sfîrșit, fiindcă nu sînt niște dur ca piatra, mă gîndesc că nu sufăr de un optimism galopant și degenerescent, de tipul tuberculozel. E și motivul pentru care nu-ți pot explica de ce mă vîd silît să te vestesc, în mare șoaptă, că o femeie a sărit în apa unui rîu, umflat de ploaie din Franța, ca să salveze doi copii, unul de doi ani, altul de șapte, pe care-i văzuse alunecînd și zbîndindu-se în bulboană. Nu sînt pedant și indecent cînd am să-ți spun că această doamnă Andrée Gaillon i-a tras la mal, după care a așteptat, cu picioarele paralizate de frig, pînă cineva le-a întins o mîna și o targă. Cu multă grijă, ca să nu apar stupid — fiindcă sînt atent și la asta — îți voi preciza că această doamnă Gaillon e în vîrstă de 81 de ani. Pe scurt, nu cred că-s mai prost sau mai păcătos decît alții alți oameni inteligenți, multilateral plicțisii întru suspectarea sistematică a binelui și încrederea inflexibilă în rîu, cînd s-ar putea și invers.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

După NBI (R.D.G.)

ZVONIMIR GOLOB [Iugoslavia]

Născut la 19 februarie 1927, Zvonimir Golob este unul dintre cei mai importanți poeți croați contemporani. Își termină studiile la Zagreb unde, după școala primară și gimnaziu, urmează cursurile Facultății de filozofie și studiază literatura engleză, rusă și iugoslavă. Intelectual cu preocupări multiple, conduce o vreme revista „Cercurile”, apoi fondează împreună cu un grup de muzicieni și poeți grupul „Studio 68”, care a creat și afirmat școala șansonetistă a Zagrebului. A tradus din Lorca, Neruda, Esenn, Prevert și este tradus la rândul său în franceză, engleză, rusă, italiană. A publicat numeroase volume de critică literară și eseuri, precum și o seamă de volume de versuri dintre care amintim: „Fără somn”, „Omul și ciinele”, „10 elegii”, „Turturele în codru”, volum din care vă prezentăm câteva poezii.

Opt versuri pierdute

Primu-i despre tine-nemărturisit,
serumul de rămâne dintr-un foc
mocnit.

Celălalt al tău e. Apele și merii
tremură și-astăptă clipa revederii.

Al treilea al tău e, noaptea îl presimt
prin perdeaua ploii — fulger de argint.

Al patrulea al tău e, ochii nu ți-i văd,
pași pierduți în noapte, urme
de prăpăd.

Al cincilea al tău e, însă ești departe,
ai plecat cu rial, singură, spre moarte.

Al șaselea al tău e, și cu el te strig.
Mi te reinvie... E târziu și frig.

Al șaptelea al tău e, îl rostesc în gând.
Pasărea-l repetă, în zadar ți-l cînt.

El e în adincuri, tremură curat...
Iolele n-au aripi, clopotele bat.

Frunzișul aparține furtunii

Versul și poetul sînt de-aceiași singe.
Lacrima-aparține ochiului ce plînge.

Suferința buzei, riul mării-n parte,
frunzișul — furtunii. Ea este departe...

Visez că mă visează. Noaptea se
petrece,
mina-mi e străină, fără ea, și rece.

Pumnalul e al răni, fringhia mă
doare,
miinile-mi arată către minutare.

Dar pasărea pierdută cui aparține
oare?

Jocul

Vîntul te va pierde
sau ape furtunoase.
Stai! zise o voce,
însă ea — plecase...

Turturele în codru

Nu te mai știu, zise, nici nu te mai
sînt,
numele tău, astăzi, în uitare-l mint.

Nu te mai știu, zise, altul ți-e alături
ași plecat odată, tu ești în omături.

Nu te mai știu, zise, și e bezna rece,
ne-am pierdut și, singuri și străini
vom trece.

Nu te mai știu, zise, clopotele mint,
tu te vrei alături, dar eu nu te simt.

Nu te mai știu, zise, iarba te cuprinde,
astăzi lingă mine un alt trup
se-ntinde.

Nu te mai știu, zise, luminarea piere,
urmele-ți frumoase trec ca o părere.

Nu te mai știu, zise, se deschide ușa,
părul tău de aur l-a-nspicat cenușa.

Nu te mai știu, zise, poate ești
pe-aproape.
Turturele-n codru. Luna, peste ape...

Zăpada

La tine nu mă voi gândi,
nu-mi mai trezi tu frigul.
De dorul tău puteam muri,
azi, nu mai ești nimica.

Mocnește-n vatră focul stins,
fereastra e de gheață.
Cartea deschisă dinadins
pe noi nu ne răsfăț.

La tine nu mă voi gândi,
furtuna umple zarea.
Azi, corbii doar vor croncăni.
Miine, privighetoarea!

Să taci! Nu-mi spune chiar nimic
în iarna prea-cuminte.
Cel ce oferă cite-un pic,
nădăjduind, se minte.

Ascultă viscolul plîngînd,
speranța poart-o-n tine.

Miine, în zori, rememorînd
iubito-ți va fi bine...

Traducere de MARIA ELENA MICU
și MIRCEA MICU

Proverbe gruzine

- Mare rușine să călărești un măgar, dar și mai mare e rușinea cînd cazii de pe el...
- A venit forța, adevărul trebuie să plece!
- Moartea calului, bucuria ciinilor.
- Hoț este și cel care fură un milion și cel care fură un ac.
- Valoarea banului o știm atunci cînd îl cîștigăm, a unui prieten adevărat atunci cînd l-am pierdut.
- A spune vorbe frumoase unui prost e ca și cînd ai aprinde luminări în puterea zilei.
- L-am întrebat pe un flămînd: ce e mai greu pe lume? Și mi-a răspuns: stomacul gol!
- Musafirii se urăsc reciproc, gazda îi urăște pe amîndoi.
- Pomul face rădăcini, omul prieteni.
- Datoriile cresc chiar dacă dormim.
- Tot una-i pe mort de-l oblojești sau pe prost de-l dăscălești!
- Și cel ce-aruncă gaz pe foc e om!
- Un dușman deștept e mai bun decît un prieten prost.
- Dușmanul dușmanului meu este prietenul meu.
- Cînd îți alegi nevasta dă mai multă ascultare urechilor decît ochilor.
- Cel care caută prieteni perfecți rămîne singur.
- În război arma cea mai bună este cea pe care o ai la îndemînă.
- Oaspetele nepoftit e mai rău ca boala.
- Dacă te invită lupul în pădure du-te, dar ia și ciinele cu tine.
- Cei ce fură noaptea sînt prinși ziua.
- Nu stingi focul punînd fin pe el.

Proverbe din Muntenegru

- Sacul gol nu stă drept niciodată.
- Eroism fără omenie — ciorbă fără sare!
- Te știu pușcă de cînd erai pistol!
- Casa n-o ține pămîntul...
- Dinții există ca să oprească limba!
- Pe bătrîn întreabă-l, cînd nu te doare, nu ce te doare.
- E bine să ai prieteni și-n iad.
- Spune-mi pe cine iubești și-ți spun cîte știi!
- Mai bine să fii șoim o singură zi, decît o viață cioară.
- Cum e popa așa-i și liturghia.
- Cel mușcat de șarpe se teme și de soporlă.
- E mai bine să te întorci de la jumăta-tea drumului greșit decît să mergi pe el pînă la capăt.
- Unde-i frică acolo e și rușine.
- Viața-i ca luna: cînd e plină, cînd nu-i.
- Nu-ți lua zborul pînă nu ți-au crescut aripile.
- Mai scurt decît tinerețea e numai adevărul.
- Nebunul ține Crăciun în fiecare zi.
- Cel mai greu i-a fost să se nască.
- Puțini se roagă în biserică unde clopotele bat prea tare!
- De n-am avea nas, n-am mîncă nimica.
- Unora le înoată și plumbul, altora li se înecă și paiele...
- Cînd pisica face pact cu șoarecele, rămîne cămara goală.
- Ușor mai este să smulgi dinții lupului mort!
- Omul este mai tare ca pîtra, mai slab ca un ou.

Proverbe vietnameze

- Cuvîntul nu are aripi, dar zboară.
- Cuțitul are un singur tăis, limba o mie.
- Apa adîncă n-o măsoară cu un băț scurt.
- Cînd bătrînii sînt sănătoși și celor tineri le merge bine.
- Capcana mică prinde șoarecii mici.
- Tinărului îi lipsește mintea, bătrînului sănătatea.
- Copacul cu cîț este mai înalt cu atît aruncă o umbră mai mare.
- Cu o femeie înțeleaptă ajungi bogat...
- Cînd copilul are trei ani, toată familia învață să numere.
- Teme-te de tigru, nu de urmele lui.
- Măgarul nu se simte bine cînd duce ceva ușor în spate.
- Unde sînt vaci, acolo sînt și muște.
- Fiecare prost e prost în felul lui.
- Leacul nu este totdeauna amar.
- Omul drept nu se teme de brazda strîmbă.
- Dacă nu intri în birlogul tigrului, nu-i poți prinde puii.
- Numai cel care n-are somn știe cît de lungă-i noaptea.
- Vîntul nu-l poți prinde în palme.
- În țara cu doi regi nu va fi pace niciodată.
- Și un singur bivol trebuie păscut...
- Fără generali proști n-ar fi nici generali buni.
- Bogăția e ca fluxul și refluxul.
- O mamă hrănindu-și copiii este înțeleaptă ca cerul; un copil hrănindu-și mama îi mîmără de fapt zilele...

În românește de
NICOLAE NICOARĂ

VENTURA GARCIA CALDERON

Biletul de loterie

Ați mai auzit cumva povestea asta? N-are importanță, v-o mai spun o dată, pentru că ne duce la o morală și — lucru încă și mai prețios — la o anumită dispoziție mentală. Și nici n-aș zice că e lipsită de actualitate.

Dansatoarea aceea — să zicem că o notezăm Cielito — era cea mai atrăgătoare „balladora” spaniolă de acum vreo 15 ani, deși nu după moda de la Madrid, unde pe vremea aceea gustul în materie de femei era cam oriental: grăsimi peste grăsimi. Era mai degrabă un fel de Venus. Medici nu de Milo — cu șoldurile acelea imense ale ei.

Vă aduceți probabil aminte de genul de rumba pe care o dansa Cielito, îndreptîndu-se degetelul roz către cer; mai țineți minte cum urla publicul s-o mai vadă o dată? Și cum ea îi mai îngăduia această plăcere, doar o secundă, zîmbind ca un inger care a căzut în mijlocul celei mai cumplite Gomore? Dacă n-ati văzut-o pe Cielito dansînd rumba, înseamnă că nu știți ce este amorul tropical. Dansînd ea juca în mod instinctiv jocul acela crud care constă în a strîni poftele pentru a le lăsa apoi nesatisfăcute. Ca și fluturile persan, se juca mereu cu focul fără a-și arde vreodată aripile.

Cielito a învățat să danseze în insulele Antile, unde se petrece povestea asta. „Dansul buricului” e doar un palid spectacol pentru familiile burgheze în comparație cu legănatul sinilor. Sîni atît de frumoși încît meritau să fie sculptați sau prefăcuți în cupe. Erau ca o pereche de porumbei așteptînd să fie mîngiați. Șalul acela de o frivolitate drăcească urmărește jocul legănării și în cele din urmă, o clipă prea scurtă dar de neuitat, se lasă dat la o parte.

Îți pierzi pur și simplu capul cînd vorbești de Cielito. Ceea ce nici n-ar putea s-o mire, căci nu există femeie pe lumea asta care să se priceapă mai bine decît ea la bărbați.

Odată, în cursul unui turneu prin America de Sud, i-a innebunit atît de rău pe bărbați încît aceștia s-au hotărît s-o tragă la loterie. Da, o idee ieșită din comun, dar de fapt nu chiar atît de neobișnuită în Antile, unde lășăm totul pe seama intîmplării, chiar și femeile frumoase. Ei bine, în acest oraș îndepărtat de pe o insulă a trestiei de zahăr și a mierii, într-o seară spectatorii au putut cumpăra odată cu biletele de intrare la teatru și șansa de a o duce cu ei pe Cielito după spectacol. Părește că numai un singur spectator putea cîștiga, dar în aglomerația aceea de la casa de bilete fiecare bărbat se transformase într-un Don Juan care-și fulgera cu privirea eventualul rival — vecinul care cumpăra și el dreptul de a fi cel mai fericit dintre bărbați.

Pînă și Cielito era puțin emoțională la apropierea orei spectacolului, și odată aflată pe scenă se vădea un fel de castitate în privirile languroase aruncate publicului care refuza zgomotos orice alt număr de music-hall. Spectatorii n-o vroiau decît pe Cielito cu pașii ei tîrșiți care imitau dansul negrilor și cu

cuvintele șoptite în dialect creol „arza columpiate”. Dar de data asta nu s-a strigat pătimaș „bis”, nimeni nu i-a cerut dansatoarei să-și repete sau să-și continue perversitatea. Toată lumea se grăbea să ajungă la tragerea loteriei, care s-a efectuat foarte corect, ca un joc de familie, chiar pe scenă.

S-au pus tichetele cu numerele locurilor într-un joben și însuși directorul teatrului a prețidat tragerea; era cam palid și speriat, căci cea mai mică bănuială de înșelăciune ar fi fost pedepsită pe loc, și nimeni nu știe ce se poate întimpla cînd o haită de bărbați infierbîntați urmăresc aceeași fată. Credeți-mă, nu era vorba doar de pofta pe care ți-o stîrnește o femeie frumoasă; n-aveți idee în ce vrajă idilică și romanticoasă învăluie pe orice actriță europeană acești sud-americani care tinjesc după Montmartre și Andaluzia. Pentru ei o franțuzoaică intruchipează întregul Paris, o spaniolă reprezintă Sevilla sau Granada cu țiriitul greierilor în lumina soarelui. Pentru oamenii noștri asemenea fantezii sînt un fel de stimulent mental infrigurat și un trup frumos nu poate scădea cituși de puțin infierbîntața.

Exact la miezul nopții, numărul cîștigător — 213 — a fost strigat de un om în frac care, cu spatele la pălărie, extrăsese fără șovăială un tichet.

Sala întreagă se uita după cîștigător, cîteva glasuri batjocoritoare îl strigau să urce pe scenă ca să-l poată vedea toată lumea înainte de a dispărea în culise cu Cielito.

Dar nimeni nu răspundea, și o tăcere de așteptare încordată se prelungea în sală. Un spectator care trecuse pe lingă i-bandă îi dădu cu cotul vecinului său din fotoliul 213, aproape silindu-l să se ridice în picioare.

Era un negru bine făcut — „o statuie de abanos” l-ar fi numit conchistadorii de pe vremuri, iar bătrînele din zilele noastre spun și acum „negru ca păcatul”. Se ridică încetîșor, cu acel

fermecător și amuzant aer solemn al oamenilor de culoare care cu un zîmbet ușor încîntat răspund așa cum se cuvine privirilor vesele ale mulțimii. Cu gesturi voit încete și cumpănite, își căută în portofel biletul, îl găsi în cele din urmă într-un plic soios și-l rupse în zeci de bucățele pe care le aruncă în aer ca pe confeti sub ochii uluiți ai publicului.

Mișcările lui ample făceau mai mult decît evident refuzul lui. Dar oamenilor pur și simplu nu le venea să creadă că o respinge pe Cielito, cea mai splendidă floare a Spaniei. Drept care negrul clătîna din cap, cu un aer grav și posac, dar de fapt savurînd din plin neplăcerea pe care o provoca.

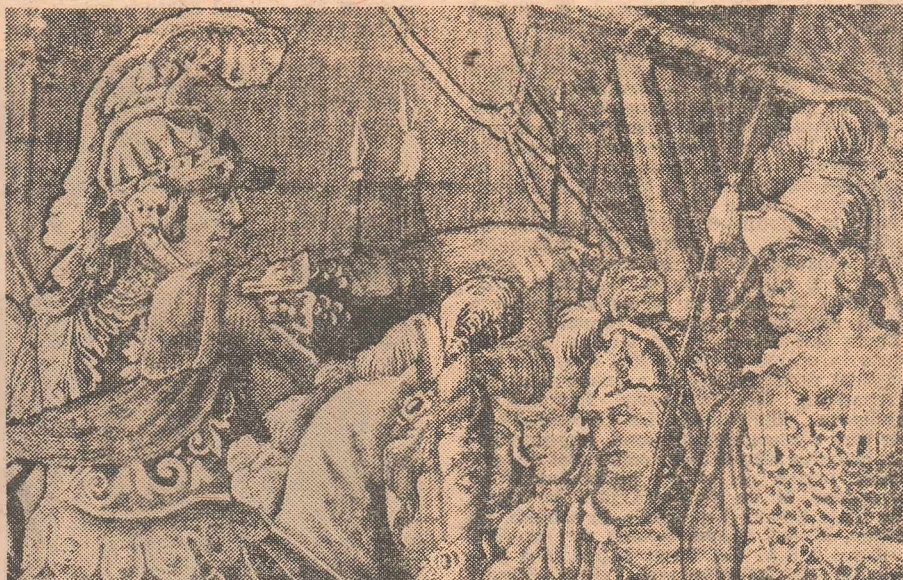
Se simțea în el toată amărăciunea acumulată de neamurile subjugate, tot chinul strămoșilor lui care muriseră ca sclavi lingă tulpinile de trestie de zahăr. Bucuria fierbinte a răzbnării ardea pe fața lui încăpătinată și tucurie, intrucît el disprețuia tocmai visul după care tinjiseră ațîția albi. Apoi, dînd din umeri, foarte demn și sigur de importanța lui, se pregătea să părăsească sala cînd, de pe scenă, Cielito, punîndu-și miinile în șolduri, într-un acces de veritabilă furie spaniolă scuipă către el, în semn de rușine și dezgust.

Dar nu fu nevoie de nici un cuvînt din partea ei. Întreg publicul se repezi la negru și începu să-l lovească. Va să zică el nu vroia floarea aceea spaniolă? Era dezgustat de vedeta Andaluziei. Ei bine, aveau să-i arate ei! Aveau să termine cu el.

A fost un linșaj cu totul neașteptat, nebănuit nici măcar în Statele Unite unde încă n-au ajuns să-l pedepsească pe negrul cumpătat și cuminte care refuză să „pingărească” o albă.

O jumătate de oră mai tîrziu muribun-dul era trimis la spital. Și intrucît Cielito nu mai e scoasă la loterie, nu va mai bat capul spunîndu-vă adresa teatrului.

Traducere de ANDREI BANTAȘ

Alexandru cel Mare călare pe Bucifal (detaliu) — tapiserie flamandă, sec. XVII, din ciclul Istoria lui Alexandru cel Mare

Omul care joacă

Cantonamentele

Termenul este destul de vechi pentru civilizația umană, sensul său găsindu-și întrebuințarea foarte mult timp în așa-zisa artă militară. Legiunile romane ale lui Germanicus sau Cezar își începeau campaniile de pedepsire sau cucerire din acele timpuri după cantonamente în care treceau iarna pe malul stîng al Rinului, în Galia sau în Illyricum, atacînd precum mai sălășluiește și acum obiceiul odată cu primul strigăt al ierbiilor. Principii medievale își cantonau și ei trupele înainte de a-și toci săbiile puse și pe jaf, iar unii despoți mai apropiați de noi, nefăcînd același lucru și crezînd că datele zilelor lor s-au schimbat în așa măsură încît capriciile naturii nu-i mai pot opri, au fost puși cu botul pe labe și hățuți pe merit în paginile istoriei la lășători ai unor hecatombe greu de uitat.

Iată însă că acest cuvînt atît de liniștitor dar atît de beligerant a fost imprumutat de lumea sportului în care își mai vădește și utilitatea. Mai ales în sporturile de echipă și în cazul intereselor naționale, pentru care astfel de stadii de pregătire în comun a celor care alcătuiesc formația în vederea realizării unității de scop și de acțiune se dovedesc binevenite. Fotbalul nu putea face excepție și iată că în multe locuri din lume, nevinovata dispută pentru dominarea mingii pornite chiar de la iarbă verde sau după o despărțire direct în mijlocul familiei a dispărut. Se joacă aprig, se tranșează rivalități uneori de nebănuit, așa că jucătorii trebuie concentrați cit mai cazon... Pereții în care sînt aduși cu prea multe zile înainte de cele atît de puține nouăzeci de minute sînt împrejmuiți în fel și chip, localitățile sînt alese cit mai departe de vuitul adevărat al vieții lor dar se mai preferă și hoteluri gen „Flora...”. Neexistînd încă o lucrare științifică în acest sens, extravașanțele continuă.

Se pare că există un început de lege a fotbalului. Cu cit sinsele pare a fi mai cald, cu atît durată, desenul, caracteristicile și imbecilizarea acestor incartiriuri, concentrării, retragerii sau cum vreți să le spuneți este mai năstrușnică. Se poate spune că sudul se joacă trăind, iar nordul cugetă existînd... Poate de aceea olandezul Van Hanegen mi-a spus acum zece ani, cînd l-am povestit că în fotbalul nostru cam o zi pe săptămînă stau pe acasă că, „în ritmul acesta este uluitor că sînt totuși primit pe acolo”.

Frumusețea sau nebulia este că toate aceste claustrării ordonate care depășesc în fotbalul nostru ca durată în unele locuri cu mult orice imaginație, se fac, chipurile, pentru a-l apăra pe jucător, pentru a-l menține în formă, în fine, pentru a-l face să joace bine! Dar oare nu-i mai simplu ca prin măsuri mult mai sugestive și mai umane el singur să gîndească că trebuie și cum să-și mențină și să-și construiască prin ceea ce face dispoziția și forța de joc? Oare, știindu-se atît „de apărut” de aceste aproximativ săli de reanimare care sînt cantonamentele el nu este mai vulnerabil în fața tentațiilor și a neprevăzutului de care se ciocnește cînd iese în stradă? Nu cumva tocmai aceste cantonamente cu care este obișnuit de mic îi permit jucătorului român să calce triumfător peste frapiere atunci „cînd scapă”?...

Cred că 24 de ore înainte de joc și mai ales petrecerea serii următoare partidei în regim controlat de cantonament sînt suficiente pentru asigurarea unei mai bune întrețineri a jucătorului român: obișnuit să obosească mai rău după meci, obligîndu-l pe antrenori să-l refacă la începutul ciclului săptămînal, atunci cînd în mod normal ar trebui să se antreneze în deplinătatea forțelor.

Acum șase ani, Ștefan Covaci, la revenirea sa, avînd răspunsul la aceste întrebări și după ce a colindat și el din pruncie fotbalistică bătrînul continent, a hotărît prin F.R.F. ca echipele noastre de club să intre numai cu 24 de ore înainte în aceste stadii de pregătire a jocului de campionat. Nu cred că măsura a fost respectată o zi! Începutul era riscant mai ales pentru acei foarte mulți care nu-și inchipuiau și nici nu erau capabili să simtă cum trebuie luptat pentru a-l învăța pe jucător să se comporte într-un anumit fel, să creadă și să-și respecte meseria, suportîndu-i cu abnegație rigourile. E drept că sînt cîteva echipe (cîteva degete), care încearcă acest lucru. Cînte lor dar nu sînt nici măcar o mină. Mai simplu li se pare tuturor să plece parcă în campanii conchistadoare ce încep în ianuarie și se încheie prin lunie în care, startul săptămînal este luat marți sau miercuri, iar revenirea în „cetate” are loc duminică noaptea sau luni în zorii... Cîți bani se chealuiesc fără sens nu mai contează. Nu sînt ai noștri și nici nu sîntem cointeresați în a-i produce și apăra. Bunul părinte, statul, suportă. Acum, cînd fotbalul nostru se află pe un drum bun, pașii generațiilor care vin trebuie călăuziți și ajutați să calce adevărat, prin propria putere de decizie asupra comportamentului obligatoriu al preocupării pe care și-au ales-o evitîndu-se grija „serelor” înșelătoare din care vlăstarele nu pot ieși în viață decît mult prea fragil pregătite.

CORNEL DINU

Constantin Cernăianu:

„Dacă tot mergem, să mergem cu ce avem mai bun, nu?!”

— Tovarășe Cernăianu, împreună cu Tache Macri vă ocupați de pregătirile naționale de juniori ce-și va apăra, curînd, șansele la mondialele din Australia. E vorba, dacă nu greșim, de cea dintîi participare românească la o astfel de competiție, da?

— Exact. La edițiile anterioare, de la Alger și Tokio, n-am fost prezenți. Așa stînd lucrurile și dată fiind importanța întrecerilor, organizate sub egida F.I.F.A., e firesc ca federația noastră să privească participarea din Australia cu maximum de seriozitate. Drept urmare, pregătirile au început mai demult și, în prezent, știm pe cine contăm.

— Vom afla imediat pe cine contăm. Mai intii, e de datoria noastră să explicăm cititorilor că sorții au decis ca tricolorii să ia parte la mondiale. Poffiiți, vă ascultăm.

— Criteriul care a fost luat în considerare a avut în vedere comportarea la europene. Judecînd așa, sorții au hotărît între echipele României și Portugaliei, aflate la egalitate. Cum au hotărît, se știe, în favoarea tricolorilor.

— Cîteva detalii tehnice, se poate? Unde va juca formația noastră, cînd, cu cine?

— Echipa României face parte din grupa cu numărul 2, alături de Brazilia, R.P.D. Coreeană și Italia, pe care le va înfrunta în ordine, la 3, 6 și, respectiv, 8 octombrie, toate meciurile urmind să se dispute la Melbourne. Echipele de pe locurile 1 și 2 se vor califica în fazele superioare ale campionatului. Plecarea e prevăzută pentru 28 septembrie, de la Amsterdam, toate cele 6 formații europene invitate în Australia urmind să se imbarce într-un avion al companiei K.L.M. F.I.F.A., care suportă toate cheltuielile, a pus la punct totul, pînă la cel mai mic amănunt.

— Știm că fiecare delegație va fi însoțită și de un arbitru. Asupra cui s-a oprit F.R.F.?

— După toate probabilitățile, va face deplasarea Ioan Igna.

— Alțeva, tovarășe Cernăianu, ce fotbalști au dreptul să joace la mondiale?

— Cei născuți după 1 august 1961.

— Clar. Ziceați că în mare știm pe cine contăm. Pe cine contăm, tovarășe Cernăianu?

— După tatonări și prospecții, am stabilit, împreună cu Tache Macri, un lot de 30 de jucători, pe care am avut obligația să-l anunțăm la F.I.F.A.

— Așa mulți?!

— Așa cere F.I.F.A. De mers însă vor merge la Melbourne numai 18. Reluînd ideea, lotul respectiv a fost supus la tot felul de verificări, cea mai importantă fiind legată de turneul de la Shanghai, desfășurat între 5 și 18 iulie, turneu pe care, se știe, juniorii noștri l-au cîștigat învingînd în finală, după executarea loviturilor de la 11 metri, Italia, cu 4-3.

— Ca să zicem așa, un punct cîștigat, italienii fiind viitorii noștri adversari din grupă.

— Firește, lucrurile pot fi privite și așa. Numai că, nu-i așa, un meci nu seamănă cu altul și, la Shanghai, echipa Italiei,

formată în mare parte din profesioniști, a lăsat o foarte bună impresie. Acolo, italianii au jucat, sper să nu mi se ia în nume de rău, mai bine decît noi.

— Așa să fie mereu, tovarășe Cernăianu, ei să joace mai bine, iar noi să-i batem! Vă cerem scuze pentru intrerupere.

— N-au făcut deplasarea la Shanghai cîteva jucători care, deși juniori, fuseseră folosiți la naționala de tineret, Dorel Zamfir, Rednic, Gabor, Andone, Alexa, alții. I-am lăsat să se odihnească.

— Vor merge ei în Australia?

— Unii da, alții nu. Corvinul, de pildă, avînd 4 jucători la lot, vom renunța, e aproape sigur, la 2, cred că la Gabor și Alexa.

— De ce tocmai la ei?

— Li vom lua pe cei de neinlocuit. Ne vom cirpi, altfel zis, cum vom putea. La fel vom proceda și cu cei de la Steaua, avînd de ales 2 de pe lista Viscreanu, Balint, Minea, Sertov și eventual, Udrică.

— Regula ar fi, dacă am înțeles bine, cîte 2 jucători de echipă, da? Dar nu toți cei enumerați sînt titulari, veți fi de acord cu noi, Viscreanu, de exemplu, a cărui situație nu-i nici măcar clară, el fiind încă legitimat la Bacău! Ar rămîne în discuție doar Hunedoara, la care cei 4 sînt, cu adevărat, jucători de bară. Și-atunci, soțotînd că divizia A va fi în pauză între 3 și 14 octombrie, înaintea meciului cu Elveția, n-ar fi fost posibil ca Hunedoarei să i se fi amînat meciul de campionat din data de 3 pentru ca naționala de juniori să se prezinte la Melbourne cu toată garnitura? E, firește, o întrebare, dar nu vă ascundem că e, în același timp, și o sugestie. Ce părere aveți?

— Nu-i de competența mea să decid.

— De acord, dar o opinie puteți avea, da?!

— Eu cred că dacă tot mergem, ar fi normal să mergem cu ce avem mai bun, nu?!

— Iarăși de acord. După ce ne-au ajutat sorții, poate că n-ar strica să ne ajutăm și noi, ce ziceți?

— Am zis.

— Tovarășe Cernăianu, să-i lăsam pe cei în suspensie și să aflăm pe cine mai contăm.

— Lovăș de la U.T.A. e, după mine, un portar de excepție. Excelent mi se pare Rednic, pe care îl socot egal, ca valoare și constanță, lui Munteanu II. Minea pare, la 18 ani, un al doilea Dobrin, păcat că s-a accidentat și e, și el, sub semnul întrebării. La fel, Balint, fotbalist cu mari posibilități. Apropo, știți cum îl mai cheamă pe Balint?

— Nu.

— Gavril Pele.

— Pele?! Or fi avut părinții lui vreo presimțire?! N-ați pomenit nimic de Csordas, virful de la U.T.A., despre care s-a zis că promite. Ce-i cu el?

— Una că e accidentat, alta că are 84 de kilograme! Calități fizice remarcabile și, din păcate, atît! Am renunțat la el.

— Mult zgomet pentru nimic, da?

— E cam mult spus, să-l mai vedem. Oricum, Gabor e o clasă peste el. Îmi pare rău că Gabor nu va merge în Australia.

Sertov și Udrică (tricouri deschise, aici în meciul cu Ungaria) vor fi, e aproape sigur, prezenți și la mondialele de juniori din Australia.

lia, mondialele de acolo ar fi putut însemna pentru el ce-au însemnat cele de la Tokio pentru Maradona. Certificatul de maturitate. Păcat, mare păcat.

— Care ar fi cei 18? I-ați stabilit?

— Ne-am oprit, deocamdată, la 20. Lovă și Girjoabă portari, Viscreanu, Andone, Vușcan, Iliescu, Rednic și Matei fundași.

— O clipă, care Iliescu?

— Jucătorul Sportului studențesc, acum la Rova Roșiori. Mai departe, Bănt, Ili, Costel, Minea, Hanghiuc, Eftimie și Balaur mijlocași, Dorel Zamfir, Păuna, Bolba, Sertov, Fișic și Lasconi atacanți, a ieșit 20?

— Au ieșit. Care e programul lor pînă la 28 septembrie?

— Vor juca, desigur, în campionat, mai toți în divizia A. Profitînd de intreruperii reia dinaintea partidei cu Ungaria, într 7 și 18 septembrie, naționala de juniori v. susține, în țară, cîteva meciuri de verifi care și, în Polonia, două confruntări tes cu echipa similară a Poloniei, și ea parți cipantă în Australia.

— Sîntefi optimist, tovarășe Cernăianu

— Ne așteaptă, la Melbourne, partid dîntre cele mai grele, dar cred că vom face față. Despre Italia, am vorbit, Brazilia nu mai are, cred, nevoie de prezentări speciale, iar echipa R.P.D. Coreene, cîștigat, recent, în Cehoslovacia, Turneul Prietenia, competiție redutabilă. Nu va fi deci ușor, dar nu ne speriem. Într-un sezon în care, se știe, au prioritate problemele echipei naționale, aflată în curs pentru un loc la El Mondială, să vo încerca și sper că vor reuși să câștige prestigiul internațional al fotbalului românesc.

— Așa să fie, vă dorim succes.

OVIDIU IOANITOAIA

Scurt, foarte scurt

Ziarul „Flacăra roșie” din Arad a reluat tradiția Trofeului destinat celui mai bun fotbalist al echipei U.T.A. Zicem a reluat pentru că, după ce cupa a fost decernată, în urmă cu 3 ani, lui Domide, s-a renunțat la obicei, U.T.A. evoluînd în B. Să sperăm că de data asta va dura în Vineri, Ion Barbu, președintele lui F. C. Argeș: „n-avem ce-reprosa antrenorului Constantinescu, care n-a contat, în pregătire, decît pe 12 jucători. Ca de obicei, Argeșul se încălzește mai greu. Un pic de răbdare și veți vedea”. Sîmbătă, S. C. Bacău — F. C. Argeș 0-0, o primă dovadă că președintele clubului piteștean nu s-a înșelat. Să mai vedem Grosu, cel care a deschis scorul pentru F. C. Bihor la Orăștie și a marcat 4 goluri în poarta cefeștilor clujeni, nu-i altul decît fostul rapidist. El a intrat, la Oradea, la facultate „Fotbal minut cu minut” continuă să fie o emisiune mult gustată de rașoascultători. În cadrul ei, o voce proaspătă, Pavel Peană — Să ne întoarcem la Oradea. Ex-stelistii Nițu și Agiu se antrenează la F.C. Bihor, așteptînd avizul federației — Demis de C.S. Tirgoviște, ca recompensă pentru promovarea echipei în A, antrenorul Ștefan Coidum a trecut la Metalul București. Tot din divizia B, Niculae Lupescu, fost la Mecanică fină, se ocupă, de cîteva zile, de pregătirile Rulmentului Alexandria — În vederea celei de-a 3-a ediții a Cupei Mondiale, programată la Roma în prima săptămînă a lunii septembrie, atletele române Fița Lovin și Maricica Puică au fost selecționate în echipa Europei. Mai nou, Puică a cîștigat proba de 800 m a concursului internațional de la Caorle, bătînd-o pe italianca Dorio — La Spartachiada de vară a armatelor prietene, reprezentanții clubului Steaua s-au comportat remarcabil, urcînd de 14 ori pe podiumul de premiere — Ca să poată juca la Reșița de unde Steaua l-a primit, în schimb, pe Iovan, Matefi a avut nevoie de acordul echipei A.S.A. din Tirgu Mureș. L-a primit — Reconfirmîndu-și clasa, Mircea Romașcanu a cucerit și Cupa Voința la ciclism — El a repetat astfel isprava din 1976 — Un tînar tehnician din Bacău, Ion Sdrobiș, a scos recent o carte intitulată

„Un antrenor la poarta adevărului”. Merită citită — Așteptăm ca F.R.F. să revină asupra deciziei de suspendare a terenului Olimpicii Rimnicu Sărat. Una au scris arbitrii, alta s-a întîmplat — Ștefan Covaci după ultima verificare a lotului național (Ploeni): „Donose a corespons din toate punctele de vedere. Contăm pe el” — Meciul de tineret România-Ungaria, programat pentru 22 septembrie, se va juca la Timișoara — Iordache, în convalescență. Accidentat la un antrenament, entorsă la genunchi, portarul naționalei și-a dat jos, zilele trecute, ghipsul. Valentin Stănescu speră să-l recupereze cel mai tirziu pînă la 9 septembrie, cînd e prevăzut, la București, „amicalul” cu selecționata Bulgariei — Irinel Pănulescu (în imaginea de mai jos) a fost vedeta numărul 1 a Bălcăniadei de natație de la Vrața, obținînd 4 medalii de aur. Ea calcă tot mai apăsat pe urmele lui Carmen Bunaciu — Ex-stelistul Zahlu a primit drept de joc pentru Gloria Buzău — După ce a

intrat la A.S.E., la zi, Terheș a suportat o operație de amigdalită. El și-a exprimat dorința de a evolua sub culorile Sportului studențesc și o va face numai dacă Baiz Mare va fi de acord cu dezlegarea. Motive există — Economistul Mircea Sturza director al unei întreprinderi timisorene și-a exprimat mirarea și nedumerirea că Bozeșan n-a fost inclus pe lista transferurilor „de excepție”, știînd că „Poli” ne reprezintă în Cupa cupelor?! Am aflat că Bozeșan (Sportul), Moldovan (Bacău) și Basno (Vilcea), primii 2 componenți a lotului de tineret, se găsesc pe malurile Begăi, așteptînd aviz să joace. Se pare că soarta (a se citi federația) nu va fi generoasă cu ei, președintele F.R.F., Andrei Rădulescu, afirmînd că „îr lipsa acordului de transfer, nu există nici o bază de discuție. Nu vom face nici un act de autoritate”. Rămîne de văzut dacă Sportul, Bacăul și Vilcea vor reveni la sentimente mai bune. Se poate dragoste cu forța? — Virginia Ruzici, ajuns pe locul 3 în clasamentul Marelu Premiul F.I.L.T. Doar americanele Ever și Jaeger au mai multe puncte decît ea — Cornel Drăgușin, antrenorul naționalei de tineret, pare să aibă suficiente motive de îngrijorare. După calculele sale, din ce 43 de portari folosiți în campionatul trecut de divizionarele A doar 3 (!!) respectă criteriile de vîrstă spre a fi selecționați în lotul de tineret. Unul din cei 3 Alexa, e curtat și de naționala de juniori?! Drăgușin continuă să caute. Poate la B? — După opinia lui Ștefan Covaci, cei mai buni fotbaliști români în recentul turneu întreprins în R.F.G. au fost în ordine, Stoica, Iordănescu și Cimpeanu — Vineri, federația de fotbal a organizat o conferință de presă. A fost prezent tot „statul major” al F.R.F. (Andrei Rădulescu, Mircea Angelescu, Ștefan Covaci, Valentin Stănescu, Florin Dumitrescu, Cornel Drăgușin, Ion Alexandrescu, Victor Stănculescu), iar discuțiile au fost fructuoase. Am aflat, între alte lucruri utile, că federația lucrează la noul Regulament de transferări. Parcă și piramida lui Keops s-a terminat mai repede! — La aceeași reuniune s-a comunicat că „s-a renunțat la soluția cu Florin Grigore”. Am înțeles că stilul lui Grigore nu se potrivește cu al celorlalți tricolori. (Ovidiu Ioanitoaia)

In clasamentul adevărului

Craiova și „U” Cluj-Napoca în frunte

Nici n-a început bine campionatul, s-au curs abia 3 etape, și s-a pornit să earnă! Conform așteptărilor, Craiova a instalat în fotoliul liderului, ea având nu doar cel mai bun lot, 9 olteni fiind convocati în pregătirile echipei reprezentative, ci și maximum de puncte, 6, primum și un golaveraj impresionant, +8. Așa stind lucrurile, chiar dacă drumul are urmează să se anuleze lung, Universitatea și-a depus, încă din start, o serioasă candidatură la titlu, ajutată parca și de faptul că tradiționalele ei rivale, Dinamo, Argeșul și, într-o oarecare măsură, Steaua, par să traverseze încă o perioadă de căutare, explicabilă prin masiva prindere de efective la care au procedat mai ales formațiile bucureștene. Să lăsăm însă comentariile și să prezentăm așa-isul clasament al adevărului, cel mai în măsură să infățișeze situația la zi a diviziei A.

1. Univ. Craiova	(1)	+8	+2
2. „U” Cluj-Napoca	(5-6)	+1	+2
3. „Poli” Timișoara	(2)	+4	+1
4. Steaua	(3)	+2	+1
5-6. F.C. Olt	(8-9)	+1	+1
Corvinul	(8-9)	+1	+1
7. Dinamo	(10)	0	+1
8-9. F.C.M. Brașov	(4)	+1	0
S.C. Bacău	(5-6)	+1	0
10-11. Progresul	(14-15)	-2	0
F.C. Argeș	(14-15)	-2	0
12. S. Tirgoviste	(16)	-5	0
13. Sp. studentesc	(7)	+2	-1
14. Chimia R. Vilcea	(17)	-3	-1
15. U.T.A.	(18)	-6	-1
16-18. A.S.A.	(11)	-1	-2
F.C. Constanța	(12-13)	-1	-2
Jiul	(12-13)	-1	-2

(în paranteze, locurile ocupate în clasamentul la zi; pe prima coloană, starea golaverajului, pe a doua, situația punctelor, diferența dintre cele câștigate în deplasare și cele cedate pe teren propriu).

O primă observație, clasamentul adevărului e mult diferit de cel întocmit după etape, o singură echipă, liderul, ocupând aceeași poziție în ambele ierarhii! Iăcând parte din plutonul celor 5 neînvinși (Craiova, Timișoara, Steaua, S. C. Bacău), „U” Cluj-Napoca a pornit-o cu dreptul, obținând egaluri prețioase la Vilcea și la București, ultimul din ele pe stadionul Sportului din „Regie”, pe care Ilircea Sandu și compania nu cedaseră încă nici un punct! Deși e prematur de a se spune, se poate afirma că societatea și competența noului cuplu de antrenori, Angelo Niculescu și Constantin Ardeleanu, dau cele dintii roade și e de așteptat ca „sepcile roșii”, mai în fiecare în luptă din răzputeri să scape de regradare, să joace un rol fruntaș în actualul sezon.

Urmează un pluton de 5 echipe cu +1, epartate (sau nu) de golaveraj. Il echide „Poli”, schimbată în bine după enirea lui Marcel Pigulea, care se are că le-a redeschis studentilor de pe lega apetitul golului. După Craiova, al ărei atac se confundă practic cu cel al aționalei, Timișoara are cel mai bun golaveraj. Dacă Steaua, cum ziceam, conuă să se caute, nici victoria în fața lui Corvin răsăm în 10 jucători n-a fost oare convingătoare, în schimb, Dinamo și, mai ales, F.C. Olt se arată, și ele, schimate în bine. Maestru al apărărilor-betotate în deplasare, Haglan nu s-a dezînțit nici la Constanța, de unde fotbalștii din Scornicești au smuls un punct i valoare de balon de oxigen. Echipă se-oasă, solidă, Corvinul își continuă ascenunea, în vreme ce Dinamo pare, din lers, pusă pe fapte mari. Față de prentii însă, formația din Ștefan cel Mare primit nepermis de multe goluri în 3 ape, 6. Rămâne de văzut dacă legitimaea lui Moraru, chemat și la lotul național, va rezolva problema.

Iordănescu, „purtătorul de cuvânt” al Stelei, fotbalist în jurul căruia Traian Ionescu și Nicolae Pantea încearcă să construiască, din mers, o formație puternică. Primele semne sînt îmbucurătoare

La mijloc, 5 echipe la 0, doar F.C.M. Brașov și S.S. Tirgoviste respectind regula jocului pentru această zonă a clasamentului, totul acasă, nimic în deplasare. S.C. Bacău, după o dătătoare de speranțe izbîndă la Constanța, n-a reușit decît două mecluri egale pe teren propriu. Adversarii au fost, e drept, reductabili, Steaua și Argeșul, dar de la Șoiman și ceilalți se aștepta parca mai mult. La Progresul, Viorel Mateianu încearcă să-și aplice ideile, cite ceva a și realizat, dar nu va fi ușor. Echipa, formată din jucători fără nume, e încă fragilă și, fără să să ni se ia în nume de rău, credem că Progresul, deocamdată într-o poziție liniștitoare, va avea destule bătăi de cap. E, pînă la un punct, și situația grupării din Tirgoviste, care are, se zice, neșansa de a fi abordat campionatul cu un Dobrin ieșit din formă. Dar, atenție, Dobrin încă nu și-a spus ultimul cuvînt!

Sportul, Chimia și U.T.A. la minus 1. După un început lansat, 3-0 cu F.C. Olt, studenții bucureșteni au clacat, lotul lor dîndu-le dreptul să speră la mai mult. Vilcea, cu antrenori noi la timonă, încă tatonează, în timp ce U.T.A. pare să deapăească mai greu complexul noii promo-vate, situație în care se găsește și F.C. Constanța. Ar fi păcat ca proaspetele venite în A să piardă din prima parte a întrecerii legătura cu plutonul. Poate că exagerăm, dar un astfel de pericol pare să nu fie prea departe. În sfîrșit, la minus 2, ca și Constanța, Jiul și A.S.A., grupări care nu stau tocmai pe roze. La Petroșani își arată colții, dacă nu greșim, criza de efectiv despre care, chiar în aceste pagini, vorbea antrenorul Libardi. Dincolo, transplantul Bolba-Cernescu prezintă încă fenomene de respingere. Poate că meciurile de simbătă, foarte grele pentru ambele grupări, Jiul va juca la Hunedoara, iar A.S.A. la Pitești, ne vor oferi citeva elemente în plus, deși e puțin probabil că oaspeții vor izbucni puncte.

E, cum spuneam, timpuriu să tragem concluzii și să dăm verdicte. Veți fi însă de acord cu noi că și în fotbal ziua bună se cunoaște de dimineață. Vom mai vedea.

EMIL NEGOIȚA

La Bușteni, o fanfară destoinică a anunțat înființarea primului club de turism montan pentru tineret

Reprezentanții județelor se rînduiesc într-o ordine ciudată, cei mari în față, pionierii în spate, spre nemulțumirea organizatorilor care văd altfel lucrurile. Oamenii se agită de colo-colo, placardele cu numele județelor se acoperă una pe alta, dar nu-și pierde nimeni veselia, mai ales că între timp a sosit și fanfara. Vreo zece inși destoinici, aduși tocmai de la Brașov, după căutări care au durat cam o săptămînă fiindcă renumita fanfară locală, adică cea din Bușteni, se află angajată într-un turneu fulger cu ocazia zilei de 23 August. Aici, la „poalele” splendidului hotel Silva, ultimul edificiu al O.N.T.-ului în Bușteni, și în imediata apropiere a telecabinei, care, în numai citeva minute, te trece cu toată familia peste celebra Vale a Jepilor și te depune intact pe platoul Bucegilor, chiar dacă ești în costum și ai geantă diolomat sau papuci cu toc înalt, deci aici, unde mai întotdeauna este forfotă, inimoișii organizatori ai B.T.T.-ului nu disoeră, iau totul de la început, lansînd îndemnuri, îndemnînd copiii în față, fanfara și mai în față să n-o scape băiatul de la televiziune, lăsați semintele și floricelele și cu muzică înainte, mars! Ajunși la sosea în ritmul viol al suflătorilor, echipajele Ștafetei munților defilează țanțos spre complexul B.T.T., scotînd buștenarii cu mic, cu mare pe la geamuri, ca să-l aplaude, cei aflați pe stradă băștinasi sau în tranzit însoțindu-i pînă la destinație din spirit de solidaritate, dar și din curiozitate, iar picii aceia care apar de cîte ori trece o fanfară, ca în toate orasele țării, se bucură în jurul tobei: „merg ca soldații, mamă!”

Cu o oră înaintea acestei defilări care a dezmozit Buștenul, sus, pe Platforma Bucegilor aceiași tineri aplaudaseră ultimul schimb al Ștafetei munților, 18 băieți și fete, reprezentanți ai județelor Călărași, Dimbovița și Prahova, prilei cu care am notat și primele impresii ale drumetilor. Surorile Carmen și Doinița Teinea, ambele din Călărași, sînt studente la politehnică, prima la mecanică fină, a doua la utilaj. Carmen: „Este prima expediție atît de lungă la care am participat, de la Dunăre, direct cu capul în nori, pentru care mulțumim din inimă B.T.T.-ului”. Doinița: „Mai greu mi s-a părut drumul de la Valea Găurii spre Omul, ca să fiu sinceră, de la Bran pînă în Găleata Mierii vreo două ore de mers, mi-au tremurat genunchii din cauza greutății rucsacului”. Magdalena Popescu, 28 de ani, zveltă, imbiegă auto în orasul de la poalele Chindiei: „Frumos, foarte frumos. Un moment dificil a fost cînd o colegă a trebuit să renunțe la expediție și să se întoarcă acasă, nu știm de ce nu ne-a spus, probabil ca să nu ne indispuună”. George Cucuianu, proaspăt inginer metalurg la I.C.N.P.T. Oltenița, întreprinde la care nu s-a prezentat încă deoarece trebuie să fie acolo abia în septembrie, vorbăreț, tovit două Dunăre și pescuit, unul dintre cei ce așteptau cu sufletul la gură ca orașul Călărași să scape de praful care îl consacrase și să devină municipiu, ceea ce s-a și întîmplat înainte să treacă el prin fața Agenției O.J.T. și să se înscrie pentru expediția cu pricina: „Acum venim de la Plaiul Foi, drum parcurs în două etape, cu popas la Polițe, fostul punct de frontieră între Țara Românească și Ardeal. Un traseu frumos, unde am cîntat Imnul alpinistului, lansat de B.T.T.”. Maria Levinte, 23 de ani, ochi albaștri, laborant chimist la Uzina mecanică 2, simbata și duminica ghid turistic, a făcut parte din penultimul schimb, dar a venit la Bușteni, la serbare, fidelă principiului „nu putea lipsi Marte din post”: „De la 14 ani urc pe munte, deoarece am copilărit la Poiana Tapului. O întîmplare amuzantă a fost la, dar nu vi-o spun decît dacă insistați. La Strunga Dracului, un coleg se uita la mine și și-a scăpat rucsacul într-un loc mai adînc, de unde nu prea l-a mai putut lua. A fost un ris”. Mihail Suman, unul dintre cei mai buni ghizi montani, are 27 de ani, sobru, informatician la Centrul de calcul C.I.A.T. Brașov: „Inițiativa cu Ștatea munților este minunată. La munte, cu amenajări minime se pot face lucruri extraordinare. Cine nu cunoaște Bucegii, Făgărașul, Ceahlăul, Apeneni, nu cunoaște România. Jos, în Bușteni, vom inaugura Clubul republican de turism montan pentru tineret. Este un lucru foarte bun și cred că va trebui să se pună accentul pe latură educativă. Toți vom avea o săptămînă de lucru redusă și drumețiile te relaxează. Nu-ți trebuie hotel, ci cabană,

un drum bine marcat și o educație serioasă ca să nu se întîmple ce vedeți aici, în jurul cabanei Babele, cutii de conserve, hirtii, ambalaje de biscuiți”.

La Complexul B.T.T., potrivit programului, numit de organizatori scenariu, acum, după sosirea cu fanfara în frunte a echipajelor, urmează să se inaugureze Clubul montan pentru tineret. S-au făcut amenajări peste amenajări, au fost invitați Romanticii, Songul (care n-a venit fiindcă Mihalea nu-și mai vedea capul de treabă în ziua de 23 August), oameni ai muncii din stațiune, mai multe formații de muzică ușoară și populară, interpreți cunoscuți etc. Printre cei invitați, arhitectul Virgil Polizu, împreună cu Ileana Nicolae, studentă în ultimul an la arhitectură, care, alături de numeroși colegi de la Institutul de arhitectură din București, cu nu prea multă vreme în urmă au lucrat pentru Universiadă: cărțile de acreditare, biletele, tichetele de bagaje, adică toate însemnele devenite familiare bucureșteanului în acea perioadă. „Aici am fost invitați, spune Virgil Polizu, pentru a realiza emblema viitorului club montan. Cred că este bine că s-a apelat la noi, deoarece apar peste noapte tot felul de desene, afișe, kitsch-uri, nu știu cine le-o face și nu știu de ce nu se apelează la oameni de meserie, graficieni, arhitecți, artiști plastici”. Tot la complex, un colț este ocupat cu peste o sută de exponate ale filatelismului și maximafilatelistului Jean Alexandru Băcioiu din Bușteni, semn că cei de la B.T.T. s-au străduit să facă două zile frumoase invitaților și să-și inaugureze pe măsură frumoasa inițiativă a înființării primului Club republican de turism montan pentru tineret despre care primul său președinte, Ioan Hidecuti, vicepreședinte al Biroului de turism pentru tineret, ne spune următoarele: „Avînd un larg caracter democratic, clubul este deschis tuturor categoriilor de tineri, membri ai U.T.C., animați de dorința dezvoltării și perfecționării turismului montan de tineret. Sub atenta îndrumare a C.C. al U.T.C., clubul va deveni o instituție specializată a B.T.T., care să promoveze drumeția montană, acțiunile de ocrotire a naturii și, în general, să facă o educație a muntelui, să-i facă pe tineri să-l iubească și să-l respecte. O educație pentru turism cu tot ce ține de el. Clubul s-a născut din propunerile tinerilor de la Clubul Bucur din Capitală și de la Clubul republican de drumeție și alpinism și reprezintă un salt calitativ în mgerie de turism pentru tineret. Vor spori cercurile specializate, aici vom face pregătirea cadrelor noastre din turism montan. Sînt multe de spus, dar dacă veniți peste un an veți constata multe lucruri noi în turismul pentru tineret”. Ca să poți vorbi cu Dorel Pucleanu, directorul bazei, un fel de joly-jocker plin de neastîmpăr, mai merem nemulțumit și mai tot timpul grăbit, trebuie să acționezi ca-n vorba „ce-i în mină, nu-i minciună”. Ajunși aici, Dorel Pucleanu ne mărturisea: „Abia așteptam să sosească ștatea, ca să mă liniștesc. Acum e în regulă. Ce este această ștate? „Ștatea Carpaților” este una dintre cele mai mari acțiuni de drumeție montană și orientare turistică din Europa. În acest an, tinerii alpinști și-au dedicat performanța împlinirii a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român și a 37 de ani de la eliberare. Ștatea, pornită cu două luni în urmă, a cuprins 300 de tineri din toate județele țării și a avut un traseu de 1500 de kilometri pe crestele Carpaților. După cum ați văzut, ea a ajuns la timp, tinerii sînt la fel de entuziaști ca la plecarea, ceea ce înseamnă că a avut succes”. Exact același lucru îl dorim și noului Club montan pentru tineret.

RĂZVAN BĂRBULESCU

„Nu-l provocați pe Morfeu”

Ora 3,00 noaptea. Temperatura aerului, 0 de grade. Curentul care intră prin geaul deschis al mașinii face totuși călătoria agreabilă. Nu se compară cu zăpușala de la orele de prînz și chiar de dimineață. Oboseala acumulată de pasageri și timpul zilei își spune cuvîntul. Ritmul conversației devine din ce în ce mai rar, pînă pe rînd pasagerii adorm. Dar șoferul, bietul de el, care a condus toată ziua, nu rezistă?

La punctul de control Urziceni, convorbire între agentul de circulație și șoferul ototurismului cu număr de Sălaj pe care încă nu l-a biruit somnul. „Bună seara, ad că toți pasagerii dv dorm. Nu vă e greu să conduceți? Știți... somnul e moșpitor. N-ar fi mai bine să mergeți la împing ori pur și simplu să trageți pe reapta? După 2-3 ore de somn vă va fi mult mai ușor. Veți conduce cu plăcere și

siguranță” Șoferul indecis se uită cu învidie la pasagerii care stăpînesc pe diverse tonuri. Capul ocupantului din dreapta cade din cînd în cînd pe umărul șoferului, iar acesta îl reazăză cu gesturi domoale pe fotoliu. „Știu eu, tovarășe milițian. Mai încerc să fac vreo 50-100 km, apoi văd eu. Oricum, dimineața trebuie să fim pe plajă.”

S.G. participă la o nuntă în comuna Bicsad. La ora 24,00, în pofida protestelor gazdelor, își cere scuze și se retrage! „Vă rog să mă iertați, dimineața am o treabă deosebit de importantă de rezolvat la Satu Mare. I-am promis unui coleg să-l duc. Nu vă supărați, trebuie neapărat să plec”. Ajunge acasă pe la 2 și nu trec decît citeva minute că „Leu”, ciinele de pază, dă semn că cineva a intrat în curte. „Te așteptam Mihăiță, bine ai venit. Mai stăm puțin de vorbă și conform înțelegerii ne punem în mișcare”. „La nuntă fosta-i Gheorghiiță”. „Am fost, mi-am făcut datoria, dar să știi că n-am băut ni-

mic”. Pe la 4,00 echipajul s-a pus în mișcare. Ghită conduce corect, cu viteză ponderată. La Negrești Oaș, o femeie face semne disperate de oprire a autoturismului. „Oameni buni, tovarășe, ajuta-mă să duc copilul la spital. I-am pus termometrul, are 40 de grade...”. „Mai e vorbă, urcă femeie”. „Nu vă supărați dacă mă culc puțin. Veghez de două nopți, băiețelului i-a fost din ce în ce mai rău”. „Dormi femeie. Te duc pînă în poartă, la spitalul din Satu Mare”. „Bun băiat Ghită ăsta, săritor la orice nevoie a omului — reflecta Mihai. Uite, eu i-am stricat petrecerea. A plecat la mijlocul nopții. Apoi l-am ținut de vorbă două ceasuri, acum mă duce să-mi rezolv problemele mele la Satu Mare, iar la prînz trebuie să intre în schimbul doii la uzină”. Nu trec decît zece minute și Mihăiță își cere și el la rîndul lui scuze. „Nu te supăra Ghită, cum s-ar zice trag și eu pe dreapta. Nu vrei să te oprești să dormi și tu un pic? Avem timp berechet”. „Dormi liniștit,

nu-ți fă probleme. Somnul tău și al femeii nu mă molipsește”. G.S. a mai reușit să conducă încă o oră și jumătate. Apoi pe la 6 somnul l-a învins. La coliziunea cu pomul mașina s-a rupt în două. Femeia cu copilul a fost proiectată la 7 m, iar pasagerul din dreapta la 15 m. Pare de necrezut, dar cîzînd pe un teren afinat n-au pățit nimic în afară de citeva zgîrieturi. Șoferul s-a ales însă cu mai multe fracturi. La spital declara: „Am lucrat în schimbul de noapte. După ce m-am odihnit 2 ore, m-am apucat de trebăluit prin curte. M-a prins seara. După ce mi-am pus hainele bune, am plecat la nuntă. Ce s-a întîmplat după aceea știți. M-am bazat întotdeauna pe cei 25 de ani ai mei, dar acum sînt lecuit”. Morfeu învinge pe cei care îl „provoacă”, indiferent de vîrstă.

VICTOR BEDA

O noapte și o zi pe Transfăgărășan

Evident și limpede, tulburător și ferm, Transfăgărășanul uneste Ardealul cu Țara Românească. Nu intenționăm în rândurile de față să facem o apăsătoare sau un studiu economic, istoric, geografic al Transfăgărășanului, ci să privim drumul și să-l parcurem de la un capăt la altul cu niște simpli turiști care au bălănt într-o noapte la „poarta” Transfăgărășanului. Nu ne-am propus să urmărim anumite aspecte sau să descriem cu exactitate natura, fiind singura noastră călăuză a fost, o bună bucată de vreme, luna. Așa că ne-am lăsat purtați de drum... Și fiindcă sintem turiști, să vedem ce ni se oferă pe acest drum sinuos și dificil, în 24 de ore, în miez de vară.

DIN SIMPLI TURISTI — BĂNUȚI A FI HOȚI DE APARATE DE RADIO

O perdea de întineric izola motelul de restul lumii. Aveam să aflăm mai târziu că singurul motel de la această poartă a Transfăgărășanului, denumit foarte plastic și sugestiv „Căpșunica”, este în renovare de peste doi ani. Probabil va mai dura ceva. Am fost sfătuiți și de alți trecători să ne lășăm păgubași în încercarea noastră — pe undeva temerară — de a traversa Transfăgărășanul în miez de noapte. Unde mai putem înnopta? — În comuna Corbeni. La popasul turistic „Dumbrava”. Am ajuns și acolo. Chiar de la intrare, câțiva turiști văzându-ne derutați, ne-au sărit în ajutor: „Nu merită să încercați. Nu mai au locuri. Noi am venit mult mai devreme și de-abia am fost primiți să dormim în masină. Lăsați-o baltă. Nu mai e nimeni dintre cei care ar putea să vă primească aici. De mîncat? — Ne faceți să ridem! Dacă doriți, vă oferim noi un sandwich”.

La motelul propriu-zis — o clădire cochetă și frumos amplasată — un singur om. Nea Vasile. Vasile Mărgărit: „Eu, taică, de ce să vă mint? Nu știu nimic. De mîncat, nu se poate la ora asta. Iar, din câte am auzit, nici de dormit. N-o fi miezul nopții, dar așa stau lucrurile pe la noi. Cum vă spuneam, eu sint paznic, Paznic voluntar. Fiindcă așa-mi place, să știu că e liniște în comună”.

În spatele clădirii, pe o ușă, prins în patru pineze, stătea scris programul: „RECEPȚIE. Zilnic între orele 8-12 și 17-22. Miercuri închis”.

Trecuse puțin de ora zece seara. Și noi ne întrebam unde putem dormi? Am apăsat pe cărbia unei alte uși: era deschisă. O scară ne-a tentat să intrăm. Totul era curat și primitiv. La etajul întâi, din spatele unei uși se auzeau voci. La următorul etaj — liniște. Ușa cu numărul 5 întredeschisă. Curiozitatea reporterică a omului venit de pe drum, care nu are unde dormi — iar a doua zi îl asteaptă un drum lung și istovitor — ne-a determinat să dăm ușa la o parte, fiind, de fapt, ultima noastră sansă înaintea „curierii” Transfăgărășanului. Am aprins un chibrit și aveam pregătite, pe buze, scuze în cazul că am fi putut deranja pe cineva. Opt paturi dichisite cu tot ce trebuie, într-o cameră frumoasă. Iși asteptau drumetii. O altă ușă! — Încăperea cu numărul 4. Și acolo, alte nouă paturi immaculate. Cu alte cuvinte, în timp ce eram sfătuiți să ne vedem de drum, iar alți câțiva turiști dormeau prin masini împreună cu familiile lor, 17 paturi erau parca în concediu medical. Am închis cu grijă ușa ca să nu deranjăm liniștea paturilor și ne-am dus din nou la singura noastră cunoștință — nea Vasile. L-am găsit în același loc, pe terasa clădirii, numărând parca clipele. „V-am spus, sint doar paznic, și încă voluntar. Dacă or mai fi locuri, numai responsabilul știe. Unde stă el cu casa? Mai jos, la vale”.

Ne-am trezit în fata unei case parca decupată din poveste. Într-un firziu s-a aprins o lumină la verandă și s-a deschis o ușă. Un bărbat în floarea vârstei, cu o voce pusă pe hartă, ne-a luat în primire chiar

de la primele cuvinte: „Ce, n-aveți somn? Ce, nu v-a spus lumea că nu mai sînt locuri? Programul nostru la recepție s-a terminat de mai bine de o jumătate de ora. Dacă nu ne unde puteți! Vă rog să ieșiți din curte și vă dorește noaptea bună”.

Omul a dispărut în spatele ușii, iar apoi lumina s-a stins. Am încercat din nou. După ce a reapărut, i-am explicat responsabilului că, în urma investigațiilor făcute de noi, la etajul doi al clădirii mai sînt libere încă 17 paturi. Dialogul care a urmat a fost exact ca un meci de box. „Cum ați intrat? Pe ușă! De ce-ați intrat? N-aveam unde dormi! Cum pe ușă? Era deschisă! Cu ce era deschisă? Cu cheia! Cine v-a dat cheia? Am știut eu că nea Vasile nu-și face datoria! Trebuia să vă pună pe goană de la bun început. Să nu părăsiți curtea!” În timp ce responsabilul s-a dus la telefon și a anunțat miliția din localitate că ar fi prins hoții (!!) care cu o seară în urmă i-ar fi furat un aparat de radio, copilul responsabilului s-a dus la poartă, a deschis ușa garajului și și-a notat pe o hîrtiută numărul mașinii noastre. După ce a terminat convorbirea telefonică, Nicolae Mateescu s-a urcat în mașina Dacia 1300, de culoare neagră, cu numărul 2-AG-2100 și a demarat în mare viteză, probabil către miliție. Din niște simpli turiști care căutau un pat, în câteva momente eram transformați în hoți de aparate de radio. Ce să facem? Să plecăm? Să ne întoarcem în motel? Să ne ducem de bunăvoie și nesiliți de nimeni la miliție? Pînă la urmă am luat-o către popasul turistic. Peste câteva momente s-a întors și Dacia cu Nicolae Mateescu. S-a mai uitat o dată la noi, și ne-a spus că, în ciuda faptului că cele 17 paturi sînt închiriate lucrătorilor de la poartă, o să ne culce acolo. Ne-a cerut buletinele, iar legat de dispariția aparatului de radio ne-a spus că totul o să se rezolve a doua zi în fața organelor de miliție. De ce nu acum?? Miliția din localitate (zicea Mateescu) în acea noapte avea alte probleme mai importante de rezolvat. Pe lângă buletinele cerute, ne și legitimăm în fața lui Nicolae Mateescu. „Bine mă băieți, nu puteați să spuneți asta de la început? Ce, noi nu sintem înțelegători? Totul s-ar fi rezolvat fără atîtea probleme! Haideti să vă culce”.

Cînd a auzit că ne-ar interesa să vedem diagrama spațiului de cazare, borderourile, chitanțierele, Nicolae Mateescu s-a mirat, așa ca pentru sine, și din nou ne-a amintit de miliție: „Asta nu! Numai dimineața se pot consulta acestea, numai în fața organelor în drept. Și să vă mai spun un lucru: cunosc și eu destulă lume, am și eu niște prieteni influenți”. I-am spus că legea ne dă dreptul la o informare corectă. „Remo — i-a spus băiatului — du-te acasă și adu chitanțierul”. Apoi am fost invitați în spatele ușii unde scria RECEPȚIE și ni s-a pus în față un vraf de dosare. Am aflat că popasul turistic „Dumbrava” este de categoria a III-a în ce privește cazarea la vilă. Tot aceeași categorie la bufet și la grătar. La căsuțe, categoria a II-a. Am mai aflat că întregul spațiu de cazare al

popasului se compune din 9 căsuțe și 5 camere la vilă. La vilă 30 de paturi, iar la căsuțe 18. Pînă la urmă nu am aflat adresa prin care lucrătorii de la poartă solicitau pentru o perioadă mai lungă paturile libere și totodată nu am putut afla din scripte și nici din chitanțierul adus de acasă prețurile ferme pentru cazare. Nicolae Mateescu — sprijinit de băiatul său minor, care, din cite am înțeles, îl ajută la întocmirea scriptelor — încasează prețuri diferite, probabil după ochii turistilor. La vilă, la camera 3, de 4 locuri, tariful este de 30 de lei pe zi. În schimb, la camera 6, de 2 locuri — 15 lei. La camera 2, de 7 locuri — 11 lei. Mai mult decît atât, tariful hotărît pentru o căsuță este de 10 lei pentru un pat. Asta din documente. Dar Nicolae Mateescu, dintr-un exces de zel, pentru un singur loc în căsuță încasează 15 lei. Și desigur, acestea nu sînt singurele semne de întrebare. Cortul în curtea lui Nicolae Mateescu, adică din popasul turistic transformat de foarte multă vreme într-o anexă a gospodăriei sale, costă mai mult decît un loc în vilă. Adică 15 lei. Cînd l-am rugat să ne arate exact unde se află aceste tarife în dosarele sale, ne-a spus că nu le-a consultat de 11 ani și că, de fapt, nu știe în ce tabel se află încadrat exact popasul turistic „Dumbrava” și că aceste hotărîri au fost primite verbal. Dar, ne spune în continuare Nicolae Mateescu, acești bani nu intră în bugetul propriu, ei sînt trecuți în chitanțier. Numai că și aici, în chitanțele eliberate de responsabil, apar multe nelămuriri. Pe scurt, despre ce este vorba? Afirmăm — și pe bună dreptate — că aceste chitanțe eliberate de responsabil și de fiul acestuia sînt false. În nici o chitanță eliberată nu se specifică tariful locului pe care îl ocupă turistul, numărul de persoane și timpul cit a stat la popasul „Dumbrava”. Chitanțele nu spun nimic, decît suma încasată. Mai mult decît atât, multe dintre chitanțele rămase ca document sînt incomplete și la acest capitol. Ceea ce ne spune responsabilul este de domeniul fantasticului: „plombagida” — spunem noi — îndigol este prea mic și nu prinde copia. Este mai mic cu un deget. Adevărul este altul. Prin acest sistem al îndigolului, chitanța care este dată turistului nu corespunde cu copia acestuia rămasă în borderou. Și încă un fapt. Curtea popasului turistic „Dumbrava” era plină de corturi. Dar responsabilul Nicolae Mateescu, zile la rînd, nu a eliberat decît cite două chitanțe. Și asta la preț de 15 lei cortul. De fapt, lucrurile mari — parafrazîndu-l pe Nicolae Mateescu — sînt prețurile. Ele, cum am mai spus, nu corespund realității; este un subiect de gîndit, de analizat și chiar de anchetat, am spus noi, pentru cei de la O.J.T.-Arges.

CONSTRUCȚORI LA COTA CEA MAI ÎNALȚĂ

Mergînd pe Transfăgărășan am văzut, cu mici excepții, toate lucrurile așezate și puse la locul lor. Soseaua modernă serpuind discret de-a lungul muntilor — oameni urmîndu-și cursul normal al vieții. Parcurîndu-l sau numai privîndu-l, vrînd, nevrînd îți amintesti de acei titani care prin munca și prin efortul lor au făcut ca Transfăgărășanul să strălucească la parametri existenți. Acei eroi care au dăruit pentru venicie Transfăgărășanul sînt constructorii.

Din acele citeva sute, poate mii, poate sute de mii de constructori au mai rămas cîtiva. Ei sînt cei care finisează, să zicem așa, tunelul. Cu alte cuvinte, la ora ac-

tuală tunelul se modernizează. Mai precis, se pune hidroizolație în interior, se reprofilează pereții prin montarea unei plase de sîrmă prinsă în ancore, după care se pulverizează betonul. Se lucrează și la electrificarea și la racordarea tunelului la sistemul național și totodată se betonează cele două benzi de circulație. Cine sînt acești constructori? Sînt doar cîtiva dintre muncitorii care au lucrat ani în sir la strălucirea și la slefuirea acestui drum săpat în piatră. Ei sînt muncitorii Trustului de construcții hidroenergetice, grupul de saniere Argeș-Olt, iar punctul de lucru se numește Capra-Bilea. Lor li s-au alăturat și cîtiva muncitori de la direcția de drumuri și poduri Craiova care repară porțiunile avăruite și construiesc (pe partea județului Argeș) aproape unde locul este periculos, para-avalanșe. Datorită condițiilor de lucru foarte grele și pentru că locul este cel mai înalt, desigur și periculos constructorii l-au botezat „Moara Dracilor”. În realitate el se numește „Căldarea Mielilor”. Aici, în imediata apropiere a tunelului, pentru constructorii au fost amenajate citeva barăci, care se ridică la rangul de cabane și o modernă cantină.

Secretarul organizației de partid al lotului tunel, mecanicul de subteran Nicolae Stancu, ne spune că se lucrează pe oricare stare a timpului. Fie zi cu soare, fie ploaie sau ninsoare. În ciuda acestor condiții vitrege de lucru, cei 50 de constructori detin și citeva recorduri. Au reușit luni la rînd să depășească în aceste operații de modernizare peste 50 de metri liniari de tunel. Este un record absolut, avînd în vedere și deschiderea mare a tunelului. Peste 21 de metri. Și tot ca un record este și faptul că muncitorii formează o mare familie. În zece ani de cînd lucrează aici, s-au constituit într-un colectiv încheat și omogen, care, în această perioadă nici o clapetă de nem așa, nici un muncitor nu a plecat un fel de abatere nici măcar o simțită întîrziere. Nu s-a dat nici un fel de sancțiune. Dar constructorii sînt și niște oameni ai muntelui. Câștii și educați la școala aspră a vieții. Spus altfel, ei sînt în același timp și niște gazde care sînt gata la orice oră din zi și din noapte să dea o mîna de ajutor drumetului întîrziat prin aceste locuri. În caz de nevoie, cei de aici suuinesc chiar și îndatoririle A.C.R.-ului, inexistent pe tot traseul Transfăgărășanului. Mai mult decît atât, își aminteste cu duioasă maistrul Simion Ghiță — șeful lotului tunel — foarte mulți turiști au beneficiat de întreaga omenie a gazdelor — constructorii. Mulți dintre ei, care au mîncat o dată din mîncarea făcută de gospodarul cantinei, Gheorghe Marin, au revenit printre constructorii. Și paturile calde, asternuturile curate din barăcile-cabană au venit nu o dată în ajutorul celor înfrigurați. Și dacă stai mai mult, dacă te-a prins și te-a izolat viscolul, aici nu te poți ple-tisi. Fiecare constructor reprezintă un subiect de roman. Pe lângă toate acestea, în colonia constructorilor se află și o bibliotecă cu citeva sute de volume. Și ca un făcut, pentru ca totul să fie perfect și cît mai aproape de realitate, oamenii de înălțime și subteran s-au gîndit să predea ștacheta mai departe. Adică generației

(Continuare în pagina 25)

Grupul realizat de
SORIN POSTOLACHE
și CONSTANTIN BALACIU

Flacăra Redacție: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3312 cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția Viața politică (Mihai Pelin, Dumitru Eliade, Ion D. Gora, Ilie Purcaru, N. Grigore Mărășanu) — 26 00, 25 66; Secția Economie Știință, Sport (Ovidiu Ioanșoara, Lionel Nițescu, Liviu Timbus) — 14 57, 25 59; Secția Cultură-Invățămînt (George Anon) — 25 60; Secția Censuri, Probleme sociale cetățenești (Agaton Dobocanu, Iude Octavian, Mihai Stănescu, Merga Nedelea) — 21 30, 25 59; Administrație — 21 24; Fotoreportaj — 25 42; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu) — 21 23, 25 69, 20 72; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02; Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136-137, telex: 11126, București, strada 13 Decembrie

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU